

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

FİZİKSEL MEKAN VE GÜVENLİK ALGISI:
İSTANBUL BOĞAZIÇI ÖNGÖRÜNÜM ALANI

Eylem AKMAN ÇINAR

Ocak, 2012
İZMİR

**FİZİKSEL MEKAN VE GÜVENLİK ALGISI:
İSTANBUL BOĞAZIÇI ÖNGÖRÜNÜM ALANI**

Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Doktora Tezi

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kentsel Tasarım Anabilim Dalı

Eylem AKMAN ÇINAR

Ocak, 2012

İZMİR

DOKTORA TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

EYLEM AKMAN ÇINAR, tarafından DOÇ.DR. EBRU ÇUBUKÇU yönetiminde hazırlanan “FİZİKSEL MEKAN VE GÜVENLİK ALGISI: İSTANBUL BOĞAZIÇI ÖNGÖRÜNÜM ALANI” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Ebru ÇUBUKÇU

Yönetici

Prof. Dr. Emel GÖKSU

Tez İzleme Komitesi Üyesi

Doç Dr. Emel KAYIN

Tez İzleme Komitesi Üyesi

Doç.Dr. İpek ÖZBEK SÖNMEZ

Jüri Üyesi

Yard. Doç.Dr Aygün ERDOĞAN

Jüri Üyesi

Prof.Dr. Mustafa SABUNCU

Müdür

Fen Bilimleri Enstitüsü

TEŞEKKÜR

Öncelikle, çalışmama gerek bilgi gerekse manevi yönden çok büyük katkısı ve desteği olan değerli hocam Doç.Dr.Ebru ÇUBUKÇU'ya; değerli görüşleri ve katkıları ile her tez izleme toplantısı sonrasında ufkumu açmaya ve yaptığım çalışmaya daha doğru bir çerçeveden bakmama katkı veren jüri üyesi değerli hocalarım Prof.Dr. Emel GÖKSU ve Yard.Doç.Dr. Emel KAYIN'a; tezime olan katkıları nedeni ile jüri üyesi hocalarım Doç.Dr.İpek SÖNMEZ ve Yard.Doç.Dr. Aygün ERDOĞAN'a teşekkürü borç bilirim.

Boğaziçi Öngörünüm Alanı ile ilgili bilgileri almamı sağlayan Boğaziçi İmar Müdürlüğü'ne ve özellikle Boğaziçi İmar Müdürü Yakup DEMİRHAN'a, tüm verileri temin etmeme yardımcı olan BİMTAŞ çalışanı dostlarım şehir plancısı Seçil ERGEN ŞAHİN, Ahmet BAŞTABAK, Tuba YÜCEL ve mimar Pelin KOTAS'a teşekkür ederim.

Çalışmalarımda bana desteklerinden dolayı sevgili dostlarım ve kardeşlerim Berna CANTÜRK GÜNHAN ve Ezgi KARATAŞ YÜCEL'e, ve bu süreçte bana yol gösteren Fen Bilimleri Enstitüsü Öğrenci İşleri görevlisi sayın Filiz GÜRSAN'a teşekkür ederim.

Son olarak hayatımın her döneminde sevgilerini, ilgilerini ve hertürlü desteklerini esirgemeyen sevgili annem Zehra AKMAN, babam Sait AKMAN, ablam Reyhan AKMAN ve abim Devrim AKMAN'a; ve en özel teşekkürümü de varlığı ile bana bu süreci tamamlamakta güç veren sevgili bebeğim, biricik canım kızım Lara ÇINAR ile tezimin tüm aşamasında yanımda olan ve benimle birlikte çalışmalarına katılan sevgili eşim Tolga Candan ÇINAR'a teşekkürü borç bilirim.

Eylem AKMAN ÇINAR

FİZİKSEL MEKAN VE GÜVENLİK ALGISI: İSTANBUL BOĞAZIÇI ÖNGÖRÜNÜM ALANI

ÖZ

Bu çalışma, mekanın fiziksel özelliklerinin bireyin o mekana ait güven duygusunu etkilediği savı ile, mekanda gerçekleşen suça yönelik eylemlerin (nesnel olayların) dağılımıyla o mekanın ne derece güvenli algılandığı arasındaki ilişkinin istatistiksel yöntemlerle incelenmesini ve güven algısı ile nesnel olay dağılımını etkileyen fiziksel çevre faktörlerinin belirlenmesi ve karşılaştırılmasını içermektedir.

Suçta yönelik eylemlerin dağılımına ve güven algısına etki eden faktörlerin belirlenmesine yönelik olarak literatürde yer bulan kuramsal yaklaşımların taranması ve ampirik çalışmaların incelenmesi sonucunda, ortaya çıkan demografik, sosyal çevre ve fiziksel çevre faktörlerinin suça yönelik eylemler ve güven algısı üzerindeki etkileri, İstanbul Boğaziçi Öngörünüm Alanında sınanmıştır. (1) Alana ait 2007 yılında gerçekleşen suça yönelik eylemlerin (nesnel olayların) dağılımı, (2) aynı bölgede 2008 yılında yapılan anketlerle elde edilmiş olan, alanda yaşayanların sosyal ve demografik yapısı ile mekana yönelik güvenlik duygusu değerlendirmeleri, ve (3) 2010 yılında yapılan anketlerle elde edilmiş olan, alanda yaşamadan yerinde görenlerin veya fotoğraftan bakanların değerlendirmeleri sonucunda “mekanı nasıl algıladıkları” istatistiksel analizlerle karşılaştırılmıştır. İlk olarak, bağımlı değişkenler üzerinde bağımsız değişkenlerin tekil etkileri incelenmiş ve ilişkili bulunan değişkenler belirlenmiştir. İkinci olarak, ilişkili bulunan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki toplu etkisini belirlemek amacıyla çok sayıda istatistiksel model oluşturularak regresyon analizleri yapılmıştır.

Bu çalışmanın sonuçları, güven duyulan mekanların oluşturulması için gerekli tasarım rehberinin oluşturulmasına yönelik bir altlık teşkil etmektedir. Çalışma sonucunda güven duygusu ile kurbanın görüş açısı ve kaçış olanağı, saldırganın saklanma olanağı, kapalılık, kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş, bakım,

estetik, uyum, çalı yükseklik ve miktarı, duvar yükseklik ve miktarı ve bina yüksekliği arasında ilişki bulunmuştur.

Anahtar sözcükler : Suç, suç korkusu, güven algısı, çevre psikolojisi, İstanbul Boğaziçi Öngörünüm Alanı

**PHYSICAL ENVIRONMENT AND FEAR OF CRIME:
ISTANBUL BOSPHORUS FRONTAL VIEW AREA**

ABSTRACT

This study investigates the relationship between distribution of criminal activities (objective events) in an environment and the level of perceived security. With the assumption that physical characteristics of an environment effect the sense of security in an individual, this study identifies and compares the factors of physical environment that effect perception of security and objective distribution of events via statistical tests.

The demographical, social and physical environmental factors were identified based on a review of literature on theoretical approaches and empirical studies related to criminal activities and sense of security. Then, the influence of those factors on criminal activities and sense of security were tested in the Istanbul Bosphorus Frontal View Area. Three types of data were gathered: (1) distribution of criminal activities (objective events) in the forementioned area in 2007, (2) a 2008 survey conducted in the forementioned area to understand the residents' demographic structure, evaluation of physical environmental quality and sense of security, and (3) a 2010 survey conducted in site and in Dokuz Eylül University (via photographs of forementioned area) to understand the non-residents' evaluation of physical environmental characteristics and sense of security. The relations between (1) distribution of crime and sense of security and (2) demographical, social and physical environmental factors (independent variables) and sense of security (dependent variable) were analyzed. The influence of each independent variable over dependent variable was tested separately. The factors which were found to be influential in individual analyses were reclassified to test the influence of each factor after accounting for the others via Multiple Linear Regression analyses.

In line with the related environmental psychology literature, physical environmental factors (prospect (line of sight), refuge (hiding places for offender), escape, passages between public and private properties, maintenance, aesthetic,

harmony, height and amount of trees, brushes, walls and buildings) were related to sense of security. The results of this study has applied value as the results could be utilized to develop a draft design guidelines to create environments that feel safer.

Keywords: Crime, fear of crime, perception of security, environmental psychology, Istanbul Bosphorus Frontal View Area

2.2.2 Suç Korkusuna (Güvenlik Algısı, Tehlike Algısı) Etki Eden Faktörler..	20
2.2.2.1 Bireysel Faktörler.....	22
2.2.2.1.1 Yaş.....	22
2.2.2.1.2 Cinsiyet.....	23
2.2.2.1.3 Eğitim Düzeyi	24
2.2.2.1.4 Geçmişte Kurban Olma Deneyimi	24
2.2.2.1.5 Etnik Köken - Irk.....	25
2.2.2.1.6 Göçmenlik	26
2.2.2.1.6 Gelir – Sosyal Statü.....	26
2.2.2.2 Sosyal Çevre Faktörleri.....	26
2.2.2.2.1 Kültür	27
2.2.2.2.2 Sosyal Entegrasyon .(Sosyal Gözetim, Doğal Gözetim, Aşinalık—Tanıdık Komşu, Aidiyet, Sosyal Kalıtım, Sosyal Birliktelik).....	27
2.2.2.2.3 Sosyal Düzensizlik	30
2.2.2.3 Fiziksel Çevre Faktörleri.....	31
2.2.2.3.1 Kurban İçin Görüş Açısı-Geniş Manzara (Ne Kadar Görüyorum?).....	32
2.2.2.3.2 Saldırgan İçin Sığınacak Yer (Refuge)	33
2.2.2.3.3 Kurban İçin Kaçış Olanakları.....	34
2.2.2.3.4 Fiziksel Çevre Kalitesi- Çağdışılık (Incivility) Göstergeleri ...	35
2.2.2.3.5 Diğer Fiziksel Özellikler	36
2.3 Kuramsal Yaklaşımlar	39
2.3.1 Suç Coğrafyası ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar	39
2.3.1.1 Savunulabilir Mekan	42
2.3.1.2 Çevresel Tasarımla Suç Önleme	43
2.3.1.3 Mekan Dizin Kuramı (Space Syntax Theory)	45
2.3.1.5 Gündelik Faaliyetler Kuramı (Routine Activite)	47
2.3.1.6 Kırık Camlar (Broken Windows).....	48
2.3.2 Suç Korkusu ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar	48

**BÖLÜM ÜÇ – ÇALIŞMA ALANI VE VERİ GRUPLARINA İLİŞKİN
DEĞERLENDİRMELER 52**

3.1 Çalışma Alanı	53
3.1.1 Boğaziçi Öngörünüm Alanı Yasal ve Yönetimsel Süreç	56
3.1.2 Fiziksel Özellikler.....	57
3.1.2.1 Bina Yapım Tekniği.....	57
3.1.2.2 Bina Fiziksel Kalitesi.....	59
3.1.2.3 Kat Adetleri.....	61
3.1.2.4 Doku.....	62
3.1.2.5 Arazi Kullanım.....	65
3.1.2.5.1 Orman Kadastral Alanları	66
3.1.2.5.2 Konut Alanları.....	67
3.2 Adrese Dayalı “Olay” Verileri	70
3.2.1 “Olay” Türü Bilgisi.....	72
3.2.2 İlçe Bilgisi.....	73
3.2.3 Adres Bilgisi	74
3.2.4 Zaman Bilgisi.....	76
3.3 Alanda Yaşayanların Sosyal Yapı ve Güven Duygusu Anket Verisi	76
3.3.1 Anket İçeriği	76
3.3.2 Değerlendirme Yöntemi	77
3.3.3 Semt Sakinlerinin Özellikleri	79
3.3.3.1 Demografik Yapı	79
3.3.3.2 Göç Durumu.....	80
3.3.3.3 Aidiyet ve Faaliyetlere Katılım.....	81
3.3.3.4 Güven Duygusu	82
3.3.3.5 Ekonomik Yapı	83
3.3.3.6 Fiziksel Çevre Memnuniyeti.....	84
3.3.3.7 Sosyal Çevre Memnuniyeti.....	86
3.4 Alanda Yaşamayanların Fiziksel Çevre Değerlendirmesi ve Güven Duygusu Anket Verisi	88
3.4.1 Anket İçeriği	88

3.4.2 Değerlendirme Yöntemi	90
3.4.3 Örneklem Büyüklüğü, Görüşülen Öğrenci ve Yerinde Değerlendirme Yapanların Özelliklerinin Dağılımı.....	92

BÖLÜM DÖRT – İSTATİSTİKSEL BULGULAR..... 96

4.1 Olay Dağılımı Analizleri	98
4.2 Alanda Yaşayanların Anket Değerlendirmeleri	100
4.2.1 Güven Duygusuna Yönelik Ölçekler Arasındaki İlişki	100
4.2.2 Güven Duygusu ve Sosyal Yapı	102
4.2.2.1 Güven Duygusu ve Göç	103
4.2.2.2 Güven Duygusu ile Aidiyet ve Faaliyetlere Katılım	104
4.2.2.3 Güven Duygusu ve Ekonomik Yapı	106
4.2.2.4 Güven Duygusu ve Sosyal Çevre Memnuniyeti.....	106
4.2.3 Güven Duygusu ve Demografik Yapı	106
4.2.4 Güven Duygusu ve Fiziksel Çevre Memnuniyeti.....	107
4.3 Alanda Yaşamayanların Anket Değerlendirmeleri	109
4.3.1 Güven Duygusuna Yönelik Ölçekler Arasındaki İlişki	109
4.3.2 Güven Duygusu ve Sosyal-Ekonomik Yapı	110
4.3.3 Güven Duygusu ve Demografik Yapı	111
4.3.4 Güven Duygusu ve Fiziksel Yapı	112
4.4 Olay Sayısı Dağılımı ve Güven Duygusu (Alanda Yaşayan ve Alanda Yaşamayanlara Ait) İlişkisi	115
4.5 Bağımsız Değişkenlerin Bağımlı Değişkenler Üzerindeki Toplu Etkilerinin İncelenmesi	116
4.5.1 Alanda Yaşayanların Güven Duygusunu Etkileyen Bağımsız Değişkenlerin (Sosyal ve Fiziksel Çevre Değişkenlerinin) Gruplandırılması.....	117
4.5.2 Alanda Yaşamayanların Güven Duygusunu Etkileyen Bağımsız Değişkenlerin (Fiziksel Çevre Değişkenlerinin) Gruplandırılması.....	119
4.5.3 Olay ve Güven Duygusu Üzerinde Sosyal ve Fiziksel Çevre Özelliklerinin Toplu Etkileri	121

4.5.3.1 Olay Dağılımı Üzerinde Etkileri Olan Bağımsız Değişkenler.....	122
4.5.3.2 Alanda Yaşayanların Güven Duygusuna Etki Eden Değişkenler..	123
4.5.3.3 Alanda Yaşamayanların Güven Duygusuna Etki Eden Değişkenler	124

BÖLÜM BEŞ – SONUÇ VE ÖNERİLER..... 126

KAYNAKÇA..... 137

EKLER 160

BÖLÜM BİR

GİRİŞ

Hızla artan nüfusları ile sınırları büyüyen ve kalabalıklaşan kentsel yerleşmeler, kültürel farklılıkların büyümesi ile çeşitlenen bir sosyal yapı ve düzensizleşen bir kent gelişiminin yaşanma sürecine sahne olmuştur. Bu süreçte, sürdürülebilir bir gelişme için gereksinimler hiyerarşisi içinde (Maslow, 1970) önemli gereksinimlerden biri olarak belirtilmiş olan “güvenli bir yaşam çevresinin” sağlanması kimi zaman göz ardı edilmiştir. Zaman içinde eski yerleşmelerde yaşam kalitesinin düşmesi ya da yeni yerleşim alanlarının güvenli yaşam çevresi oluşturmaktan uzak kurgulanması sonucu suç, kent yaşamını olumsuz yönde etkileyen önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Avrupa Kentli Hakları Deklarasyon’u ile, suçun önlenmesi bir gereksinim olmaktan öte kentte yaşayanların bir hakkı olarak görülmekte ve bu nedenle Avrupa yerleşmelerinde yaşayan kentlilerin sahip oldukları hakların başında “güvenlik hakkı” geldiği ifade edilmektedir. Bu Deklarasyon, suçu düşük yaşam kalitesinin hem nedeni hem de sonucu olarak toplumda birçok sosyal ve ekonomik maliyete yol açan bir faktör olarak açıklamakta ve kentlilerin suç, şiddet ve yasadışı olaylardan mümkün olduğunca arınmış emin ve güvenli bir kentte yaşama hakkına sahip olduğunun altını çizmektedir.

İnsan, yaşadığı çevre ile sürekli bir etkileşim içindedir. Yaşadığı sosyal çevrenin yanısıra, yapılı çevre de bireyin davranış biçimini belirlemekte ve eylemlerini yönlendirmektedir. Bireyin kendi fizyolojik farklılıklarına bağlı olarak ya da içinde bulunduğu toplumun sosyal, kültürel yapısına bağlı olarak mekanla etkileşimi farklılaşabilmekte, yapılı çevre içerisinde çevrenin uyarıcıları nedeniyle de bireyin davranışları değişkenlik gösterebilmektedir. Bir başka ifadeyle, yapılı çevrede oluşturulan mekansal kurgunun biçimi, mekanın kullanıcısı olan bireyin çevre-davranış ilişkisini belirleyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, insan davranışlarının yapılı çevre içerisinde değerlendirilerek, mekan kurgusu ve algı ilişkisinin ortaya konulması önem taşımaktadır.

Bireyin kentsel mekanı algılayışı, mekanın kullanım biçim ve yoğunluğunu etkilemektedir (Nasar, 1997). Birey, yapılanmış çevreyle olan etkileşimi sonucunda mekandan aldığı duyum doğrultusunda hareket etmekte, aldığı duyum olumsuz olduğu takdirde mekanı kullanma talebinde bulunmayarak başka mekanlara yönelmektedir. Bu ise, alanın daha az kullanımına ve bunun sonucunda işlevsiz kalarak ıssızlaşmasına, dolayısıyla da çevresel kalitesinin düşmesine yol açarak kent içinde güvensiz mekanlar oluşmasına yol açmaktadır.

Literatürde, suç coğrafyası üzerine çok sayıda yapılmış araştırma mevcutken, mekana yönelik güven algısını inceleyen sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Mekan ile güvenlik duygusunun ilişkilendirildiği çalışmalarda, mevcut bir alan üzerinde bu duyguyu etkileyen kriterler algı boyutunda test edilmeye çalışılmıştır. Ancak, bir kentsel alanda suç / suça yönelik eylem (olay) dağılımı ile güvenlik duygusunun ilişkisine yönelik çalışmaların eksik kaldığı görülmüştür. Bu çalışmada, mekanın fiziksel özelliklerinin bireyin güven duygusunu etkilediği savı ile, mekanda suça yönelik eylemlerin (olayların) dağılımıyla o mekanın ne derece güvenli algılandığı arasındaki ilişkinin istatistiksel yöntemlerle incelenmesi ve güven algısı ile olay dağılımını etkileyen fiziksel çevre faktörlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, İstanbul şehrinin Boğaziçi Öngörünüm Alanı kapsamında, (1) alana ait 2007 yılında gerçekleşen suça yönelik eylemlerin dağılımı, (2) aynı bölgede 2008 yılında yapılan anketlerle elde edilmiş olan, alanda yaşayanlarının güvenlik duygusuna ait veri grubu, ve (3) o mekanda yaşamayan ancak aldığı eğitim sonrası mekanın şekillendirilmesinde rol oynayacak olan şehir ve bölge planlama öğrencileri arasında “mekanın nasıl algılandığına” yönelik soru gruplarını içeren anketlerden elde edilen veriler, istatistiksel analizlerle karşılaştırılmıştır. Böylece (1) o mekanda yaşayan ve (2) yaşamayan bireylerin suç eylemlerine yönelik tehdidi nasıl algıladıkları karşılaştırılmış; dolayısıyla planlama eğitimini tamamlamamış ancak planlama konusunda bilgilerle donatılmış şehir planlama eğitim programına kayıtlı öğrencilerin kullanıcıları olmadıkları mekanlara yönelik planlama ve tasarım eylemlerinde rehber olacak çıkarımlar oluşturulmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümü suç coğrafyası ve suç korkusuna ilişkin kuramsal yaklaşımlara yönelik literatür araştırmalarını içermektedir. Bu bölümde suç ile ilgili olan kavramsal açıklamalar yapılmış, “suç coğrafyası” ve “suç korkusu” üzerine geliştirilen kuramsal çerçeve ile literatürde yer alan “suç” ve “suç korkusu” nu etkileyen bireysel ve çevresel faktörler açıklanmaya çalışılmıştır. Suç ve suç korkusunu önlemeye yönelik dünyada geliştirilen yaklaşımlar ile ülkemizde son yıllarda bu konulara yoğunlaşan çalışmalar özetlenerek, aktarılmıştır.

Üçüncü bölüm, çalışma alanına ilişkin değerlendirmeleri ve çalışmada uygulanan yöntemi anlatmaktadır. Bu bölümde veri grupları tanıtılarak, elde edilen verilerin düzenlenerek istatistiksel çalışmaya uygun hale gelme süreci anlatılmaktadır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde, analiz sonuçları yer almaktadır. Suç ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi ve suç ve suç korkusunu etkileyen fiziksel çevre faktörlerini anlamaya yönelik bu bölüm, oluşturulan istatistiksel modellerin sonuçlarını içermektedir.

Beşinci bölüm, analiz sonuçlarının genel bir değerlendirmesini yaparak, bu çalışmanın literatüre olan katkılarını, çalışmanın eksik kalan yönlerini ve bundan sonra yapılması gerekli çalışmaları tartışmaktadır.

BÖLÜM İKİ

SUÇ COĞRAFYASI VE SUÇ KORKUSUNA İLİŞKİN KAVRAMLAR, DEĞİŞKENLER VE KURAMSAL YAKLAŞIMLAR

Kent yaşamında önemli bir yere sahip olan suç konusu, uzun yıllar çok farklı disiplinler tarafından incelenmiş, daha çok kriminoloji, psikoloji, sosyoloji, antropoloji ve hukuk konularında yoğunlaşmıştır. Artan kentleşme ve buna bağlı olarak kentlerde yaşanan suç oranlarındaki artış sonucu suç ve kent ilişkisi, “suç coğrafyası” ve “suç korkusu” yönünden incelenmiştir. Suça neden olan faktörler, suç dağılımı ve suç önleme yöntemlerini içeren *suç coğrafyası* çalışmalarında bireysel (Ackerman, 1998; Cahil ve Mulligan, 2003; Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2005; Gruenewald, Freisthler, Remer, Lascale ve Treno, 2006; Harries, 1974; Schuerman ve Kobrin, 1987), sosyal (Ackerman, 1998; Ceccato, Haining ve Signoretta, 2002; Cozens, 2002; Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2005; Göksu, 2003; Shaw ve Mckay, 1942) ve fiziksel (Brown ve Altman, 1983; Brown ve Harris, 1996; Cahil ve Mulligan, 2003; Ceccato ve diğer., 2002; Cozens, 2002; Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2005; Greene, 2003; Jeffery, 1971; Newman, 1972, 1973; Rondeau, Brantingham ve Brantingham, 2005) çevre faktörleri tek tek yada birlikte ele alınarak incelenmiştir. *Suç korkusuna* yönelik olarak ise çoğunlukla bireysel faktörler üzerine yapılmış çalışmalara (Blöbaum ve Hunecke, 2005; Braungart, Braungart ve Hoyer, 1980; Borooch ve Carcach, 1997; LaGrange ve Ferraro, 1989; Nasar ve Jones, 1997; Skogan ve Maxfield, 1981) rastlanmaktadır. Sosyal çevre faktörlerinin (Greene, 2003; Miceli, Roccato ve Rosato, 2004; Taylor, 2002) veya fiziksel çevre özelliklerinin (Appleton, 1975; Blöbaum ve Hunecke, 2005; Fisher ve Nasar, 1992; Garofalo, 1981; Warr, 1984) suç korkusunu nasıl etkilediğini araştıran çalışma sayısı ise daha sınırlı sayıdadır.

Suç coğrafyası çalışmaları dünya literatüründe geniş yer almaktadır. Suç coğrafyası ile ilgili çok sayıda dergi (*British Journal of Criminology; Canadian Journal of Criminology; Journal of Architectural and Planning; International Journal of Digital Crime and Forensics; International Journal of the Sociology of Law; Journal for Crime, Conflict and Media Culture; Journal of Research in Crime*

and Delinquency; Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention; European Journal of Crime; Criminal Justice Studies vb.) ve kitap mevcut olup ülkemizde de suç coğrafyası üzerine yayınlanan kitap (Göksu, 2003, Gölbaşı, 2008), makale (Akpınar, 2005; Aksoy, 2002; Alpdemir ve Çabuk, 2005; Apak, Ülken ve Ünlü, 2002; Ayhan, 2007; Düzgün, 2007; Erdoğan ve Düzgün, 2003; Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2005, 2007a, 2007b, 2007c; Ergun, Giritlioğlu ve Yirmibeşoğlu, 2003; Erkan, 2005; Göksu, 2009; Güner, 2004; Kızmaz, 2005; Ünlü, Alkışer ve Edgü, 2000; Ünlü ve Edgü, 2001) ve tez çalışması (Akpınar, 2005; Ayhan, 2007; Deniz, 2007; Erdoğan, 2007) sayısı da yakın dönemde artış göstermektedir. Suç konusu, yalnızca akademik çalışmalar bağlamında ele alınmakla kalmamakta, günümüz dünyasında televizyon yapımlarında da yer almaktadır. Suç, suçlu ve suç mekanlarının profilini oluşturarak suçluyu yakalama ve yeni suç oluşumunu engellemeyi konu edinen “CSI” (*Crime Scene Investigation*), “NCIS” (*Naval Criminal Investigative Service*) ve gerçek hayatta FBI’ın (*Federal Bureau of Investigation*) Davranış Analiz Birimi’nde (*Behavioral Analysis Unit-BAU*) görev yapanların karşılaştıkları olaylardan esinlenilerek hazırlanmış “Criminal Minds” dizileri ile aynı ünitenin (BAU) karşılaştığı gerçek olayların belgesel nitelikli aktarıldığı “FBI Dosyaları” ve “Bulgu Bilim Dedektifleri” programları gibi yabancı yapımların yanısıra son yıllarda Türk yapımı olarak “Arka Sokaklar”, “Hırsız-Polis” gibi televizyon dizileri de ilgi görmektedir.

Suç korkusu çalışmaları ise 1960 sonrasında, gelişmiş dünya ülkelerinde incelenmeye başlanmış ve suç coğrafyası çalışmalarına göre daha az sayıda olmakla birlikte, çok sayıda araştırma yapılmıştır. *Suç korkusu* üzerine dünya literatüründe *Environment and Behavior*, *Journal of Environmental Psychology*, *International Review of Victimology*, *Landscape and Urban Planning vb.* dergilerde makaleler yer almaktadır. Ülkemizde ise günümüzde yapılan çalışma sayısı artış göstermekle beraber geçmiş dönemlerde “suç korkusu” ile ilgili çok az sayıda çalışma (Apak ve diğer., 2002; Ataç, 2007; Deniz, 2007) yapılmıştır

2.1 Kavramlar

2.1.1 Suç Coğrafyası ile İlgili Kavramlar

“Suç” kavramının içerdiği anlam ve “suç”un özellikleri ile buna karşı geliştirilen ceza sistemi, toplumların ve insanlığın geçirdiği sosyal, iktisadi ve politik dönüşümlere, toplumdan topluma ve zamandan zamana değişiklik göstermektedir (Sarı ve Önkal, 2008).

“Suç”, genel olarak “yasaklanan” veya “cezalandırılan” davranışlar olarak tanımlanabilmekte, sosyolojik olarak ise toplumun üyesi olan bireyin eyleminin yanlışlığını ifade etmektedir. Hukuki anlamda “suç”, cezanın öngördüğü davranış biçimi; felsefi olarak ise, niyeti ve sonuçları açısından düşünce tarihi boyunca yüceltilen insan olma durumuna ihanet olarak tanımlanmaktadır (Sarı ve Önkal; 2008). Michael ve Adler (1933), “suç”un en kesin ve en az belirsizlik içeren tanımını, “ceza kanunu tarafından yasaklanan davranış” olarak ifade etmiştir. Ünlü ve Edgü (2007), “suç”u genel anlamda insan topluluklarında sosyopsişik ve ekonomik etkenlerin sonucunda ortaya çıkan bir çevresel kalite belirleyicisi olarak tanımlamış; kentsel planlama ve mimarlık literatüründe ise “suç”, bu büyük ölçekteki bileşenlerin (insan topluluklarındaki sosyopsişik ve ekonomik etkenler) mekansal kurgu üzerindeki görünümü olarak tarif edilmiştir. "Kentsel suç", mekanın çevresel niteliklerini betimleyen olgulardan bir tanesidir (Ünlü ve Edgü, 2007). “Suçluluk” ise küçük veya büyük sosyal bir grubun üyeleri tarafından iyi ve yararlı olarak kabul edilen inançların, geleneklerin, örf ve adetlerin dayandıkları kurallara aykırı olarak işlenmiş bulunan anti-sosyal bir davranış olarak tanımlanmaktadır (Özkan, 1994).

Suçun kesin bir tarifi olmamakla beraber, ne tür davranışların suç kapsamına girdiği zamana ve toplumdan topluma da değişiklik gösterebilmektedir. Bir eylemin suç olarak kabul edilebilmesi için hukuk tarafından da oluşturulmuş normlara aykırı olduğunun kabul edilmiş olması gerekmektedir. “Suça yönelik eylem (olay)” hukuk sistemi tarafından cezaya tabi tutulduktan sonra “suç”, suça yönelik eylemi gerçekleştiren birey (zanlı) ise “suçlu” olarak tanımlanmaktadır. Bununla beraber, literatürde yer alan suç coğrafyası çalışmalarının büyük bir bölümünde, gerek polis

kayıtlarında yer alan “suça yönelik eylemler” için, gerekse hukuk tarafından cezalandırılan ve suç kapsamına giren eylemler için “suç” kavramı kullanılmıştır. Benzer şekilde literatürde yer alan çalışmaların büyük bir bölümünde, polis kayıtlarından alınan suça yönelik eylemleri gerçekleştiren “zanlı” kişiler için de “suçlu” ifadesi kullanılmıştır. Bu nedenle çalışmanın bu bölümünde “suç”, “suça yönelik eylem”, “olay” kavramlarının arasındaki fark göz ardı edilerek “suç” kavramı; benzer şekilde “suçlu”, “zanlı” kavramları arasındaki fark dikkate alınmaksızın “suçlu” ifadesi kullanılmaktadır.

2.1.2 Suç Korkusu ile İlgili Kavramlar

“Tehlike” ve “korku” ifadeleri, sıklıkla birbirinin yerine kullanılmaktadır ancak “tehlike”, somut algılamaya dayalı daha kuvvetli bir vurgulama içerirken (Herzog ve Kutzli, 2002) “korku”, tehlike duygusu ve endişe ile tanımlanan bir duygusal reaksiyon olarak tanımlanmıştır (Clarke, 1984; Garofalo, 1981). “Suç korkusu” ise, fiziksel zararın tehdidi ile üretilmiş endişe ve tehlike duygusu olarak açıklanmıştır. Garofalo (1981), hem fiziksel zarar hem de mal kaybı potansiyeli ile ortaya çıkan reaksiyonu “suç korkusu” olarak tanımlarken, kişiye fiziksel bir zarar vermeyen, yalnızca mal kaybıyla sonuçlanan suçlara karşı duyulan hissin “endişe” olarak tanımlanabileceğini belirtmiştir. Suça maruz kalma olasılığına karşı psikolojik ve sosyal bir reaksiyon olarak da tanımlanan “suç korkusu”nun (Ackah, 2000; Yin, 1985), insanın suça karşılık hisleri ile ilişkili olan (Taylor ve Hale, 1986) duygusal bir çıktı ve daima gerçek suçtan önce bireyin tepkisine bağlı olarak oluşan güvensizlik duygusunun bir sonucu (Apak ve diğer., 2002) olduğu kabul edilmektedir. Suç korkusu daha çok bir sosyal davranış olayı (Taylor, 1987), önemli bir sosyal problemdir. Birbirini etkileyen ve aynı anda var olan bireysel, sosyal ve fiziksel çevre faktörlerinin karşılıklı etkileşiminden meydana gelmektedir (Ackah, 2000; Coston, 1994; Skogan ve Maxfield, 1981; Sundeen, 1984; Yin, 1985).

“Kişisel güvenlik”, yaşam biçimi tercihlerini etkileyen bir faktör ve “suç korkusu” yaşam kalitesini tehdit eden önemli bir problemdir (Blobaum ve Hunecke, 2005; Park, Curtice, Thomson, Jarvis ve Bromley, 2001). Gerçek kişisel güvenlik, algılanan kişisel güvenlikten farklı olabilir. “Güvenlik algısı”, genelde bir kurban

olma korkusu ile ilgilidir (Blobsaum ve Hunecke, 2005). “Tehlike algısı” da, “güvenlik algısı” gibi kurban olma korkusu ile ilgili olup “güvenlik algısı” ile zıt anlama sahiptir. Chang (1990) güvenlik algısını (*sense of security*), belirli bir zaman diliminde belirli koşullar altında bireylerin suça dair çok yönlü kavrayışının bir yansıması olarak tarif etmiştir. Kuzey Amerika kriminologları “güvenlik algısı” kavramının yerine “suç korkusu” (*fear of crime*) kavramını kullanmıştır (Chang, 1990). Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde, birbirleri ile çok yakın ilişkide bulunan “suç korkusu”, “suça yönelik eylemlere maruz kalma korkusu”, “suça maruz kalma korkusu”, “güvenlik algısı” ve “tehlike algısı” kavramları bütün metin içinde birbirlerinin yerine kullanılmaktadır.

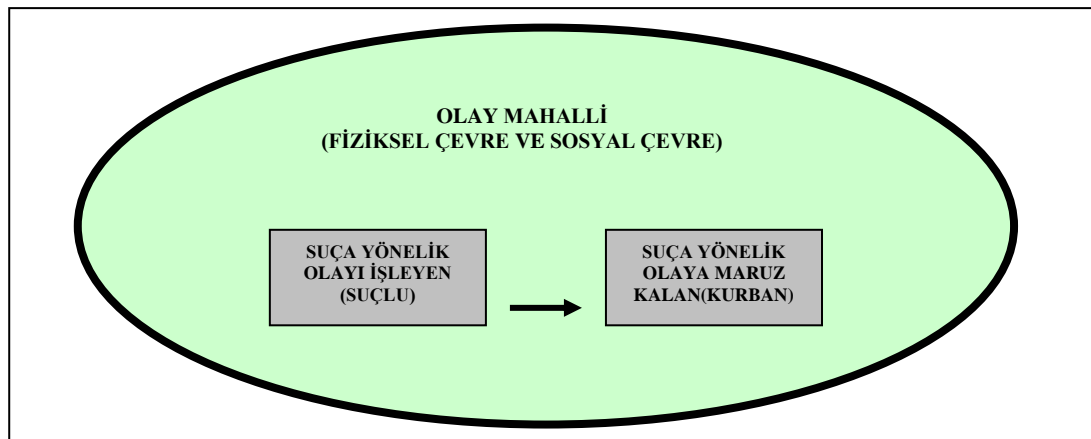
1960’lardan beri suç korkusunun suçun kendisi kadar önemli bir konu olarak ele alınmasının önemi tartışılırken (Ackah, 2000; Lewis ve Salem, 1986; Liska, Lawrence ve Sanchirico, 1982; Sundeen, 1984), 1970’lerin başlarında suç korkusunun suçun kendisinden ayrı bir konu olarak incelenmeye başlandığı öne sürülmektedir (Taylor, 2002; Apak ve diğer., 2002; Taylor ve Hale, 1986). Bu dönemde yapılan çalışmalarda amaç sadece suçu önlemek değil kişilerin suçun varlığı ile bağlantılı olan endişesini, başka bir deyişle suç korkusunu önlemektir (Apak ve diğer, 2002; Düzgün, 2007). Suç korkusu gelişmiş dünya ülkeleri literatüründe yarım asırdır önemli bir yere sahip olmasına rağmen Türkiye’de bu konu üzerine yapılmış çalışmalar günümüzde giderek artmaktadır.

2.2 Değişkenler

2.2.1 Suç Coğrafyasını Etkileyen Faktörler

Suçla ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulabilmesi için öncelikle “suç” için gerekli bileşenleri tariflemek gerekir: Bir suçtan bahsedebilmek için (1) suçu işleyen bir “suçluya”, (2) suça maruz kalan bir “kurbana” ve (3) ayrıca “suçun meydana geldiği fiziksel ve sosyal bir çevreye” ihtiyaç vardır (Şekil 2.1).

Literatürde yer alan çalışmalar, “suç işleyen bireye (suçlu)” yönelik (Gürer, 2004; Kızmaz, 2005, 2006; Shaw ve Mckay, 1942), “suç işlenen bireye (kurban)” yönelik (Ackah, 2000; Akers, Greca, Sellers ve Cochran, 1987; Brillon, 1987; Alston, 1986; Delone, 2008; Donder, Verte ve Messelis, 2005; Gidycz, Loh, Lobo, Rich, Lynn ve Pashdog, 2007; Gilchrist, Bannister, Ditton ve Farral, 1998; Göksu, 2003; Keane, 1995; Killias, 1990; Lagrange ve Ferraro, 1989; Schafer, Huebner ve Bynum, 2006; Skogan, 1977; Smith ve Torstensson, 1997; Stiles, Halim ve Kaplan, 2003; Tselani ve Zarafonitou, 2008; Warr, 1984, 1985; Wolf ve Shi, 2009) ve “suçun işlendiği mahal” olarak sosyal yapı ve fiziksel çevre özelliklerine yönelik (Ackerman, 1998; Baran, Smith ve Toker, 2007; P.J. Brantingham, P.L. Brantingham, Vajihollahi ve Wuschke, 2008; Brown ve Altman, 1983; Brown ve Bently, 1993; B. Brown, Perkins ve G. Brown, 2004; Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2005, 2007a, 2007b, 2007c ; Harries, 1988; Lay, Reis, Dreux ve Becker, 2007; Lawman, 1986; Monterio ve Iannicelli, 2009; Nasar ve Fisher, 1995; Newman, 1982, 1995; Perkins, Wandersman, Rich ve Taylor, 1993; Schuerman ve Kobrin, 1987; Shu, 2000; Skogan, 1986) araştırmalar olmak üzere üç kategorik gruba ayrılabilir.

Şekil 2. 1 Suça yönelik eylemin oluşumu için gerekli bileşenler

2.2.1.1 Bireysel Faktörler

Yapılan çalışmalar, “suç” ile yaş, cinsiyet, eğitim, ekonomik düzey, bireyin aile yapısı, ırk-etnik yapı gibi bireye ait özellikler arasında ilişki olduğunu göstermektedir (Ackerman, 1998; Becker, 1986; Cook ve Zarkin, 1985; Ergun ve Yirmibeşoğlu,

2005; Erkan, 2005; Schuerman ve Kobrin, 1987; South ve Messner, 2000; Stigler, 1970). Ek 1’de suçu etkileyen bireysel faktörler ve bu faktörler üzerine bu çalışma kapsamında incelenmiş olan literatürde yer alan çalışmalar özetlenmiştir.

2.2.1.1.1 Yaş. Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005), Gruenewald ve diğer. (2006) ile Ackerman (1998), suç ve yaş faktörleri arasında ilişki olduğunu söylemektedir. Gruenewald ve diğer. (2006) suç ile en fazla 15-29 yaş grubunun ilişkili olduğunu savunmaktadır. Rengert (1977), Kohlfeld ve Sprague (1988), Land, Patricia ve Lawrence (1991), South ve Messner (2000) ve Harries (1974), gençlerin suç işlemeye daha eğilimli olduklarını ve gençlerin yoğunlaştığı yerlerde suç oranının ortalamadan daha yüksek olduğunu iddia etmektedir.

2.2.1.1.2 Cinsiyet. Erkan (2005), South ve Messner (2000) suç ile cinsiyet arasında ilişki olduğunu, erkeklerin kadınlara göre daha fazla suç eğiliminde olduklarını savunmaktadır.

2.2.1.1.3 Ekonomik Düzey. Araştırmalar, ekonomik koşullar (işsizlik-gelir düzeyi) ile suç arasında ilişki olduğunu göstermektedir (Becker, 1986; Cook ve Zarkin, 1985; Stigler, 1970). Yapılan çalışmalarda bireylerin, işsizlik karşısında acı duyma, güvensizlik, öfke ve değersizlik hissi şeklinde bir takım tepkiler ortaya koymaya başladıklarını ve bu duygular arttıkça işsiz bireyin ev içi şiddet uygulama, hırsızlık yapma, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı gibi bir dizi anti-sosyal davranış sergilemeye eğilimli olabileceği vurgulanmaktadır (Ritzer, 1986). Benzer şekile, Becker (1986) işsizlik ile suç arasında pozitif ilişki olduğunu savunmaktadır.

2.2.1.1.4 Eğitim Düzeyi. Ackerman (1998), Cahil ve Mulligan (2003), Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005, 2007a), Gruenewald ve diğer. (2006) eğitim düzeyinin, suçu etkileyen bir diğer faktör olduğunu iddia etmektedir. Ackerman (1998), eğitim düzeyi ve şahsa karşı suç ilişkisini incelemekte ve eğitim düzeyi düştükçe şahsa karşı suç oranında artış olduğunu öne sürmektedir. Benzer bir şekilde, Ergun ve Yirmibeşoğlu (2007a), eğitim düzeyi düştükçe hem mala hem de şahsa karşı suç oranında artış görüldüğünü iddia etmektedir. Gruenewald ve diğer (2006) üniversite

mezunu olma düzeyi ile suç arasında ilişki bulmuş ve eğitim düzeyi yüksek toplumlarda suç oranının düşük olduğunu savunmuştur.

2.2.1.1.5 Bireyin Aile Yapısı. Ceccato ve diğer. (2002), Grunewald ve diğer. (2005), Ackerman (1998) ve Erkan (2005) bireyin içinde yaşadığı aile yapısı ile suç arasında ilişki olduğunu ileri sürmektedir. Ackerman (1998), zayıf aile yapısının şahsa karşı işlenen suçlar ile ilişkili olduğunu öne sürmektedir. Zayıf aile yapısı nedeni ile aile içi şiddetin daha fazla yaşandığı bu tür aile yapısında şahsa karşı işlenen suçların daha yüksek olduğunu savunmuştur.

2.2.1.1.6 Irk-Etnik Yapı. Ackerman (1998), şahsa karşı işlenen suçlar ile ırk arasında ilişki olduğunu öne sürmüştür. Stollard (1991), siyahların beyazlara göre suça daha fazla maruz kaldığını, McClain (2001) ise 15-24 yaş arasındaki Afrika kökenli Amerikalı erkeklerin en yüksek adam öldürme oranına sahip olduğunu iddia etmektedir.

2.2.1.2 Sosyal Çevre Faktörleir

Literatürde yer alan geçmiş yıllarda yapılmış çalışmalar, suç ile toplumun sosyal-kültürel-ekonomik yapı özellikleri arasında ilişki olduğunu; yoksulluk (Ackerman, 1998; Anderson, 2005; Ergun ve Yirmibeşoğlu, 2005; Gruenewald ve diğer, 2006), işsizlik (Ackerman, 1998; Kohlfeld ve Sprague, 1988; Harries, 1974), gelir düzeyi dağılımı ve ekonomik eşitsizlik (Göksu, 2003; Rondeau ve diğer., 2005) gibi ekonomik değişkenler; sosyal düzensizlik (Bursik, 1988; Shaw ve Mckay, 1942), doğal gözetim (Jacobs, 1961; Newman, 1972), eğitim düzeyi (Ackerman, 1998; Erkan, 2005), sosyal dezavantajlı alanların varlığı (Mcclain, 2001; Sampson ve Wilson, 1995), sosyal heterojenlik (Rengart, 1977), yerleşim devingenliği-göç-yenilenme-soylulaştırma (Ackerman, 1998; Ünlü, Edgü, Apak ve Ülken, 2003; Ünlü ve Edgü, 2001) gibi sosyal ve kültürel faktörlerin suçu etkilediğini söylemektedir. Ek 2’de suçu etkileyen sosyal faktörler ve bu faktörler üzerine literatürde yer almış çalışmalar görülmektedir.

2.2.1.2.1 Ekonomik Faktörler (Yoksulluk, İşsizlik, Gelir Düzeyi Dağılımı ve Ekonomik Eşitsizlik). Ekonomik faktörler ile suç arasında ilişki olduğu (Ackerman, 1998; Becker, 1986; Göksu, 2003; Kennedy ve Silverman, 1984; Kohlfeld ve Sprague, 1988; Land ve diğer, 1991; Rengert, 1977; Stigler, 1970; Shaw ve McKay, 1942; Tsushima, 1996) ve yoksulluk, işsizlik ve ekonomik eşitsizlik gibi faktörlerin suç üzerindeki etkisinin suç türlerine göre değişkenlik gösterdiği iddia edilmektedir (Cook ve Zarkin, 1985; Kennedy ve Silverman, 1984; Tsushima, 1996). İşsizlik oranı ile adam öldürme ve gasp (Cook ve Zarkin, 1985; Kohfeld ve Sprague, 1988; Tsushima, 1996), ekonomik eşitsizlik düzeyi ile de hırsızlık oranı arasında (Tsushima, 1996) pozitif (aynı yönlü) bir ilişki saptanmıştır. Kennedy, Silverman ve Forde (1991) ise Kanada’da yaptıkları bir araştırmada işsizlik oranı ile adam öldürme suçları arasında negatif bir ilişki tespit etmişlerdir. Tsushima, (1996) ise bunun nedenini Kanada’da resmen işsiz kalanların işsizlik sigortası ve sosyal yardım gibi hizmetlerden yararlanmaları sebebiyle kısa sürede ekonomik güçlüklerle karşı karşıya gelmemeleri şeklinde açıklamıştır. Ackerman (1998), suçun yoksulluğun bir fonksiyonu olduğunu söylediği çalışmasında, yoksulluk ve onunla ilgili olan koşullar ve süreçlerin suçun temel korelasyonları olarak görüldüğünü ifade etmektedir. Massey (1996), Philadelphia’daki çalışmasında yaptığı hesaplama ile, mahalledeki yoksulluk derecesindeki her 1 puanlık artışın suç oranında 0,8 puan artışa neden olduğunu ortaya koymuştur. Göksu (2003), 1930-1932 yılları arasında İzmir ve suç coğrafyasını incelediği çalışmasında yoksulluğun suçun oluşmasına etki ettiğini belirtmiş, yoksulluğun aile içi şiddeti tetiklediği, dolayısı ile yoksulların yoğun olduğu mekanlarda şahsa karşı suçların (kavga ve yaralanma) oranının yüksek olduğunu ifade etmiştir.

2.2.1.2.2 Sosyal-Kültürel Faktörler (Sosyal Düzensizlik, Etnik Heterojenlik). Shaw ve McKay, suç ile sosyal düzensizlik arasında bir bağ kurmuştur. Bu noktadan hareketle 1920’lerin başlarında ortaya çıkan “sosyal düzensizlik” teorisi ile adetlerin, sosyal bağların, dayanışmanın ve homojenliğin bulunmadığı, bir başka ifadeyle düzensiz toplumlarda, kentsel çevrenin sosyal yapısının suça yol açtığı iddia edilmektedir. Kornhauser (1978), Bursik (1988), Sampson ve Groves (1989), suçun düşük sosyoekonomik statü ve sosyal düzensizlikle ilişkili olduğunu iddia etmiştir.

Shaw ve McKay Chicago'nun belirli zaman dilimlerine (1900-1906, 1917-1923, 1927-1933 yılları arası) ait polis kayıtları ve mahkeme tutanaklarını kullanarak 33 yıllık suç verilerini haritalandırmıştır. Bu çalışma, suçun yaşanılan çevreye bağlı olduğunu ve bir yerleşmede yaşayanların bireysel özelliklerinden (cinsiyet, yaş, ırk gibi) ziyade, sosyal özelliklerinden (etnik heterojenlik, yerleşimin devingenliği ve toplumun sosyal düzensizliği gibi) etkilendiğini ileri sürmektedir.

Harries (1974), Kohlfeld ve Sprague (1988), Land ve diğer (1991), Rengert (1977), azınlıkların yoğunlaştığı yerlerde suç oranının ortalamadan daha yüksek olduğunu söylemektedir. Suç ile ırk arasında ilişki olduğunu savunan çalışmaların bir kısmı beyaz olmayanlar ile suç arasında pozitif bir ilişki olduğunu savunmaktadır. Bununla beraber Sampson ve Wilson (1995) suçun doğrudan ırkla değil siyah toplumların sosyal ve fiziksel açıdan aşırı derecede dezavantajlı olmasıyla ilişkili olduğunu söylemektedir.

Suç olgusunun, kent merkezindeki mahallelerin yenilenme süreciyle de ilgili olduğu görülmüştür (Ünlü ve Edgü, 2001). Ünlü ve Edgü (2001) çalışmalarında, İstanbul'un Cihangir semtinde fiziksel değişim sonucunda yaşanan sosyal yapı değişimi ile suç olgusu ilişkisini incelemiştir. Bu çalışmaya göre, Cihangir'de 1980-1990 yılları arasında fiziksel çökmeye koşut olarak yoğun suç artışı yaşanmıştır. Ancak restorasyon ve tadilat süreci sonrasında "yeni kullanıcıların" kentin diğer bölgelerinden buraya taşınmasıyla soylulaştırmadan (*gentrification*) kaynaklanan değişim, mahallenin temizlikten güvenliğe kadar tüm sorunları ile ilgilenen düzenli komşuluk ünitelerini, gönüllü dernekleri gündeme getirmektedir. Çalışma, çevreyi kullananların çevre sorunlarına katılımının suç olgusunu da değiştirdiğini göstermektedir. Ünlü ve diğer. (2003), soylulaştırma (*gentrification*) sürecinde yıpranmış kent dokusunda yaşanan kullanıcı değişimi sonucunda değişen fiziksel çevre ve sosyoekonomik yapının, "suç olgusunu" ve suç türünü de değiştirdiğini, yenilenen fiziksel çevrelerin değişen kullanıcılarının, o mahallede yoğun olan şahsa karşı işlenmiş suçların oranını azalttığını ve eğilimlerin mala karşı suçlara doğru yöneldiğini söylemektedir.

Ackerman (1998), göçün suç oluşumunda etkisi olan önemli nüfus faktörlerinden biri olduğunu; göçle birlikte değişen sosyal yapı sonucu suç oranlarında da artış kaydedildiğini belirtmektedir. Buna karşın Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005) İstanbul'un eski yerleşim alanlarında suç oranlarının daha yüksek olduğunu, İstanbul'a göçle gelenler sonucu oluşan yeni gecekondu alanlarında ise suç oranlarının daha düşük olduğunu söylemektedir. Ergun ve Yirmibeşoğlu'nun literatürün aksine olan bu söylemleri, onlara göre çalışmalarında suçlunun yaşadığı yeri değil de suçun işlendiği yeri esas almalarının bir sonucu olup, fiziksel açıdan dezavantajlı olan ve göçle gelenlerin yoğunlaştığı fiziksel çevrelerde yüksek sosyal birliktelik olması ile açıklanmaktadır.

2.2.1.3 Fiziksel Çevre Faktörleri

Araştırmalar fiziksel çevre faktörlerinin suç dağılımını etkilediğini ortaya koymaktadır. Ek 3'de suça etki eden fiziksel çevre faktörleri ve bu faktörler üzerine bu çalışmada incelenen literatürde yeralan çalışmalar görülmektedir. Suç ve fiziksel çevre faktörlerinin ilişkisinin incelendiği çalışmalar bölge, eyalet, metropolitan alan ve şehir ölçeğinde mekanlardan mahalle, komşuluk grubu ve sokak ölçeği boyutuna kadar inmektedir. Bu nedenle suç ve fiziksel çevre ilişkisini açıklamak amacıyla yapılmış araştırmaları, odaklandıkları ve yürütüldükleri mekansal büyüklüğe bağlı olarak makro (bölge, eyalet ölçeğinden şehir ölçeğine) ve mikro (mahalle ve komşuluk grubu ölçeğinden sokak ve bina ölçeğine) ölçekli araştırmalar olmak üzere iki kategorik grupta incelemek gerekmektedir.

2.2.1.3.1 Makro Ölçekli Çalışmalar. Makro ölçekli çalışmalarda, şehir büyüklüğü, nüfus yoğunluğu, kent merkezine uzaklık ve arazi kullanım değişkenlerinin suç oranı dağılımı ile ilişkisi eyalet, şehir bütünü ve ilçe bazında mekansal büyüklükler ele alınarak incelenmektedir.

Şehir büyüklüğü: Durkheim kentleşmenin önlenemez bir biçimde suç oranlarının artmasına sebep olduğunu öne sürerken (Aksoy, 2007), Ackerman (1998) daha küçük şehirlerde de suçun önemli bir problem olduğunu belirtmekte ve suçun,

yoksulluk ve onun ilişkili olduğu koşullar ve süreçlerle ilişkisinin incelenmesinin önemini vurgulamaktadır. Araştırmalar, büyük şehirlerin, daha küçük şehirlere göre daha yüksek suç oranına sahip olduğunu ortaya koyarken, küçük şehirlerde suç oranı artış hızının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Gordon, Greene, Steelman ve Walker (1992), ABD’de şehir büyüklüğü arttıkça suç oranının da arttığını belirtmiştir.

Nüfus yoğunluğu: Bazı çalışmalar, suç oluşumuna etki eden en önemli mekansal faktörlerden birinin nüfus yoğunluğu olduğunu savunmaktadır (Ackermen, 1998; Grunewald ve diğer, 2006; Rondeau ve diğer, 2005). Rondeau ve diğer (2005), nüfus yoğunluğu yüksek olan alanlarda suç oranının daha yüksek olduğunu iddia etmiş, Gruenewald ve diğer (2006) ise yoğun nüfuslu alanlarda daha çok şahsa karşı suç işlendiğini savunmuştur.

Merkezden uzaklık: Merkezden uzaklığın suç oranlarını nasıl etkilediği konusunda yapılan çalışmaların bulguları farklılık göstermektedir. Örneğin, Newman (1972) şehirlerde kent merkezinden uzaklaştıkça kontrolün ve insan yoğunluğunun azalması dolayısıyla suç oranının düştüğünü iddia etmektedir. Bu iddianın aksine, Ceccato ve diğer. (2002) ulaşım olanaklarının kolaylaşması ile beraber kent çeperlerinde arazi kullanımlarının çeşitlendiğini ve kentlilerin hareketliliğinin arttığını, dolayısıyla kent çeperlerinde suç oranının da arttığını savunmaktadır. Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005), 2000-2004 yılları arasında İstanbul’daki 32 ilçede yaptıkları suç dağılımı çalışmasında, sosyal ve ekonomik olarak homojen olmayan ilçelerde suç oranlarındaki değişimleri incelemiş, suç dağılımını ilçe bazında ilçelerin metropoliten alandaki konumsal dağılımına odaklanarak analiz etmişlerdir. Çalışma, eski ve merkeze yakın ilçelerde suç oranlarının daha yüksek olduğunu göstermiştir. Göksu (2003), İzmir ve suç coğrafyasını mahalle bazında incelediği çalışmasında üst gelir grubuna sahip refah düzeyi yüksek kişilerin yaşadığı merkez olma niteliği taşıyan konut alanlarında hırsızlık suçlarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Arazi kullanım ve donatı alanlarının yoğunluğu: Göksu (2003), İzmir’de mahalle bazındaki çalışmasında hırsızlık olayının sermayenin üretildiği ve birikim yaptığı alanlara yöneldiğini, özellikle eğlence kullanımlarının yoğunlaştığı mahallelerin suçluları kendine çektiğini savunmuştur. Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005), İstanbul’da ilçe bazında suç oranı ve arazi kullanım ilişkisini analiz ettikleri araştırmalarında yerleşimlerin donatı alanı yoğunluğu ile suç oranı arasında negatif bir ilişki olduğunu iddia etmiştir. Ayrıca, bu çalışmada arazi kullanımın konut, konut ve ticaret olduğu ilçelerde suç oranının diğer ilçelere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Konut dışı kullanımların yoğunlaştığı merkez ilçelerde görülen yüksek suç oranının nedeni, bu ilçelerdeki gece nüfusunun düşük, gündüz nüfusunun ise çok yüksek olması olarak açıklanmıştır. Suç oranı ile donatı alanları varlığının ilişkisinin incelendiği diğer bazı çalışmalarda ise, insanların rekreatif amaçlı kullandıkları ve özellikle gençlerin boş zamanlarını geçirdikleri alanların varlığının suç oluşumuna engel olacağı iddia edilmiştir (Cozens, 2002; Wilkinson, Kawachi ve Kennedy, 1998).

Ünlü ve diğer. (2003), binalarda konut dışı fonksiyonların konuta oranının son derece önemli ölçütlerden biri olduğunu iddia etmektedirler. İstanbul’da yaptıkları çalışmalarında geceleri işyerlerinin tamamen kapanması ile birlikte, sokakların tamamen karanlık ve kontrolsüz kalabilmesi dolayısı ile bu bölgelerde suç oranının yüksek olduğunu belirtmektedirler.

2.2.1.3.2 Mikro Ölçekli Çalışmalar. Mikro ölçekli çalışmalarda mahalle ve komşuluk grubu bazında kent merkezine uzaklık, yasadışı faaliyet alanlarının varlığı, arazi kullanım çeşitliliği, yeni yerleşmelerin dağılımı (yasal ve yasal olmayan) ve sokak ölçeği bazında doğal gözetim, güçlü tanımlanmış alanların, alkol çıkış noktalarının - yasadışı faaliyet alanlarının, konut dışı kullanımların dağılımı, konut dışı kullanımların işlevleri, donatı alanlarının yoğunluğu, sokak tipi, çöküntü alanlarının varlığı ve konumları, erişilebilirlik, cadde kullanım yoğunluğu gibi fiziksel çevre faktörlerine odaklanılmakta ve bu faktörlerin suç dağılımına olan etkileri mahalle, komşuluk grubu ve sokak ölçeğinde ele alınarak incelenmektedir.

Tanımlanmış alanlar ve doğal gözetim: Newman'a (1972) göre suçun oluşmasını destekleyen en önemli tasarım ve planlama problemi, özel mülkiyete konu alanlar ile kamusal alan arasında "geçiş" alanlarının bulunmamasıdır. Newman (1972), özel mülkiyete konu alanların ve ayrıca özel ile kamusal alan arasındaki geçiş alanlarının güçlü bir şekilde tanımlanmış olmasının, o alana ait olmayan "yabancıların" bu alanlardan uzak durmasını sağlayacağını iddia etmiştir. Çalışmalar, tasarım özellikleri (çit, bina cephelerinde renk kullanımı ile farklılaştırma, ışıklandırma, kent mobilyaları ekleme, girişin vurgulanması...vb) ile iyi tanımlanmış olan alanların, yabancı gözlemcilerin konut ve yakın çevresine bakarak yaşayanlarının sorumluluğundaki bölgeleri tespit edebileceklerini ve böylelikle suçun bu tür alanlardan uzak tutulabileceğini belirtmektedirler (Newman, 1972; Brown, 1985; Brown ve Altman, 1983; Brown ve Bently, 1993; Brown ve Harris, 1996).

Oscar Newman (1973), konut bölgelerinde suçu önlemeye yönelik bir tasarım yaklaşımı olarak "savunulabilir mekan" kavramını ortaya atmıştır. Newman'a (1973) göre "savunulabilir mekan", kişilerin aileleri, komşuları ve akrabalarını koruyabilecekleri yaşayan bir fiziksel çevreyi içermelidir. Ara sokaklarda oynayan çocuklar ve öbekselen insanların bir çeşit "sözsüz iletişim" yaratarak mahalle içerisinde sosyal kontrol olgusunu ortaya çıkarttıkları ve doğal gözetim imkanı yarattıkları söylenebilir. Çıkmalar, balkonlar, pencere önleri, kapı girişleri, merdivenler gibi çeşitli yapı elemanları sosyal etkileşimin gerçekleştiği mekan olmanın yanısıra, aynı zamanda sosyal kontrol ve gözetim imkanı veren mekan olma niteliği taşımaktadır (Ünlü ve diğer., 2003).

Madde bağımlılığı olan mahalle sakini ve yasadışı faaliyetlerin yer aldığı alanların oranı: Madde bağımlılığı olan mahalle sakini ve yasadışı faaliyetlerin yer aldığı alanların oranının yüksek olduğu mahallelerde suç oranlarının da daha yüksek olması beklenmektedir. Göksu (2003), İzmir'de suç coğrafyasını incelediği çalışmasında konut dışı faaliyetlerin yoğun olduğu, fuhuş, uyuşturucu madde satışı ve kullanımının ve diğer yasadışı faaliyetlerin yer aldığı alanlarda, içkili eğlence mekanlarından çıkan aşırı alkol almış insanların sokakları eylem alanına çevirdiğini belirtmektedir. Gruenewald ve diğer. (2006), şahsa karşı suç türünün en yoğun

görüldüğü alanların alkol tüketiminin yüksek olduğu eğlence mekanlarının yer aldığı sokaklar olduğunu iddia etmektedir.

Sokak türü ve erişilebilirlik: Schneider ve Kitchen (2007), sokak türü ve hırsızlık suçu arasındaki ilişki üzerine yapılan çalışmaları incelemekte; sokak türü ile suç arasında güçlü bir ilişki olduğu sonucuna varmaktadır. Araştırmacılar, geçenlere engel olduğu ve doğal gözetimi azalttığı ölçüde çıkmaz sokakların (*cul de sac - dead end street*) hırsızlar tarafından tercih edilmediğini (Hillier ve Shu, 2000); en fazla hırsızlık suçunun işlendiği yerlerin sadece yerel trafiğin olduğu arka sokaklar ve yoğun konut alanlarındaki sokaklar olduğunu (Rengert ve Hakim, 1998 çalışmasından), ana sokaklar boyunca ticari hırsızlıkların oranının ikincil yollara göre daha yüksek olduğunu (Nasar, 1981 çalışması) deneysel çalışmalarla ortaya konulmuş olmasından söz etmektedir.

Ünlü ve diğer. (2003), İstanbul'da yaptıkları araştırmada, özellikle işlek olan akslarda suç sayısı dağılımının daha yüksek olduğunu; bunun nedenlerinden birinin de ana arterdeki trafik yoğunluğunun yüksek olmasından kaynaklandığını iddia etmektedir. Rondeau ve diğer. (2005), caddelerin yoğun kullanıma sahne olduğunu, bu nedenle de özellikle okul ve alışveriş merkezleri arasında konumlanan caddelerde suç sayısının yüksek olacağını savunmaktadır. Makro ölçekte yapılan çalışmalarda da suç oranının daha düşük olduğu mahallelerin, suç oranının daha fazla olduğu mahallelere göre daha az ana cadde ve daha fazla ara sokaklara sahip olma eğiliminde olduğu (Greenberg ve Rohe, 1982) bulunmuştur. P.J. Branthingam ve P.L. Branthingam (1981), ızgara sokak dokusu olan alanlardaki suçun, organik sokak dokusuna sahip alanlardan daha fazla suç potansiyeline sahip olduğunu savunmaktadır.

Monin (1976), kentin caddelerinin kalabalıklaşması ve özellikle işe gidiş geliş saatlerinde trafiğin tıkanması ve metroların da aşırı dolulukta seyretmesi ile suç oranlarındaki artış arasında ilişki olduğunu, Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005), gelişmekte olan ülkelerdeki ulaşım sorununun suç oranı ve suç işleme eğilimini arttırdığını ileri sürmektedir. Benzer şekilde birçok araştırmada erişim olanakları ile

suç oranı dağılımı arasında ilişki olduğu (Ceccato ve diğer., 2002; Cozens, 2002; Newman, 1973) ve erişim olanaklarının artmasının suç oluşumunu azalttığı ortaya konulmaktadır (Ceccato ve diğer., 2002). Hatta, telekomünikasyondaki gelişmelerle kolaylaşan erişimin işe ulaşımı da kolaylaştıracağı; işyerine gitmek yerine konutlarda geçirilen zamanların artması ile insanların daha az sokağa çıkacağı dolayısıyla daha az suç olanağının doğacağı iddia edilmiştir (Ceccato ve diğer., 2002).

Murray, McGuffog, Western ve Mullins (2001), mala yönelik suçların oranının toplu ulaşım durak ve güzergahlarına erişim kolaylığı arttıkça azaldığını; polis merkezine erişim kolaylığı azaldıkça ise mala karşı suçların oranının arttığını iddia etmektedir. Newman (1973) ise, cadde ortasında kalan bir alanın trafiğe kapatılarak bir toplanma alanına dönüştürülmesi, caddelerde uygulanacak bir takım tasarım önlemleri ile trafiğin yavaşlatılması gibi erişim odaklı birtakım tasarım yaklaşımları sonucunda suçun önlenebileceğini belirtmiştir.

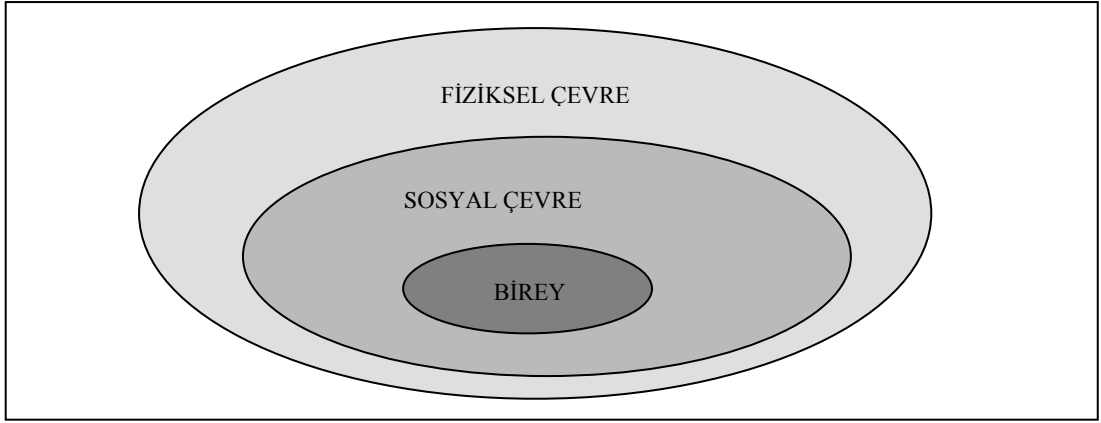
Diğer fiziksel özellikler (Fiziksel bozulma-eskime, yapılaşma düzeni, aydınlatma elamanı, ağaç-duvar-çalı varlığı ve boyutları gibi): Fiziksel bozulma, yapılaşma düzeni, sokaktaki aydınlatma elamanı yoğunluğu, kat adedi, girişler, sokağa bakan bina cephesindeki pencere varlığı, sokak ve bina bahçesindeki çalı ve ağaç varlığı, bahçe duvarı varlığı ve yüksekliği, pencere parmaklıkları gibi değişkenler de suç dağılımını anlamaya yönelik mikro ölçekteki araştırmalara konu olmuştur.

Harries (1974), Rengert (1977), Kohlfeld ve Sprague (1988), fiziksel bozulma-eskime ile suç oranı arasında ilişki olduğunu söylemekte ve fiziksel bozulmanın daha yüksek olduğu yerlerde suç oranının ortalamadan daha yüksek olduğunu iddia etmektedir. Ceccato ve diğer. (2002), ayırık yapılaşma düzenindeki evlerin bitişik ya da ikiz düzendeki evlere göre; Newman (1972) ve Cozens (2002), çok katlı yapıların az katlı yapılara göre; Göksu (2003), Cozen (2002), Rondeau ve diğer. (2005) ve Erkan (2005) iyi aydınlatmanın sağlanamadığı sokaklarda doğal gözetimin engellendiğini, dolayısıyla aydınlatma elemanlarının yoğun olarak kullanılmadığı sokakların suç olasılığı yarattığını belirtmişlerdir. Görüşü engelleyen yüksek çalı,

ağaç gibi yeşil elemanlar ile yüksek duvarların suçlular için saklanma olanağı yaratarak suç oranlarını arttırdığı da ortaya konulmuştur (Brown, 1985).

2.2.2 Suç Korkusuna (Güvenlik Algısı, Tehlike Algısı) Etki Eden Faktörler

İnsan, toplumun bir bireyi olarak, yaşadığı çevre ile sürekli bir etkileşim içindedir. Birey, sahip olduğu fizyolojik farklılıkların yanısıra içinde bulunduğu toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına bağlı olarak davranış biçimini belirlemekte; çevrenin fiziksel uyarıları nedeniyle de bireyin davranışları değişkenlik göstermektedir (Şekil 2.2).

Şekil 2. 2 Suç korkusu bileşenlerine yönelik şema

Suç korkusu üzerine bugüne kadar yapılmış çalışmalarda, kentsel mekanın güvenli veya tehlikeli hissedilmesini etkileyen faktörler farklı gruplandırmalar ile değerlendirilmiştir. Blöbaum ve Hunecke'ye (2005) göre, kişisel güvenlik algılamasını tehdit edip insanların günlük davranışlarını değiştirmekte en büyük rol oynayan faktörlerin hangileri olduğunu saptamaya yönelik daha önce yapılmış çalışmalar iki kategoride toplanabilmektedir: (1) sosyal, psikolojik ve sosyodemografik değişkenlere odaklanmış çalışmalar (Farral, Bannister, Ditton ve Gilchrist, 2000; Hale, 1996) ve (2) fiziksel çevre değişkenlerine vurgu yapan çalışmalar (Herzog ve Chernick, 2000; Nasar ve Fisher, 1993; Nasar ve Jones, 1997).

Yin (1985, Ackah'ın makalesinden alıntı, 2000), suç korkusunu kavramsal bir çerçevede incelerken, suç korkusunu kişi ve çevrenin bir fonksiyonu olarak açıklamıştır. Buna göre:

$$F = f (P, E)$$

F: Suç korkusu (*fear of crime*)

P: Kişisel faktörler (*personal factors*)

E: Sosyal ve fiziksel çevre faktörleri (*social-physical environment factors*)

Kişisel ve fizyolojik faktörleri açıklamak için: Yaş, cinsiyet, suça maruz kalma deneyimi, olay hakkındaki geçmiş deneyimler ve komşuluğun tehlikelilik algısı (komşuluğun etnik kompozisyonu, olayı önlemeye yönelik yerel polis koruması, sosyal aktivitelere katılıma kadar bazı çevresel faktörler) gibi değişkenler kullanılırken, sosyal ve fiziksel çevre faktörlerini açıklamak için: Bir komşuluğun etnik kompozisyonuna, olaya maruz kalmadan koruyan polisin varlığına, sosyal aktivitelere katılıma, bir komşuluktaki çağdışılık işaretlere kadar değişkenler kullanılmıştır (Ackah, 2000).

Yin (1985, Ackah'ın makalesinden alıntı, 2000) korkunun bir kişisel değer biçme veya birinin kendi komşuluğunun dahilinde olaya maruz kalarak şiddet görmesinden kaynaklandığını belirterek, kişisel faktörlerin suç korkusu üzerinde merkezi bir yer işgal ettiğini savunmaktadır. Ackah (2000) ise, hem kişisel hem de çevresel faktörlerin suç korkusunu bağımsız olarak etkileyebileceğini söylemektedir.

Özetle, mekanın güvenli veya tehlikeli hissedilmesi (güvenlik algısı, tehlike algısı) üzerine yapılmış çalışmalarda mekana dair duyulan güven hissini belirleyen faktörler (1) duygusal bir çıktı olarak (Apak ve diğer., 2002) bireye ait özellikleri, (2) sosyal davranış olayı olarak (Taylor, 1987) bireyin içinde bulunduğu sosyal yapıya ait özellikleri ve (3) bireyin içinde yaşadığı fiziksel çevre koşullarına ait özellikleri içermiştir. Daha önceki çalışmalardan hareketle bu çalışmada da suç korkusuna etki eden faktörlerin: (1) bireysel özellikler, (2) sosyal çevre özellikleri ve (3) fiziksel çevre özellikleri olarak üç ana başlıkta incelenmesi hedeflenmiştir.

2.2.2.1 Bireysel Faktörler

Bireyin demografik özelliklerine bağlı olarak içinde bulunduğu mekana yönelik güvenlik hissi değişkenlik gösterebildiği gibi bireyin sosyal, kültürel ve ekonomik düzeylerini açıklayan değişkenler de güvenlik hissine etki etmektedir.

Bu çalışmada incelenen literatüre göre, suç korkusunu etkileyen bireysel özellikler yedi başlık altında toplanmaktadır: (1) cinsiyet, (2) yaş, (3) eğitim, (4) deneyim-suça maruz kalma, (5) etnik köken-ırk, (6) göçmenlik durumu, (7) gelir-sosyal statü. Ek 4’de, literatürde suç korkusu ve adı geçen değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara örnekler yer almaktadır.

2.2.2.1.1 Yaş. Yaş ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular çelişmektedir: Bazı çalışmalar yaş ve suç arasında net bir ilişki ortaya koyarken diğer çalışmalar iki değişken arasında bir ilişki olmadığını öne sürmektedir. Bazı çalışmalar, suç korkusunun yaşa göre değişkenlik gösterdiğini (Greene, 2003), yaş arttıkça suça maruz kalma korkusunun da arttığını ileri sürmektedir (Donnelly, 1988; Skogan, 1977; Ward, LaGory ve Sherman, 1986). Bu çalışmalarda yaşlıların, gençlere göre daha çok korku düzeyine sahip oldukları ortaya konulmaktadır (Adu-Mireku, 2002; Clemente ve Kleiman, 1976). Gençler, zamanlarının büyük çoğunluğunu ev dışında geçirmekte ve bu nedenle yaşlılara oranla daha çok tehlikeye maruz kalmaktadır. Buna rağmen yaşlıların tehlikeye maruz kalmaktan daha çok korkmalarının nedeni onların tehlike ve güvenlik algılarının daha hassas olmasıyla açıklanmıştır (Borooah ve Carcach, 1997; Hale, 1996).

Suç korkusu ve yaş arasındaki ilişkiyi inceleyen diğer bazı çalışmalar ise, yaş ve suç korkusu arasındaki ilişkinin cinsiyet ve suç korkusu arasındaki ilişki kadar belirgin olmadığını, bir başka söylemle yaş ve suç korkusu arasında düzenli bir ilişki bulunmadığını ileri sürmektedir (Blöbaum ve Hunecke, 2005; Braungert ve diğer., 1980; Clarke, 1984; LaGrange ve Ferraro, 1989). Bazı çalışmalarda, yaş ve suç korkusu arasında bir ilişki bulunamaması, çalışmalar arasındaki yöntem

farklılıklarından kaynaklanmış olabilir. Suç korkusu ve yaş ilişkisini belirlemek üzere yapılan çalışmalar, yaşı farklı gruplandırmalarla ele almaktadır. Bu yöndeki çalışmaların bir kısmı, belirli bir yaşı sınır almakta ve bu sınırın altı ve üstündeki yaş gruplarının suç korkusu ile ilişkisini incelemektedir. M. M. Braungart, R. G. Braungart ve Hoyer (1980) ve Akers ve diğer. (1987), 60 yaşı; Harries (1974), 65 yaşı; Borooah ve Carcach (1997) ise 35 yaşı sınır olarak almıştır. Bazı araştırmacılar ise yaşları dönemlerine göre ayırmaktadır. LaGrange-Ferraro (1989), yaşı suç korkusuna etkisini incelerken yaşı, genç yetişkin (18-29), erken orta yaş (30-45), orta yaş (46-64) ve yaşlı (65 ve üstü) olmak üzere gruplandırmıştır. Dallago, Perkins, Santinello, Boyce, Molcho ve Morgan (2009) ise yaşı erken ergenlik (11-13 yaş), ergenlik (14-16 yaş) ve geç ergenlik (17-19 yaş) dönemi olarak üç grupta ele almıştır.

2.2.2.1.2 *Cinsiyet*. Cinsiyet, suç korkusunu belirleyen önemli bir göstergedir. Araştırmalar, kadınların erkeklerden daha yüksek korku düzeyine (Adu-Mireku, 2002; Alvazzi del Frate ve Patrignani, 1995; Ferraro, 1996; Ferraro ve LaGrange, 1992; Franklin ve Franklin, 2008; Hale, 1996) ve risk algısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır (Callanan ve Teasdale, 2009; LaGrange ve Ferraro, 1989).

Literatürde, kadın ve erkek arasındaki “suç korkusu” farkı üç şekilde açıklanmaktadır: (1) Cinsiyet temelli suç olarak, tecavüze uğrama ihtimalinin kadınlarda daha yüksek olması nedeniyle erkeklerin kadınlara oranla daha az korktuğu kaydedilmiştir (Coston, 1988; Krannich, Berry ve Greider, 1989; Smith ve Hill, 1991; Yin, 1985). (2) Feminist kriminologlar, kadın ve erkeğin suça kurban olma ilişkisinin sosyal olarak inşa edildiğini tartışmaktadır. Geleneksel ve iyi kurulmuş kültürel öykülerde erkeklerin güçlü ve agresif olarak, kadınların ise zayıf ve pasif bir kurban olarak tanımlanması kadınların suça maruz kalma olasılığından korkmaya daha eğilimli olmasına neden olabilmektedir (Callanan ve Teasdale, 2009; Stanko, 1992). (3) Çalışan genç erkekler zamanlarının çoğunu ev dışında geçirmekte ve dışarıda daha büyük oranda suça kurban olmalarına rağmen kadınlara göre daha az korku duymaktadırlar. Aslında, büyük korku hissettiklerini söyleyen kadınlar, suça maruz kalma konusunda erkeklerden daha büyük risk altında değildirler. Bu

paradoks, kadınların tehlike ve güvenlik algısının daha hassas olmasıyla açıklanmaktadır (Borooah ve Carcach, 1997; Hale, 1996).

2.2.2.1.3 Eğitim Düzeyi. Suç korkusu üzerine yapılan çalışmalar, daha düşük eğitim düzeyine sahip kişilerin suça maruz kalma korkusunun daha yüksek olduğunu göstermektedir (Adu-Mireku, 2002; Borooah ve Carcach, 1997). Eğitim düzeyindeki gelişmenin, kişinin kendi hayatının koşullarını geliştirmesine yardımcı olduğu; bu nedenle de eğitim düzeyindeki artışın suça maruz kalma korkusunu azalttığı iddia edilmektedir (Borooah ve Carcach, 1997).

Eğitim düzeyi ve suç korkusu ilişkisini ele alan çalışmalarda farklı sınıflamalar yapılmaktadır. Örneğin Wyant (2008), eğitimi sekiz kategoride ele almıştır: (1) eğitimsiz, (2) genel denklik diploması, (3) lise, (4) teknik okul, (5) ortaklık diploması, (6) üniversite mezunu, (7) yüksek lisans derecesi, (8) doktora derecesi; Zhang, Messner, Liu ve Zhuo (2009) ise eğitimin suç korkusuna etkisini incelerken eğitimi: (1) okuma-yazma bilmeyen veya ilköğretim mezunu, (2) ortaokul, (3) lisans ve lisansüstü olmak üzere üç kategoride incelemiştir.

2.2.2.1.4 Geçmişte Kurban Olma Deneyimi. Sosyal ve kültürel birikimlerin yanısıra bireylerin geçmişte yaşadıkları suça maruz kalma deneyimleri de kişilerin suç korkusunu etkileyebilmektedir (Ferraro ve LaGrange, 1987; Greene, 2003; Skogan, 1977; Yin, 1985). Bazı çalışmalar, geçmişte kurban olma deneyiminin suç korkusu ile ilişkili olduğunu iddia ederken (Adu-Mireku, 2002; Braungart ve diğer., 1980; Garofalo, 1979; Ollenberger, 1981; Skogan, 1987), diğer bazı çalışmalar ise geçmişte kurban olma deneyiminin suç korkusu üzerine çok az etkili olduğunu ya da hiç etkili olmadığını belirtmiştir (Adu-Mireku, 2002; Baumer, 1985; McGarrell, Giacomazzi ve Thurman, 1997; Thomas ve Hyman, 1977).

Geçmişte kurban olma deneyimi (1) uğranılan suç türüne bağlı olarak (mal kaybına veya fiziksel zarara neden olan suçlara maruz kalma durumu), (2) suça doğrudan kurban olma veya dolaylı yoldan suça maruz kalma durumu olarak değerlendirilmiştir (Tulloch, 2000; Zhang ve diğerleri, 2009). Uğranılan suç türüne

bağlı olarak suç korkusunun, maruz kalınan suçun türüne ve şiddetine göre değişkenlik gösterdiği savunulmaktadır. Bazı araştırmacılar, bireye fiziksel zarar veren suç deneyimlerinin, mal kaybına neden olan suç deneyimlerinden daha çok korku uyandırdığını, mal kaybına neden olan suçların ise “korku” yerine “endişe” hissini doğurduğunu belirtmişlerdir (Garofalo, 1979; Taylor ve Hale, 1986). Ayrıca mal kaybına neden olan suçların daha kişisel alanlarda gerçekleşmesi, endişe duygusunun artmasına neden olmaktadır (Brown ve Harris, 1989). Suça, bireyin kendisinin veya tanıdığı bir kişinin maruz kalması “doğrudan kurban olma deneyimi”, yaşadığı toplumda suça kurban olma ile ilgili söylentilerden haberdar olmak veya medyada suçla ilgili haberlerden bilgi sahibi olmak “dolaylı kurban olma deneyimi” olarak tanımlanmıştır (Adu-mireku, 2002; Delone, 2008; Garofalo, 1981; Lewis ve Salem, 1986; Ito, 1993; Skogan, 1986). Delone (2008), doğrudan kurban olma durumunun dolaylı kurban olmaktan daha fazla korku yarattığını iddia etmektedir.

2.2.2.1.5 Etnik Köken-Irk. Etnik köken ve ırk özelliklerinin, bireyin suç korkusuna olan etkisini belirlemeye yönelik çalışmalar yapılmış (Braungart ve diğer., 1980; Clemente ve Kleiman, 1977; Covington ve Taylor, 1991; Kanan ve Pruitt, 2002; Liska ve diğer, 1982 ; Skogan ve Maxfield, 1981) ve bu çalışmalarda etnik kökenin suç korkusunu etkilediği görülmüştür. Clemente ve Kleiman (1976), siyahlar ve diğer ırk gruplarının beyazlara göre daha fazla korku düzeyine sahip olduklarını iddia etmektedir. Suç korkusu ve ırk arasındaki ilişki üzerine odaklanmış çalışmalarda, bir topluluktaki etnik azınlık sınıf içerisindeki bireylerin daha yüksek korku düzeyine sahip oldukları görülmüştür (Liska ve diğer, 1982).

Liska ve diğer (1982), 1970’lerde Kuzey Amerika’da 26 şehirde yaptıkları bir anketle beyaz ve beyaz olmayan ırk arasındaki suç korkusu düzeyini ölçmeyi amaçlamışlardır. Çalışma, beyazlar ve beyaz olmayan ırktaki bireylerin suç korkusunun, şehirlerin farklı yapısal karakteristiğinden etkilendiğini göstermektedir. Liska ve diğerleri (1982)’nin çalışmasına göre, beyaz olmayanlara göre daha iyi çalışma koşullarına ve bu nedenle de daha yüksek bir gelir düzeyine sahip beyazların suç korkusu, direk olarak mala karşı suç oranından ve yaşadıkları bölgede beyaz

ırkın suça maruz kalma oranından etkilenmektedir. Beyaz olmayan ırka mensup bireylerin suç korkusu ise beyaz olmayanların yüzdesinden ve ayrımcılık düzeyinden etkilenmektedir.

2.2.2.1.6 Göçmenlik. Araştırmalar, bireyin yerleşimde göçmen olma durumu ile suç korkusu arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Çalışmalar, göçmen olan nüfus ile göçmen olmayan nüfusun suç korkusu düzeyinin farklılaştığını göstermiştir (Ackah, 2000; Belyea ve Zingraff, 1988; Coston, 1994; Gorden ve Riger, 1989, Lewis, 1989). Göçle gelenlerin suç korkusunun daha yüksek olduğunu ortaya koyan Ackah (2000)'a göre, uzun süreli kalış bir göçmenin suç korkusunu veya yabancılık korkusunu azaltmamaktadır.

2.2.2.1.7 Gelir-Sosyal Statü. Ramsay (1989) ve Harries (1988), sosyal statünün suç korkusunun bir belirleyicisi olduğunu savunmaktadırlar. Ramsay (1989)'ın çalışmasında, yüksek sosyal statüye sahip kişilerle düşük sosyal statüye sahip kişilerin benzer suça kurban olma oranlarına rağmen, düşük sosyal statüdeki kişilerin daha fazla korku düzeyine sahip oldukları iddia edilmektedir. Bir başka ifadeyle, araştırmalar bireyin gelir düzeyi arttıkça suç korkusunun azaldığını göstermiştir (Baldassare, 1985; Hale, 1996). Benzer şekilde Sundeen ve Mathieu (1976), ırk, yaş ve cinsiyet sabit tutulduğu zaman gelir düzeyinin suç korkusu ile ters ilişkili olduğunu söylemiş; Yin (1985), Skogan ve Maxfield (1981) ise, bunun nedeninin yüksek gelir düzeyine sahip kişilerin tahminen güvenli komşuluklarda yaşamalarından kaynaklandığını belirtmiştir.

Gelir düzeyinin suç korkusuna etkisini ölçen çalışmalarda gelir düzeyini ölçmek için genellikle aileler için kişi başına düşen aylık gelir gruplandırılmıştır (Zhang ve diğerleri, 2009).

2.2.2.2 Sosyal Çevre Faktörleri

Çevre ve davranış bilimleri açısından bakıldığında sosyal çevrenin insan gruplarının davranışlarını hem yansıttığı hem de yönlendirdiği, sosyal bağlar ve kimlikler yarattığı söylenebilir.

Suç korkusunu etkileyen sosyal faktörler üç başlık altında incelenmektedir: (1) kültür, (2) sosyal entegrasyon, (3) sosyal düzensizlik. Ek 5’de, literatürde suç korkusu ve adı geçen değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara örnekler gösterilmektedir.

2.2.2.2.1 Kültür. Greene (2003), toplumların sahip olduğu kültürel yapının güvenlik algısını etkileyen bir faktör olduğunu belirtmiştir. Greene, çalışmasında Kuzey Amerikan kültürü ile Güney Amerikan kültürünü çeşitli açılardan karşılaştırarak güven veya güvensizlik algısını etkileyen faktörleri belirlemeye çalışmıştır. Bu çalışmaya göre, Protestan yetiştirilişe sahip Kuzey Amerikan halkı bilinmeyen ve dünya dışı bir Tanrıya güvenirken, Latin Amerikan halkı daima yanlarında bulunan ve bağışlayan Meryem ana figürüne inanmaktadır. Diğer taraftan Kuzey Amerika halkı verilen sözlerin yerine getirilmesine özen gösterirken, Latin Amerika kültüründe özürün kabul edildiği ve bağışlanma beklentisinin olduğu, bundan dolayı da genel anlamda güven duygusunun Latin Amerikalılarda daha düşük olduğu öne sürülmektedir.

Benzer şekilde, Cousino ve Valenzuela (2000), Şili ve Kuzey Amerika toplumunun güven duygularını incelemek üzere yaptıkları araştırmada, Kuzey Amerikalı’ların Şili’lilere göre genel anlamda güven duygularının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu farklılık Kuzey Amerikalıların farklı mizaçları ve yüksek birlikte çalışma istekleri ile açıklanmıştır. Özetle, bu çalışmada incelenen literatüre göre, farklı etnik kökene sahip gruplardaki insanların yabancılarla, birbirleriyle ve komşularıyla olan ilişkilerinin, onların kamusal alanlardaki güvenlik ve güvensizlik algısını açıklayabileceği savunulmaktadır.

2.2.2.2.2 Sosyal Entegrasyon (Sosyal Gözetim, Doğal Gözetim, Aşinalık-Tanıdık Komşu, Aidiyet, Sosyal Katılım, Sosyal Birliktelik). “Sosyal entegrasyon”, içinde yaşadığı topluluğa bağlanma ve etrafını çevreleyen alana ait olma hissi olarak (Franklin ve Franklin, 2008) veya “ortak amaca hizmet etmek” olarak açıklanmıştır.

Dolayısıyla, sosyal entegrasyon komşuluktaki ortak amacın algılanma derecesi ile ölçülmüştür (Zhang ve diğer., 2009).

Komşuluktaki ortak amacın algılanma derecesi, yaşayanların komşuluklarındaki yabancıları tanıyıp tanımadığı gibi göstergelerle ölçülerek sosyal entegrasyon dizini tanımlanmaya çalışılmıştır (Kanan ve Pruitt, 2002). Kanan ve Pruitt'e (2002) göre bu sosyal entegrasyon göstergeleri: (1) evden uzaktayken birinin diğerinin malına gözkulak olacak olması (sosyal gözetim, doğal gözetim faktörü), (2) komşulukta arkadaş veya aileye sahip olma (tanıdık komşu, aşinalık faktörü), (3) ikamet süresi, ev sahipliği ve komşuluk ilişkileri (aidiyet faktörü) ve (4) yerel dernek-kuruluş üyelikleri gibi faktörleri içermektedir.

Sosyal gözetim, doğal gözetim (social surveillance, natural surveillance): Literatürde, “sosyal gözetim”(social surveillance) ve “doğal gözetim” (natural surveillance) birbirleri yerine geçen kavramlar olarak kullanılmakta olup bu değişkenlerin suç korkusuna yönelik etkisi sıklıkla tartışılmaktadır (Borooah ve Carcach, 1997; Greene, 2003; Hale, Pack ve Salked, 1994). Murray, Motayama, Rouse ve Rubenstein, 1980; Nasar ve Jones, 1997; Newman, 1972). Murray, ve diğer.'e (1980) göre “sosyal gözetim”, yaşayanların, yabancıların suç eylemlerini veya şüpheli karakterlerini gözlemlemesi durumudur. Benzer şekilde, Newman'a (1972) göre “doğal gözetim”, komşuluğun gözlenmesine izin vermekte ve böylece yabancıların suç eylemlerini gözlemlemeyi ve suç işleme potansiyelinin azaltılmasını sağlamaktadır.

Aşinalık (familiarity) tanıdık komşuluk: Aşinalık (familiarity), sözlük anlamı ile “birbirini bilme, tanıma, tanışıklık” olarak ifade edilmekte ve bireyin yaşadığı fiziksel ve sosyal çevre içerisindeki deneyimlerle kazandığı yaşanmışlık hissi olarak tanımlanmaktadır. Silberman (1981), kişisel güvenlik algısı düzeyinin, kişinin etrafını çevreleyen alana olan “aşinalık” derecesi ile artış gösterdiğini savunmaktadır. Silberman'ın bu görüşü, yüksek suç oranına sahip yerleşmelerde yaşayanların suça maruz kalma korkusu düzeyinin mutlaka yüksek olması gerektiğini desteklemektedir. Greene (2003) çalışmasında, “tanıdık komşuluk” kriterinin, güven

algılamasıyla en çok ilgili faktörlerden biri olduğunu belirtmekte ve tanıdık komşu sayısının artışı ile güven algısının arttığını iddia etmektedir. Hale ve diğer. (1994), bir bireyin, yaşadığı komşuluktaki suç korkusunun, komşulukta arkadaşın bulunmaması ile artış gösterdiğini bulmuştur

Aidiyet (belonging): “Aidiyet” (*belonging*) düzeyi, sadece ev sahipliliği ve ikamet süresi ile ilişkili olmayıp, bireyin kendisini yaşadığı çevreye ne kadar ait olarak gördüğü ile ilişkilidir. Bu nedenle komşularla olan ilişkinin düzeyi de aidiyet derecesini belirlemektedir. Gelişmiş ülkelerde yapılmış bazı çalışmalarda, aidiyet duygusunun suç korkusu ile ilişkisi incelenmiş ve aidiyet düzeyi arttıkça suç korkusunun azaldığı iddia edilmiştir (Ferguson ve Mindel, 2007; Gibson, Zhao, Lovrich ve Gaffney, 2002).

Gelişmiş ülkelerde yapılmış çalışmalarda, aidiyet (1) “kaç komşunuzun yüzünü ve adını biliyorsunuz?”, (2) “hangi sıklıkla komşularınızla konuşuyorsunuz?”, (3) “hangi sıklıkla komşularınızdan yardım istiyorsunuz veya komşularınız sizden yardım istiyor?” şeklindeki sorularla ölçülmüştür. Aidiyet ile ilişkili olan komşuluk ilişkisini Boroah ve Carcach (2009), “sosyal birliktelik” başlığı altında incelemiş ve bir yerdeki insanların bir diğerine yardım için bir araya gelme düzeyinin yüksek olmasına veya bir diğerine yardım etmeyi yoluna gitmesine göre ölçmüştür.

Zhang ve diğer. (2009) ise, aidiyet ve suça kurban olma korkusu ilişkisini araştırdıkları çalışmalarında, “kişilerin, yaşadıkları komşuluk içerisinde gece yürürken kendilerini güvende hissetme” dereceleri ile suç korkusunu; (1) “yaşadığımız komşulukta kaç kişi ile yakın ilişkiniz var?”, (2) “kaç yakın arkadaşınız komşuluk biriminde bulunmakta?”, (3) “kaç komşunuz sizi oldukça iyi biliyor?” soruları ile aidiyet derecesini ölçmüştür.

Sosyal katılım: Suça kurban olma korkusunun belirleyicilerinden biri “sosyal katılımdır” (Miceli ve diğer., 2004; Berry ve Kim, 1988; Ackah, 2000). Miceli ve diğer. (2004), sosyal katılımı zayıf olan toplumlarda, bireylerin suça kurban olma korkusunun katılımın yüksek olduğu toplumlara göre daha fazla olduğunu

savunmaktadır. Berry ve Kim (1988), Sundeen (1984) ve Ackah (2000) ise, sosyal faaliyetlere katılımın, suç korkusu hissini arttırdığını öne sürmektedirler. Sundeen (1984), suç korkusunun, sosyal katılımın yüksek olduğu toplumlarda artış göstermesinin nedeninin bu tür toplumlarda suç hikayelerinin yayılması olduğunu iddia etmiştir.

Suç korkusu ile sosyal katılım ilişkisinin incelendiği çalışmalarda, beşli skala ile (1) sosyal faaliyetlere katılıp katılmadıkları ve (2) sosyal faaliyetlere hangi sıklıkta katıldıkları ölçülmüştür (Ackah, 2000; Sundeen, 1984).

2.2.2.2.3 *Sosyal düzensizlik*. Kızmaz (2005)'a göre “sosyal düzensizlik kuramı, organize olamamış toplumlarda, geleneksel sosyal denetim unsurlarının zayıfladığı ve kriminal alt-kültürün gelişmesinin kolaylaştığı gerekçesiyle suç işleme olasılığının daha yüksek olduğunu” öngörmektedir (s.4). Ferraro (1995), toplumda evsizler, dilenciler ve kontrolsüz gençlik gibi belirli bireylerinin çoğalması sonucunda sosyal düzensizliğin artış gösterdiğini, bu artışın suça maruz kalma riskinin yüksek olduğu hissini doğurduğunu, bu nedenle de suç korkusunun arttığını belirtmektedir.

Donder ve diğer. (2005), sosyal düzensizliğe neden olan faktörleri beş grupta toplamıştır: (1) grupların düşük sosyoekonomik statüsü, (2) yüksek yerleşim hareketliliği-göç, (3) ırk heterojenliği, (4) parçalanmış aileler ve (5) artan kentleşme. Greenburg (1986), boş binalar veya parsellerin ve açıkta uyuşturucu kullananların varlığının ve etnik heterojenliğin sosyal düzensizliğin işaretleri olduğunu belirtmiştir. Skogan ve Maxfield (1981) ise, bütünleşmiş ve uzun süreli komşulukların olduğu yerlerde suç problemlerinin daha az görüldüğünü belirtmiştir.

Zhang ve diğer. (2009), sosyal düzensizlik algısını ölçmek için üç soruya odaklanmışlardır: (1) “geçmiş altı ay içinde size veya sizin komşuluğunuzda genç grupların saldırdığını duydunuz ya da gördünüz mü?”, (2) “geçen altı ayda, sizin komşuluğunuzda gençlerin bir sorun yarattığını gördünüz veya duydunuz mu?” ve (3) “geçen altı ay içinde, komşular arasında yüksek sesle tartışma veya kavga duydunuz veya gördünüz mü?” Bu sorulara verilen yanıtlar dörtlü skalada (1 = hiç

görmedim, duymadım ve 4 = çok sık gördüm, duydum) ölçülmüştür. Yapılan çalışmanın sonuçları komşuluktaki sosyal düzensizlik düzeyi arttıkça suç korkusunun da artış gösterdiğini ortaya koymuştur.

2.2.2.3 Fiziksel Çevre Faktörleri

Suç korkusuna etki eden fiziksel çevre faktörlerini analiz eden bir çok çalışmada (Appleton, 1975; Atkins, Husain ve Storey, 1991; Fisher ve Nasar, 1992; Greene, 2003; Herzog ve Chernick, 2000; Herzog ve Kutzli, 2002; Blöbaum ve Hunecke, 2005; Nasar ve Fisher, 1993; Nasar ve Jones, 1997; Newman ve Franck, 1982) farklı fiziksel özelliklere odaklanılmıştır. Örneğin Appleton (1975), görüş açısı-sığınacak yer (*prospect-refuge*) ve kapalılık (*enclosure*) kriterleri ile suç korkusu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Fisher ve Nasar (1992), çalışmalarında “görüş alanı” (*prospect*), “sığınacak yer” (*refuge*) ve “kaçış olanağı” (*escape*) olmak üzere üç fiziksel çevre özelliğinin güven algısına olan etkisini incelerken Nasar, Fisher ve Grannis (1993), tuzak (*entrapment*) ve gizlenme (*concealment*) olanaklarının suç korkusu üzerine etkisini incelemiştir. Herzog ve Miller (1998), kentsel ve kent dışı alanlarda (tarla veya orman gibi) bulunan ana yürüyüş aksında (*alle*) tehlike algısını değerlendirmiştir. Bu yürüyüş aksında dönüş açısı (*curvature*), gizem (*mystery*) ve açıklık (*openness*) kriterlerinin tehlike algısı üzerindeki etkileri ölçülmüştür. Greene (2003), güven algısını belirleyen fiziksel çevre bileşenlerini: (1) “Ne kadar görebiliyorum?” sorusuna cevap veren “görsel alan (*visual field*)”, (2) “ne kadar görülebilirim?” sorusuna cevap veren “görsel kontrol (*visual control*)”, (3) sosyal ağlar (*social network*), (4) arazi kullanımı (*land use*), (5) potansiyel yardım (*potential help*) ve (6) tehlike faktörü (*danger factors*) değişkenleri olarak değerlendirmiştir.

Yapılan literatür taraması sonucunda bu çalışma kapsamında suç korkusunu etkileyen fiziksel çevre faktörlerinin altı başlık altında incelenmesi uygun bulunmuştur: (1) Kurbanlar için görüş açısı, görünürlük-görsel alan (ne kadar görüyorum?), (2) saldırganlar için sığınacak yer, engellenmiş görüş, (3) kurban ve saldırgan için kaçış olanağı, kaçış için bariyer, (4) fiziksel çevre kalitesi, çağdaşlık göstergesi ve (5) diğer fiziksel özellikler (arazi kullanımı, kamusal ve özel mülkiyete

konu alanlar arası geçiş ve kapalılık). Ek 6’da, literatürde suç korkusu ve adı geçen değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara örnekler görülmektedir.

2.2.2.3.1 *Kurban İçin Görüş Açısı - Geniş Manzara (Ne Kadar Görüyorum?)*. Kurban için görüş açısı veya görünürlük, suça maruz kalma ihtimalinde olan bireyin, görüş açısının ne kadar iyi olduğunu ölçmeye ve değerlendirmeye yarayan bir fiziksel çevre faktörüdür. Potansiyel kurban için “ne kadar görebilirim?”, “olası bir saldırganın varlığını ne kadar iyi görebilirim?” sorusunun cevabını verir. “Geniş manzara” (*prospect*) kavramı yolun formu (düz veya kıvrımlı olması), ağaç ve çalıkların varlığı ve boyutları (yükseklikleri ve gövdelerinin çapları), duvar ve çitlerin varlığı ve boyutları (yüksekliği) ve aydınlatma kalitesi gibi kriterler ile ölçülmüştür.

Nasar ve Fisher (1992), geniş görüş açısının, kurbanı olasılıkları değerlendirmek için zaman tanıdığını, aynı şekilde Appleton (1975), Jacobs (1961), Jeffery (1971) ve Newman (1972) da geniş görüş açısının gözlem, önleme ve hatta gerektiğinde tehlikelere karşı koymalarına imkan vermesi nedeniyle kişilerin geniş görüş açısına sahip sokaklarda kendilerini daha güvende hissettiklerini belirtmişlerdir. Fisher ve Nasar (1992), bir üniversite kampus alanında gerçekleştirdikleri, suç korkusunun fiziksel çevre özellikleri ile ilişkisini inceledikleri çalışmalarında, kurbanlara sınırlı görüş alanı sunan yerlerin güvensiz olarak görüldüğünü ortaya koymuşlardır. Herzog ve Flynn-Smith (2001), ana yürüyüş aksı (*alle*) genişliğinin tehlike algısı ile ilişkili olduğunu, yol genişliği azaldıkça tehlike algısı düzeyinin arttığını belirtmiştir.

Appleton (1975)’in “geniş manzara ve sığınak teorisine (*open vista-prospect and refuge theory*)” göre insanlar hem geniş görüş açısı hem de sığınacak yer sağlayan bölgeleri tercih etmektedir. Bu tür yerler insanlara tehlikelerden kurtulmak için saklanacak yer sağladığı gibi tehlikeyle karşı karşıya kalmadan önce potansiyel kurbanların gözlem yapmasına imkan vererek tehlikeleri önlemelerini ve hatta gerektiğinde tehlikelere karşı koymalarını ve böylece kendilerini güvende hissetmelerini sağlamaktadır (Appleton, 1975).

Herzog ve Miller (1998), kentsel ana yürüyüş aksları (*alle*) ve görünür yürüyüş akslarını (*alle*) içeren tarla-orman alanları için tehlike algısını değerlendirdikleri çalışmalarında, görüş açısının belirleyicileri olarak alleler için dönüş derecesi (*curvature*), gizem (*mystery*) ve açıklık (*openness*) kriterlerini kullanmışlardır. Çalışmada, dönüş derecesinin artışının kentsel *allelerde* suç korkusunu arttırdığı, tarla-orman alanlarında ise etkili olmadığı bulunmuştur.

Blobaum ve Hunecke (2005), Almanya’da Ruhr üniversitesinde yaptıkları çalışma ile Üniversite kampüs alanında belirledikleri sekiz nokta için “kurban için görüş açısı” faktörü ve “suç korkusu” ilişkisini ölçmüşlerdir. İki aşamada gerçekleştirilen bu çalışmada öncelikle okuldan seçilmiş öğrenciler, belirlenmiş olan sekiz noktada rastgele gezdirilmiş ve bu yerler için “bu yerden etrafı iyi görüyorum” değerlendirmesine katılım derecelerini 5 li skala ile (1 = kesinlikle katılmıyorum, 5 = kesinlikle katılıyorum) belirtmeleri istenmiştir. Böylelikle, her bir noktanın “kurban için görüş açısı” özelliği ölçülmüştür. ikinci aşama olarak farklı bir gözlemci gurubun ellerine harita verilerek işaretli olan noktalara gitmeleri ve bu noktalarda neler hissettiklerini beşli skala ile değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirmenin istatistiksel sonuçları kurban için görüş açısı ile suç korkusu arasında negatif (ters yönlü) ilişki olduğunu, görüş açısı azaldıkça suç korkusunun da artış gösterdiğini ortaya koymuştur

2.2.2.3.2 *Saldırgan İçin Sığınacak Yer (Refuge)*. “Saldırgan için sığınacak yer” kavramı, potansiyel saldırgan için kurbanı gözleme, saldırı için gizlenme ve saldırıya hazırlanma olanağının sağlandığı, fiziksel çevre özellikleri ile ilişkili bir kavramdır. Herzog ve Kutzli (2002), saldırgan için sığınma olanağı veren yerleri (1) birincil sığınak ve (2) ikincil sığınak olarak gruplandırmıştır. Birincil sığınak, bir saklanma yerinin sağladığı görüş açısını, ikincil sığınak ise dışarıdan sığınağa bakıldığında görüleni ifade etmektedir. “Kurban için görüş açısı”nı ölçmeye ve değerlendirmeye yarayan kriterler bu değişken için de geçerlidir. Potansiyel saldırganlar bekleyebilecekleri, saklanabilecekleri ve gerekirse kurbanlarını gözden uzaklaştırabilecekleri bir sığınağa ihtiyaç duyarlar (Fisher ve Nasar, 1992).

Saldırganlar için en uygun saklanma yerleri oradan geçenlerin saldırıyı savuşturmak için yeterli zaman sağlayacak kadar önceden saldırganı görme imkanına engel olan yerlerdir (Fisher ve Nasar, 1992). Çalışmalar, saldırganlar için saklanma olanağı sağlayan yerlerde suça maruz kalma korkusunun yüksek olduğunu ortaya koymaktadır (Hassinger, 1985; Jacobs, 1961; Jeffery, 1971; Newman, 1972; Fisher ve Nasar, 1992). Warr (1990) karanlık ve belirsiz hatların saldırganlar için uygun saklanma yeri olanağı sağladığını, dolayısıyla kişilerin suça maruz kalma korkusunu artırdığını bulmuştur.

Bireyler, fiziksel çevrede bariyerler (duvar, döşeme, tavan, çit, yüksek ve sık çalılık gibi) ve bu bariyerlere giriş noktaları (kapılar, pasajlar) ile kuşatılmıştır. Yol boyunca ağaçlar, yüksek çalılar, yüksek duvarlar ve yüksek binalar veya sütunlar, kamusal alanda görüş açısını engelleyen ve saklanma imkanı sağlayan fiziksel elemanlar olarak tanımlanmaktadır (Blöbaum ve Hunecke, 2005; Nasar ve Jones, 1997).

Fisher ve Nasar (1992), Ohio Eyalet üniversitesinde yaptıkları bir çalışmada “saldırgan için sığınacak yer” ve “suç korkusu” ilişkisini ölçmüştür. Üniversite kampüs alanında bulunan bir sosyal yapının çevresinde sekiz nokta belirlenmiş ve ankete katılan kişilerden ilk olarak beşli skala ile bu noktalarda saklanma olanaklarını değerlendirmeleri ve devamında bu sekiz noktadan geçerken hissettikleri güvenlik duygusunu yedili skalaya göre (1 = çok güvensiz, 7 = çok güvenli) belirtmeleri istenmiştir. Yapılan değerlendirmelerin istatistiksel analizleri sonucunda saldırgan için saklanma olanağı sağlayan mekanların suça maruz kalma korkusunu arttırarak güven duygusunu azalttığı görülmüştür.

2.2.2.3.3 Kurban İçin Kaçış Olanağı. Olası bir saldırı halinde bireyin, yardım olarak tehlikeli durumdan kurtulmasını sağlayabilecek değişkendir. Sokak üzerinde güvenlik kulübeleri ve polis mevcudiyeti ile, saldırı halinde yardım istenebilecek sokağa açılan konut kapılarının varlığı kurban için kaçış olanaklarının değerlendirilmesini sağlayan fiziksel göstergelerdir. Jacobs (1961), Jeffery (1971), Newman (1972), Fisher ve Nasar (1992) kurbanın kaçış imkanının yüksek olduğu

mekanlarda güvenlik hissinin daha yüksek olduğunu öne sürerken; Blobaum ve Hunecke (2005), kaçış olanağı etkisinin suç korkusunu belirleyen en güçlü faktör olduğunu iddia etmektedir.

Tehlikenin olası olduğu yerlerde, fiziksel erişim fırsatlarının bol olması gerekmektedir. Ortama giriş ve çıkış fırsatları açıkça görülebilir, iyi yerleştirilmiş ve yeterli sayıda olmalıdır. Fisher ve Nasar (1992), bireylerin güvenlik algılamalarının, bir yerin kaçış imkanı sağlaması veya saldırı halinde yardım edebilecek diğer kişilere ulaşabilme imkanıyla da ilgili olduğunu belirtmektedir. Eğer bir yerden kaçış imkanı yoksa kişi potansiyel bir tehditten kurtulamayacağı için kendini güvensiz hissedecektir. Gözlem ve kaçış imkanı genelde aynı anda bulunurlar, çünkü görüşü engelleyen fiziksel sınırlar genelde kaçışı da engellemektedir.

Blobaum ve Hunecke (2005)'nin, Almanya'da Ruhr üniversitesi kampüs alanında, belirledikleri sekiz nokta için gerçekleştirdikleri çalışmalarında “kurban için görüş açısı” ve “suç korkusu” ilişkisini ölçtükleri aynı yöntemle “kurban için kaçış olanağı” ve “suç korkusu” ilişkisini de ölçmüşlerdir. Katılımcı öğrenciler, belirlenmiş olan sekiz noktada rastgele gezdirilmiş ve bu noktalarda “saldırgan için kaçış” özelliğinin ölçülmesinde beşli skalada ölçüm yöntemi kullanılmıştır. Katılımcılar “tehlike durumunda bu yerden kolayca kaçılabilir” yargısına ne derece katıldıklarını (1 = kesinlikle katılmıyorum, 5 = kesinlikle katılıyorum) belirtmişlerdir. Yapılan değerlendirmelerin istatistiksel sonuçları kurbanın kaçış olanağı ile güven duygusu arasında ilişki olduğunu, kaçış olanağının güçlü olduğu yerlerde güven duygusunun da güçlü olduğunu göstermektedir.

2.2.2.3.4 Fiziksel Çevre Kalitesi – Çağdışılık (Incivility) Göstergeleri: Fiziksel çevre kalitesi (veya çağdışılık göstergeleri) değişkeni, sokağın ne kadar bakımlı ve temiz olduğu; aydınlatma elemanları, çöp kovaları, çiçeklik gibi sokak elemanları ve kent mobilyalarının varlığı ve bu elemanlara verilen zararın miktarı (örneğin bina-duvarlarda grafitilerin varlığı) ile ilişkili kriterleri içermektedir.

Grafit, çöpyığınları gibi fiziksel işaretler veya vandalizm gibi mala zarar verme sosyal kontrolün bozulmasının kanıtı olup, suçla ilgili tehdidin fiziksel işaretleri olarak görülmektedir (Adu Mireku, 2002; Covington ve Taylor, 1991; LaGrange, Ferraro ve Supancic, 1992; Miceli ve diğer., 2004; Tulloch, 2000).

Bazı araştırmacılar (Nasar ve Jones, 1997; LaGrange ve diğer., 1992), çağdışılık göstergelerini “sosyal çağdışılık belirtileri” ve “fiziksel çağdışılık işaretleri” olarak iki kavramsal kategoride gruplandırmışlardır. Çöp, vandalizm, terk edilmiş binalar, fiziksel çöküntü halindeki evler gibi özellikler “fiziksel çağdışılık belirtileri”; çeteler, fuhuş, sokak dilencileri ve madde bağımlılığının varlığı, başıboş köpekler, kamusal alanda uyuşturucu kullanımı gibi özellikler ise “sosyal çağdışılık belirtileri” olarak tanımlanmıştır.

Nasar ve Jones (1997), araştırmalarında çağdışı davranışların korku ortamı yaratma ve kurban olma olasılığı hakkındaki genel endişeyi tetiklediğini öne sürmekte ve grafit, boş binalar, çöp yığınlarının varlığı gibi fiziksel işaretlerin düşük güvenlik duygusu yarattığına dikkat çekmektedir. Herzog ve Chernick (2000), yerleşimin bakım düzeyinin tehlike algısını etkilediğini iddia etmekte ve bakım düzeyi azaldıkça tehlike algısının arttığını savunmaktadır.

Ramsay (1989), bir alandaki çağdışılık göstergelerinin, yaşayanları üzerinde korku yarattığını iddia etmiştir. Matthews (1992), sarhoşlar, dilenciler, çöp ve vandalizmin suç korkusunu arttırmasını beklediğini belirtmekte; Hopkins-Burke (2005), yaşlıların çağdışılık göstergelerinden daha çok etkilendiğini savunmaktadır. Wilson ve Kelling’in (1982) “kırık camlar (*broken windows*)” teorisi, çekici olmayan ve düşmanca özelliklere sahip fiziksel çevrenin (negatif) özelliklerinin kişileri olumsuz davranışlara yönlendirdiğini ileri sürerek fiziksel çevre kalitesi düşük alanlarda suç korkusunun yüksek olduğu savını desteklemektedir.

2.2.2.3.5 Diğer Fiziksel Özellikler. Literatürde yer alan suç korkusu üzerine yapılmış çalışmalarda, arazi kullanımı, kamusal ve özel mülkiyete konu alanlar arası geçiş gibi genel fiziksel özelliklerin güven duygusuna etki ettiği görülmüştür.

Arazi kullanımı: Jacobs (1961), komşuluktaki fiziksel ve işlevsel çeşitliliğin, farklı kullanım biçimlerinin birarada olmasının mekanı daha güvenli hissedilir hale getirdiğini savunmaktadır. Jacobs'ın (1961) çalışmasında arazi kullanım biçimi, mekanın kullanıcısı olan bireyin, çevredeki başka kullanıcılar tarafından ne kadar görülebildiğini etkileyen bir faktör olması nedeni ile farklı işlev alanlarının bir arada kullanımının suç korkusunu azaltacağı iddia edilmektedir. Benzer şekilde alanın kullanım biçimi ve yoğunluğu, olası bir saldırı halinde, çevreden yardım alma olanağını arttırdığı düşünülmekte ve gerektiğinde yardım istenebilecek büfe, market vb. ticari faaliyetlerin var olması, sosyal donatı alanlarının dağılımı ve toplu taşıma durak ve güzergahlarının varlığının mekanın daha güvenli hissedilmesini sağladığı öne sürülmektedir (Jacobs, 1961).

Kamusal ve özel mülkiyete konu alanlar arası geçiş: Altman (1975), (1) özel mülkiyete konu alan, (2) ikincil alan ve (3) kamusal alan olmak üzere üç bölge tanımlamıştır: Özel mülkiyete konu alan, ikamet edenlerin yaşamlarının merkezinde olan ve onlara başka yerlerde tadamadıkları kontrol ve güvenlik hissini sunan bir "öncelikli alan"dır. Özel mülkiyete konu olan konutu çevreleyen alanın konut sakinlerinin yaşamlarında, komşularıyla ortak olarak kontrol ettikleri, kullandıkları ve girip çıktıkları bir yer olduğunu belirtmiş ve bu alanı ikincil alan olarak tanımlamıştır. Konutu çevreleyen bu ikincil alan, konut sakinlerinin yaşamlarının merkezinde olmadığı ve sakinlerinin komşularıyla etkileşmediği veya bu alana egemen oldukları duygusunu hissetmediklerinde, bu ikincil alanın veya bu ikincil alanın dışında kalan bölgenin kamusal kullanım alanını temsil ettiğini belirtmiştir. Apak ve diğer. (2002), kamusal ve özel mülkiyete konu alanların arasında geçiş mekanları (ikincil alanlar) gibi mekansal düzenlemelerin eksikliği durumunda suç korkusunun arttığını ileri sürmüş, özel mülkiyete konu alanlar ile kamusal alanlar arasında tampon bölgeler (ikincil alanlar veya geçiş alanları) bulunması gerektiğini savunmuştur. Yerleşimlerde, binaların yapılaşma düzeni, ön-yan bahçe kullanımı özellikleri kamusal alandan özel alana geçiş olanağı tanımaktadır.

Kapalılık (enclosure): Sokağın her iki yönündeki binaların yüksekliği, sokak boyunca cepheyi oluşturacak şekilde yer alan duvar, çit, ağaç gibi elemanların varlığı, konumlanması ve boyutları ile ön bahçe, kaldırım ve yol izinden oluşan bina açıklığının ilişkisi, mekandaki kapalılık düzeyinin göstergesidir. Warr (1990), potansiyel bir saldırgan için saklanma imkanı veren ve aynı zamanda görüş açısını engelleyen bu hatların, bölgelerin sınırlarını belirlediğini öne sürmektedir.

Herzog ve Flynn Smith (2001) çalışmalarında *alle* genişliğinin tehlike algısını etkilediğini, *alle* genişliği azaldıkça kapalılık duygusunun ve tehlike algısının arttığını savunmaktadır. Bir mekan kapalıysa, görüş açısı sınırlıysa, saklanmak ve birşeyler saklamak için olanak tanırken, tersine kapalı değilse saklanmak için daha az olanak vermektedir (Stamps ve Smith, 2002). Ağaç grupları, duvarlar gibi katı yüzeyler, hem hareketi hem de görüş açısını engelleyerek mekanda kapalılık düzeyinin yüksek olarak algılanmasına neden olmaktadır (Stamps ve Smith, 2002).

Özetle, suç korkusuna etki eden faktörlerin hangileri olduğunu belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada, geçmiş literatürde suç korkusuna etkileri olduğu ortaya konan değişkenlerden bir bölümü bu çalışma kapsamında Boğaziçi Öngörünüm Alanı özelinde değerlendirmeye alınmıştır. Boğaziçi Öngörünüm Alanında yaşayanlara yönelik olarak, bu çalışma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda, bireysel özelliklere dair cinsiyet, yaş, geçmişte bir suça maruz kalma deneyimi, göçmenlik ve gelir düzeyi değişkenleri ele alınmış buna karşın eğitim değişkeni ve toplumu bölmeye ve ayırtırmaya yönelik olumsuz sonuçlara yol açabilmesi nedeni ile etnik köken-ırk değişkeni değerlendirme dışı bırakılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda aidiyet ve sosyal katılıma yönelik bilgiye ulaşılabilmesi nedeniyle sosyal çevre faktörlerinden aidiyet ve sosyal katılım değişkenleri ele alınırken, fiziksel çevre değişkenlerinin tümünün (kurbanın görüş ve kaçış olanağı, saldırganın saklanma olanağı, kapalılık, bakım, uyum, estetik, kamu ve özel mülkiyete konu alanlar arası geçiş, ağaç-çalı-duvar-bina miktar ve yükseklikleri) suç korkusuna etkisi incelenmiştir.

2.3 Kuramsal Yaklaşımlar

2.3.1 Suç Coğrafyası ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

Şahsa (öldürme, yaralama, tecavüz...vb) ve mala (hırsızlık, yankesicilik, oto hırsızlığı, kap-kaç...vb) karşı çok sayıda suç türü bulunmaktadır. Suç türündeki çeşitliliğin yanısıra, suçu işleyen (suçlu) birey de sahip olduğu fizyolojik ve psikolojik özelliklerinden kaynaklı olarak suç işleme potansiyelleri ve suç işleme nedenleri açısından geniş bir çeşitlilik göstermektedir. Farklı çevrelerde gerçekleşmiş çok sayıda suç türünün ve eylemi gerçekleştiren farklı suçlu profillerinin varlığı, “suç”un tek veya sınırlı etmenlerle ele alınmasını gerektirmiş ve bu nedenle bütüncül bir kuramsal çerçevenin oluşturulmasını engellemiştir.

Suç olgusu ve suçlu davranışlarının nedenlerinin bilimsel yöntemlerle incelenmesi 19.Yüzyılda başlamıştır. 18. Yüzyılın ortalarında gelişme gösteren sanayi devrimi ile kentler, köylerden akın eden farklı etnik, dinsel ve kültürel yapıya sahip insan topluluklarının yoğun göçüne maruz kalmıştır. Yaşanan bu değişim kentlerde asayiş sorunları yaratmış, hızlı göçün yarattığı sefalet, işsizlik ve karmaşa kente göçenlerin bir kısmını, hayatlarını devam ettirebilmek için suç işlemekten başka bir alternatif bırakmayan koşullara itmiştir. Adi suçların yanında, üst sınıflar için bu kitlelerin çeşitli kolektif siyasal eylemleri de bir korku kaynağı olmuş ve bu nedenle bir kısmı bu sosyal kontrolün sağlanması arayışında olan bir kısmı ise daha humanist bir motivasyonla yola çıkan birtakım düşünür, bilim insanı ve araştırmacı suç konusunda bilimsel araştırmalara girişmiş ve çeşitli kuramlar geliştirmeye çalışmışlardır (Gölbaşı, 2008).

Lawman (1986), geçmiş 150 yıl süresince suçun mekansal ve ekolojik (çevresel) olarak incelendiği dört dönemden bahsetmektedir: (1) Kartografik ekol (Guerry, 1833), (2) ekolojik (çevresel) ekol (Shaw ve Mckay, 1931), (3) faktör analizi ekolü (Baldwin, 1979), (4) suç coğrafyası (Harries, 1974; Herbert 1982) ve çevresel kriminoloji (P. J. Brantingham ve P. L. Brantingham, 1981; Mayhew, Clarke, Sturman ve Hough, 1976). Bu bağlamda, literatürde suçun kentsel çevre ile ilişkisi

üzerine temellenen ve Lawman'ın birinci ve ikinci dönemi içerisinde geliştirilmiş 19.Yüzyılın ilk yarısından başlayarak günümüzde de etkileri devam eden “geleneksel suç ekolojisi kuramları” (suçlu / şüpheli kuramları) ve üçüncü ve dördüncü dönemde geliştirilmiş 1970’li yıllarda geleneksel suç ekolojisi kuramlarının eleştirileri sonucu ortaya çıkan ve geçerliliğini günümüzde de koruyan “yeni suç ekolojisi kuramları” (suç / olay / fırsat kuramları) yer almaktadır. Geleneksel suç kuramları suç disiplinler arası bir olgu olarak ve sınırlı değişkenlerle ele alarak çözümlemekte, suç ve suçlu üzerine temellenerek suç davranışına neden olan sosyal koşulları “insanlar neden suç işler?” sorusu ile cevap aramaktadır. Yeni suç ekolojisi ise bütünleşik kuramlar niteliğinde olup, olaylar ve çevresel koşullar üzerine odaklanarak “neden belirli alanlarda suç oluyor?” sorusuna yönelik kuramsal yaklaşımları içermektedir (Erdoğan, 2007; Kızmaz, 2005).

Birinci dönem, suçun dağılımında bölgesel ve mevsimsel farklılıkları tanımlayan haritaların kullanılması nedeni ile “Kartografik ekol” adını almıştır. İlk olarak Fransa’da başlayıp daha sonra 1830-1880 yılları arasında İngiltere başta olmak üzere diğer Avrupa ülkelerine yayılmış olan bu ekol, coğrafi fenomenler ile suçlu davranış arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmıştır. Fransa’da kartografik ekolün savunucularından biri olan Guerry (1833), suç oluşumunda çoğunlukla kırsal-kentsel farklılıklar ve suçun mevsimsel dağılım farkları üzerine yoğunlaşmıştır. İngiltere’deki kartografik ekolün savunucularından olan Tobias ve Mayhew (1851), çalışmalarında şehirler üzerine odaklanmışlar ve şehirlerdeki bazı alanların suçlular için kaynak alanlar olduğunu, bu alanlarda diğerlerinden daha çok suç işlendiği sonucuna varmışlardır.

İkinci olarak 1920’ler ve 1930’larda Chicago’da yaptıkları çalışmalarla Shaw ve McKay “Ekolojik (çevresel) ekol (Chicago Okulu Ekolü)”ü geliştirmişlerdir. Shaw ve McKay, 1942 yılında geleneksel ekolojik kuramların temelini oluşturan “sosyal düzensizlik” kuramını geliştirmişler ve suç oranlarının yüksek olduğu alanların problemlerini tartışarak, şehrsel alanlardaki suç oranlarını o alanların karakteristiklerine bağlayan ekolojik, mekansal açıklamalar getirmişlerdir. Suç oranının yüksek olduğu alanların, fiziksel ve sosyal çevreleri ile ilgili değişkenlerle

(standardın altındaki konut alanları, göç, yabancı doğumlu nüfus ve hareketlilik) ilişkilendirilmeleri sonucunda, suç oranının bölgelere göre farklı bir dağılım gösterdiğini, merkeze yaklaştıkça suç oranında artma, merkezden uzaklaştıkça azalma olduğunu; bazı bölgelerde etnik nüfus yapısı ne olursa olsun suçluluk oranının yüksek olduğunu; genç suçlu oranının yüksek olduğu bölgelerde göçmen oranının yüksek, ev sahipliği ve gelir düzeyinin düşük olduğunu ortaya koymuşlardır.

Ekolojik ekolün şiddetle eleştirilmesi ile 1930 sonrasında mekansal perspektifteki ilgi bitmiş ancak Lawman'ın (1986), üçüncü ekol olarak belirttiği 1950 lerde ortaya çıkan “faktör analizi ekolü” ile mekansal perspektife olan ilgi yeniden canlanmıştır. Herbert (1982) ise bu ekolün ekolojik (çevresel) ekolün uzantısı olduğunu iddia etmektedir. Düzgün ve Erdoğan (2003), Newman'ın (1972) bu süreçte geliştirdiği “savunulabilir mekan” (*defensible space*) kuramının “geleneksel ekolojik” ve “yeni ekolojik” kuramlar arası geçişi oluşturan kuramlardan sayılabileceğini belirtmektedir.

Lawman (1986), son olarak coğrafyacıların çevresel kriminoloji ve suçun coğrafyası üzerinde durdukları dördüncü dönemden bahsetmektedir. Bu dönemde suç araştırmaları alanına coğrafyacıların girme teşebbüsü ile suç coğrafyası açıklanmaya çalışılmıştır. 19.Yüzyılın ilk yarısından başlayarak günümüzde de etkilerini sürdürmeye devam eden geleneksel kuramların 1970’li yıllarda başlayan eleştirisi sonucu, günümüzde geçerliliğini koruyan yeni kuramlar ileri sürülmüştür.

Suç coğrafyası farklı disiplinlerce ele alınmış, dolayısıyla her bilim dalı kendi sınırları içerisinde suça yönelik açıklamalar getirmeye çalışmıştır: Psikoloji, suçun birey düzeyinde açıklanması konusuna odaklanarak fizyolojik ve psikolojik özelliklerin, bireyin suça yönelimi ile ilişkisini ortaya koymaya çalışmaktadır. Sosyoloji, “suç”un sosyal nedenleri üzerinde yoğunlaşmakta; “suç” olarak nitelendirilen davranışların çevreyle ilişkisine ve çevre-insan arasındaki etkileşime odaklanarak “suç”u açıklamaya çalışmaktadır (Aksoy, 2007). Fiziksel çevre odaklı olarak yapılan çalışmalar ise suçun oluşumunda etkili olan fiziksel çevre

özelliklerinin ortaya konması ve mekansal parametrelerin araştırılmasını içermektedir (Düzgün, 2007). Bilim dallarının, kendi alanları kapsamında yaptıkları çalışmalarında (1) *birey odaklı* (suçun, bireysel özellikler ile durumsal koşulların örtüşmesi sonucunda ortaya çıktığını varsayan “akılcı tercih kuramı”; alt sınıfın sahip olduğu kültürel değerler veya yaşam biçimlerinin suçluluktaki önemine vurgu yapan “alt kültür kuramı”; damgalanmanın suçluluk açısından birey üzerindeki etki sürecine odaklanan “etiketleme kuramı” gibi.), (2) *sosyal odaklı* (suç olgusunu bireysel faktörlerle değil, sosyal problemlerle ilintili bir fenomen olarak ele alan “sosyal düzensizlik kuramı”; meşru fırsatların bloke edilmesi kavramı etrafında tartışan “gerilim / stres / gerginlik / kızgınlık / hüsrans kuramı”; suçun kültürel bir etkilenim çerçevesi içerisinde özellikle de, akran grubu içerisinde bir öğrenme faaliyeti olarak ortaya çıktığını varsayan “sosyal öğrenim kuramı” gibi) ve (3) *mekan odaklı* (suçun oluşumunda kentleşme, göç veya teknolojik gelişme sürecinde oluşan kriminojen alanlar faktörüne dikkat çeken “sosyal çözülme kuramı”; suç olgusunun uygun bir hedefin olması ve koruma/güvenlik tedbirlerinin azlığı/yokluğu ve suçlunun motive olması gibi koşulların bir araya gelmesi ile oluştuğunu ileri süren “gündelik faaliyetler kuramı” gibi) çok sayıda kuram geliştirilmiştir (Kızmaz, 2005; Gölbaşı, 2008).

Çalışmanın kapsamı gereği suç dağılımı üzerine geliştirilen kuramsal yaklaşımlar burada detaylı bir şekilde anlatılmayacaktır. Ancak, suç korkusu ve suç coğrafyası arasındaki ilişkiyi irdeleyerek suç korkusunu etkileyen mekansal özelliklere odaklanmayı hedefleyen, bir başka söylemle çerçevesi bireyin suç korkusu ve fiziksel çevre özellikleri arasındaki ilişkileri anlamak olarak tanımlanan bu çalışma kapsamında “suç önleme” üzerine geliştirilmiş kuramsal (savunulabilir mekan, çevresel tasarım yoluyla suç önleme, mekan dizin yöntemi, durumsal suç önleme, rutin aktiviteler, kırık camlar) yaklaşımlardan kısaca bahsedilecektir.

2.3.1.1 Savunulabilir Mekan

“Savunulabilir mekan”, mekana dayalı suç önleme uygulamasını pek çok yönden tanımlamaktadır. “Savunulabilir mekan”, bölgesel kontrol ve etki, gerçek ve

sembolik bariyerlerle sınırlar belirleme ve bu sınırlar içinde bulunan kişilerin bu sınırlar içinde gerçekleşen eylemler hakkında gözetim olanağı gibi, bina ve alan tasarımı suç olanağını azaltmayla birleştiren birbiriyle ilişkili bir dizi fikri akla getiren bir terimdir (Schneider ve Kitchen, 2007). Bu fikirler ve bir çok alt açılımları, savunulabilir mekan teorisini oluşturur. Newman'a (1972) göre, "savunulabilir mekan", bir sosyal dokunun fiziksel ifadesinin yaratımı ile suçun önlenmesidir ve böylece alanı yaşayanları tarafından kontrol ediliyormuş gibi algılayan potansiyel suçluyu, kolayca alan dışında tutar.

Savunulabilir mekan, Oscar Newman'ın 1960 yılında St. Louis Missouri'deki birbirine komşu iki yerleşim birimi projesini karşılaştırması, özelleştirilmiş sokakları da içeren eski St. Louis mahalleleriyle ilgili gözlemleri ve New York sosyal konut projeleriyle (Newman, 1973) ilgili araştırmaları sonucu ortaya konmuştur.

Newman'ın (1972) savunulabilir mekanlar için tartıştığı ölçütlerden biri bölgeleme ve tasarım yorumudur. Newman, bir çok yapısal tasarımı inceledikten sonra "bina yüksekliği" ve "her bina girişine düşen konut sayısının" suça etki eden değişkenler olduğunu ifade etmiştir. Bina kat adedi arttıkça, binadaki konut sayısı artmakta, böylelikle bina girişinden ulaşılabilen hane sayısı ve bu hanelere gelen ziyaretçi sayısı artışı ile girişin kontrol edilme ihtimali düşmektedir. Dolayısıyla insanların birbirini tanıma oranı azalmakta ve bununla birlikte bireylerden beklenen sosyal tavır ve kurallara uyma gerekliliği hissi azalmaktadır (Newman, 1996). Ayrıca, pencereler, kat planları, aydınlatma, sokak lambası, sokaktan geçenlerin varlığı, komşular ve koruma görevlilerinin varlığı gibi faktörlerin doğal gözetimi arttırarak savunulabilir mekanlar yaratmaya yardımcı olduğu belirtilmektedir (Newman, 1972; Cozen, 2002).

2.3.1.2 Çevresel Tasarımla Suç Önleme

C. Ray Jeffery, "Çevresel Tasarımla Suç Önleme (ÇEVTAS)" (*Crime Prevention Through Environmental Design-CPTED*)'nin kurucusudur. Bugünkü bilinen ve

uygulanan haliyle ÇEVTAS, Jeffery'in orjinal ÇEVTAS kavramından ve Newman'ın "savunulabilir mekan" kavramından öğeler içermektedir.

Newman, çalışmalarını yapılı çevreye ve özellikle yerleşim yapısı ve topluluklara odaklamıştır. Önergelerinin bazılarının birtakım koşullarda suçu azalttığı veya engellediği görülse de geniş alanda uygulanabilirliğine dair kanıtlar az veya tartışmalıdır (Schneider ve Kitchen, 2007).

ÇEVTAS'ın kurucusu C. Ray Jeffery, suç ve çevre arasındaki ilişkiye Newman'a göre çok daha geniş ve sistemik bir yaklaşımı savunmuş ve suç olaylarını önlemede akademik ve bazı yönlerden çok daha tartışmalı çözümler sunmuştur. Jeffery'in orijinal "Çevresel Tasarımla Suç Önleme" (*Crime Prevention Through Environmental Design - CPTED*) kavramı suça karşı çok önleyici ve veriye dayalı (*positivistic*) bir yaklaşımla tasarlanmıştır. Suçu engelleyebilmek için Jeffery ödül ve ceza uyarıcılarının kaynaştırıldığı bir suç önleme modeli önermiştir. Bu modele göre gerçek suç önlemenin anahtarı, çevreye yapılacak değişiklikler ile rahatsız edici davranışların mümkün olduğunca cezalandırılmasıdır. Dahası, yine onun bakış açısına göre her şahsın tepki verme ve öğrenmesi farklı olduğu için, insan tepkilerine dair genel kabuller geçerli değildir (Schneider ve Kitchen, 2007).

Her ne kadar Newman'ın ve Jeffery'in önermelerinden öğeler içerse de, bugünkü bilinen ve uygulanan haliyle ÇEVTAS'ın, Jeffery'in orijinal kavramından çok Newman'ın savunulabilir mekanına daha yakın bir uygulama olduğu düşünülmektedir (Schneider ve Kitchen, 2007).

ÇEVTAS'ın temelinde dört ilke bulunur:

- Doğal gözetim (*Natural surveillance*)
- Erişim kontrolü (*Access control*)
- Bölgesel güçlendirme (*Territorial reinforcement*)
- Arazi kullanımlarının uygun yerleştirilmesi (*Proper placement of land uses*)

ÇEVTAS kaynaklı ve ilişkili stratejiler, doğal gözetimi mümkün kılan yapı ve alan tasarımını; meşru kullanıcıların hareketini sağlayacak ve istenmeyen

kullanıcıları caydıracak geçiş kontrolünü; alanları, özel ve kamusal olarak ve aralarındaki dereceleri de vurgulayacak şekilde belirlemeyi ve alanlardaki farklı işlevlerin yer seçiminde güvenlik çatışmalarının en az (mesela yaşlıların faaliyetlerine yönelik alanlarla gençlerin ve çocukların faaliyetlerine yönelik alanların yanyana olmaması gibi) ve savunulabilirliğin en fazla (mesela paranın bulunduğu veya toplanıp depo edildiği yerlerin, gözetim veya koruma sağlayacak yerlerin etrafında olması gibi) olabileceği şekilde kurgulamayı içermektedir (Schneider ve Kitchen, 2007).

2.3.1.3 Mekan Dizin Kuramı (*Space Syntax Theory*)

Türkçe literatürde “mekan dizini” olarak da kullanılan “Space Syntax”, mimarlara tasarımlarının olası etkilerini göstermek amacıyla Bill Hillier ve Juienne Hanson tarafından 1980’li yıllarda University College London’da (UCL) geliştirilmiş bir kentsel morfoloji kavramıdır (Schneider ve Kitchen, 2007). “Mekan dizini”, binaların ve şehirlerin mekansal dokularını incelemek için kullanılan bir teknikler bütünü ve mekan ile toplumu birleştiren bir kuramlar zinciri olarak mimarlık ve kentsel tasarım alanlarındaki etkili bilimsel hareketlerden biridir (Hillier ve Hanson, 1998). “Mekan dizini”, mekansal örgütlenmeyi biçimleyen süreçleri ve bu süreçlerin altında yatan sosyal anlamları kavramayı amaç edinen bir yaklaşımdır. “Mekan dizini”, mekan örgütlenmesi ile sosyal yapı arasında doğrudan ilişki olduğunu savunur (Kubat, Güney ve Özer, 2007).

“Mekan dizini”nin genel fikri, mekanları insan deneyimlerine çıkış noktası olan parçalara ayırarak, bu parçaları haritalar veya grafikler haline getirip bunlar üzerinde sayısal analizler yapmaya olanak sağlamaktır (Kubat, Güney ve Özer, 2007).

2.3.1.4 Durumsal Suç Önleme

“Durumsal suç önleme” Jeffery gibi genç, suçlulara dair tecrübelerinden yararlanan bir psikolog ve suç bilimci olan Ronald V. Clarke tarafından geliştirilmiştir. Durumsal suç önlemenin alanı savunulabilir mekan ve ÇEVTAS’dan daha büyük olmasına rağmen çok daha ufak bir hedefe odaklanmıştır. Öyle ki belirli

suçları belirli koşullarda açıklayarak suçu azaltmayı hedeflemektedir (Schneider ve Kitchen, 2007).

Felson'a (1996) göre "durumsal suç önleme", "suçluların illegal faaliyetlerini yürütmek için kullandıkları suç fırsatlarını azaltarak suçun önlenmesi için kullanılan bir dizi tekniği" ifade için kullanılan genel bir terimdir. Durumsal suç önlemenin en temel özelliği, "suçlulardan çok, suçlarla ilgilenmesi ve ayrıca suçlu 'üreten' koşullardan çok, suçun meydana geldiği durumlarla ilgilenmesidir" (Herbert ve Hyde, 1985). Bu yaklaşımda suç, suçluların önüne çıkan fırsatların bir sonucu olarak görülmekte ve suç fırsatlarının azaltılması veya ortadan kaldırılması durumunda suç oranlarının azalacağı iddia edilmektedir.

Durumsal suç önlemenin en önemli kavramı "fırsat" kavramıdır. Cezbediciliğin, "fırsat" ın bir parçası olarak oynadığı rolü azaltmaya, değiştirmeye veya başka yöne yöneltmeye yöneliktir. Durumsal suç önleme, suçun yüksek olduğu yerlerde ve işlenme sıklıkları fazla olan suçlara karşı suç bölgesinde suç fırsatlarının azaltılmasına yönelik çevresel tasarımlar, alınacak tedbirler ve uygulanan her türlü yönetsel kararları içeren bir suç önleme modelidir.

Clarke'ın (1984) anlayışına göre "fırsat" beş ana faktörün birleşiminden oluşur:

- Risk ("yakalanma olasılığım nedir?")
- Çaba ("hedefe ulaşmak ne kadar zor?")
- Ödül ("ne kadar kazanırım?")
- Tahrik ("sınırı aşmaya beni ne itti?")
- Utanç ve suç ("hareketim ne kadar affedilir?")

Tablo 2. 1 Temel durumsal suç önleme modeli

	Hedefle İlgili Önlemler	Mekanla İlgili Önlemler
DOĞRUDAN ↓ DOLAYLI	1) Hedefler yok edilmeli, hedef olmaktan çıkarılmalı 2) Hedefler değiştirilmeli 3) Hedefler güçlendirilmeli 4) Hedefler işaretlenmeli 5) Alternatifler oluşturulmalı	6) Erişim ve giriş çıkışlar yasaklanmalı 7) Giriş çıkışlar seyreltilmeli, giriş çıkış kuralları değiştirilmeli, 8) Çalışanlar gözetim altına alınmalı 9) Doğal gözetim uygulanmalı 10) Giriş çıkışlar değiştirilmeli

Kaynak: Felson (1996)

Durumsal suç önlemenin temel felsefesi, suçluların yakalanma riskini arttırıp elde edecekleri faydaları azaltmak yoluyla suçu, suçlular açısından karlı bir tercih olmaktan çıkararak suç fırsatlarını azaltma üzerine kuruludur (Dolu, 2009). Durumsal suç önleme girişimleri, hedef ve mekan üzerinde yoğunlaşan iki model halindedir (Tablo 2.1). Hedefle ilgili önlemler, potansiyel kurban olma niteliğindeki olası hedefler üzerinde yoğunlaşan önleme stratejilerini, mekan ile ilgili önlemler ise, suç mahalline odaklanan önleme stratejilerini göstermektedir.

2.3.1.5 Gündelik Faaliyetler Kuramı (*Routine Activities*)

Cohen ve Felson (1979) tarafından geliştirilen “gündelik faaliyetler kuramı (*routine activities*)”, Chicago okulunun varsayımlarından esinlenmiştir. “Gündelik faaliyetler kuramı”, suç davranışını (1) motive olmuş suçlu, (2) uygun hedefin varlığı ve (3) yeterli düzeyde koruma önlemlerinin olmayışı faktörleri ile açıklamaktadır.

Gündelik faaliyetler kuramı ile literatürde ilk defa suç olaylarının gerçekleşeceği koşullar belirlenmiştir. Buna göre suçun oluşabilmesi için belirtilen üç koşulun bir araya gelmesi gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında bireyi suç işlemeye eğilimli hale getiren faktörlerin ortadan kaldırılması, hedefin güçleştirilmesi ve güvenlik önlemlerinin arttırılması gibi önlemlerin alınması, suçu engellemek açısından önem taşımaktadır. Kurama yönelik olarak, suçun önlenmesi için geliştirilecek politika ve uygulamaların yaratacağı aşırı güvenlik çabalarının önemli özgürlük sorunlarını da yaratabileceği yönünde eleştiri getirilmektedir (Kızmaz, 2005). Bir diğer eleştiri ise bu kuramın tüm insanların suç işleyebileceklerini varsaymasıdır.

Cohen ve Felson (1979), suç dağılımının değişen zamanın özelliklerine göre de farklılaştığını ortaya koymuşlardır. Gündelik faaliyetlerin değişmesiyle birlikte kentlerde işlenen suçun türü ve oluşum biçimleri de etkilenmektedir. Bu nedenle gündelik yaşama ilişkin bazı değişikliklerin yapılmasının, suç oranlarının azalmasında da etkili olacağını savunmaktadırlar.

2.3.1.6 Kırık Camlar (*Broken Windows*)

“Kırık camlar” teorisi, kriminolog James Q. Wilson ve George Kelling tarafından ortaya atılmıştır. Wilson ve Kelling (1982), kamu düzeninin sürdürülmesi yönündeki temel kaygılarından yola çıkarak; yüksek düzeyde bir düzensizliğe karşı tolerans tanınmasının kamusal alanda suçla sonuçlanacağını ifade etmek amacıyla “kırık camlar” kavramını kullanmışlardır.

“Kırık camlar” kuramı, küçük düzensizliklerin kontrol edilmeden bırakıldıklarında büyük düzensizliklere dönüşeceğini iddia eder. Başka bir deyişle kuram, bir camın kırılması sonrasında yenisinin hemen takılmamasının diğer tüm camların kırılmasına ve binanın tümüyle zarar görmesine yol açacağını ileri sürer (Levitt ve Dubner, 2010). Çünkü kırık tek bir cam, çevrede bina ile ilgili kimsenin olmadığını ve ortamın diğer camları da kırmaya müsait olduğunun bir işareti olduğu imajını yaratmaktadır.

1990’lı yıllarda New York polis teşkilatı, “kırık camlar” kuramını temel almış ve ücretini ödemediği metroya binmek, sarhoşluk, serserilik, dilencilik, sokağı kirletmek gibi küçük çaplı düzensizliğe yol açan eylemlerin büyük çaplı düzensizliğe yol açacağı düşüncesiyle bu tür suçları takip etmiştir. Bu kuramın uygulanması sonucunda suç oranında büyük düşüş yaşanmış olmakla beraber, bazı çevreler suç oranındaki düşüşün nedeninin “kırık pencereler” teorisinin uygulanması sonucunda olmadığını, ülke genelinde yaşanan ekonomik düzelme ve diğer politik önlemlerin suçu azalttığını iddia etmektedir (Levitt ve Dubner, 2010).

2.3.2 Suç Korkusu ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar

Günümüzde, dünyanın farklı bölgelerindeki ülkeler, halkın “suç korkusu”na yönelik ilgisinin artması ile bu konuda çalışmalara ağırlık vermişlerdir. Böylelikle, suç korkusuna yönelik çalışmaların sayısı giderek artmaktadır. Ancak, “suç korkusu” alanında yapılan çalışmalarda başlıca üç sorun ile karşılaşmaktadır.

Suç korkusuna yönelik çalışmalarda yaşanan problemlerden ilki, ölçümleme sorunudur. Avrupa Birliğine üye ülkelerde yapılan araştırmalar, “suç korkusu” veya “güvenlik hissi” derecesini geçerli bir doğrulukla tespit edebilecek bilimsel değerlendirme çalışmalarının çok sınırlı kaldığını ileri sürmektedir. Dolayısıyla, bilimsel değerlendirmeye tabi tutulabilecek şekilde suç korkusunu azaltan önlem veya öneriler ampirik araştırmalarla nadiren test edilebilmiştir (Schneider ve Kitchen, 2007).

Ölçümleme dışında, “suç korkusu” çalışmalarındaki bir diğer problem, “suç korkusu”nun kavramsal olarak kesin bir tarifinin olmamasıdır. İnsanların “suçtan korktuklarını” veya “suçtan çok endişelendiklerini” söylediklerinde tam olarak neyi kastettikleri belli olamamaktadır. Ditton ve Innes (2005), suç korkusunun “duruma göre” değişen öznel bir kavram olduğunu ileri sürmüştür. Korkunun, genelleme yapmaktansa, duruma bağlı olarak yer ve şahıslara göre değişiklik gösteren bir şekilde kimi zaman iyi kimi zamansa kötü olduğunu iddia etmişlerdir. Bireyin kendisinin, ailesinin veya çevresindeki insanlardan biri veya birkaçının geçmişte bir suça maruz kalmış olması, bireyin fiziksel şiddete maruz kalma veya hırsızlığa uğrama korkularını tamamen mantıklı kılmaktadır.

Schneider ve Kitchen (2007), suç korkusu çalışmalarında karşılaşılan bir diğer zorluğun, toplumun tepkilerini yönlendirmekte büyük etkisi olan basın kuruluşlarının yaptığı suç ve suç korkusu ile ilişkili haberlerin kadın ve erkek ayrımı yapmasından kaynaklandığını iddia etmektedir. Schneider ve Kitchen’e (2007) göre bu haberler, kadın veya erkeği kalıplaşmış tavır ve tepkilere sahipmiş gibi göstermekte, bu nedenle de yapılan çalışmalarda korkuyla ilgili soruları yanıtlarken hem kadın hem de erkeklerin gerçek duygularını gizleyerek yalan söyleme eğiliminde olduklarını belirtmektedir.

Yukarıda belirtilen sorunlar nedeni ile suç korkusunu önlemeye yönelik çalışmaların yapılmasına ve güvenli bir şekilde tekrarlanabilecek müdahale yaklaşımlarının oluşturulmasına yönelik eleştirel yaklaşımlar bulunmaktadır. Ancak bütün bu eleştirel yaklaşımlara rağmen, suç korkusunun da ölçülebilir olduğunu

belirten ampirik çalışmalar (Appleton'ın “gözlem ve sığınak (prospect and refuge)” teorisi; Nasar (2000)'ın “gözlem, sığınak ve kaçış (prospect, refuge and escape)” teorisi ve Archea'nın “erişim ve maruz kalma (access and exposure)” modeli gibi) bulunmaktadır.

Suç korkusuna yönelik geliştirilen kuramların başında Appleton'ın “gözlem ve sığınak teorisi (*prospect and refuge*)” gelmektedir. Bu kurama göre insanlar, saklanarak canlı tehlikelerden kurtulmayı sağlamanın yanında, gözetim yapma, tehlikeleri önleme ve hatta gerektiğinde tehlikelere karşı koymalarını sağlayacak görüş açısına sahip yerleri; başka bir ifadeyle hem görüş açısı hem de sığınacak yer sağlayan bölgeleri tercih etmektedir (Fisher ve Nasar, 1992). Nasar (2000), potansiyel bir kurbanın, kendisi için görüş açısının (*prospect*) iyi ve bir saldırganın saklanma (*concealment*) olanağı tanımayan bir yerde kendisini güvende hissedeceğini belirtmektedir. Appleton (1975)'a göre insanlar, görüş açısı açık (open vista) ve çevrilmiş (enclosure) yerleri sığınak olarak tercih etmektedir. Fisher ve Nasar (1992) ve Nasar (2000) ise çalışmalarında, bireylerin güvenlik algısının bir yerin gözlem (prospect) ve sığınak (refuge) sağlama kapasitesine bağlı olduğu kadar bir yerin kaçış imkanı sağlaması veya saldırı halinde yardım edebilecek diğer kişilere ulaşabilme imkanı (escape) ile de ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Görüşü engelleyen fiziksel sınırların kaçışı da engellemesi nedeni ile gözlem (prospect) ve kaçış (escape) imkanı genelde aynı anda bulunur (Nasar ve Jones, 1997).

Archea (1975), potansiyel saldırganların bekleyebilecekleri, saklanabilecekleri ve gerekirse kurbanlarını gözden uzaklaştırabilecekleri bir sığınağa ihtiyaç duyduklarını belirterek “erişim (*access*) ve maruz kalma (*exposure*)” modelini geliştirmiştir. Bu modele göre hırsızlar, “kontrol edip kontrolde tutabilmelerine yetecek görüş açısına sahip ve “doğrudan kontrol edemedikleri yerlerde ise az görünürlüğe sahip” yerleri; Appleton'ın (1975) deyişiyle “gözlem ve sığınak” sağlayan yerleri tercih etmektedirler.

Özetle, suç korkusunu önlemeye yönelik araştırmalar birikerek suç korkusuna yönelik kavramsal çerçeveyi oluşturmayı ve geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu tez

kapsamında çalışmanın devamında, yöntem oluşturulup istatistiksel analizler yapılarak Appleton (1975)'in "gözlem ve sığınak (prospect and refuge theory)" ve Fisher ve Nasar (1992)'in "gözlem, sığınak ve kaçış" (prospect, refuge and escape) teorileri başta olmak üzere suç korkusunu önlemeye yönelik mevcut yaklaşımların amprik testi ve taslak tasarım rehberi oluşturmaya yönelik bir altlık oluşturulmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM ÜÇ

ÇALIŞMA ALANI VE VERİ GRUPLARINA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

“Suça yönelik eylem / olay (nesnel olay veya ceraim olarak da adlandırılmaktadır)” sayıları ile olay sayılarının farklı olduğu (hiç olmadığı, az olduğu ve çok olduğu) sokaklarda bireylerin sahip olduğu güvenlik duygusunu karşılaştırmayı ve bu değişkenleri etkileyen bireysel, toplumsal ve fiziksel faktörleri ortaya koymayı ve buradan planlama ve tasarıma ilişkin sonuçlar çıkarmayı amaçlayan bu çalışmada örnek alan olarak İstanbul’un Boğaziçi Öngörünüm Alanı seçilmiştir. Bu çalışma kapsamında (1) İstanbul Emniyet Müdürlüğü Gayrettepe Asayiş Şubesi’nden temin edilen 2007 yılına ait “nesnel olay” verileri, (2) çalışma alanında yaşayanların bulunduğu mekana yönelik güvenlik duygusunu ortaya koyan anket verileri (İstanbul Büyükşehir Belediyesi Boğaziçi İmar Müdürlüğü ihalesi¹ ile BİMTAŞ² şirketi tarafından gerçekleştirilen envanter ve arazi kullanım ve plan taslağı çalışmaları kapsamında çalışma alanında yaşayan bireylerin güvenlik algısına yönelik anket), ve (3) çalışma alanında yaşamayanların sokak fotoğrafı üzerinden yaptıkları değerlendirmeleri içeren anket verileri (doktora tez öğrencisi tarafından olay sayılarına göre sokaklar sınıflandırılmış, “orantısız tabakalı örneklem” yöntemiyle fotoğraflanacak sokaklar seçilmiş, fotoğraflanmış ve o sokakta yaşamayan üniversite öğrencileri fotoğraf üzerinden sokağa yönelik güvenlik duygularını değerlendirmişlerdir) kullanılmıştır.

Özetle, bu bölümde öncelikle, seçilen çalışma alanı tanıtılmakta ve bu alana ait suç eylemlerine yönelik veriler ile yapılan anket çalışmalarının içeriği anlatılmaktadır. İlk olarak, Bölüm 3.1’de, çalışma alanı (İstanbul’un Boğaziçi Öngörünüm Alanı) tanıtılmıştır. Bölüm 3.2’de İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Gayrettepe Asayiş Şubesi’nden temin edilen 2007 yılına ait olay verileri anlatılmıştır. Bölüm 3.3’de İstanbul Büyükşehir Belediyesi Boğaziçi İmar Müdürlüğü ihalesi ile

¹ “Boğaziçi İmar Müdürlüğü, 2960 sayılı kanunla belirlenen müdürlüğün yetkili olduğu sınırlar dahilinde Boğaziçi Alanı Analitik Etüd Yapımı(2006)” ihalesi

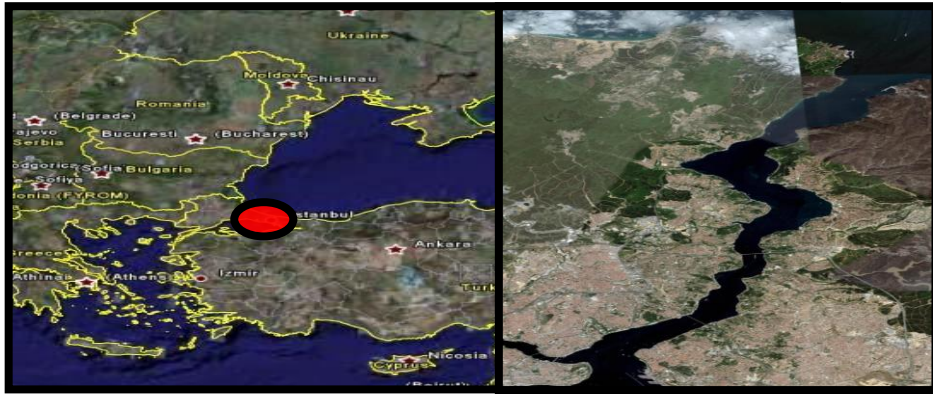
² Boğaziçi İnşaat Müşavirlik A.Ş, İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştiraki

BİMTAŞ şirketi tarafından gerçekleştirilen envanter ve arazi kullanım ve plan taslağı çalışmaları kapsamında, çalışma alanında yaşayan bireylerin güvenlik algısına yönelik anket verileri ve son olarak da bölüm 3.4’de, çalışma alanında yaşamayan bireylerin (şehir planlama öğrencilerinin), çalışma alanından seçilmiş sokakların fiziksel özelliklerine ve sokağa yönelik güven duygusuna dair değerlendirmeleri anlatılmıştır.

3.1 Çalışma Alanı

İstanbul Boğazı¹, Karadeniz ile Marmara Denizi’ni birbirine bağlayan güneybatı-kuzeydoğu doğrultulu dar su yolu olup, Asya ve Avrupa kıtasını birbirinden ayırmaktadır. Aynı zamanda, Karadeniz ve Akdeniz medeniyetlerini birleştiren bir su oluşudur. Bu haliyle Boğaziçi, gerek bölgesel² gerek ulusal ve gerekse küresel ölçekte stratejik bir konum yaratmasıyla birlikte önemli bir jeopolitik nokta durumundadır.

Türkiye’nin yeniden şekillenmekte olan küresel sistemdeki yeri ve İstanbul’un hem ülkesi hem de dünya coğrafyasındaki konumu, kentin gelişme perspektifini etkilemektedir. İstanbul’u dünyanın önemli ulaşım merkezlerinden birisi yapan özelliklerin başında Boğaziçi geçişinin, Karadeniz havzasının tek çıkış kapısı olması gelir. Boğaziçi geçişi, dar anlamda Tophane–Salacak hattından başlayarak Rumeli ve Anadolu Fenerleri hattı arasında kalan kısmı kapsamaktadır.

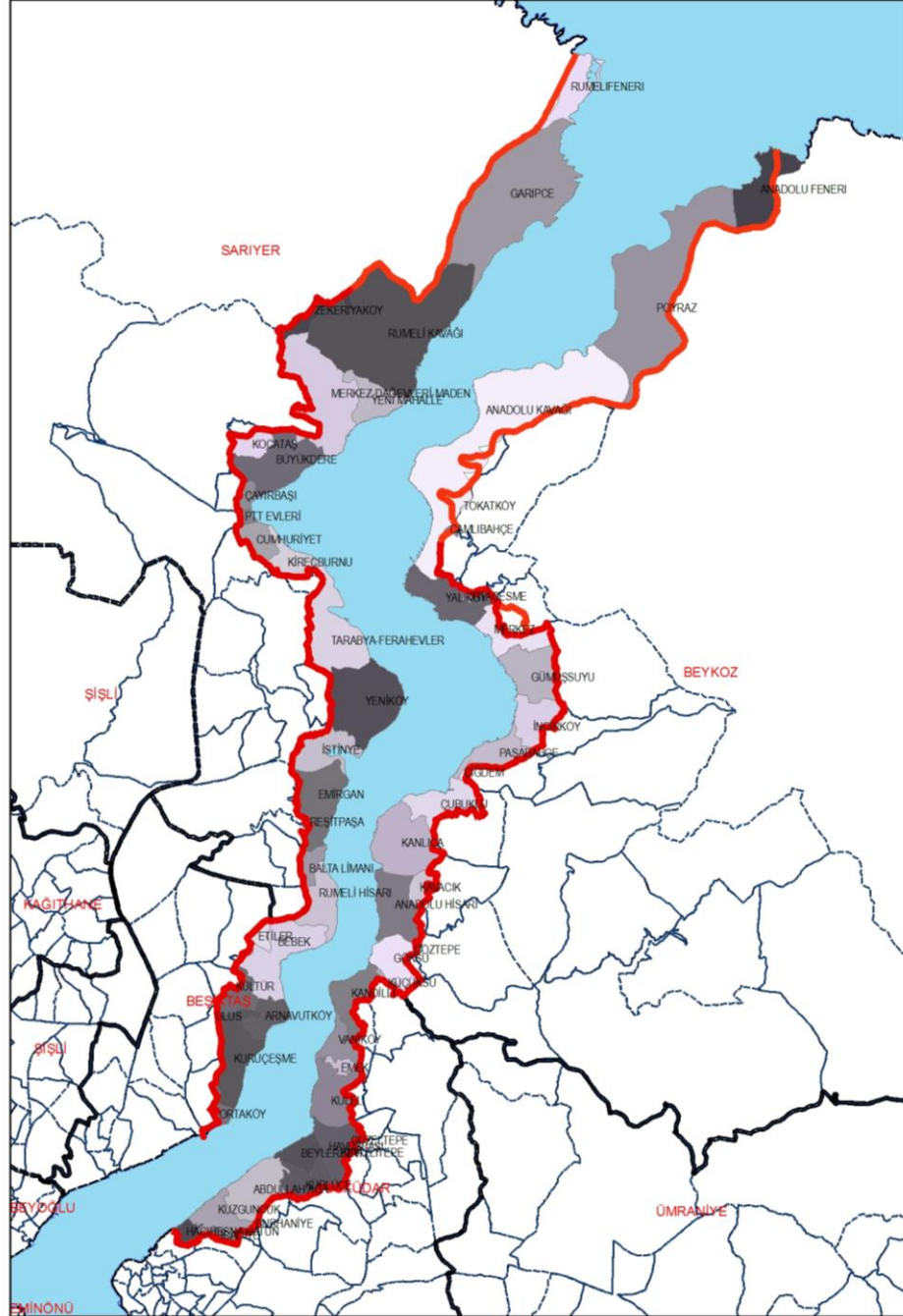

Şekil 3.1 Boğaziçi Öngörünüm Alanı'nın Türkiye içindeki yeri

¹ İstanbul Boğazı, Boğaz ya da Boğaziçi adlandırmaları da almaktadır.

² Bölge kavramı coğrafi, iktisadi, siyasi anlamların tümünü içermektedir.

Çalışma, İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde, Boğaziçi Öngörünüm Alanı (BÖA) bütününde yapılmıştır. BÖA, 22.07.1983 yılında hazırlanmış olan 1/5000 ölçekli Boğaziçi Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planını hükme bağlayan ve 22.11.1983 tarih ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun belirlemiş olduğu sınırlar içerisinde kalan alandır (Şekil 3.2).

Şekil 3.2 Çalışma alanı olarak belirlenen Boğaziçi Öngörünüm Alanı

Avrupa yakasında Ortaköy'den Rumelifeneri'ne, Anadolu yakasında ise Hacıhesnahatun'dan Anadolufeneri'ne uzanan BÖA, Beşiktaş, Sarıyer, Beykoz ve Üsküdar ilçelerinde toplam 49 mahalle ve 8 köyün tamamı veya bir bölümünü içeren 4632 hektarlık bir alansal büyüklüğe sahiptir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1 BÖA'da yer alan ilçelerin alansal büyüklüklerinin dağılımı

	AVRUPA YAKASI		ANADOLU YAKASI		TOPLAM (ha)
	BEŞİKTAŞ	SARIYER	ÜSKÜDAR	BEYKOZ	
ALAN (ha)	401	2036	566	1629	4632
TOPLAM (ha)	2437		2195		

Özel bir yasa olan 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'nun amacı, Boğaziçi Alanı'nın kültürel ve tarihi değerlerini ve doğal güzelliklerini kamu yararı gözeterek korumak ve geliştirmek ve bu alandaki nüfus yoğunluğunu arttıracak yapılanmayı sınırlamak için uygulanacak olan imar mevzuatını belirlemek ve düzenlemektir. Söz konusu kanunun 6.maddesi ile de 11.01.1984 tarihinde Boğaziçi İmar Müdürlüğü kurulmuş ve bölgede uygulanacak imar düzenlemeleri için yetkili yerel merci kılınmıştır.

Çalışma alanı olarak BÖA'nın seçilmesinde:

- Alan bütününde farklı konut tipolojilerinin ve yerleşim biçimlerinin kimi zaman iç içe kimi zaman ise ayrılmış olarak mekanda dağılmış olması (gecekondu-lüks konut siteleri, apartmanlar-tek ailelik konutlar gibi),
- Sosyal, ekonomik ve kültürel çeşitliliğin olması,
- Bu alan için yapımı tamamlanan envanter çalışması³ nedeni ile detaylı bir veri grubunun sağlanabilir olması (arazi tespit çalışmaları, suç eylemlerine yönelik veriler, anket çalışması),
- Alan bütünündeki mekansal değişimin, yönetsel yapının Boğaziçi Kanunu ve ilgili plan hükümleri ve benzer yasal kısıtlamalar ile gerçekleşmiş olması, gibi etkenler rol oynamıştır.

³ İstanbul Büyükşehir Belediyesi Boğaziçi İmar Müdürlüğü bünyesinde BİMTAŞ tarafından "Boğaziçi İmar Müdürlüğü, 2960 sayılı kanunla belirlenen müdürlüğün yetkili olduğu sınırlar dahilinde Boğaziçi Alanı Analitik Etüd Yapımı (2006)" ihalesi kapsamında yapılmış çalışma.

Çalışmanın bundan sonraki bölümünde, Boğaziçi Öngörünüm Alanına ilişkin bilgiler, “Boğaziçi İmar Müdürlüğü, 2960 sayılı kanunla belirlenen müdürlüğün yetkili olduğu sınırlar dahilinde Boğaziçi Alanı Analitik Etüd Yapımı (2006)” ihalesi kapsamında hazırlanan rapordan alınmıştır. Öngörünüm alanını tanıtmaya yönelik çerçevenin oluşturulabilmesi için, alanın yasal ve yönetsel süreçlerinin anlatılması ve tariflenmesi gerekmiştir.

3.1.1 Boğaziçi Öngörünüm Alanı Yasal ve Yönetimsel Süreç

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (G.E.E.A.Y.K.) tarafından 10.10.1970 tarih ve 5595 sayı ile Öngörünüm Sahil Şeridi planı onanmış, buna göre Boğaziçi sahil şeridindeki yalılar I. II. ve III. grup eski eserler olmak üzere tescil edilerek, sahil şeridinin korunması gerekliliği ile ilgili ilk plan kararı verilmiştir.

14.12.1974 tarih ve 8172 sayılı kararla Büyük İstanbul Nazım Plan Bürosunca hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planında sınırları belirtilen sahanın, 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu gereğince korunması gerekli sit sahası olduğu defa belirtilmiştir. Böylece, Boğaziçi’ndeki imar uygulamaları Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu’nun (G.E.E.A.Y.K.) denetimine alınmıştır. Büyük İstanbul Nazım Plan Bürosu ve Koruma Kurulu işbirliği ile hazırlanan 1/5000 ve 1/1000 ölçekli Boğaziçi Tarihi ve Doğal Sit’i Koruma Planı ve plan raporu, 27.06.1975 tarih ve 8502 sayılı G.E.E.A.Y.K kararı ile onaylanmıştır.

23 Temmuz 1983 tarih ve 18113 Sayılı Resmi Gazete İlanı ile “G.E.E.A.Y.K.’u” kaldırılarak yerine “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu” (K.T.V.K.K) ve “Bölge Kurulları” yürürlüğe girmiştir. 22 Temmuz 1983 tarihinde 1/5000 ölçekli “Boğaziçi Nazım İmar Planı” ve 1/1000 ölçekli “Boğaziçi Sahil Şeridi ve Öngörünüm Bölgesi Uygulama İmar Planları” onaylanmıştır. 1983 plan yapım yılına kadarki süreçte, Kurul kararları ile Boğaziçi köyiçi alan sınırları, koru ve mesire alan sınırları ve bu alanlar içinde kalan korunmaya değer eski eserlerin tespit ve tescilleri yapılmıştır. Planı olmayan yerler için kısıtlı imar hakları tanınmış, özel koru alanlarına da düşük imar hakları verilmiştir. Ancak geçmişte alınmış kurul

kararları gözetilmeden hazırlanması nedeniyle 1983 tarihli plan, kazanılmış imar hakları yansıtılmadan oluşturulmuştur. Uygulamada problemler çıkmış, bu sebeple de 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'ndan sonra da çeşitli kanun, yönetmelik ve plan gösterim değişiklikleri getirilerek, uygulama için geçici çözümler bulunmaya çalışılmıştır.

3.1.2 Fiziksel Özellikler

Bu bölümde bina yapım tekniği ve fiziksel kalitesi, kat adetleri, doku ve arazi kullanım türleri hakkında bilgi verilecektir. Bu verilerin elde edilmesi (arazi tespit çalışmaları) aşamasında çeşitli eksikler (yapıya ait bilgilerin eksik toplanması) ve hatalar (veri girişinin hatalı olması) olduğu saptanmıştır. Bu nedenle, her bir özelliğin (bina yapım tekniği, fiziksel kalitesi gibi) ayrı ayrı değerlendirildiği durumlarda toplam bina adetleri farklılık göstermektedir.

3.1.2.1 Bina Yapım Tekniği

Boğaziçi Öngörünüm Alanı'nda gerçekleştirilen arazi tespit çalışmalarında binalar yapım tekniklerine göre "betonarme", "yığma", "ahşap karkas", "prefabrik" ve "çelik" yapı sistemleri olarak sınıflandırılmıştır. Binaların yapım tekniğine göre Boğaziçi Öngörünüm Alanı'ndaki mekansal dağılım Ek 7'de görülmektedir.

Boğaziçi Öngörünüm Alanı'nda en çok rastlanan yapı cinsi 295 ha alan ile toplam alanın %72'sini oluşturan ve 21658 adet ile toplam yapı sayısının %56,5'ini oluşturan "betonarme" yapılardır. "Yığma" yapılar, 96 ha alan (toplam yapı alanının %23,4'ü) ve 14028 adet (toplam yapı sayısının %36,6'sı) olup ikinci sırada yer alırken; "ahşap", "çelik" ve "prefabrik" yapım tekniği ile yapılmış binalar, gerek alansal büyüklük açısından gerekse de birim sayısı açısından tüm alan içinde dikkat çekecek oransal büyüklüklere sahip değildir. Tablo 3.2 de Boğaziçi Öngörünüm Alanı'nda yer alan yapıların yapım tekniklerine göre alansal büyüklük ve birim sayıları dağılımı görülmektedir.

Tablo 3.2 BÖA’nda yapım tekniklerine göre bina alanları, adetleri ve bunlara yönelik oranları

BİNA YAPIM TEKNİĞİ	ALANSAL BÜYÜKLÜK		BİRİM SAYISI	
	ALAN(Ha)	ORAN	ADET	ORAN
Betonarme	295	% 72,0	21658	% 56,5
Yığma	96	% 23,4	14028	% 36,6
Ahşap karkas	15	% 3,7	2239	% 5,8
Prefabrik	2	% 0,5	263	% 0,7
Çelik	2	% 0,5	161	% 0,4

Tablo 3.3 BÖA’nda yer alan binaların yapım tekniklerinin ilçelere göre dağılımı

İLÇE ADI	YAPIM TEKNİĞİ	ALANSAL BÜYÜKLÜK		BİRİM SAYISI	
		ALAN (ha)	ORAN	ADET	ORAN
BEŞİKTAŞ	Ahşap karkas	3,2	% 5,9	399	% 6,55
	Betonarme	42,4	% 77,9	3418	% 56,09
	Çelik	0,3	% 0,6	1	% 0,02
	Prefabrik	0,3	% 0,6	61	% 1,00
	Yığma	8,2	% 15,1	2215	% 36,35
SARIYER	Ahşap karkas	5,4	% 3	870	% 5,07
	Betonarme	128,3	% 72,2	9903	% 57,71
	Çelik	0,5	% 0,3	70	% 0,41
	Prefabrik	0,1	% 0,1	55	% 0,32
	Yığma	43,3	% 24,4	6261	% 36,49
BEYKOZ	Ahşap karkas	3,9	% 3,4	618	% 5,37
	Betonarme	79,1	% 69,1	6163	% 53,59
	Çelik	1,0	% 0,9	53	% 0,46
	Prefabrik	1,1	% 1,0	92	% 0,80
	Yığma	29,4	% 25,7	4574	% 39,77
ÜSKÜDAR	Ahşap karkas	2,9	% 4,5	399	% 6,55
	Betonarme	45,3	% 70,8	3418	% 56,09
	Çelik	0,0	% 0,0	1	% 0,02
	Prefabrik	0,2	% 0,3	61	% 1,00
	Yığma	15,6	% 24,4	2215	% 36,35

Tablo 3.3 de, Boğaziçi Öngörünüm Alanında yer alan binaların yapım tekniklerinin ilçelere göre dağılımları görülmektedir. BÖA’nın tümü gibi,

BÖA’ında kalan ilçeler içerisinde de yapıların % 50’sinden fazlası betonarme yapı olup, yığma yapı sayısı da yaklaşık %36 orana sahiptir.

3.1.2.2 Bina Fiziksel Kalitesi

Boğaziçi Öngörünüm Alanının arazi tespit çalışmaları kapsamında binalar, fiziksel durumları dikkate alınarak “iyi”, “orta”, “kötü”, “harap”, “filiz bırakılmış”, “yıkılmış parseli boş”, “inşaat halinde” yapı olarak sınıflandırılmıştır. Binaların fiziksel kalitesine göre Boğaziçi Öngörünüm Alanı’ndaki mekansal dağılım Ek 8’de görülmektedir.

Boğaziçi Öngörünüm Alanı bütününde yer alan binaların fiziksel durumlarının, yapı adedi ve yapı alanı bazında dağılımı Tablo 3.4’de yer almaktadır. Buna göre, binaların yarısından fazlasının “iyi” durumda olduğu görülmektedir. Bölge genelinde iyi durumda olan bina sayısı 23075 adettir (toplam yapı sayısının %55,7’si) ve 318 ha alan (toplam yapı alanının %67,5’i) kaplamaktadır. Bölgede “orta” durumda fiziksel yapı kalitesine sahip 12675 adet (toplam yapı sayısının %30,6’sı) bina 112 ha alan (toplam yapı alanının %23,8’i) kaplamaktadır. Harap durumdaki yapıların (805 adet ile toplam yapı stoğunun %1,9’u), filiz bırakılmış yapıların (143 adet ile alandaki toplam yapı stoğunun %0,3’ü) ve inşaat halindeki yapıların (389 adet ile alandaki yapı stoğunun %0,9’u) ise bina fiziksel kalitesi yönünden en düşük orana sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 3.4 BÖA’ında yer alan binaların fiziksel durumlarının alan ve adetlerine göre dağılımı

BİNA DURUMU	ALANSAL BÜYÜKLÜK		BİRİM SAYISI	
	ALAN(Ha)	ORAN	ADET	ORAN
İyi	318	% 67,5	23075	% 55,7
Orta	112	% 23,8	12675	% 30,6
Kötü	25	% 5,3	4372	% 10,5
Harap	6	% 1,3	805	% 1,9
Filiz bırakılmış	2	% 0,4	143	% 0,3
İnşaat halinde	8	% 1,7	389	% 0,9

Tablo 3.5’de, bina fiziksel kalitelerinin ilçeler bazında dağılımı yer almaktadır BÖA’ında yer alan dört ilçede fiziksel kalite dağılımı açısından “iyi” ve “orta”

durumdaki yapıların en büyük orana sahip olduğu görülmektedir. Sırasıyla Beşiktaş ve Üsküdar, en yüksek “iyi” durumda yapı oranına sahip ilçelerdir. Dört ilçede de harap, filiz bırakılmış ve inşaat halinde yapıların en düşük orana sahip olduğu görülmektedir. Bunun başlıca nedeni, BÖA’nda Boğaziçi Kanunu ile yeni yapı yapılmasına kısıtlama getirilmiş olmasıdır.

Tablo 3.5 BÖA’nda ilçelere göre bina fiziksel durumları, alanları ve adetleri

İLÇELER	BİNA DURUMU	ALANSAL BÜYÜKLÜK		BİRİM SAYISI	
		ALAN (HA)	ORAN	ADET	ORAN
BEŞİKTAŞ	İyi	50,1	% 82,0	2629	% 70,1
	Orta	6,8	% 11,1	755	% 20,1
	Kötü	1,5	% 2,5	250	% 6,7
	Harap	0,6	% 1,0	59	% 1,6
	Filiz bırakılmış	0,1	% 0,2	4	% 0,1
	İnşaat halinde	2	% 3,3	53	% 1,4
SARIYER	İyi	148,9	% 68,1	10450	% 56,0
	Orta	52	% 23,8	5704	% 30,6
	Kötü	10,8	% 4,9	1939	% 10,4
	Harap	1,6	% 0,7	233	% 1,2
	Filiz bırakılmış	1,2	% 0,5	97	% 0,5
	İnşaat halinde	4,2	% 1,9	241	% 1,3
BEYKOZ	İyi	69	% 56,0	5848	% 47,1
	Orta	40,5	% 32,8	4509	% 36,3
	Kötü	10,4	% 8,4	1626	% 13,1
	Harap	2,4	% 1,9	356	% 2,9
	Filiz bırakılmış	0,3	% 0,2	29	% 0,2
	İnşaat halinde	0,7	% 0,6	56	% 0,5
ÜSKÜDAR	İyi	49,7	% 74,2	4148	% 62,6
	Orta	12,6	% 18,8	1707	% 25,8
	Kötü	2,6	% 3,9	557	% 8,4
	Harap	1,2	% 1,8	157	% 2,4
	Filiz bırakılmış	0,2	% 0,3	13	% 0,2
	İnşaat halinde	0,7	% 1,0	39	% 0,6

3.1.2.3 Kat Adetleri

Boğaziçi Öngörünüm Alanında binaların kat adetlerine göre dağılımları Tablo 3.6’da yer almaktadır. Yapılan kat adetleri sınıflamasında “havuz”, “müştemilat”, “depo” gibi bir katlı birimler, ana işlevlerin (konut, ticaret, imalat benzeri) yer aldığı bir katlı birimlerden ayrılarak “konuta bağlı bir katlı birim” olarak ele alınmıştır. Yapılan çalışma sonucunda alanda yer alan yapıların kat adetlerinin bir ve dokuz kat arasında değiştiği görülmüştür. Binaların kat adetlerine göre Boğaziçi Öngörünüm Alanı’ndaki mekansal dağılımı Ek 9’da görülmektedir.

Tablo 3.6 BÖA bütününde kat adetleri dağılımı

KAT ADEDİ	ADET	ORAN
1 Kat	16501	%37,0
2 Kat	9845	%22,1
3 Kat	6077	%13,6
4 Kat	5471	%12,3
5 Kat	883	%2,0
6 Kat	205	%0,5
7 Kat	56	%0,1
8 Kat	18	%0,0
9 Kat	14	%0,0
Konuta bağlı 1 katlı yapı	5536	%12,4

Binaların kat adetlerine göre dağılımları incelendiğinde sayı olarak en fazla bir katlı binaların yer aldığı görülmektedir. 16501 adet tek katlı bina, bölgedeki toplam binaların %37’sini oluşturmaktadır. Dört kata kadar bina yüksekliğine sahip yapı oranı, toplam yapıların %85’ini oluşturmakta buna karşın beş ve daha yüksek katlı yapı oranı ise ancak %2,7 oranında kalmaktadır.

Boğaziçi Öngörünüm Alanında kat adetlerinin ilçelere göre dağılımı Tablo 3.7’de yer almaktadır. Beşiktaş, Beykoz ve Üsküdar ilçelerinde 1, 2 ve 3 katlı binaların, Sarıyer ilçesinde ise 1, 2, 3 ve 4 katlı binaların oranının tüm yapılar arasında en büyük orana (yaklaşık %75-80 arası) sahip olduğu görülmektedir.

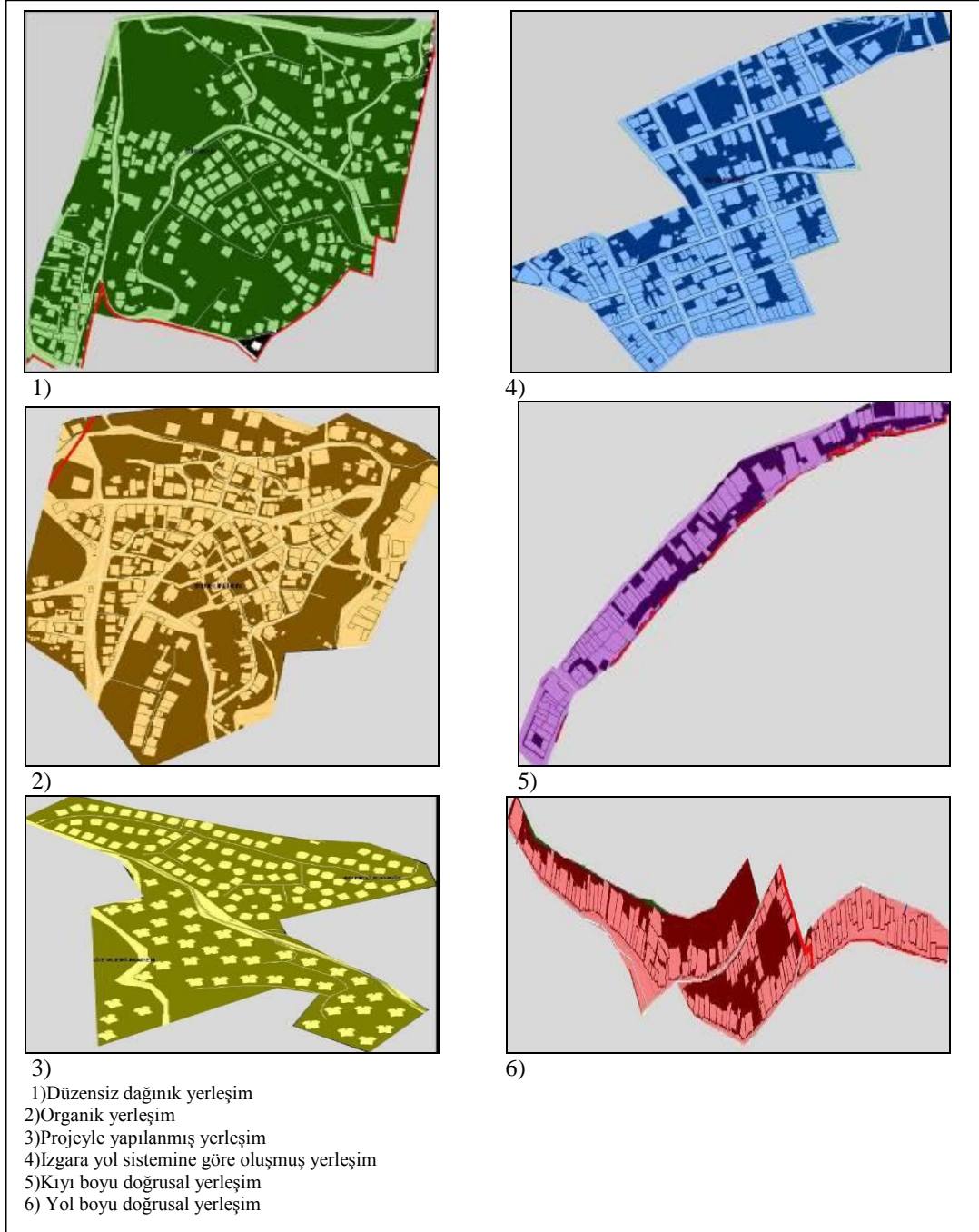
Tablo 3.7 BÖA'da ilçelere göre kat adetleri dağılımı

İLÇELER	KAT ADEDİ	SAYI	ORAN
BEŞİKTAŞ	1	1114	% 30,1
	2	882	% 23,8
	3	829	% 22,4
	4	361	% 9,7
	5	119	% 3,2
	6	60	% 1,6
	7	11	% 0,3
	8	12	% 0,3
	9	9	% 0,2
	konuta bağlı bir katlı birim	307	% 8,3
SARIYER	1	7356	% 33,5
	2	4198	% 19,1
	3	2880	% 13,1
	4	4234	% 19,3
	5	434	% 2
	6	81	% 0,4
	7	24	% 0,1
	8	2	% 0
	9	2	% 0
	konuta bağlı bir katlı birim	2724	% 12,4
BEYKOZ	1	5658	% 46,2
	2	3281	% 26,8
	3	1309	% 10,7
	4	416	% 3,4
	5	124	% 1
	6	19	% 0,2
	7	7	% 0,1
	8	2	% 0
	9	1	% 0
	konuta bağlı bir katlı birim	1439	% 11,7
ÜSKÜDAR	1	2373	% 35,4
	2	1484	% 22,1
	3	1059	% 15,8
	4	460	% 6,9
	5	206	% 3,1
	6	45	% 0,7
	7	14	% 0,2
	8	2	% 0
	9	2	% 0
	konuta bağlı bir katlı birim	1066	% 15,9

3.1.2.4 Doku

Boğaziçi Öngörünüm Alanı içerisinde yapılaşma düzeni, yol sistemleri ve yapı-yol ilişkileri göz önünde bulundurularak doku çalışması yapılmıştır. Yapılan çalışma

sonucunda, alan içerisinde: (1) Kıyı boyu doğrusal, (2) düzensiz dağınık yerleşim, (3) ızgara yol sistemine göre oluşmuş yerleşim, (4) organik yerleşim, (5) projeye yapılanmış yerleşim, (6) yol boyu doğrusal yerleşim doku türlerinin yer aldığı görülmüştür (Şekil 3.3). Doku özelliklerine göre Boğaziçi Öngörünüm Alanı'ndaki mekansal dağılım Ek 10'da görülmektedir.

Şekil 3.3 Boğaziçi Öngörünüm Alanı'nda yer alan yerleşim doku türleri.

Tablo 3.8’de doku türlerinin Boğaziçi Öngörünüm Alanı’ndaki oransal dağılımları görülmektedir. Boğaziçi Öngörünüm Alanında yeralan en yaygın yerleşim dokusu, %52,8 oranına (921,1 ha alan) sahip “düzensiz dağınık yerleşme dokusu” ve %20,7 oranına sahip (360,4 ha alan) “organik yerleşme dokusu” dur. “Izgara yol sistemine göre oluşmuş yerleşme dokusu” ise %8,1 oranına (140,1 ha alan) sahip olup bu üç doku türüne genellikle eski yerleşme çekirdeklerinde rastlanmaktadır. %12,6 oranına sahip (220,5 ha alan) “projeyle yapılanmış doku” türünde ise site türü yapılaşmalar yer almaktadır. “Kıyı boyu doğrusal yerleşim dokusu” (%4,1 oran ve 72,2 ha alan), deniz ile sahil yolu arasında kalan bölümde sıra sıra dizilen yapılarla oluşmaktadır. “Yol boyu doğrusal yerleşim dokusu” (%1,7 oran ve 29,6 ha alan) ise kıyıya dik yol boyunca dizilen yapıların meydana getirdiği bir doku türüdür.

Tablo 3.8 Boğaziçi Öngörünüm Alanı bütününde doku tipi dağılımları

DOKU TÜRÜ	ALAN (HA)	ORAN
Düzensiz dağınık yerleşim	921,1	% 52,8
Organik yerleşim	360,4	% 20,7
Projeyle yapılanmış yerleşim	220,5	% 12,6
Izgara yol sistemine göre oluşmuş yerleşim	140,1	% 8,1
Kıyı boyu doğrusal yerleşim	72,2	% 4,1
Yol boyu doğrusal yerleşim	29,6	% 1,7

İlçeler bazında doku türü dağılımları Tablo 3.9’da görülmektedir. Boğaziçi Öngörünüm Alanı bütününde en büyük orana sahip “düzensiz dağınık yerleşim” dokusunun Boğaziçi Öngörünüm Alanı içerisindeki ilçelerde de en büyük orana sahip doku türü olduğu görülmektedir. “Düzensiz dağınık yerleşim” doku türü, BÖA içinde yer alan ilçeler bazında en büyük oranla Üsküdar ilçesinde bulunmaktadır (%56,8 oran ve 174 ha alan). Alan bütününde “düzensiz dağınık yerleşim” doku türünü “organik yerleşim” doku türü takip etmektedir. Ancak Beşiktaş ilçesinde “projeyle yapılaşmış yerleşim” doku türünün (84 ha ve %34,6 oran), “organik yerleşim” doku türünden (38 ha ve %15,6 oran) daha büyük orana sahip olduğu görülmektedir

Tablo 3.9 BÖA'da ilçelere göre doku türü dağılımları

DOKU TİPİ	BEŞİKTAŞ		BEYKOZ		SARIYER		ÜSKÜDAR	
	ALAN (ha)	ALAN ORAN	ALAN (ha)	ALAN ORAN	ALAN (ha)	ALAN ORAN	ALAN (ha)	ALAN ORAN
Düzensiz dağınık yerleşim	107	% 43,8	263	% 53,7	377	% 53,5	174	% 56,8
Organik yerleşim	38	% 15,6	121	% 24,7	155	% 22,0	47	% 15,3
Projeyle yapılanmış yerleşim	84	% 34,6	47	% 9,5	70	% 10,0	19	% 6,2
Izgara yol sistemine göre oluşmuş yerleşim	4	% 1,4	40	% 8,2	60	% 8,5	37	% 12,2
Kıyı boyu doğrusal yerleşim	11	% 4,6	9	% 1,8	27	% 3,8	25	% 8,2
Yol boyu doğrusal yerleşim		% 0,0	10	% 2,1	16	% 2,2	4	% 1,2
TOPLAM	244		490		704		306	

3.1.2.5 Arazi Kullanım

Arazi kullanım çalışması ile, Boğaziçi Öngörünüm Alanı içerisinde yer alan işlevlerin dağılımı ve alansal büyüklükleri tespit edilmiştir. İşlev alanlarının dağılımı Tablo 3.10'da görülmektedir. Bu dağılım incelendiğinde, alanda en fazla 1514 ha alan ile orman kadastral alanlarının bulunduğu ve bunu 1356 ha ile konut alanları, 576 ha ile açık yeşil alanlar ve 462 ha ile askeri alanların takip ettiği görülmektedir. Bu dört fonksiyon (orman kadastral alanları, konut alanları, açık yeşil alanlar ve askeri alanlar) toplam alanın %85,8'ini oluşturmaktadır. Arazi kullanımının mekansal dağılımı Ek 11'de görülmektedir. Aşağıda arazi kullanımının %63'ünü oluşturan orman kadastral ve konut alanları anlatılmaktadır.

Tablo 3.10 Boğaziçi Öngörünüm Alanı arazi kullanım türleri

İŞLEVLER	AVRUPA YAKASI (BEŞİKTAŞ- SARIYER)	ANADOLU YAKASI (BEYKOZ- ÜSKÜDAR)	TOPLAM ALAN (ha)	TOPLAM ALAN ORAN
Orman kadastral alanı	% 35,6	% 31,0	1514	% 33,2
Konut alanı	% 33,0	% 26,8	1356	% 29,8
Yeşil alan (koru ve mesire alanları, fidanlıklar, parklar, çocuk oyun alanları, spor alanları)	% 10,5	% 14,6	576	% 12,7
Askeri alan	% 3,7	% 16,2	462	% 10,1
Eğitim tesisleri-sosyal ve kültürel tesisler	% 3,5	% 3,5	161	% 3,5
Ticaret alanı	% 2,3	% 1,7	90	% 2,0
İnşaatı durdurulmuş konut alanı	% 3,7	% 0	81	% 1,8
Sanayi alanı	% 0,2	% 2,7	67	% 1,5
Sefarethaneleler	% 2,7	% 0,0	59	% 1,3
Mezarlık alanı	% 12,9	% 18,4	51	% 1,1
Kamu tesis alanı	% 0,9	% 0,5	32	% 0,7
Kale ve sur alanları	% 0,6	% 0,2	17	% 0,4
Tarım alanları	% 0,4	% 0,3	15	% 0,3
Dini tesisler	% 0,3	% 0,3	13	% 0,3
İskele-balıkçı barınakları	% 0,3	% 0,2	12	% 0,3
Sağlık tesisleri	% 0,1	% 0,2	8	% 0,2
Otopark alanları	% 0,2	% 0,1	7	% 0,2
Konsolosluklar	% 0,3	% 0,0	6	% 0,1
Turizm alanları	% 0,2	% 0,0	5	% 0,1
Boş alan	% 0,7	% 0,4	25	% 0,5

Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Boğaziçi İmar Müdürlüğü

3.1.2.5.1 Orman Kadastral Alanları. Boğaziçi Öngörünüm Alanı'nda Orman kadastral sınırlara göre toplam 1514 ha orman alanı bulunmaktadır. Çalışma alanının %33,2'sini orman alanları oluşturmaktadır. Tablo 3.11'de, BÖA'da yer alan orman alanlarının ilçelere göre dağılımı görülmektedir. Orman alanlarının ilçelere göre dağılımı incelendiğinde; %53,39'unun Beykoz ilçesinde, %34,07'sinin Sarıyer ilçesinde, %12,54'ünün ise Üsküdar ilçesinde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 3.11 BÖA’nda yer alan orman alanlarının ilçelere göre dağılımı

İLÇE ADI	ORAN (%)
Beykoz	% 53,39
Sarıyer	% 34,07
Üsküdar	% 12,54
Beşiktaş	% 0

3.1.2.5.2 *Konut Alanları*: Çalışma alanı kapsamındaki dört ilçede toplam 1356 ha. konut alanı bulunmaktadır. Konut alanları toplam alanın %29,8’ini oluşturmaktadır. BÖA’da yer alan konut alanları, arazi tespit çalışmalarının değerlendirilmesi ve konut alanlarının fiziksel durumu ile doku analizlerinin incelenmesi sonucunda (a) tarihi doku ve tarihi dokuya uygun konut alanı, (b) tarihi ve doğal yapıya uyumsuz düşük yoğunluklu konut alanı, (c) tarihi ve doğal yapıya uyumsuz yüksek yoğunluklu konut alanı, (d) site alanları, (e) yalılar ve (f) yalı apartmanları olmak üzere altı yerleşim türü belirlenmiştir:

(a) Tarihi doku ve tarihi dokuya uygun konut alanı: Tarihi doku bölgesi ve tarihi ve doğal yapıya aykırı olmayan konut dokusunu içerir. Tarihi doku bölgesi, köyiçi yerleşim alanlarında yer alan, Koruma Kurulu’nca tescillenmiş ya da tescillenmesi uygun görülen yapıların yoğun olduğu alanlardır. Tarihi ve doğal yapıya aykırı olmayan konut dokusu derinlik, cephe ve gabari anlamında tarihi dokuya uyumlu, eski sokak dokusunu da koruyan, insan ölçeğine uygun, yapısal karaktere aykırı düşmeyen; havuz, garaj ve bahçe gibi ek kullanımların da yer alabildiği peyzaj özelliklerine sahip; mimari arayışları olan, girişlerin vurgulandığı, balkon, çıkma, cumba gibi cephe düzenlemelerine sahip; villa ya da düşük yoğunluklu apartman tarzında yapılmış, kişi başına düşen m² oranları yüksek yoğunluklu konut alanlarına göre daha fazla olan yapıların yer aldığı alanlardır.

(b) Tarihi ve doğal yapıya uyumsuz düşük yoğunluklu konut alanı: Az katlı, dağınık ve düzensiz, teknik altyapısı yetersiz veya hiç olmayan, mühendislik hizmeti görmemiş, sosyal donatı alanları olmayan, çağdaş yaşam standartlarını karşılamayan yapıların bulunduğu; yol ve sokak dokusu içermeyen, çevre için güvenlik problemi teşkil eden konut alanlarıdır.

(c) Tarihi ve doğal yapıya uyumsuz yüksek yoğunluklu konut alanı: Bu tür konut dokusu içinde iki farklı yerleşim biçimi yer almaktadır: (1) yüksek yoğunluklu, kullanılabilir durumda olan konut alanı (en az dört kat olan, müteahhit yapılarının yer aldığı, mühendislik hizmeti aldığı varsayılan, düzenli bir teknik altyapıya sahip, deprensellik anlamında tehlike arz eden, son deprem yönetmeliğine göre yapılmamış olan yapıların bulunduğu alanlar), (2) yapı kalitesi kötü, yüksek yoğunluklu yenilenmesi gerekli konut alanlarıdır (çok katlı, düzensiz, dağınık, altyapısı olmayan, sosyal donatı alanları yetersiz, mühendislik hizmeti almamış olan yapıların yer aldığı alanlar).

(d) Site alanları: Proje ile yeni yapılaşmış; teknik altyapısı olan; özel güvenlik sistemlerini kendi içinde oluşturmuş; ortak arazi mülkiyetli villa veya blok tarzında olan; içinde bahçe kullanımı, otopark ve sosyal tesisleri de olabilen; kendi başına özel yaşam alanları yaratmış, özel yolu ve girişleri olan, çevre ile ilişkileri olmayan, kamu yollarını ve koru alanlarını da kapatabilen konut alanlarıdır (1. site-villa ve 2. site-blok olmak üzere iki alt gruba ayrılmıştır).

(e) Yalılar: Su kıyısında yapılmış (denize sıfır), genellikle 2-3 katlı, garaj, havuz, sahil kullanımlarının yanında genellikle iskele ve kayıkhanesi gibi geçmişten gelen ek birimlere sahip, tescilli veya tescillenmemiş tarihi yapılar veya bu yapılara benzer tipolojideki yapıların yer aldığı konut alanlarıdır.

(f) Yalı apartmanları: Sahil boyu apartmanları ise önünden yol geçen, yıkılmış yalıların yerine yapılmış, dar cepheli ve genellikle bitişik düzene sahip yapılardır. Bahçe kullanımlı, geniş cepheli, ayırık düzene sahip örneklerle de rastlanmaktadır. Sahil apartmanı olarak, geniş balkonlu veya teraslı, geniş pencere ve kapıları ile boğaza açılmaktadır. En az üç katlı en fazla beş katlı olan yapıların yer aldığı alt bölgelerdir.

Boğaziçi Öngörünüm Alanı sınırları içerisinde, fiziksel durum ve doku türü yönünden yapılan konut alanları dağılımına bakıldığında, “tarihi ve doğal yapıya aykırı düşük yoğunluklu konut alanının” %30,7 ile en büyük orana sahip konut alanı

türü olduğu ve bu yerleşim türünü “tarihi doku ve tarihi ve doğal yapıya aykırı olmayan konut alanı” (%29,4) ve “tarihi ve doğal yapıya aykırı yüksek yoğunluklu konut alanı” (%15,3) türü yerleşim alanlarının takip ettiği görülmektedir (Tablo 3.12).

Tablo 3.12 BÖA konut alanları fiziksel durum ve doku dağılımı

DOKU ÖZELLİKLERİ	ALAN(ha)	ORAN
Tarihi doku ve tarihi ve doğal yapıya aykırı olmayan konut dokusu	395,1	% 29,4
Tarihi ve doğal yapıya aykırı düşük yoğunluklu konut alanı	499,3	% 30,7
Tarihi ve doğal yapıya aykırı yüksek yoğunluklu konut alanı	116,4	% 15,3
Site	187,4	% 13,9
Yalılar	41,1	% 3,1
Yalı apartmanları	16,9	% 1,3

Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Boğaziçi İmar Müdürlüğü

Beşiktaş ilçesinde konut alanlarının, en fazla %34,3 oranı ile “tarihi doku ve tarihi ve doğal yapıya uyumlu konut alanı”, %29,4 oranında “site” türü konut alanı ve %19,7 oranı ile “tarihi ve doğal yapıya aykırı yüksek yoğunluklu” doku özelliği gösteren konut alanlarından oluştuğu görülmektedir.

Sarıyer ilçesi konut alanlarının fiziksel durum ve doku analizi sonucunda, “tarihi ve doğal yapıya aykırı düşük yoğunluklu konut alanının” %42,3 oranı ile ilk sırada yer aldığı ve bunu %26,8 ile “tarihi doku ve tarihi dokuya uyumlu konut alanları” ve %15,4 ile “site” türü konut yerleşimlerinin takip ettiği görülmektedir.

Üsküdar ilçesinin BÖA içinde sırasıyla, “tarihi doku ve tarihi ve doğal yapıya uyumlu konut alanı” (%31,8), “tarihi ve doğal yapıya aykırı yüksek yoğunluklu konut alanı” (%27,2) ve “tarihi ve doğal yapıya aykırı düşük yoğunluklu konut dokusu” (%23,2) özelliği gösteren konut alanlarının yoğun olduğu görülmektedir.

Beykoz ilçesi konut alanlarının fiziksel durum ve doku analizi sonucunda; ilçenin Boğaziçi Öngörünüm Alanı içerisinde kalan konut alanlarının % 46,2’sinin “tarihi ve

doğal yapıya aykırı düşük yoğunluklu konut alanı” ve %29,6’sının “tarihi doku ve tarihi ve doğal yapıya aykırı olmayan konut alanı” özelliğindeki yerleşimler olduğu görülmektedir.

Tablo 3.13 BÖA konut alanlarının ilçelere göre fiziksel durum ve doku dağılımı

İLÇELER	BEŞİKTAŞ		SARIYER		ÜSKÜDAR		BEYKOZ	
	ALAN (ha)	ORAN	ALAN (ha)	ORAN	ALAN (ha)	ORAN	ALAN (ha)	ORAN
Tarihi doku ve tarihi ve doğal yapıya uyumlu konut alanı	51,4	% 34,3	153,0	% 26,8	73,3	% 31,8	107,4	% 29,6
Tarihi ve doğal yapıya aykırı düşük yoğunluklu konut alanı	21,2	% 14,1	241,8	% 42,3	53,6	% 23,2	182,7	% 46,2
Tarihi ve doğal yapıya aykırı yüksek yoğunluklu konut alanı	29,4	% 19,7	65,8	% 11,3	62,7	% 27,2	49,3	% 12,4
Site	43,9	% 29,4	88,2	% 15,4	22,1	% 9,6	33,2	% 8,4
Yahılar	0,9	% 0,6	12,0	% 2,1	18,7	% 8,1	9,5	% 2,4
Yalı apartmanları	2,7	% 1,8	11,0	% 1,9	0,0	% 0,0	3,2	% 0,8

Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Boğaziçi İmar Müdürlüğü

Bu çalışmanın sınırlılıkları ve belirtilen fiziksel özelliklere ait verinin diğer veri grupları ile ilişkisinin kurulamaması nedeni ile istatistiksel analizlerde kullanılmaya uygun hale getirilmesi mümkün olamamıştır. Bu nedenle, Boğaziçi Öngörünüm Alanına ait yukarıda bahsedilen fiziksel özellikler, çalışma alanını tanıtmaya yönelik olarak anlatılmıştır.

3.2 Adrese Dayalı “Olay” Verileri

“Olay” verileri, İstanbul Emniyet Müdürlüğü Gayrettepe Asayiş Şubesi’nden alınmış olan, 2007 yılı boyunca İstanbul’da gerçekleşmiş olan suça yönelik eylemlerin türü, suça yönelik eylemlerin gerçekleştiği ilçe ve adresi ile eylemin gerçekleşme zamanını içeren verilerdir (Tablo 3.14). Bu verilerin polis kayıtlarından

alınan ve hukuk tarafından henüz herhangi bir işleme veya cezaya tabi tutulmamış olan “suça yönelik eylemleri” içerdiğini vurgulamak gerekmektedir. “Olay” verisinin, alanda gerçekleşen bütün “suça yönelik eylemleri” değil, sadece polise intikal etmiş ve polis tarafından kayda geçirilmiş olan eylemleri içerdiği unutulmamalıdır.

Tablo 3.14 İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nün, 2007 yılına ait İstanbul’da gerçekleşen suç eylemlerine yönelik kayıtlardan düzenlenen, veri grubundan seçilen ve bu çalışma kapsamında kullanılan değişkenler.

SÜTUN BAŞLIĞI	ANLAMI	VERİ TİPİ
“OLAY” TÜRÜ	Gerçekleşen “olayın” niteliğini göstermektedir.	Nitel
“OLAY” ADRESİ	“Olayın” gerçekleştiği yerin sokak adını ve spesifik noktasını tanımlamaktadır.	Nitel
“OLAY” İLÇESİ	“Olayın” gerçekleştiği ilçeyi göstermektedir.	Nitel
“OLAY” ZAMANI	“Olayın” gerçekleşme saatini göstermektedir.	Tarih

Öncelikle, Emniyet Müdürlüğü’nden alınan ham verilerin, çalışma içeriğine ve yöntemine göre düzenlenmesi gerekmiştir. İlk aşama olarak suç türüne göre ilçe bazında sınıflandırılmış ham veri tabloları bir araya getirilmiştir. Bu tablolara örnek bir grup verinin düzenlenişi Tablo 3.15’te görülmektedir.

Tablo 3.15 İlçelere göre ayrılan “olay” verilerinin bir araya getirildiği ham veri listesi örneği

“OLAY” TÜRÜ	“OLAY” ADRESİ	“OLAY” İLÇESİ	ZAMANI
EVDEN HIRSIZLIK S NO 23/3	SARIYER	22:30
OTO HIRSIZLIĞICADDESİ APT. NO:14 K:3 D:7	BEŞİKTAŞ	07:40
EVDEN HIRSIZLIKSOKAK NO:29 SARIDAĞ	SARIYER	06:00
KAPKAÇCADDESİ SOKAK NO:1	ÜSKÜDAR	16:30
EVDEN HIRSIZLIKSOKAK NO:18	BEYKOZ	22:30

Kaynak: İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Gayrettepe Asayiş Şubesi

3.2.1 “Olay” Türü Bilgisi

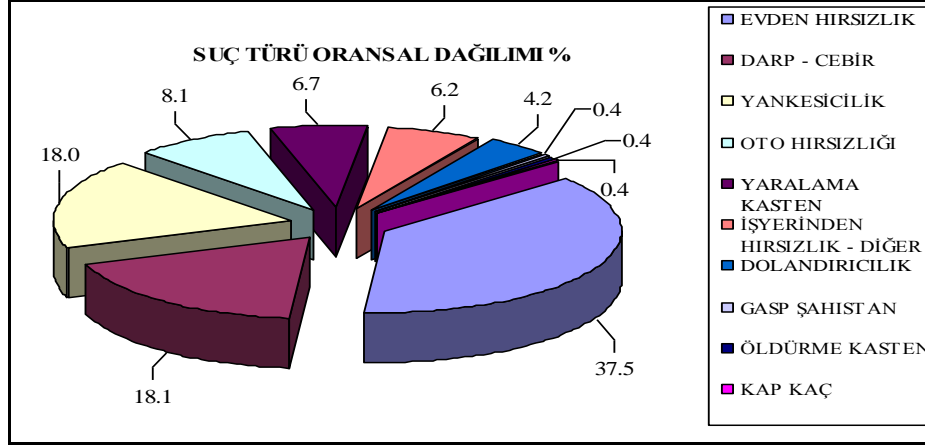
“Olay” türü bilgisi, işlenen “olayın” niteliğini göstermektedir. “Olaylara” ilişkin tanımlamaların dönemlere göre farklılaşması ve hangi kriterlerin “olay” olduğunun hala tartışılır olması nedeni ile Emniyet Müdürlüğü’nde 60’ın üzerinde “olay” türü kaydı olduğu görülmüş, en çok gerçekleşen on “olay” türünün (1) evden hırsızlık, (2) işyerinden hırsızlık, (3) yankesicilik, (4) gasp, (5) kapkaç, (6) oto hırsızlığı, (7) dolandırıcılık, (8) darp-cebir, (9) kasten yaralama, (10) kasten öldürme “olayları” olduğu belirlenmiştir.

2007 yılında, çalışma alanında belirtilen on “olay” türü için 1628 adet kayıtlara geçmiş “olaya” rastlanmıştır (Tablo 3.16). “Olay” türleri, şahsa (darp-cebir, kasten yaralama veya öldürme suçları) ve mala karşı işlenmiş “olaylar” olarak iki ana grupta toplanmıştır. Mala karşı gerçekleşen “olaylar”, “olayın” özel mülkiyete konu (evden- işyerinden hırsızlık), ya da kamusal alanda (oto hırsızlığı, yankesicilik, gasp, kapkaç) gerçekleşmesine bağlı olarak gruplandırılmıştır. Bu “olayların” yaklaşık %25’inin şahsa karşı, %75’inin ise mala karşı gerçekleştiği görülmüştür (Şekil 3.4).

Tablo 3.16 2007 yılı İstanbul Boğaziçi Öngörünüm Alanı’nda gerçekleşen “olayların” türlerine göre dağılımı

“OLAY” TÜRÜ		“OLAY” ADEDİ	TOPLAM
ŞAHSA KARŞI “OLAYLAR”	Darp-cebir	295	411
	Yaralama (kasten)	110	
	Öldürme (kasten)	6	
MALA KARŞI “OLAYLAR”	Evden hırsızlık	610	1217
	Yankesicilik	293	
	İşyerinden hırsızlık	100	
	Oto hırsızlığı	132	
	Dolandırıcılık	69	
	Şahıstan gasp	7	
	Kapkaç	6	
TOPLAM		1628	

Kaynak: İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü Gayrettepe Asayiş Şubesi

Şekil 3.4 2007 yılı İstanbul Boğaziçi Öngörünüm Alanında gerçekleşen “olay” türlerinin oransal dağılımı

Şahsa karşı gerçekleşen “olayların” kişisel nedenlere bağlı olarak da gerçekleşebilmesi, mala karşı “olaylardan” olan dolandırıcılığın ise mekana bağımlı olmaması nedeni ile bu “olay” türleri bu araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Böylece Boğaziçi Öngörünüm Alanı’nda 2007 yılında gerçekleşen toplam 1628 adet “olayın” 480’i değerlendirme dışı tutularak 1148 adet “olay” verisi değerlendirmeye alınmıştır (Tablo 3.17).

Tablo 3.17 Araştırma kapsamında değerlendirmeye alınan olayların türlerine göre dağılımı

MALA KARŞI “OLAY” TÜRLERİ	“OLAY” ADEDİ	TOPLAM
Evden hırsızlık	610	710
İşyerinden hırsızlık	100	
Oto hırsızlığı	132	438
Yankesicilik	293	
Şahıstan gasp	7	
Kapkaç	6	
TOPLAM	1148	

3.2.2 İlçe Bilgisi

İlçe sütununda “olayın” gerçekleştiği sokağın bulunduğu ilçenin adı belirtilmektedir. Bir sokağın birden fazla ilçe sınırı içinde devam etmesi ve aynı şekilde bir sokak isminin birden fazla ilçede de var olabilmesi nedeni ile sokak

isimleri Tablo 3.18’deki gibi ilçe adlarına göre kodlanmıştır. Böylece veri içerisinde, sokak isminin birden fazla satırda tekrar etmesi önlenmiş (Tablo 3.19) ve “olay” verisi sokağın tümü için değil, “olayın” gerçekleştiği ilçe sınırı içinde kalan sokak parçası için geçerli olacak şekilde hesaplanmıştır. Özetle, sokak isimleri ilçelere göre kodlanmış ve böylece ilçe verisi sütunu, çalışmanın devamında dikkate alınmamıştır.

Tablo 3.18 Halihazır haritalardan elde edilen ham sokak verilerine örnekler

SOKAK ADI	İLÇE ADI
ABCD SOKAK	BEYKOZ
EFG SOKAK	BEŞİKTAŞ
HIJK ÇIKMAZ	ÜSKÜDAR

Tablo 3.19 Halihazır haritalardan elde edilen ham sokak verilerinin ilçelere göre kodlanarak düzenlenmiş biçimine örnekler

SOKAK ADI	İLÇE ADI
BYK_ABCD SOKAK	BEYKOZ
BSK_EFG SOKAK	BEŞİKTAŞ
ÜSK_HIJK ÇIKMAZ	ÜSKÜDAR

3.2.3 Adres Bilgisi

Adres sütunu, “olayın” gerçekleştiği noktanın sokak-cadde adı, daire numarasına kadar ayrıntıları içeren kayıtlardan oluşmaktadır. Bu araştırma kapsamında adres bilgisinin sokak-cadde düzeyinde kullanılabilir olması amacıyla, adres ayrıntıları sadece “olayın” gerçekleştiği sokak-cadde bilgisi kalacak şekilde bina bilgilerinden ayrılmıştır. Mekansal olarak “olay” verileri ile güvenlik algısı ilişkisini inceleyebilmek için farklı kaynaklardan gelen iki veri grubunun (Emniyetten alınan “olay” verisi ve Boğaziçi Öngörünüm Alanı’na ait coğrafik bilgi sistem haritaları) birleştirilmesi gerekmektedir. İki verinin birleştirilmesi, ortak tek değişkenleri olan sokak adlarının karşılaştırılması ile mümkün olabilecektir. Karşılaştırmanın, sokak-cadde isimleri bağlamında yapılabilecek olması nedeniyle Boğaziçi Öngörünüm Alanı’nda yer alan tüm sokak ve cadde isimleri halihazır haritalar kaynak alınarak listelenmiştir. Gerekli analizlerin yapılabilmesi ve halihazır harita verisinden elde edilen sokak-cadde isimlerinin “olay” verisinde yer alan sokak-cadde isimleri ile

eşleştirilebilmesi amacıyla İstanbul Emniyet Müdürlüğü Gayrettepe Asayiş Şubesi'nden alınmış olan “olay” verisinde “olayın” gerçekleştiği adrese ilişkin veri, bina bilgilerinden ayrılmıştır. Özetle, “olayın” gerçekleştiği adrese ilişkin veri, ilçe sınırına bağlı olarak sokak-cadde bilgisi kodlanarak düzenlenmiş ve aşağıda görüldüğü şekilde düzeltmeler yapılmıştır:

- Ham veri içindeki adres bilgileri, bina ve konum bilgisinden ayrılarak sokak ve cadde isimleri kalacak şekilde düzenlenmiştir.

Ham veri : ABCD CADDESİ A APT. NO:1 K:1

Düzenlenmiş veri : ABCD CADDESİ

- Sokak ve cadde eklerindeki kısaltmalar uzun biçimde düzenlenmiştir.

Ham veri : ABCD S.

Düzenlenmiş veri : ABCD SOKAK

- Sokak ve cadde adlarının yazımı sırasında insan kaynaklı oluşmuş yazım hataları düzeltilmiştir.

Ham veri : ABÇD SOKAK

Düzenlenmiş veri : ABCD SOKAK

Gerçekleşen her “olay”, kayıtlarda ayrı bir satır olarak yer aldığından, “olay” türüne göre yapılmış kaydın sokak bazında gruplandırılması gerekmiştir. Bunun için her sokağa ait gerçekleşen “olaylar”, sokağın birden fazla ilçe sınırında devam etmesi durumunda “olay” kaydının işlendiği ilçenin sınırları içindeki sokak parçasına ait olacak şekilde, “olay” türüne ve gerçekleşme zamanına göre gruplandırılarak “olay” dağılımı tablosu oluşturulmuştur (Tablo 3.20).

Tablo 3.20 İlçe sınırları dikkate alınarak düzenlenen sokaklara göre “olay” türü dağılımına bir örnek

“OLAY” İLÇESİ	“OLAY” ADRESİ	KAMUSAL ALANDA GERÇEKLEŞEN “OLAY” SAYISI	ÖZEL MÜLKİYETE KONU ALANDA GERÇEKLEŞEN “OLAY” SAYISI
ÜSKÜDAR	USK_ABCD SOKAK	1	3
BEYKOZ	BYK_ABCD SOKAK	0	1
BEŞİKTAŞ	BSK_EFG CADDESİ	0	2
SARIYER	SRY_EFG CADDESİ	4	3

3.2.4 Zaman Bilgisi

Zaman sütunu “olayın” gerçekleştiği zamanın saat ve dakika bilgisini içermektedir. Çalışmada zaman bilgisi, olayın gerçekleştiği saatin gündüz (06:00 - 17:59) ve gece (18:00 - 05:59) olmak üzere zaman dilimlerine göre sınıflandırmayla ele alınmıştır.

3.3 Alanda Yaşayanların Sosyal Yapı ve Güven Duygusu Anket Verisi

3.3.1 Anket içeriği

Bu araştırma kapsamında, alanda yaşayan kişilerin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik yapısını, fiziksel çevre kalitesini ve yaşayanlarının yapılı çevre ile olan etkileşimlerini ortaya koyan ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Boğaziçi İmar Müdürlüğü tarafından yaptırılan anket verileri kullanılmıştır. Anketler, 2008 yılında 240 adet sokakta, 1942 semt sakini ile yapılmıştır.

Hane halkı anketleri, Boğaziçi İmar Müdürlüğü tarafından aşağıdaki yöntem kullanılarak yaptırılmıştır:

Anket yapılmadan önce hane sayısına oranla anket yapılacak hane sayısı belirlenmiştir. Anket yapılacak hanelerin seçiminde bir nokta belirlenmiş ve bu nokta baz alınarak saat yönünde 15 dolu hane işaretlenmiştir. Rastgele sayılar tablosundan 1’den 3’e kadar bir sayı belirlenip, ilk üç haneden birisi ankete başlangıç hanesi olarak alınmıştır. Daha sonraki anketler iki hane atlayıp üçüncü hanede yapılmıştır. Önceden tespit edilen bu hanelere ulaşamadığı durumlarda yerine hane seçimine gidilmemiş, aynı haneye tekrar tekrar ziyarete gidilmiştir. Bu hanelerde anket genellikle 18 yaşın üzerindeki kişilere uygulanmıştır. Anket çalışmalarında yüzyüze görüşme yöntemi kullanılmıştır. (Boğaziçi Öngörünüm Alanı Envanter ve Plan Taslağı Çalışma Raporu, 2009, s.36)

3.3.2 Değerlendirme Yöntemi

Çalışmanın değerlendirmesi gerçekleştirilirken, ankette, Ek 12’de yer alan demografik yapıya yönelik soru gruplarına ek olarak Ek 13’de yer alan 84 adet soru örneğinden, mekan ve güvenlik algısı çalışmasında doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu düşünülen soru grupları seçilmiştir. Bunlar bireyin demografik yapısı, göç, aidiyet ve katılım, güven, ekonomi, fiziksel çevre memnuniyeti ve sosyal çevre memnuniyetine yönelik soru gruplarıdır ve bu soru gruplarına yönelik veri türleri, veri etiketleri ve değerler Tablo 3.21’de görülmektedir.

Tablo 3.21 Alanda yaşayanlara yönelik anket sorularından seçilen soru grupları

SORU GRUPLARI	VERİ TİPİ	VERİ ETİKETİ	DEĞERLER
Demografik yapı	Nitel	Yaş	
	Nitel	Cinsiyet	1=Erkek 2=Kadın
Göç	Nitel	Göçle mi geldiniz?	0=Hayır 1=Evet
	Nitel	Şu an ikamet ettiğiniz semtte yaşamayı neden tercih ettiniz?	0=diğer 1=huzurlu, güvenli, sevdiğim için
	Nitel	Kaç yıldır bu konutta yaşıyorsunuz?	
Aidiyet-katılım	Nitel	Kendinizi genel olarak bu mahalleye ait hissediyor musunuz?	0=Hayır 1=Evet
	Nitel	Üyesi olduğunuz herhangi bir sivil toplum kuruluşu (dernek, kulüp yada vakıf) var mı?	0=Hayır 1=Evet
	Nitel	Son bir yılda bir faaliyete katıldınız mı?	0=Hayır 1=Evet
Güven	Nitel	Mahallenizdeki en büyük sorun nedir?	0=Diğer 1=Güvenlik
	Nitel	Semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1=Hiç mem. değilim 5=Çok memnunum
	Nitel	Mahallenizde hava karardıktan sonra sokağa çıkmak sizi veya hane bireylerini tedirgin eder mi?	1=Evet 2=Hayır
	Nitel	Hane bireylerinden herhangi biri şimdiye kadar mahallenizde kapkaç olayına maruz kaldı mı?	0=Hayır 1=Evet
Ekonomi	Nitel	Gelir düzeyi	
Fiziksel Çevre Memnuniyeti	Nitel	Civarda yer alan okulların kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1=Hiç mem. değilim 5=Çok memnunum
	Nitel	Civarda yer alan parkların ve çocuk oyun alanlarının mevcudiyeti ve kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1=Hiç mem. değilim 5=Çok memnunum
	Nitel	Civarda yer alan sosyal kültürel tesislerin kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1=Hiç mem. değilim 5=Çok memnunum
	Nitel	Yaşanılan konuttan memnuniyet derecenizi belirtir misiniz?	1=Hiç mem. değilim 5=Çok memnunum
	Nitel	Sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetleri konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1=Hiç mem. değilim 5=Çok memnunum
Sosyal Çevre Memnuniyeti	Nitel	Sosyal çevrenin kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1=Hiç mem. değilim 5=Çok memnunum
	Nitel	Komşulardan memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1=Hiç mem. değilim 5=Çok memnunum

Anket sorularına verilen cevapların, sokak adlarına göre “olay” verisi ile karşılaştırılacak olması nedeniyle, ilçelere göre kodlanmış sokak adlarına göre anketlerin dökümleri düzenlenmiştir. Ankette yer alan soruların bir bölümü sözel cevapları içerirken (evet-hayır), bir bölümü ise sayısal değerleri (ekonomik düzey, ikamet süresi gibi) içermektedir.

Tablo 3.22 Veri etiketlerinin nicel veri tipinde değerlendirme yöntemi

VERİ ETİKETİ	DEĞERLENDİRME YÖNTEMİ
Göçle mi geldiniz?	Sokakta yapılan toplam anket içinde göçle gelenlerin oranı (evet/toplam)
Şu an ikamet ettiğiniz semtte yaşamayı neden tercih ettiniz?	Sokakta yapılan toplam anket içinde güvenli olduğu için tercih edenlerin oranı (güven/toplam)
Kaç yıldır bu konutta yaşıyorsunuz?	
Kendinizi genel olarak bu mahalleye ait hissediyor musunuz?	Sokakta yapılan toplam anket içinde kendini mahalleye ait hissedenlerin oranı (evet/toplam)
Üyesi olduğunuz herhangi bir sivil toplum kuruluşu (dernek,kulüp yada vakıf) var mı?	Sokakta yapılan toplam anket içinde üye olanların oranı (evet/toplam)
Son bir yılda bir faaliyete katıldınız mı?	Sokakta yapılan toplam anket içinde son bir yılda bir faaliyete katılanların oranı (evet/toplam)
Mahallenizdeki en büyük sorun nedir?	Sokakta yapılan toplam anket içinde “en büyük sorun güvenlik” diyenlerin oranı (güvenlik/toplam)
Semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Sokakta yapılan tüm anketler için 5 li skalaların ortalaması
Mahallenizde hava karardıktan sonra sokağa çıkmak sizi ve hane bireylerini tedirgin eder mi?	Toplam anket içinde gece sokağa çıkmaktan tedirgin olanların oranı (evet/toplam)
Siz ve ya bir yakınınız daha önce kapkaca maruz kaldınız mı?	Sokakta yapılan toplam anket içinde daha önce kapkaca maruz kalanların oranı (evet/toplam)
Gelir düzeyi	Sokakta yapılan tüm anket içinde gelir düzeyi ortalaması
Civarda yer alan okulların kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Sokakta yapılan tüm anketler için 5 li skalaların ortalaması
Civarda yer alan parkların ve çocuk oyun alanlarının mevcudiyeti ve kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Sokakta yapılan tüm anketler için 5 li skalaların ortalaması
Civarda yer alan sosyal kültürel tesislerin kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Sokakta yapılan tüm anketler için 5 li skalaların ortalaması
Yaşanılan konuttan memnuniyet derecenizi belirtir misiniz?	Sokakta yapılan tüm anketler için 5 li skalaların ortalaması
Sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetleri konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Sokakta yapılan tüm anketler için 5 li skalaların ortalaması
Sosyal çevrenin kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Sokakta yapılan tüm anketler için 5 li skalaların ortalaması
Komşulardan memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Sokakta yapılan tüm anketler için 5 li skalaların ortalaması
Yaş	18 yaş altı, 18-24.....50-74, 75 ve üstü
Cinsiyet	1=Erkek 2=Kadın

Sözel türdeki cevapları gerektiren soru grupları toplam anket sayısı içindeki oranlarına göre değerlendirilmeyi gerekli kılmaktadır. Başka bir ifadeyle “göçle mi geldiniz?”, “kendinizi bu mahalleye ait hissediyor musunuz?” gibi evet-hayır biçiminde cevap verilen sorularda, verilen cevabın toplam içindeki payına (evet cevabının, evet ve hayır cevaplarının toplamına olan oranı gibi) göre değerlendirme yapılmıştır.

Sayısal türdeki cevapları gerekli kılan sorularda (“semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?”, “komşulardan memnuniyetinizi belirtir misiniz?” gibi) verilen cevaplar sokak bazında gruplandırılmış daha sonra her sokak için ortalama değer hesaplanmıştır. Örneğin, “komşulardan memnuniyet derecesi” 5’li skalaya göre (1 = hiç memnun değilim, 5 = çok memnunuz) sokaktaki 3 hane tarafından yapılan değerlendirmeler sonucunda verilen rakamların 5, 5 ve 3 olduğunu varsayalım. O sokak için ortalama “komşulardan memnuniyet” derecesi 4,33 olarak hesaplanmıştır. Böylece tüm soru gruplarının nicel veri tipine dönüştürülme yöntemi Tablo 3.22’de görülmektedir.

3.3.3 Semt Sakinlerinin Özellikleri

Semt sakinlerinin özellikleri demografik yapı, göç durumu, aidiyet ve katılım, güven duygusu, ekonomik yapı ve fiziksel ve sosyal çevre memnuniyetine yönelik sorulara verdikleri cevaplar dikkate alınarak incelenmiştir.

3.3.3.1 Demografik Yapı

Görüşülen semt sakinlerinin demografik özelliklerine ilişkin olarak, cinsiyet ve yaş grubu hakkında veri toplanmıştır. Ankete katılan kişilerin cinsiyetlerinin ve yaş gruplarının dağılımı Tablo 3.23 de görülmektedir.

Tablo 3.23 Görüşülen semt sakinlerinin demografik yapı özelliklerinin dağılımı

FAKTÖRLER		KİŞİ SAYISI	ORAN
Cinsiyet	Kadın	995	%51,2
	Erkek	947	%48,8
	Toplam cevap sayısı	1942	
Yaş grubu	18 yaş altı	151	%8,9
	18-24	215	%12,7
	25-34	347	%20,4
	35-49	417	%24,5
	50-74	473	%27,8
	75+	96	%5,7
	Toplam cevap sayısı	1699	

Yaş: Anket yapılan katılımcılardan 1699'u, yaşlarına yönelik bilgi vermişlerdir. Anket sonucuna göre katılımcıların %8,9'u 18 yaş altı, %5,7'si ise 75 yaş üstü yaş grubundadır. Görüşülen semt sakinleri arasında en fazla %27,8 oranı ile 50-74 yaş grubu yer almakta ve bu grubu %24,5 ile 35-49 yaş grubu izlemektedir.

Cinsiyet: Ankete katılan 1942 katılımcının % 51,2 si kadın, % 48,8 i erkektir.

3.3.3.2 Göç Durumu

Alanda yaşayanların göç durumuna yönelik olarak (1) “göçle mi geldiniz?”, (2) “şu an ikamet ettiğiniz semtte yaşamayı neden tercih ettiniz?” ve (3) “kaç yıldır bu konutta yaşıyorsunuz?” soruları sorulmuştur. Görüşülen semt sakinlerinin %50,6'sının, hane reislerinin ise %55,4'ünün göçle geldiği görülmektedir. Göçle gelen semt sakinlerinin %43,8'i 5-25 yıl, %38,6'sı ise 26-50 yıl öncesinden bugün yaşadıkları mahallelere gelmişlerdir. Beş yıldan daha kısa süre önce göç etmiş semt sakinlerinin oranı ise yalnızca %5,5 dir.

Göç ile alana yerleşenlerin, bu alana yerleşmeyi tercih etmelerinin nedeninin “alanı sevmek, huzurlu ve güvenli bulmak” olarak açıklayanların oranı %19,6 olup, %80,4'ü tercih nedeni olarak diğer nedenleri (işe yakınlık, çevredeki okulların kalitesi, konut fiyatlarının uygunluğu, akraba ve hemşerilerinin varlığı gibi) göstermişlerdir. Göç ve ikamet durumuna yönelik sorulara, ankete katılan kişilerin verdiği cevapların dağılımı Tablo 3.24'te görülmektedir.

Tablo 3.24 Göç ve ikamet durumu dağılımı

KRİTERLER		KİŞİ SAYISI	ORAN (%)
Göçle mi geldiniz (görüşülen semt sakini)	Göçle gelmiş	982	% 50,6
	Yerleşik	960	% 49,4
	Toplam cevap sayısı	1942	
Kaç yıldır bu konutta yaşıyorsunuz?	1 yıldan az	7	% 0,7
	1-5 yıl	47	%4,8
	5-25 yıl	430	%43,8
	26-50 yıl	379	%38,6
	50 yıldan fazla	119	% 12,1
	Toplam cevap sayısı	982	
Şu an ikamet ettiğiniz semtte yaşamayı neden seçtiniz	Sevgi, huzur, güven	380	% 19,6
	diğer	1560	%80,3
	Toplam cevap sayısı	1940	

3.3.3.3 Aidiyet ve Faaliyetlere Katılım

Alanda yaşayanların aidiyet ve katılım düzeyini değerlendirmeye yönelik olarak (1) “son bir yılda bir faaliyete katıldınız mı?”, (2) “üyesi olduğunuz herhangi bir sivil toplum kuruluşu var mı?” ve (3) “kendinizi gelen olarak bu mahalleye ait hissediyor musunuz?” soruları sorulmuştur. Ankete katılan kişilerin sorulara verdikleri cevapların dağılımı Tablo 3.25’de görülmektedir.

Tablo 3.25 Aidiyet ve faaliyete katılım durumu dağılımı

KRİTERLER		KİŞİ SAYISI	ORAN
Son bir yılda faaliyete katıldınız mı?	Evet	401	%20,6
	Hayır	1541	%79,4
	Toplam cevap sayısı	1942	
Üyesi olunan sivil toplum kuruluşu var mı ?	Evet	244	% 12,6
	Hayır	1698	%87,4
	Toplam cevap sayısı	1942	
Kendinizi bu mahalleye ait hissediyor musunuz?	Evet	1766	% 90,9
	Hayır	176	%9,1
	Toplam cevap sayısı	1942	

Alanda yaşayan ve anket kapsamında görüşülen 1942 semt sakininin yaklaşık %21’inin son bir yıl içinde bir sosyal faaliyete katıldığı görülmektedir. Son bir yıl içinde faaliyete katılanlar “komşuda toplanarak”, “apartman yönetimine katılarak”, “belediye toplantılarına katılarak” mahalledeki sorunları çözmeye çalıştıklarını belirtmişlerdir. Görüşülen semt sakinlerinin yaklaşık olarak sadece %13’ü herhangi

bir sivil toplum kuruluşuna üye iken, yaklaşık %87'si üye olmadığını belirtmiştir. Buna karşın anket kapsamında görüşülen semt sakinlerinin yaklaşık %91'i kendilerini içinde yaşadıkları mahalleye ait hissettiklerini belirtmişlerdir. Semt sakinlerinin sokaklara göre son bir yılda faaliyete katılım değerlendirmesi Ek 14'de, üyesi olunan sivil toplum kuruluşu değerlendirmesi ise Ek 15'de ve aidiyete yönelik değerlendirmeleri Ek 16'da görülmektedir.

3.3.3.4 Güven Duygusu

Alanda yaşayanların mahallelerinde sahip oldukları güven duygusunu anlayabilmek için dört soru grubu kullanılmıştır: (1) “Mahallenizdeki en büyük sorun nedir?”, (2) “semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?”, (3) “mahallenizde hava karardıktan sonra sokağa çıkmak sizi veya hane bireylerini tedirgin eder mi?” ve (4) “hane bireylerinden biri mahallenizde herhangi bir kapkaç olayına maruz kaldı mı?”. Ankete katılan kişilerin sorulara verdikleri cevapların dağılımı Tablo 3.26'da görülmektedir.

“Mahallenizdeki en büyük sorun nedir?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde görüşülen semt sakinlerinin %18,6'sının, güvenliği mahallenin en büyük sorunu olarak belirttiği görülmektedir. Bu cevaba paralel olarak semt sakinlerinin %35,2'si, hava karardıktan sonra mahallede sokağa çıkmaktan tedirgin olduklarını söylemiş, %15,1'i kendileri veya hane bireylerinden birinin daha önce bir kapkaç olayına maruz kaldığını ifade etmiştir. Ancak, mahallelerinin güvenliği konusunda memnuniyet derecelerini belirlemek için sorulan soruya verilen cevaplar incelendiğinde, semt sakinlerinin yaklaşık yarısının (%43) mahallede sağlanan güvenlik düzeyinden menun olmadığı, diğer yarısının ise memnun olduğu (%50) görülmektedir. Semt sakinlerinin “gece sokağa çıkmak sizi tedirgin eder mi?” sorusu ile yaptıkları gece güven duygusu değerlendirmesinin mekansal dağılımı Ek 17'de; semt güvenliği konusunda memnuniyet değerlendirmesinin mekansal dağılımı Ek 18'de ve kapkaç maruz kalma durumunun mekansal dağılımı Ek 19'da görülmektedir.

Tablo 3.26 Mahallenin güven durumu dağılımı

KRİTERLER		KİŞİ SAYISI	ORAN
Mahallenizdeki en büyük sorun nedir?	Altyapı yetersizliği	504	26
	Güvenlik	361	18,6
	Ulaşım	307	15,8
	Kaçak (çarpık) yapılaşma	359	18,5
	Tapu verilmemesi	48	2,5
	Çevre, gürültü, koku	73	3,8
	Baz istasyonu	4	0,2
	İlgisizlik	2	0,1
	Doğalgaz olmaması	8	0,4
	Eğitimsizlik	4	0,2
	Elektrik-su kesintileri	15	0,8
	Yetersiz alışveriş imkanı	1	0,1
	Sorun yok	174	9
	Sosyal tesis yetersizliği	6	0,3
	Yüksek kiralar	3	0,2
	Komşuluk ilişkileri	6	0,3
	Yetersiz sağlık hizmeti	2	0,1
	Yoksulluk	4	0,2
	İşsizlik	2	0,1
	Toplam	1940	
Mahallenizde hava karardıktan sonra sokağa çıkmak sizi ve hane bireylerini tedirgin eder mi?	Evet	684	35,2
	Hayır	1258	64,8
	Toplam cevap sayısı	1942	
Semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Hiç memnun değilim	321	16,7
	Memnun değilim	503	26,1
	Kararsızım	124	6,4
	Memnunum	912	47,4
	Çok memnunum	65	3,4
	Toplam cevap sayısı	1925	
Siz veya hane bireylerinizden biri kapkaça maruz kaldı mı?	Evet	293	15,1
	Hayır	1644	84,9
	Toplam cevap sayısı	1937	

3.3.3.5 Ekonomik Yapı

Ekonomik düzeyi belirlemek amacıyla görüşülen semt sakinlerine ailedeki ortalama gelir aralığı sorulmuştur. Gelir düzeyi dağılımına verilen cevapların dağılımı Tablo 3.27 de görülmektedir. Buna göre, ailelerin en fazla %19,5 oranıyla 751-1000 TL, en az ise %0,3 oranıyla 3501-4999 TL gelire sahip olduğu görülmektedir. Gelir düzeyi 1000 TL ve altında olanların oranı %41,2, 1001-2000

TL olanların oranı %36,4, 2001 TL ve daha yukarı gelire sahip olanların oranı ise %22,4 tür.

Tablo 3.27 Gelir dağılımı

	KRİTERLER	KİŞİ SAYISI	ORAN
Gelir aralığı	250 TL altı	15	%0,8
	251-500	109	%5,9
	501-750	279	%15
	751-1000	363	%19,5
	1001-1250	169	%9
	1251-1500	262	%14
	1501-1750	90	%4,8
	1751-2000	160	%8,6
	2001-2250	11	%0,6
	2251-2500	63	%3,4
	2501-3500	108	%5,8
	3501-4999	6	%0,3
	5000-7499	141	%7,6
	7500-9999	23	%1,2
	10000 TL ve üstü	65	%3,5
TOPLAM	1864	%100	

3.3.3.6 Fiziksel Çevre Memnuniyeti

Fiziksel çevre memnuniyetine yönelik olarak (1) “civarda yer alan okulların kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?”, (2) “civarda yer alan parkların ve çocuk oyun alanlarının mevcudiyeti ve kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?”, (3) “civarda yer alan sosyal ve kültürel tesislerin kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?”, (4) “yaşanılan konuttan memnuniyetinizi belirtir misiniz?”, (5) “sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetlerinden memnuniyetinizi belirtir misiniz?” soruları sorulmuştur. Fiziksel çevre memnuniyetine yönelik sorularda görüşülen kişi sayısı ve yapılan değerlendirmelerin sorulara göre en küçük ve en büyük değerleri, ortalama ve standart sapmaları Tablo 3.28’de görülmektedir. Sorulara cevap verenlerin sayısı 1896 ile 1942 arasında değişmektedir. Tüm sorulara 1 (hiç memnun değilim) ile 5 (çok memnunum) arasında değer verildiği; okulların, park ve çocuk oyun alanlarının, sosyo-kültürel tesislerin, sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetlerinin kalitesi konusunda ortalama

memnuniyet derecesi 3 (kararsızım), yaşanan konuttan memnuniyet derecesi ise ortalama 4 (memnunum) olarak bulunmuştur.

Tablo 3.28 Fiziksel çevre memnuniyeti istatistiki dağılım tablosu

SORULAR	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYISI	EN KÜÇÜK	EN BÜYÜK	ORTALAMA	STANDART SAPMA
Civarda yer alan okulların kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1929	1	5	3,21	0,940
Civarda yer alan parkların ve çocuk oyun alanlarının mevcudiyeti ve kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1930	1	5	2,96	1,104
Civarda yer alan sosyal kültürel tesislerin kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1896	1	5	2,84	0,980
Yaşanılan konuttan memnuniyet konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1932	1	5	3,82	0,912
Sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetleri konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1931	1	5	3,29	1,085

Görüşülen semt sakinlerinin fiziksel çevre memnuniyetine yönelik yaptıkları değerlendirmelerin dağılımı Tablo 3.29’da görülmektedir. “Civarda yer alan okulların kalitesi konusunda memnuniyet” ve “civarda yer alan park ve çocuk oyun alanlarının mevcudiyeti ve kalitesi konusunda memnuniyet” değerlendirmesinde görüş bildiren %40-%50 arasında semt sakini memnun olduğunu belirtirken, “yaşanılan konuttan” ve “sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetlerinden” memnun olan kişilerin oranı %62’den yüksektir. “Civarda yer alan sosyal-kültürel tesislerin kalitesi konusunda duyulan memnuniyet” değerlendirmesinde ise ağırlıklı olarak semt sakinlerin %38,3’ü kararsız kalmıştır. Fiziksel çevre memnuniyetine yönelik değerlendirmeler Tablo 3.29 da görülmektedir.

Tablo 3.29 Fiziksel çevre memnuniyetinin dağılımı

SORULAR		GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYISI	ORAN
Civarda yer alan okulların kalitesi konusunda memnuniyet derecesi	Hiç memnun değilim	99	%5,1
	Memnun değilim	347	%18
	Kararsızım	579	%30
	Memnunum	856	%44,4
	Çok memnunum	48	%2,5
	Toplam cevap sayısı	1929	
Civarda yer alan parkların ve çocuk oyun alanlarının mevcudiyeti ve kalitesi konusunda memnuniyet derecesi	Hiç memnun değilim	243	%12,6
	Memnun değilim	455	%23,6
	Kararsızım	414	%21,5
	Memnunum	781	%40,5
	Çok memnunum	37	%1,9
	Toplam cevap sayısı	1930	
Civarda yer alan sosyal kültürel tesislerin kalitesi konusunda memnuniyetinizi derecesi	Hiç memnun değilim	208	%11
	Memnun değilim	434	%22,9
	Kararsızım	727	%38,3
	Memnunum	502	%26,5
	Çok memnunum	25	%1,3
	Toplam cevap sayısı	1896	
Yaşanılan konuttan memnuniyet konusunda memnuniyet derecesi	Hiç memnun değilim	79	%4,1
	Memnun değilim	162	%8,4
	Kararsızım	44	%2,3
	Memnunum	1383	%71,6
	Çok memnunum	264	%13,7
	Toplam cevap sayısı	1932	
Sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetleri konusunda memnuniyet derecesi	Hiç memnun değilim	186	%9,6
	Memnun değilim	323	%16,7
	Kararsızım	234	%12,1
	Memnunum	1130	%58,5
	Çok memnunum	58	%3
	Toplam cevap sayısı	1931	

3.3.3.7 Sosyal Çevre Memnuniyeti

Sosyal çevre memnuniyetine yönelik sorulara cevaplar ve yapılan değerlendirmelerin sorulara göre en küçük ve en büyük değerleri, ortalama ve

standart sapmaları Tablo 3.30’da görülmektedir. Tüm sorulara 1 (hiç memnun değilim) ile 5 (çok memnunum) arasında değer verilmiş olup; sosyal çevrenin kalitesi konusunda ortalama memnuniyet derecesi 3 (kararsızım), komşulardan memnuniyet derecesi ise ortalama 4 (memnunum) olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 3.30 Sosyal çevre memnuniyetinin istatistiki dağılımı

SORULAR	GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYISI	EN KÜÇÜK	EN BÜYÜK	ORTALAMA	STANDART SAPMA
Sosyal çevrenin kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1934	1	5	3,32	1,050
Komşulardan memnuniyet konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1940	1	5	3,94	0,781

Görüşülen semt sakinlerinden %60’ın üzerinde bir bölümü, sosyal çevrenin kalitesinden memnun olduklarını belirtirken, benzer şekilde semt sakinlerinin %87’nin üzerinde bir bölümünün komşulardan memnun olduğu görülmüştür. Sosyal çevre memnuniyetine yönelik dağılımlar Tablo 3.31’de görülmektedir.

Tablo 3.31 Sosyal çevreden memnuniyet derecesi dağılımı

SORULAR		GÖRÜŞÜLEN KİŞİ SAYISI	ORAN
Sosyal çevrenin kalitesi konusunda memnuniyet derecesi	Hiç memnun değilim	135	%7
	Memnun değilim	372	%19,2
	Kararsızım	251	%13
	Memnunum	1097	%56,7
	Çok memnunum	79	%4,1
	Toplam cevap sayısı	1934	
Komşulardan memnuniyet konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	Hiç memnun değilim	54	%2,8
	Memnun değilim	73	%3,8
	Kararsızım	112	%5,8
	Memnunum	1400	%72,1
	Çok memnunum	301	%15,5
	Toplam cevap sayısı	1940	

3.4 Alanda Yaşamayanların Fiziksel Çevre Değerlendirmesi ve Güven Duygusu Anket Verisi

“Olay” verisi ile semt sakinlerinin o mekana ait güven duygusunun ilişkisinde, mekana ait fiziksel özelliklerin etkisini ölçebilmek ve ayrıca güven duygusuna etki eden fiziksel faktörleri belirleyebilmek amacıyla alan bütününde orantısız tabakalı örnekleme yöntemiyle seçilmiş sokaklar bazında fiziksel değerlendirme yapmak gerekmiştir.

3.4.1 Anket İçeriği

Çalışma alanı bütününde, alanda yaşayan kişilerin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik yapısını ve bu kişilerin yapılı çevre ile olan etkileşimlerini ortaya koymaya yönelik olarak 1942 semt sakini ile yapılmış anketler, 240 sokakta gerçekleşmiş, bu sokakların 127 adedinde “olay” kaydına rastlanmıştır. Anket yapılmış olan sokaklar (toplam 240 adet), o sokakta gerçekleşmiş mala karşı olan tüm “olay”ların toplam değerine göre sıralanmıştır. Bu sıralama sonucunda en çok 27 “olay”ın gerçekleştiği görülmüştür. Ayrıca, anket yapılmış sokakların yaklaşık %50’sinde ise herhangi bir “olay” verisi yer almamaktadır.

Sokaklarda, gerçekleşen “olay” sayıları değişkenlik göstermektedir. Bu nedenle, güven algısını etkileyen fiziksel özelliklerin belirlenmesi amacıyla sokak seçiminin yapılabilmesi için “orantısız tabakalı örneklem” seçimi kullanılmıştır. Güven algısını etkileyen fiziksel özellikleri belirleyebilmek amacıyla sokak seçimi için mala karşı gerçekleşen “olay” sayılarına göre, sokaklar gruplandırılmıştır. Sokaklar, “herhangi bir olayın gerçekleşmediği (0 olaylı)”, “az olayın gerçekleştiği (1-2 olaylı)” ve “çok olayın gerçekleştiği (3 ve daha fazla olaylı)” sokaklar olmak üzere üç grupta sınıflandırılmıştır (Tablo 3.32). Olay sayısı gruplarına göre sokakların mekansal dağılımı Ek 20’de görülmektedir.

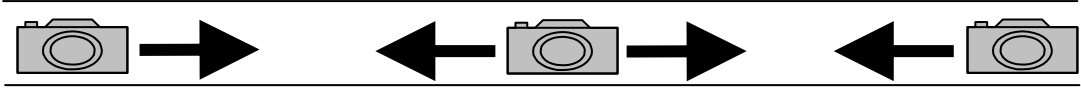
Orantısız tabakalı örnekleme yöntemi ile anket yapılan sokaklardaki “olay” sayısı dikkate alınarak üç grupta değerlendirme yapılmıştır. Her grup için eşit sayıda örneklem olması amaçlanmıştır. Tüm anketin yaklaşık 1/3 ünü karşılayacak şekilde

rastlantısal örneklem seçimi ile her gruptan 25 olmak üzere toplam 75 örnek sokak seçilmiştir. Ancak “çok olaylı” grupta belirgin derecede yüksek “olay” sayısı barındıran sokakların tümü alınmış, diğer “olay” sayılarında ise sokaklar rastgele olarak seçilmiştir. Ek 21’de suç sayılarına göre sokakların gruplandırılması görülmektedir.

Tablo 3.32 Suç sayılarına göre sokak gruplandırması

“OLAY” SAYISI	SOKAK SAYISI	“OLAY” SAYISI GRUPLAMASI	ÖRNEKLEM SAYISI
27	1	Çok olaylı sokak	25
23	1		
13	1		
12	1		
11	3		
8	1		
7	3		
6	3		
5	3		
4	17		
3	9		
2	28	Az olaylı sokak	25
1	42		
0	127	Herhangi bir olayın gerçekleşmediği sokak	25

Orantısız tabakalı örnekleme yöntemi ile yukarıda belirtildiği şekilde seçilen 75 sokağın fiziksel özelliklerini ortaya koymak amacıyla 2009 yılının kasım ayı başında fotoğraf çekimleri yapılmıştır. Seçilmiş olan her sokağın başından, sonundan ve ayrıca sokağın orta noktasından her iki yöne olmak üzere (Şekil 3.5) her sokak için dört adet fotoğraf çekimi gerçekleştirilmiştir. Arazide, fotoğraf çekimleri sırasında daha önce seçilmiş olan beş sokak, doğrusal devam etmeyip birbirine paralel devam etmeleri ya da bir noktada çatallanmaları, aynı ilçe ve mahalle sınırları içerisinde parçalı devam etmeleri veya öngörünüm alanı dışında devam etmeleri nedeni ile değerlendirme dışı bırakılmıştır. Fotoğraf çekimleri yapılan 70 sokağın ikisi ise fotoğrafların kalitesinin düşük bulunması nedeni ile değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sokakların fiziksel özelliklerinin güven algısına etkisini belirlemek amacıyla çalışmanın bundan sonraki aşamalarında 68 sokak değerlendirmeye alınmıştır.

Şekil 3.5 Fotoğrafların sokak başı, sonu ve orta noktasından her iki yöne olan çekimlerinin şematik gösterimi

3.4.2 Değerlendirme Yöntemi

Mekanın fiziksel özellikleri ve mekana duyulan güveni ortaya koymak amacıyla sokakların değerlendirilmesi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada tüm sokaklar, biri bu doktora tezini yürüten kişi olmak üzere fotoğraf çekimlerini gerçekleştiren iki kişi tarafından değerlendirilmiştir. Fotoğraf çekimlerini yapmış ve bu sayede fotoğrafı çekilen sokakları görmüş olan iki kişi, çekimlerden sonra fotoğraflara bakarak değerlendirme yapmıştır. Böylece, sokakların sadece fotoğraf üzerinden değil, yerinde görülerek de değerlendirilmesi sağlanmıştır. İkinci aşamada 2010 yılı mayıs ayı içerisinde, öğrencilerin sınav dönemleri başlamadan Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama 1. ve 2. sınıf öğrencilerine fotoğraflara bakarak değerlendirme yapmaları istenmiştir. Bunun için 45 kişiden oluşan 2. sınıflar bir grup ve 82 kişiden oluşan 1. sınıflar iki grup olmak üzere toplam 127 öğrenciden değerlendirme yapmaları istenmiştir.

Her bir öğrencinin değerlendirme yapacağı sokakların belirlenmesi için öncelikle değerlendirme yapacak öğrencilerin listesi hazırlanmış ve değerlendirme yapılacak 68 sokak için her bir sokağa numara verilmiştir. Sonraki aşamada liste üzerinden her bir öğrenciye sokak numarası sırası ile beş sokak olacak şekilde (başka bir ifadeyle 1. öğrenciye 1, 2, 3, 4 ve 5 numaralı sokaklar, 2. öğrenciye 6,7,8,9,10 numaralı sokaklar verilerek) değerlendirme yapacakları sokaklar dağıtılmıştır. Fotoğraf üzerinden 127 öğrencinin yaptığı değerlendirmelerin yanısıra, alanı yerinde gören iki kişinin de her sokak için değerlendirme yapması sonucunda toplam 68 sokağa ait 772 değerlendirme yapılmıştır. Yapılan anketlerin sayısının sokaklara göre dağılımı Tablo 3.33’de görülmektedir.

Tablo 3.33 Anket sayılarının sokaklara göre dağılımı

Sokak sayısı	5 sokak	10 sokak	28 sokak	11 sokak	9 sokak	5 sokak
Anket sayısı	9 anket	10 anket	11 anket	12 anket	13 anket	14 anket

Gruplar halinde sınıflara alınan öğrencilere, öğrencilerin demografik özelliklerini içeren ve buna ek olarak değerlendirme yapacakları sokakların fotoğrafları ve değerlendirme kriterlerini içeren anket föyleri dağıtılmıştır. Bir sokağın başından, sonundan ve ortasından her iki yöne olmak üzere çekilen dört fotoğraf bir kart üzerinde olacak şekilde yerleştirilmiştir. Sokağın fiziksel özellikleri ve o sokağa dair güven duygusu değerlendirmesinde, sokağın bütününe dair tek bir değer istatistiki analizlere dahil edilecek olması nedeniyle öğrencilerden değerlendirmeyi yaparken her bir karttaki dört fotoğrafın tek bir sokağa ait olduğunu dikkate alarak ortalama bir değer vermeleri istenmiştir. Anket değerlendirmesine başlamadan önce, değerlendirme kriterlerini açıklamak amacıyla çalışma alanı dışından seçilen bir sokak üzerinden açıklamalar yapılmıştır. Bu açıklamalar sırasında örnek sokağa ait dört fotoğraf (sokağın başından, sonundan ve ortasından iki yöne çekilmiş), öğrencilere dağıtılan kartlarda yer aldığı şekliyle ve herkesin görebileceği biçimde projektörden gösterilmiştir. Örnek sokak üzerinden kriterlerin açıklanarak örnek bir değerlendirmenin yapılması yaklaşık on dakika sürmüştür. Öğrencilerin kendilerine dağıtılan beş sokak için ise değerlendirme süreleri yaklaşık 11 dakika olmuştur. Öğrenci gruplarının ankete başlama ve bitirme süreleri ile ilgili ayrıntılar Ek 22’de görülmektedir.

Öğrencilere dağıtılan anketler iki soru grubundan oluşmaktadır: (1) kişisel özelliklere yönelik sorular (Ek 23), (2) sokakların fiziksel özelliklerinin değerlendirilmesine yönelik sorular (Ek 24). Birinci bölümde öğrencilerin (1) yaş, (2) cinsiyet, (3) genelde büyüdüğü şehir, (4) ailenin aylık ortalama geliri, (5) ailedeki kişi sayısı, (6) herhangi bir “olaya” maruz kalma durumu, (7) “olaya” maruz kaldıysa, maruz kalınan “olayın” türü, (8) bir yakınının ve ya arkadaşının “olaya” maruz kalma durumu, (9) bir yakını ve ya arkadaşı “olaya” maruz kaldıysa maruz kalınan “olay” türünü belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümde sokakların fiziksel özellikleri ile o sokağa duyulabilecek güven derecesini değerlendirmeye yönelik sorular yer almıştır. Bu bölümde, (1) gündüz güven hissi,

(2) gece güven hissi, (3) kurban için görüş açısı, (4) kurban için kaçış olanağı, (5) zanlı için saklanacak yer olanağı, (6) kapalılık derecesi, (7) kamu-özel alan arası geçiş alanı mevcudiyeti, (8) bakımlılık-temizlik, (9) estetik düzeyi, (10) karmaşıklık düzeyi, (11) uyum derecesi, (12) sokaktaki ağaçların yoğunluk derecesi ve yükseklik düzeyi, (13) sokaktaki çalılarının yoğunluk derecesi ve yükseklik düzeyi, (14) sokaktaki duvar ve çitlerin yoğunluk derecesi ve yükseklik düzeyi, (15) sokaktaki binaların yoğunluk derecesi ve yükseklik düzeyini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur.

3.4.3 Örneklem Büyüklüğü, Görüşülen Öğrenci ve Yerinde Değerlendirme Yapanların Özelliklerinin Dağılımı

Bölüm 3.4.2’de detaylı olarak anlatıldığı şekilde anket, iki kişinin sokakları yerinde görmesi, 127 öğrencinin ise fotoğraflar üzerinden değerlendirme yapması yoluyla toplam 129 kişi tarafından gerçekleştirilmiştir.

Ayrıntıları bölüm 4’de anlatılacak olan, yerinde görerek ve fotoğraflara bakarak yapılan sokaklara ait fiziksel özellikler ile güven duygusu değerlendirmelerinin ilişkisi incelenmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, yerinde görerek ve fotoğraflardan bakarak yapılan değerlendirmeler arasında “karmaşıklık” kriteri dışında diğer tüm kriterler için pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu nedenle, çalışmanın bu bölümünden itibaren “karmaşıklık” kriteri değerlendirme dışında tutularak bu kriter haricinde tüm kriterler, analizlerde (1) yerinde görerek ve (2) fotoğraflara bakarak yapılan değerlendirme ayırımı olmadan bir bütün olarak ele alınmıştır.

Yaş: 129 kişinin yaşları 18 ile 37 arasında değişim göstermektedir. Değerlendirmeye katılanlar yaşlarına göre gruplandırıldığında en büyük oran %36,4 ile 20 yaş grubudur.

Cinsiyet: Ankete katılan 129 kişinin 51’i erkek 78’i ise kadındır.

Büyüdüğü yer: Ankete katılanlardan, yaşamlarını en fazla geçirdikleri yerleri belirtmeleri istenmiştir. Anketin bu bölümünde, kişilerin doğdukları yeri değil, en uzun sürede yaşamlarını sürdürdükleri yeri il ve ilçe detayında belirtmelerinin gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre verilen cevaplar, ağırlıklı olarak yaşanılan yerin büyükşehir, il merkezi ve ilçe olma durumuna göre gruplandırılmıştır. 129 kişiden ikisi bu soruya cevap vermezken cevap veren 127 kişinin %44,2'sinin yaşamlarının büyük bölümünün büyükşehirlerde geçtiği görülmüştür.

Gelir: Ankete katılanların gelir düzeyini belirlemek amacıyla ailelerinin ortalama geliri sorulmuştur. Ailenin gelir düzeyini, (1) düşük gelir (0-1000 TL), (2) orta gelir (1001-3000 TL) ve (3) yüksek gelir (3001 TL ve yukarısı) olmak üzere üç grupta değerlendirmeleri istenmiştir. 129 kişiden üçü bir değerlendirme yapmazken, 126 kişinin değerlendirmesi sonucunda orta gelir (1001-3000TL) grubuna dahil olanların %57 oranıyla çoğunluğu oluşturduğu görülmüştür.

Aile büyüklüğü: Ankete katılanlara kendileri dahil olmak üzere aile büyüklükleri sorulmuş ve bu soruya üç kişi cevap vermemiştir. Soruya cevap veren 126 kişinin değerlendirmesine göre ise aile büyüklüğü 2 ile 13 kişi arasında değişim göstermektedir. Aile büyüklüğü dört kişi olanların oranının %41,9 olduğu görülmüştür.

Geçmişte “olaya” maruz kalma deneyimi: Geçmişte bir “olaya” maruz kalma deneyimini belirlemek amacıyla, ankete katılan kişinin (1) kendisinin ve (2) bir yakını veya arkadaşının “olaya” maruz kalma durumuna göre iki grupta; ve ayrıca her grupta da “olaya” maruz kalınmışsa “olay” türünün ne olduğunu belirlemek üzere iki aşamada değerlendirilmiştir. Maruz kalınan “olay” türü, (1) mala, (2) şahsa ve (3) hem mala hem de şahsa karşı gerçekleşen “olaylar” olarak gruplandırılmıştır.

1. grupta, ankete katılan kişilerin kendisinin bir “olaya” maruz kalmış olanların oranının %17,8 olduğu görülmüştür. “Olaya” maruz kalanlar arasında, maruz kalınan “olay” türü olarak mala karşı gerçekleşen “olaylar” %60,9 oranı ile ilk sırada yer

almış ve bunu %21,7 oranı ile hem mala hem de şahsa karşı gerçekleşen “olaylar” izlemiştir.

Tablo 3.34 Ankete katılanların kişisel özelliklerinin dağılımı

KRİTER	KİŞİ SAYISI	ORAN	
Cinsiyet	Kadın	51	%39,5
	Erkek	78	%60,5
Yaş	18	4	%3,1
	19	17	%13,2
	20	47	%36,4
	21	37	%28,7
	22	17	13,2
	23	2	%1,6
	24	2	%1,6
	25	1	%0,8
	33	1	%0,8
	37	1	%0,8
Gelir	0-1000	32	%24,8
	1001-3000	74	%57,4
	3001+	20	%15,5
	Cevapsız	3	%2,3
Aile büyüklüğü	2 kişi	4	%3,1
	3 kişi	10	%7,8
	4 kişi	54	%41,9
	5 kişi	30	%23,3
	6 kişi	15	%11,6
	7 kişi	1	%0,8
	8 kişi	5	%3,9
	9 kişi	3	%2,3
	10 kişi	1	%0,8
	11 kişi	1	%0,8
	12 kişi	1	%0,8
	13 kişi	1	%0,8
	Cevapsız	3	%2,3
	Büyüdüğü yer	İlçe	30
İl		40	%31,0
Büyükşehir		57	%44,2
Cevapsız		2	%1,6
Kendisi bir suça maruz kalmış kişi	Evet	23	%17,8
	Hayır	106	%82,2
Kendisi bir suça maruz kalmış kişinin uğradığı suç türü	Mal	14	%60,9
	Can	4	%17,4
	Mal+Can	5	%21,7
Bir yakını veya arkadaşı suça maruz kalmış kişi	Evet	62	%53,4
	Hayır	54	%46,6
	Cevapsız	3	%2,6
Bir yakını veya arkadaşı suça maruz kalmış ise uğradığı suç tür	Mal	38	%52,8
	Can	14	%19,4
	Mal+Can	20	%27,8

Ankete katılan kişilerin bir yakını veya arkadaşının “olaya” maruz kalma durumu ve maruz kalınan “olay” türünün belirlenmesi amacıyla sorulmuş ikinci grup soruya, üç kişi cevap vermemiştir. Soruyu cevaplayan 126 kişinin ise soruya verdikleri cevap hemen hemen eşit bir dağılım göstermektedir. Ankete katılan kişilerin bir yakını veya arkadaşının bir “olaya” maruz kalma durumlarında ise maruz kalınan “olay” türü olarak mala karşı gerçekleşen “olaylar” %52,8 ile ilk sırada yer almaktadır.

BÖLÜM DÖRT

İSTATİSTİKSEL BULGULAR

Mekanın fiziksel özelliklerinin bireyin o mekana ait güven duygusunu etkilediği savından hareketle bu çalışma, mekana ait nesnel olay dağılımıyla o mekanın ne derece güvenli algılandığı arasındaki ilişkinin istatistiksel yöntemlerle incelenmesini ve güven algısını ve nesnel olay dağılımını etkileyen demografik yapı, sosyal ve fiziksel çevre faktörlerini belirleyerek, taslak tasarım rehberi oluşturmaya yönelik bir altlık oluşturmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın bu bölümü kapsamında suça yönelik eylem (olay) ve suç korkusu arasındaki ilişkiler ile bunları etkileyen demografik yapı, sosyal ve fiziksel çevre özelliklerini anlamaya yönelik elde edilen olay verileri ve anketleri ölçüsünde istatistiksel modellere ve sonuçlarına değinilmiştir. İstatistiksel analizlerde, SPSS 17.0 programı kullanılmıştır. İstatistiksel değerlendirmeye dahil edilen değişkenler (1) sokaklara ait olay dağılımıyla, (2) görüşülen semt sakinleri ve (3) alanda yaşamayan kişilerin yerinde görerek veya yalnızca fotoğraftan bakarak yaptıkları değerlendirmeler kapsamında ele alınarak ilişkilendirilmiştir.

Yapılan istatistiksel analizlerde üç veri grubu kullanılmıştır. Bu veri grupları:

- 1) Olay dağılımı verisi,
- 2) Alanda yaşayanlarla (semt sakinleri) yapılan anket verisi,
- 3) Alanda yaşamayanların (çalışmayı yürütenler) alandan seçilen sokakları ziyaret ederek yerinde yaptıkları değerlendirmeleri ve alanda yaşamayanların (şehir ve bölge planlama öğrencileri) alandan seçilen sokakların fotoğrafları üzerinden yaptıkları değerlendirmeleri içeren anket verisidir.

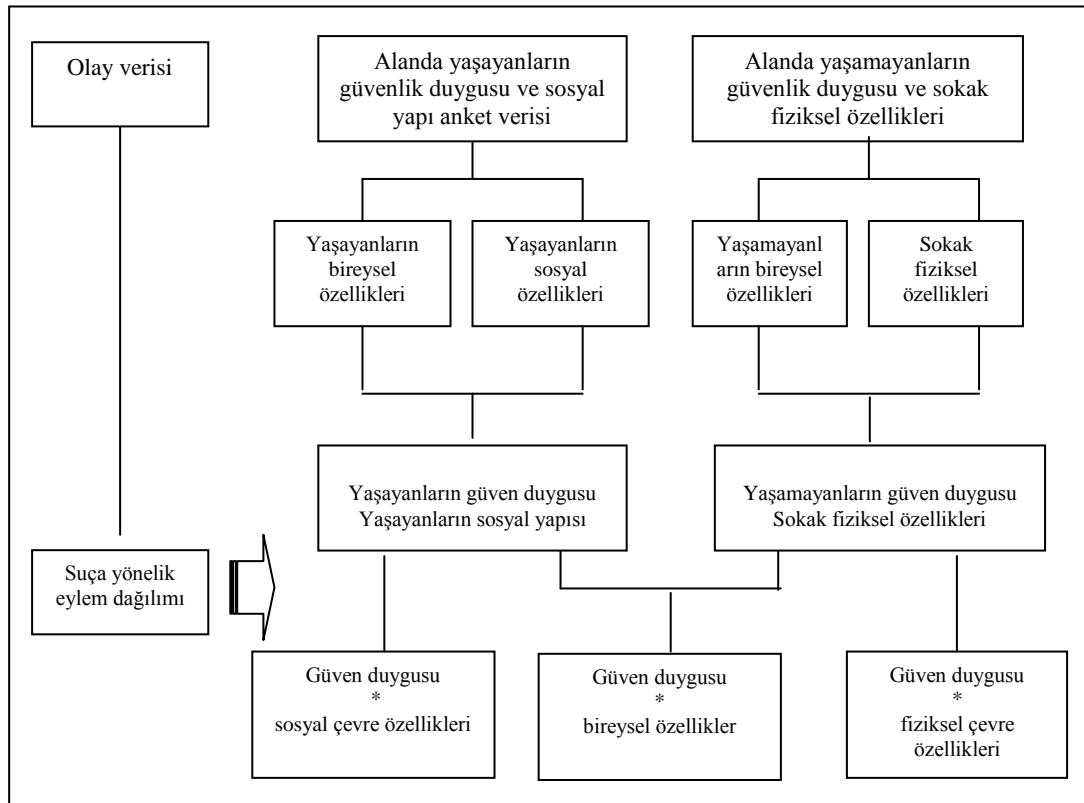
Bu kapsamda:

- 1) Olay dağılımı,
- 2) Alanda yaşayanların güvenlik duygusunu ve bu değişkenin (1) sosyal, (2) demografik ve (3) fiziksel özelliklerle tekil ilişkileri (güven duygusu ve sosyal yapı, güven duygusu ve demografik özellikler, güven duygusu ve fiziksel çevre özellikleri arasındaki ilişkiler)

- 3) Alanda yaşamayanların alanı güvenlik açısından değerlendirmeleri ve bu değerlendirmenin, değerlendirmeyi yapanların (1) demografik özellikleri ve (2) alanın fiziksel özellikleri ile tekil ilişkileri (güven duygusu ve demografik özellikler, güven duygusu ve fiziksel özellikler arasındaki ilişkiler)
- 4) Olay dağılımı ve güven duygusu (alanda yaşayan ve yaşamayanların sahip olduğu) arasındaki ilişki
- 5) Demografik, sosyal ve fiziksel çevre özelliklerinin olay dağılımı ve güvenlik duygusu üzerindeki toplu etkileri analiz edilerek değerlendirilmiştir.

Bir başka ifade ile, ilk önce olay verisi ele alınarak olay dağılımı analizleri yapılmıştır. İkinci aşamada alanda yaşayanların bireysel ve sosyal özellikleri ile ankete verdikleri cevaplara bağlı olarak güven duyguları incelenmiş ve güven duygusu ile bireysel ve sosyal çevre özellikleri arasındaki ilişki irdelenmiştir. Üçüncü aşamada alanda yaşamayanların yerinde görerek veya sokak fotoğrafları üzerinden yaptıkları değerlendirmeleri içeren anket sonuçlarına göre görüşülen kişilerin bireysel özellikleri, sokakların fiziksel özelliklerine yönelik değerlendirmeleri ve sokağa yönelik güven duyguları incelenerek güven duygusu ile bireysel ve fiziksel çevre özellikleri arasındaki ilişki irdelenmiştir. Son olarak olay dağılımı ile güven duygusu ilişkisi incelenmiştir (Şekil 4.1).

Bölüm 3.2.1’de şahısa karşı olay türlerinin değerlendirme dışı tutulma nedenleri ve çalışmanın devamında mala karşı olay türü dağılımının dikkate alınacağı belirtilmişti. Dolayısıyla, bu bölümde yer alan istatistiksel analizler ve çalışmanın bundan sonraki kısımlarında kullanılan olay dağılımı ifadesinin mala karşı olayların dağılımı ifadesine karşılık geldiğini hatırlatmak yararlı olacaktır.

Şekil 4. 1: Veri gruplarından elde edilen bilgiler ve incelenen ilişkiler

4.1 Olay Dağılımı Analizleri

Olayların gerçekleşmelerinde zaman dilimlerinin ilişkisini ortaya koyan, olayların gerçekleştiği gün içindeki zaman dilimlerine (gündüz ve gece) göre yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda, gündüz (saat 06:00-17:59 arası) gerçekleşen olay sayısı dağılımı ile gece (saat 18:00-05:59 arası) gerçekleşen olay sayısı dağılımının ilişkili olduğu ($r=0,635$ ve $p<0,0005$); benzer şekilde toplam olay sayısı dağılımı ile gündüz ($r=0,889$ ve $p<0,0005$) ve gece ($r=0,918$ ve $p<0,0005$) gerçekleşen olay sayısı dağılımları arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir (Tablo 4.1). Toplam olay sayısının yüksek olduğu sokaklarda gündüz ve gece gerçekleşen olay sayısı da yükselmekte; ayrıca gündüz gerçekleşen olay sayısı arttıkça gece gerçekleşen olay sayısı da artış göstermektedir.

Tablo 4.1 Gerçekleşme zamanına göre olay dağılımı ilişkisi

İncelenen İlişkiler	Gözlem sayısı (N)	Pearson	
		Korelasyon Katsayısı (r)	Önem Düzeyi (p)
“Toplam olay sayısı” ve “Gündüz gerçekleşen olay sayısı”	240	0,889**	<0,0005
“Suça yönelik toplam olay sayısı” ve “Gece gerçekleşen olay sayısı”	240	0,918**	<0,0005
“Gündüz gerçekleşen olay sayısı” ve “Gece gerçekleşen olay sayısı”	240	0,635**	<0,0005

**%5’lik düzeyde anlamlı

Özel mülkiyete konu alanda gerçekleşen olaylar (evden veya işyerinden hırsızlık) ve kamusal alanda gerçekleşen olaylar olarak iki gruba ayrılan olay türlerinin sokaklara göre dağılımı Pearson Korelasyon yöntemiyle incelenmiştir. Özel ve kamusal alanda gerçekleşen olay dağılımlarının ilişkili olduğu ($r=0,488$ ve $p<0,0005$); benzer şekilde toplam olay sayısı ile özel ($r<0,899$ ve $p<0,0005$) ve kamusal ($r=0,821$ ve $p<0,0005$) alanda gerçekleşen olay sayıları dağılımı arasında pozitif ve güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür (Tablo 4.2). Toplam olay sayısının yüksek olduğu sokaklarda özel alanda gerçekleşen olay sayıları ve kamusal alanda gerçekleşen olay sayıları da yükselmekte; benzer şekilde özel alanda gerçekleşen olay sayısı arttıkça kamusal alanda gerçekleşen olay sayısı da artış göstermektedir.

Tablo 4.2 Gerçekleşme mekanına (özel ve kamusal alan) göre olay dağılımı ilişkisi

İncelenen İlişkiler	Gözlem sayısı (N)	Pearson	
		Korelasyon Katsayısı (r)	Önem Düzeyi (p)
“Toplam olay sayısı” ve “Özel mülk. konu al. gerçekleşen olay sayısı”	240	0,899**	<0,0005
“Toplam olay sayısı” ve “Kamusal alanda gerçekleşen olay sayısı”	240	0,821**	<0,0005
“Özel mülk. konu al. gerçekleşen olay sayısı” ve “Kamusal alanda gerçekleşen olay sayısı”	240	0,488**	<0,0005

**%5’lik düzeyde anlamlı

Özetle, yapılan korelasyon analizleri sonucunda bulunan güçlü ilişkiler dolayısıyla, çalışmanın devamında güven duygusu ile sosyal, demografik ve fiziksel değişkenlerin ilişkisinin inceleneceği istatistiksel analizlerde, toplam olay sayısı dağılımı (mala karşı) dikkate alınacak olup, gündüz ve gece olaydağılımı ile kamusal ve özel alanda gerçekleşen olay dağılımları ayrımı dikkate alınmayacaktır.

4.2 Alanda Yaşayanların Anket Değerlendirmeleri

Alanda yaşayanlara uygulanan anket çalışması sonucunda görüşülen kişilerin güven duygusu ile sosyal ve demografik özellikleri arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon ve Ki-kare analizleri ile test edilmiştir. Bölüm 3.3.2 de yer alan Tablo 3.21’de, alanda yaşayanlarla yapılan anketlerde ele alınan soru grupları belirtilmiştir. Bölüm 4.2’nin devamında yapılan istatistiksel analizlerde, ankete katılanların verdikleri cevaplar dikkate alınmıştır.

4.2.1 Güven Duygusuna Yönelik Ölçekler Arasındaki İlişki

Alanda yaşayanlarla yapılan anketlerde, güven duygusunu ölçmek amacıyla sorulan dört soru grubu ele alınmıştır: (1) “En büyük sorun nedir?”, (2) “semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?”, (3) “mahallenizde hava karardıktan sonra sokağa çıkmak sizi veya hane bireylerinizi tedirgin eder mi?”, (4) “hane bireylerinden herhangi biri şimdiye kadar mahallenizde herhangi bir kapkaç olayına maruz kaldı mı?”. Güven duygusunu ölçmeye yönelik sorulardan “semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz” sorusu 5’li skalada, diğer ölçekler ise evet / hayır gibi ikili kategorik grupta cevapları gerektirmiştir. Dolayısıyla, semt güvenliğinden memnuniyet ölçeği ile diğer güvenlik duygusu ölçekleri arasında Ki-Kare testleri uygulanmıştır. Test sonuçları Tablo 4.3’de görülmektedir. Sonuçlar “semt güvenliğinden memnuniyet” ile “güvenliği en büyük sorun olarak görme”, “hava karardıktan sonra sokağa çıkmanın hane bireyleri veya görüşülen kişiyi tedirgin etmesi” ve “hane bireylerinden birinin daha önce mahallede kapkaç olayına maruz kalması” arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu nedenle “semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi

belirtir misiniz?” sorusuna yönelik değerlendirmelerin bu çalışma kapsamında “güven duygusunu” daha sağlıklı şekilde ifade ettiği düşünülmektedir.

Tablo 4.3 “Semt güvenliği konusunda memnuniyet” sorusunun benzer diğer sorular ile ilişkisi

	Gözlem		Ki-kare Değeri	Önem düzeyi (p)
	sayısı (N)	df		
Mahallenizdeki en büyük sorun güvenlik midir?	1925	4	424,399	<0,0005
Hava karardıktan sonra sokağa çıkmak hane bireylerini veya sizi tedirgin eder mi?	1925	4	214,205	<0,0005
Hane bireylerinden herhangi biri daha önce mahallenizde kapkaca maruz kaldı mı?	1920	4	42,971	<0,0005

“Mahalledeki en büyük sorunu güvenlik” olarak tanımlayan kişilerin yaklaşık %11’i semt güvenliğinden memnun olduğunu (%10,7 memnun ve %0,3 çok memnun) belirtirken mahalledeki en büyük sorunu güvenlik dışında bir kriter (işe yakınlık, çevredeki okulların kalitesi, konut fiyatlarının uygunluğu, akraba ve hemşerilerinin varlığı gibi) olarak belirleyenlerin yaklaşık %59’u (%54,6 memnun ve %4 çok memnun) semt güvenliğinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. “Mahallede hava karardıktan sonra sokağa çıkmaktan kendisi veya hane bireylerinin tedirgin olduğunu” belirtenlerin yaklaşık %65’i (%25,1 hiç memnun değil ve %39,7 memnun değil) semt güvenliğinden memnun değilken “mahallede hava karardıktan sonra sokağa çıkmaktan kendisi veya hane bireylerinin tedirgin olmadığını” belirten katılımcıların %63’ü (%58,1 memnun ve %4,4 çok memnun) memnun olduğunu belirtmişlerdir. “Hane bireylerinden herhangi birinin şimdiye kadar bir kapkaç olayına maruz kaldığını” belirten kişilerin yaklaşık %58’i semt güvenliğinden memnun değilken (%25 hiç memnun değil ve %32,9 memnun değil), kapkaç olayına maruz kalmayanların yaklaşık %53’ü (%49 memnun ve %3,7 çok memnun) semt güvenliğinden memnun olduklarını belirtmişlerdir (Tablo 4.4).

Özetle, soruların içeriği dikkate alınarak, bu çalışma kapsamında genel güven duygusunu açıklayıcı “semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz” sorusuna yönelik değerlendirmelerin güven duygusunu daha sağlıklı şekilde ifade

ettiği düşünülmektedir. Bu nedenle Bölüm 4.2.2 ve Bölüm 4.2.4’de yapılacak istatistiksel analizlerde, alanda yaşayanların güven duygusu “semt güvenliği konusunda memnuniyet derecesi” değerlendirmesi ile ölçülecektir.

Tablo 4.4 “Semt güvenliği konusunda memnuniyet” ile diğer güven duygusu ölçeklerinin ilişki dağılımı tablosu

		Semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?										Toplam
		Hiç memnun değil		Memnun değil		Kararsız		Memnun		Çok memnun		
		Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	
Mahalledeki en büyük sorun	Diğer	154	9,6	398	24,8	113	7,0	878	54,6	64	4,0	1607
	Güvenlik	167	52,5	105	33,0	11	3,5	34	10,7	1	0,3	318
	Toplam	321	16,7	503	26,1	124	6,4	912	47,4	65	3,4	1925
Mahallenizde hava karardıktan sonra sokağa çıkmak sizi veya hane bireylerini tedirgin eder mi?	Evet	169	25,1	267	39,7	42	6,2	185	27,5	10	1,5	673
	Hayır	152	12,1	236	18,8	82	6,5	727	58,1	55	4,4	1252
	Toplam	321	16,7	503	26,1	124	6,4	912	47,4	65	3,4	1925
Hane bireylerinden herhangi biri şimdiye kadar hiç mahallenizde herhangi bir kapkaça maruz kaldı mı?	Hayır	243	14,9	407	25,0	120	7,4	798	49,0	60	3,7	1628
	Evet	73	25,0	96	32,9	4	1,4	114	39,0	5	1,7	292
	Toplam kişi sayısı	316	16,5	503	26,2	124	6,5	912	47,5	65	3,4	1920

4.2.2 Güven Duygusu ve Sosyal Yapı

Güven duygusu ile sosyal yapı ilişkisinin incelenmesinde, sosyal yapı değişkenleri olarak göç durumu, aidiyet ve faaliyetlere katılım, ekonomik yapı değişkenleri ele alınmıştır.

4.2.2.1 Güven Duygusu ve Göç

Güven duygusu ve göç ilişkisini test etmek için, göç durumu ile ilişkili olarak (a) “göç ile alana yerleşmiş olmak”, ve (b) “ikamet süresi” değişkenleri kullanılmıştır.

a) *Güven duygusu ve “göç ile alana yerleşmiş olmak” ilişkisi:* Göç ile alana yerleşmiş olmak evet / hayır şeklindeki ikili kategorik grupta ele alınmıştır. Güven duygusu ile “göç ile alana yerleşmiş olmak” arasında ilişki olup olmadığı Ki-Kare analizi ile test edilmiş ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($\chi^2 = 10,549$, $df=4$, $p=0,032$).

Göç ile gelenlerin yaklaşık %54’ü (%50,4 memnun ve %3,9 çok memnun) semt güvenliğinden memnun olduğunu belirtirken göç ile gelmemiş olanların yaklaşık %47’si (%44,3 memnun ve %2,8 çok memnun) semt güvenliğinden memnun olduğunu belirtmiştir (Tablo 4.5).

Tablo 4.5 Güven duygusu ve “göçle mi geldiniz” ilişki değerleri

		Semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?										Toplam kişi sayısı
		Hiç memnun değil		Memnun değil		Kararsız		Memnun		Çok memnun		
		Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	
Göçle mi geldiniz?	Hayır	170	17,9	265	27,9	67	7,1	420	44,3	27	2,8	949
	Evet	151	15,5	238	24,4	57	5,8	492	50,4	38	3,9	976
Toplam kişi sayısı		321	16,7	503	26,1	124	6,4	912	47,4	65	3,4	1925

b) *Güven duygusu ve ikamet süresi ilişkisi:* Göç ile alana yerleşmiş olan kişilerin “ikamet süreleri” ile güven duygusu derecesini gösteren “semt güvenliği konusundaki memnuniyet değerlendirmesinin” ilişkisini belirlemek için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ancak ikamet süresi ile güven duygusu arasında ilişki bulunamamıştır ($r=-0,013$ ve $p=0,691$).

4.2.2.2 Güven Duygusu ile Aidiyet ve Faaliyetlere Katılım

Katılımcıların aidiyet-katılım düzeyinin belirlenebilmesi için üç soru sorulmuştur: (a) “kendinizi genel olarak bu mahalleye ait hissediyor musunuz?”, (b) “üyeyi olduğunuz bir sivil toplum kuruluşu var mı?” ve (c) “son bir yılda bir faaliyete katıldınız mı?”. Her ölçek evet / hayır gibi ikili kategorik grupta cevapları kapsamaktadır.

a) *Güven duygusu ve kendini mahalleye ait hissetme*: Kişilerin kendilerini yaşadıkları mahalleye ait hissetmelerine yönelik cevapları evet / hayır şeklindeki ikili kategorik grupta değerlendirilmiştir. Güven duygusu ile “mahalleye ait hissetme” arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi için yapılan Ki-Kare analizi sonucunda güven duygusu ile “mahalleye ait olma duygusu” arasında anlamlı bir ilişki ($\chi^2=17,950$, $df=4$, $p=0,001$) bulunmuştur.

Kendisini “mahalleye ait hisseden” kişilerin %51’inin semt güvenliği konusunda memnun oldukları (%47,5 memnun ve %3,6 çok memnun); kendisini “mahalleye ait hissetmeyen” kişilerin ise yaklaşık %47’sinin semt güvenliği konusunda memnun oldukları (%46 memnun ve %1,1 çok memnun) görülmektedir (Tablo 4.6).

Tablo 4.6 Güven duygusu ile aidiyet ilişki değerleri

		Semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?										Toplam kişi sayısı
		Hiç memnun değilim		Memnun değilim		Kararsızım		Memnunum		Çok memnunum		
		Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	
Kendinizi genel olarak bu mahalleye ait hissediyor musunuz?	Hayır	32	18,2	38	21,6	23	13,1	81	46,0	2	1,1	176
	Evet	289	16,5	465	26,6	101	5,8	831	47,5	63	3,6	
Toplam kişi sayısı		321	16,7	503	26,1		124	6,4	912	65	3,4	1925

b) *Sivil toplum kuruluşu üyesi olma*: “Sivil toplum kuruluşu üyesi olma”, evet / hayır şeklindeki ikili kategorik grupta değerlendirilmiştir. Güven duygusu ve bu değişken arasındaki ilişki Ki-Kare analizi ile test edilmiş ancak iki değişken arasında anlamlı bir ilişki ($\chi^2=9,308$, $df=4$, $p=0,054$) bulunamamıştır.

c) *Güven duygusu ve “son bir yılda faaliyete katılım”*: “Son bir yılda faaliyetlere katılım” durumu, evet / hayır şeklindeki ikili kategorik grupta ele alınmıştır. Güven duygusu ve son bir yıl içinde bir faaliyetlere katılım arasındaki ilişki Ki-Kare yöntemi ile test edilmiş ($\chi^2=16,679$, $df=4$, $p=0,002$) ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 4.15)

“Son bir yılda faaliyetlere katılmış” olanların yaklaşık %42’sinin (%38,9 memnun ve %3,3 çok memnun), “son bir yılda faaliyete katılmamış” olanların ise %53’ünün (%49,6 memnun ve %3,4 çok memnun) semt güvenliği konusunda “memnun” oldukları görülmektedir (Tablo 4.7).

Tablo 4.7 Güven duygusu ve “son bir yılda faaliyete katılım” ilişki dağılımı

		Semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?										Toplam kişi sayısı
		Hiç memnun değilim		Memnun değilim		Kararsızım		Memnunum		Çok memnunum		
		Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	
Son bir yılda faaliyete katılım	Hayır	243	15,9	387	25,3	89	5,8	758	49,6	52	3,4	1529
	Evet	78	19,7	116	29,3	35	8,8	154	38,9	13	3,3	
Toplam kişi sayısı		321	16,7	503	26,1	124	6,4	912	47,4	65	3,4	1925

Güven duygusu ile aidiyet ve katılım ilişkisinde; “aidiyet duygusu yüksek” olan kişilerin güven duygusunun da yüksek (Tablo 4.6) olduğu görülmektedir. Bununla birlikte güven duygusu ile aidiyet duygusunun bir işareti olan “mahallede faaliyetlere katılım” ilişkisinde faaliyetlere katılanların güven duygusunun daha yüksek olması beklenirken daha düşük olduğu görülmüştür (Tablo 4.7).

4.2.2.3 Güven Duygusu ve Ekonomik Yapı

Güven duygusu ile ekonomik yapı arasındaki ilişkiyi test edebilmek için gelir düzeyi değişkeni kullanılmıştır. Güven duygusu ve gelir arasındaki ilişki Pearson Korelasyon analizi ile test edilmiş ancak iki değişken arasında anlamlı bir ilişki ($p=0,861$, $r=-0,004$) bulunamamıştır.

4.2.2.4 Güven Duygusu ve Sosyal Çevre Memnuniyeti

Güven duygusu ile sosyal çevre memnuniyeti ilişkisi Pearson Korelasyon analizi ile test edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda güven duygusu ile “sosyal çevrenin kalitesinden memnuniyet” ve “komşulardan memnuniyet” arasında sırasıyla orta ve zayıf büyüklükte pozitif yönlü ilişki olduğu görülmüştür (Tablo 4.8). “Komşulardan memnuniyet” ve “sosyal çevrenin kalitesinden memnuniyet” arttıkça, semt güvenliği konusunda memnuniyet de artış göstermektedir.

Tablo 4.8 Güven duygusu ve fiziksel çevre memnuniyeti ilişki tablosu

İncelenen İlişkiler	Gözlem sayısı (N)	Pearson	Önem Düzeyi (p)
		Korelasyon Katsayısı (r)	
Sosyal çevrenin kalitesi konusunda memnuniyet ve Semt güvenliği konusunda memnuniyet	1919	0,368**	<0,0005
Komşulardan memnuniyet ve Semt güvenliği konusunda memnuniyet	1925	0,108**	<0,0005

** %5’lik düzeyde anlamlı

4.2.3 Güven Duygusu ve Demografik Yapı

Güven duygusu ile demografik özelliklerin ilişkisinin belirlenmesine yönelik yapılan istatistiksel analizlerde, demografik değişkenler olarak (a) cinsiyet ve (b) yaş özellikleri dikkate alınmıştır.

a) *Cinsiyet*: Güven duygusu ile cinsiyet arasındaki ilişkinin belirlenmesi için Ki-Kare analizi yapılmış ancak bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2=6,231$, $df=4$, $p=0,183$).

b) *Yaş*: Yaş değişkeni, doğrudan nicel veri olarak ele alınmıştır. Yaş ile güven duygusunun ilişkisi Pearson Korelasyon yöntemiyle test edilmiş ancak bu iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p=0,026$, $r=0,311$)

4.2.4 Güven Duygusu ve Fiziksel Çevre Memnuniyeti

Güven duygusu ile fiziksel çevre memnuniyeti (okulların, park ve çocuk oyun alanlarının, sosyal ve kültürel tesislerin, sağlık hizmetleri ve sağlık kuruluşlarının kalitesinden ve yaşanan konuttan memnuniyet) ilişkisi Pearson Korelasyon analizi ile test edilmiştir.

Tablo 4.9 Güven duygusu ve fiziksel çevre memnuniyeti ilişki tablosu

	Gözlem sayısı (N)	p	r
Civarda yer alan okulların kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1914	<0,0005	0,146**
Civarda yer alan park ve çocuk oyun alanlarının kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1915	<0,0005	0,227**
Civarda yer alan sosyal kültürel tesislerin kalitesi konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1881	<0,0005	0,186**
Yaşanılan konuttan memnuniyet konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1917	0,255	0,026
Sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetleri konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?	1916	<0,0005	0,192**

**%5'lik düzeyde anlamlı

Yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda güven duygusu ile “okulların”, “park ve çocuk oyun alanlarının”, “sosyal-kültürel tesislerin”, “sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetlerinin” kalitesi arasında pozitif yönlü ilişki olduğu görülmüş; buna karşın “yaşanılan konuttan memnuniyet” ile güven duygusu arasında ilişki bulunamamıştır (Tablo 4.9). “Okulların”, “park ve çocuk oyun alanlarının”, “sosyal-

kültürel tesislerin”, “sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetlerinin” kalitesi konusunda memnuniyet arttıkça, semt güvenliği konusunda memnuniyet de artış göstermektedir.

Özetle, yapılan istatistiksel analizler sonucunda güven duygusu ile “göç ile alana yerleşmiş olmak”; “kendini mahalleye ait hissetmek”; “son bir yılda faaliyetlere katılmış olmak”; “komşulardan memnuniyet” ve “okulların”, “park ve çocuk oyun alanlarının”, “sosyal-kültürel tesislerin”, “sosyal çevrenin”, sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetlerinin” kalitesinden memnuniyet arasında ilişki olduğu görülmüştür. Buna karşın, güven duygusu ile “ikamet süresi”, “sivil toplum kuruluşlarına üyelik”, “gelir”, “yaşanılan konuttan memnuniyet”, “cinsiyet” ve “yaş” değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (Tablo 4.10).

Tablo 4.10 Alanda yaşayan kişilerin güven duygusu ile sosyal, fiziksel ve demografik yapı değişkenlerinin ilişkisi

DEĞİŞKEN GRUPLARI	İNCELENEN İLİŞKİLER		İLİŞKİ VAR	İLİŞKİ YOK
Güven Duygusu ve Sosyal Yapı	Göç	Göç ile alana yerleşmiş olmak	X	
		İkamet süresi		X
	Aidiyet-katılım	Kendini mahalleye ait hissetmek	X	
		Üyesi olunan sivil toplum kuruluşu varlığı		X
		Son bir yılda faaliyete katılım	X	
	Ekonomik yapı	Gelir		X
		Gelir düzeyi grubu		X
Güven Duygusu ve Fiziksel Çevre Memnuniyeti	Okulların kalitesi konusunda memnuniyet		X	
	Parkların ve çocuk oyun alanlarının mevcudiyeti ve kalitesi konusunda memnuniyet		X	
	Sosyal kültürel tesislerin kalitesi konusunda memnuniyet		X	
	Yaşanılan konuttan memnuniyet			X
	Sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetleri konusunda memnuniyet		X	
Güven Duygusu ve Sosyal çevre Memnuniyeti	Sosyal çevrenin kalitesi konusunda memnuniyet		X	
	Komşulardan memnuniyet		X	
Güven Duygusu ve Demografik Özellikler	Cinsiyet			X
	Yaş			X

4.3 Alanda Yaşamayanların Anket Değerlendirmeleri

İlki sokakları yerinde görerek (2 kişi), ikincisi ise şehir ve bölge planlama öğrencileri (127 kişi) tarafından her sokağın başlangıç, bitiş ve orta noktalarından her iki yöne olmak üzere çekilen dört fotoğrafa bakarak sokak değerlendirmeleri yapılmıştır. Alanda yaşamayanlarla gerçekleştirilen anket çalışmasını içeren istatistiksel analizler, sokaklara göre ortalama değerler ele alınarak yapılmıştır.

4.3.1 Güven Duygusuna Yönelik Ölçekler Arasındaki İlişki

Alanda yaşamayanlar ile yapılan anket çalışmasında, yerinde görerek ve fotoğraftan bakarak yapılan güven duygusu değerlendirmeleri ile gece ve gündüz güven duygusuna yönelik değerlendirmelerin ilişkisi korelasyon analizi ile incelenmiş ve böylelikle güven duygusu ölçüm kriterleri belirlenmiştir.

Öncelikle her bir sokak için (1) yerinde görerek ve (2) fotoğraflara bakarak yapılan güven duygusu değerlendirmelerinin ilişkisi test edilmiştir. Yapılan korelasyon analizi sonucunda fotoğraftan bakarak yapılan güven duygusu değerlendirmesi ile sokağı yerinde görerek yapılan güven duygusu değerlendirmesi arasında pozitif yönlü güçlü bir ilişki bulunmuştur (Tablo 4.11). Yerinde gören kişiler tarafından yüksek güven duygusu hissettirdiği belirtilen sokaklar, fotoğraf üzerinden değerlendiren kişiler tarafından da yüksek güven duygusu hissettiren sokaklar olarak değerlendirilmiştir. Başak bir ifade ile, yerinde görenlerin ve fotoğraf üzerinden değerlendirme yapanların sokaklara göre güven duygusu değerlendirmelerinde paralellik görülmektedir. Bu nedenle çalışmanın devamında, yerinde görerek ve fotoğraftan bakarak yapılan güven duygusu değerlendirmeleri ayrı ayrı ele alınmayacak, bu iki katılımcı gruba ait ortalama bir güven duygusu hesaplanarak bir arada analiz edilecektir.

Benzer şekilde, sokaklara ait gündüz güven ve gece güven duygusu değerlendirmeleri arasında da pozitif yönlü güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Fotoğraftan yapılan gündüz sokağa duyulan güven duygusu değerlendirmesinin

yüksek olduğu sokaklarda gece sokağa duyulan güven duygusu değerlendirmesi de yüksek olmakta, benzer şekilde yerinde görerek yapılan sokaklara yönelik gündüz güven duygusunun yüksek olduğu sokaklarda gece güven duygusu da paralellik göstermektedir. Fotoğrafların gündüz saatlerinde çekilmiş olması nedeni ile sokağın gece saatleri hakkında fikir verememesi, gece aydınlatma kalitesinin çekilen fotoğraflardan anlaşılabilmesi gibi nedenlerle, çalışmanın devamında yapılacak analizlerde güven duygusu, yalnızca gündüz güven derecesi ile ölçülecektir.

Tablo 4.11 Yerinde görerek ve fotoğraftan bakarak yapılan güven değerlendirmeleri ilişkisi

İncelenen İlişkiler	Gözlem sayısı (N)	Pearson	Önem
		Korelasyon Katsayısı (r)	Düzeyi (p)
Fotoğraftan görerek (gündüz) ve Fotoğraftan görerek (gece)	68	0,956**	<0,0005
Fotoğraftan görerek (gündüz) ve Yerinde görerek (gündüz)	68	0,729**	<0,0005
Fotoğraftan görerek (gündüz) ve Yerinde görerek (gece)	68	0,692**	<0,0005
Fotoğraftan görerek (gece) ve Yerinde görerek (gündüz)	68	0,744**	<0,0005
Fotoğraftan görerek (gece) ve Yerinde görerek (gece)	68	0,763**	<0,0005
Yerinde görerek (gündüz) ve Yerinde görerek (gece)	68	0,789**	<0,0005

**%5'lik düzeyde anlamlı

4.3.2 Güven Duygusu ve Sosyal-Ekonomik Yapı

Alanda yaşamayanların yaptıkları değerlendirme sonucunda güven duygusu ile sosyal ve ekonomik yapı ilişkisini test etmek için (a) gelir grubu, (b) daha önce kendisinin olaya maruz kalma durumu ve maruz kalınan olay türü, (c) bir yakınının olaya maruz kalma durumu ve maruz kalınan olay türü değerlendirmeleri kullanılmıştır.

a) *Güven duygusu ve gelir grubu:* Alanda yaşamayanların güven duygusu değerlendirmeleri ile gelir düzeyi ilişkisi Ki-Kare analizi ile test edilmiş ancak iki değişken arasında ilişki bulunamamıştır ($\chi^2=14,470$, $df=18$, $p=0,698$).

b) Güven duygusu ve ankete katılan kişinin kendisinin olaya maruz kalması: Daha önce olaya maruz kalma durumu evet / hayır olmak üzere ikili kategorik sistemde değerlendirilmiştir. Güven duygusu ile anket yapılan kişinin daha önce bir olaya maruz kalma durumu ilişkisi Ki-Kare analizi ile incelenmiş, ancak iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2=3,211$, $df=6$, $p=0,782$)

c) Güven duygusu ve ankete katılan kişinin bir yakınının olaya maruz kalma durumu: Ankete katılan kişinin bir yakınının olaya maruz kalma durumu evet / hayır olmak üzere ikili kategorik sistemde değerlendirilmiştir. Güven duygusu ve bu durum arasındaki ilişki Ki-Kare analizi ile test edilmiş ancak değişkenler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2=9,982$, $df=12$, $p=0,618$)

4.3.3 Güven Duygusu ve Demografik Yapı

Güven duygusu ve demografik yapı ilişkisini belirlemek amacıyla, demografik yapı özelliklerinden (a) yaş, (b) cinsiyet, (c) hane halkı büyüklüğü ve (d) büyüdüğü yer değişkenleri ele alınmıştır.

a) Yaş: Yaş verisi, doğrudan nicel bir veri olarak değerlendirilmiştir. Güven duygusu ile yaş ilişkisini ölçmek için Pearson Korelasyon analizi yapılmış ancak iki değişken arasında bir ilişki bulunamamıştır ($r=0,031$, $p=0,396$). Bunun nedeni, anketin sadece gençlere yapılmış olması ve yaş verisinin büyük bir değişkenlik göstermemesi olarak düşünülmüştür.

b) Cinsiyet: Alanda yaşamayanların güven duygusu ile cinsiyet ilişkisi Ki-Kare yöntemiyle test edilmiş ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\chi^2=22,201$, $df=6$, $p=0,001$).

Tablo 4.12’de cinsiyete göre güven duygusu dağılımı görülmektedir. Tabloya göre erkek kişilerin yaklaşık %61’i (%27,3 biraz güvenli, %17,2 güvenli ve %16,6 çok güvenli) değerlendirdikleri sokakların çoğunlukla güvenli olduğunu belirtirken kadınların yaklaşık %52’si (%18,8 biraz güvenli, %23,8 güvenli ve %11,9 çok güvenli) değerlendirdikleri sokakları güvenli olarak belirtmişlerdir.

Tablo 4.12 Güven duygusu ve cinsiyet ilişki değerleri

		Güven													
		1		2		3		4		5		6		7	
		Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%	Kişi sayısı	%
Cinsiyet	Erkek	1	0,3	20	6,3	36	11,3	67	21,0	87	27,3	55	17,2	53	16,6
	Kadın	7	1,5	41	9,1	76	16,8	82	18,1	85	18,8	108	23,8	54	11,9
Toplam		8	1,0	61	7,9	112	14,5	149	19,3	172	22,3	163	21,1	107	13,9

c) *Hanehalkı büyüklüğü*: Alanda yaşamayan kişilerle yapılan anket değerlendirmesi sonucunda güven duygusu ile hanehalkı büyüklüğü ilişkisi Pearson Korelasyon yöntemiyle test edilmiş ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,102$, $p=0,005$). Hanehalkı büyüklüğü ile güven duygusu ters yönlü düşük düzeyde ilişkili olup, hanedeki kişi sayısı arttıkça güven duygusu azalmaktadır.

d) *Büyüdüğü yer*: Güven duygusu ile kişilerin büyüdüğü yer (ilçe, il, büyükşehir) ilişkisi Ki-Kare yöntemiyle test edilmiş ancak değişkenler arasında bir ilişki bulunamamıştır ($\chi^2=20,150$, $df=18$, $p=0,324$)

4.3.4 Güven Duygusu ve Fiziksel Yapı

Güven duygusu ile sokağa ait fiziksel özelliklerin ilişkisinin analizinde, alanda yaşamayan ve yerinde görerek ya da fotoğraf üzerinden değerlendirme yapan kişilerin sokağa ait fiziksel özellik değerlendirmeleri dikkate alınmıştır.

Fiziksel özelliklere dair değerlendirmeler yedili skalaya göre yapılmıştır. Bu bağlamda, güven duygusu ile “kurbanın görüş açısı”, “kurbanın kaçış olanağı”, “saldırganın saklanma olanağı”, “kapalılık”, “kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş”, “bakım”, “estetik”, “karmaşıklık”, “uyum” ve “ağaç miktarı”, “ağaç yüksekliği”, “çalı miktarı”, “çalı yüksekliği”, “duvar miktarı”, “duvar yüksekliği”,

“bina miktarı” ve “bina yüksekliği” değişkenleri arasındaki ilişki Pearson Korelasyon analizi ile test edilmiştir (Tablo 4.13).

Tablo 4. 13 Güven duygusu ve fiziksel özellikler ilişki tablosu

Değişkenler	r	p
Kurbanın görüş açıcı	0,747**	<0,0005
Kurbanın kaçış olanağı	0,803**	<0,0005
Saldırmanın saklanma olanağı	-0,420**	<0,0005
Kapalılık	0,510**	<0,0005
Kamu-Özel Alan arası geçiş	0,595**	<0,0005
Bakım	0,801**	<0,0005
Estetik	0,723**	<0,0005
Karmaşıklık	-0,017	0,893
Uyum	0,663**	<0,0005
Ağaç miktarı	-0,145	0,237
Ağaç yüksekliği	0,151	0,219
Çalı miktarı	-0,507**	<0,0005
Çalı yüksekliği	-0,452**	<0,0005
Duvar miktarı	-0,465**	<0,0005
Duvar yüksekliği	-0,463**	<0,0005
Bina miktarı	0,203	0,097
Bina yüksekliği	0,361**	0,002

**%5'lik düzeyde anlamlı

Yapılan korelasyon analizi tablosunda, güven duygusu ile “karmaşıklık”, “ağaç miktarı ve yüksekliği”ve “bina miktarı” arasında ilişki olmadığı görülmektedir. Buna karşın güven duygusu “kurbanın görüş açısı”, “kurbanın kaçış olanağı”, “kapalılık”, “kamu-özel alan arası geçiş”, “bakım”, “estetik”, “uyum” ve “bina yüksekliği” kriterleri ile aynı yönlü (pozitif); “saldırmanın saklanma olanağı”, “çalı miktar ve yüksekliği”, “duvar miktar ve yüksekliği” arasında ters yönlü (negatif) bir ilişki görülmektedir. Diğer bir ifade ile kurbanın görüş açısı ve kaçış olanağı, kapalılık, kamu-özel alan arası geçiş, bakım, estetik, uyum ve bina yüksekliği arttıkça katılımcının sokağa dair güven duygusu da artış göstermekte, saldırmanın saklanma

olanağı, çalı miktarı ve yüksekliğı, duvar miktarı ve yüksekliğı arttıkça ise güven duygusunda azalma görülmektedir.

Tablo 4. 14 Alanda yaşamayanların güven duygusu ve sosyal, fiziksel ve demografik yapı değışkenler ilişkisi

DEĞİŞKEN GRUPLARI	İNCELENEN İLİŞKİLER	İLİŞKİ VAR	İLİŞKİ YOK
Güven Duygusu ve Sosyal-ekonomik yapı	Gelir düzeyi grubu		X
	Daha önce kendisinin suça maruz kalması		X
	Daha önce bir yakınının suça maruz kalması		X
Güven Duygusu ve Demografik Özellikler	Yaş X Güven		X
	Cinsiyet X Güven	X	
	Hane halkı büyüklüğü	X	
	Büyüdüğü yer		X
Güven Duygusu ve Fiziksel çevre özellikleri	Kurbanın görüş açısı	X	
	Kurbanın kaçış olanağı	X	
	Saldırganın saklanma olanağı	X	
	Kapalılık	X	
	Kamu-özel alan arası geçiş	X	
	Bakım	X	
	Estetik	X	
	Karmaşıklık		X
	Uyum	X	
	Ağaç miktarı		X
	Ağaç yüksekliğı		X
	Çalı miktarı	X	
	Çalı yüksekliğı	X	
	Duvar miktarı	X	
	Duvar yüksekliğı	X	
	Bina miktarı		X
Bina yüksekliğı	X		

Özetle, yapılan istatistiksel analizler sonucunda güven duygusu ile demografik yapı özelliklerinden cinsiyet, hanehalkı büyüklüğü; fiziksel çevre özelliklerinden kurbanın görüş ve kaçış olanağı, saldırganın saklanma olanağı, kapalılık, kamu-özel alan arası geçiş, bakım, estetik, uyum, çalı miktarı ve yüksekliğı, duvar miktarı ve yüksekliğı ile bina yüksekliğı değışkenleri ilişkili bulunmuştur. Buna karşın sosyal ve ekonomik yapı değışkenleri (gelir düzeyi grubu, daha önce kendisi veya bir

yakınının olaya maruz kalmış olması); demografik yapı özelliklerinden büyüdüğü yer ile fiziksel çevre özelliklerinden karmaşıklık, ağaç miktarı ve yüksekliği ile bina miktarı değişkenlerinin güven duygusu ile ilişkisi bulunamamıştır (Tablo 4.14).

4.4 Olay Sayısı Dağılımı ve Güven Duygusu (Alanda Yaşayan ve Alanda Yaşamayanlara Ait) İlişkisi

Olay sayısı dağılımının nesnel değerlendirmesi ile alandaki sokaklarda yaşayanların ve yaşamayanların güvenlik duygusu öznel değerlendirmelerinin arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi için Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır (Tablo 4.15). Yapılan analizde, sokaklara göre olay dağılımı ile sokağa ait ortalama güven duygusu değişkenleri dikkate alınmıştır.

Tablo 4.15 Suç sayısı dağılımı ve güven duygusu (alanda yaşayan ve alanda yaşamayan) ilişki tablosu

İncelenen İlişkiler	Pearson		
	Gözlem sayısı (N)	Korelasyon Katsayısı (r)	Önem Düzeyi (p)
Toplam olay sayısı ve Güven duygusu (Alanda yaşayan)	240	-0,065	0,313
Toplam olay sayısı ve Güven duygusu (Alanda yaşamayan)	68	0,0325	0,007
Güven duygusu (Alanda yaşayan) ve Güven duygusu (Alanda yaşamayan)	68	0,341	0,004

**%5'lik düzeyde anlamlı

Alanda yaşayan kişiler ile alanda yaşamadan yalnızca kısa bir süre (fotoğraf çekimi süresince) yerinde görerek veya fotoğraf üzerinden değerlendiren kişilerin güven duyguları arasında ilişki olduğu ($r=0,341$ ve $p=0,004$) görülmektedir. Alanda yaşayanların semt güvenliği konusunda yaptıkları güven duygusu değerlendirmesi ile olay dağılımı arasında ilişki bulunamamış, ancak alanda yaşamayanların güven duygusu ile olay dağılımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Alanda yaşamayan kişiler, yaşamadıkları sokağa ait gerçek durumdan (sokağa ait sosyal yapı ve olay sayısı) habersiz ve yalnızca fotoğraf üzerinden görerek yada fotoğraf çekimi sırasında kısa bir süre alanda bulunarak, yalnızca sokağa dair fiziksel özelliklere göre sokağa dair güven duygusu değerlendirmesi yapmışlardır.

4.5 Bağımsız Değişkenlerin Bağımlı Değişkenler Üzerindeki Toplu Etkilerinin İncelenmesi

İstatistiksel bulguların bundan önceki aşamalarında, bağımlı değişkenler olan (1) alanda yaşayanların güven duygusu (kişilere göre), (2) alanda yaşamayanların güven duygusu (sokaklara göre) ve (3) olay dağılımı (sokaklara göre) değişkenleri ile bağımsız değişkenler (demografik, sosyal ve fiziksel çevre özellikleri) arasındaki ilişkiler istatistiksel analizlerle incelenmiş ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki tekil etkileri ortaya konulmuştur. Ancak ilişkili bulunan bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerinde birarada (toplu) etkilerinin test edilmesi gerekmektedir. Bunun için regresyon analizi kullanılmıştır.

Yapılan istatistiksel analizler sonucunda alanda yaşayanların güven duygusunu etkileyen sosyal yapı (göç, aidiyet, sosyal çevre kalitesi, komşulardan memnuniyet) ve fiziksel yapı özelliklerine (okul, park ve çocuk oyun alanları, sosyal ve kültürel tesisler, sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetlerinin kalitesinden memnuniyet) dair sekiz bağımsız değişken olduğu ortaya konmuştur. Alanda yaşamayanların güven duygusu ile sosyal ve ekonomik yapı değişkenleri arasında ilişki bulunamazken, güven duygusunu etkileyen fiziksel yapı özelliklerinden (kurbanın görüş açısı, kurbanın kaçış olanağı, saldırganın saklanma olanağı, kapalılık, kamu-özel alan arası geçiş, bakım, uyum, estetik, çalı miktarı ve yüksekliği, duvar miktarı ve yüksekliği, bina yüksekliği) 13 değişken ile ilişkisi bulunmuştur. Olay sayısı ise alanda yaşayanların güven duygusu ile ilişkili çıkmazken, alanda yaşamayanların güven duygusu ile ilişkili bulunmuştur.

Üç bağımlı değişken (alanda yaşayanların güven duygusu, alanda yaşamayanların güven duygusu, olay dağılımı) üzerinde etkileri olduğu saptanan bağımsız değişkenlerin (alanda yaşayanların güven duygusunu etkileyen sekiz bağımsız değişken ve alanda yaşamayanların güven duygusunu etkileyen onüç değişken) sayıca fazla olması ve 68 sokak özelinde değerlendirme sonuçlarını içermesi nedeni ile bağımsız değişkenlerin tek tek analizlere dahil edilmesi mümkün olamamaktadır. Bu nedenle, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerinde birarada (toplu)

etkilerinin regresyon analizi ile test edilebilmesi için öncelikle aralarında ilişki olan ve birbirleri ile benzer olduğu düşünülen bağımsız değişkenler gruplandırılmıştır. Yapılan gruplandırma sonrası oluşan yeni değişken gruplarının değerleri, aralarındaki ilişkinin yönü (pozitif veya negatif yönlü olma durumu) dikkate alınarak hesaplanmıştır. Regresyon analizlerinde, oluşan yeni değişken grupları ve hesaplanan yeni değişken değerleri esas alınmıştır.

4.5.1 Alanda Yaşayanların Güven Duygusunu Etkileyen Bağımsız Değişkenlerin (Sosyal ve Fiziksel Çevre Değişkenlerinin) Gruplandırılması

Birbirleri ile benzer olduğu düşünülen değişkenlerin aralarında istatistiksel olarak da ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon analizi ile test edilmiş ve aralarında anlamlı istatistiksel ilişki olan değişkenler bir arada değerlendirilmiştir. Buna göre alanda yaşayanların “sosyal çevre kalitesinden memnuniyet” ile “komşulardan memnuniyet” değişkenleri arasında anlamlı görülen ilişki test edilmiş ve iki değişken arasında pozitif yönlü ilişki bulunmuştur ($r=0,223$ ve $p=0,001$).

Tablo 4.16 Fiziksel çevre memnuniyeti değişkenleri arasındaki ilişki tablosu

İncelenen İlişkiler	Gözlem sayısı (N)	Pearson Korelasyon Katsayısı (r)	Önem Düzeyi (p)
“Okulların kalitesinden memnuniyet” ve “Park ve çocuk oyun alanlarından memnuniyet”	240	0,041	0,529
“Okulların kalitesinden memnuniyet” ve “Sosyal ev kültürel tesislerin kalitesinden memnuniyet”	240	0,137*	0,033
“Okulların kalitesinden memnuniyet” ve “Sağlık tesislerinden memnuniyet”	240	0,204**	0,002
“Park ve çocuk oyun alanlarından memnuniyet” ve “Sosyal ve kültürel tesislerden memnuniyet”	240	0,551**	<0,0005
“Park ve çocuk oyun alanlarından memnuniyet” ve “Sağlık tesislerinden memnuniyet”	240	0,229**	<0,0005
“Sosyal ve kültürel tesislerden memnuniyet” ve “Sağlık tesislerinden memnuniyet”	240	0,155*	0,017

**%5’lik düzeyde anlamlı

*%10’luk düzeyde anlamlı

Fiziksel çevre memnuniyetine yönelik değişkenlerin de benzer olduğu düşünülmüş ve dört değişken arasında yapılan Pearson Korelasyon analizi

yapılmıştır. Korelasyon analizi sonucunda “park ve oyun alanlarından memnuniyet” ile “okul alanlarından memnuniyet” değişkenleri arasında ilişki bulunamazken diğer değişkenler birbirleri ile ilişkili bulunmuştur (Tablo 4.18).

Yukarıda açıklandığı üzere, alanda yaşayanların güven duygusunu etkilediği istatistiksel olarak kanıtlanan bazı bağımsız değişkenler gruplandırılarak yeni değişkenler tarif edilmiştir. Tablo 4.17, aşağıda anlatılacak olan regresyon analizlerinde kullanılan gruplandırılmış ve gruplandırılmamış bağımsız değişkenlere ait bilgiyi içermektedir.

Tablo 4.17 Alanda yaşayanların güven duygusu ile ilişkili değişkenlerin gruplandırma yöntemi

	Gruplandırma sonrası oluşan yeni değişkenler	Gruplandırmaya dahil edilen değişkenler	Gruplandırmada değişkenlerin bir araya gelme yöntemi
Sosyal Çevre Değişkenleri	Göç	Göç ile gelmiş olmak	Göç = göç ile gelmiş olmak
	Aidiyet	Kendini mahalleye ait hissetmek	Aidiyet = kendini mahalleye ait hissetmek
	Sosyal güçlü çevre	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal çevre kalitesi konusunda memnuniyet Komşulardan memnuniyet 	Sosyal güçlü çevre = sosyal çevre kalitesi konusunda memnuniyet + komşulardan memnuniyet
Fiziksel Çevre Değişkenleri	Donatı memnuniyeti	<ul style="list-style-type: none"> Okulların kalitesinden memnuniyet Park ve çocuk oyun alanlarının kalitesinden memnuniyet Sosyal-kültürel tesislerin kalitesinden memnuniyet Sağlık kuruluşlarından memnuniyet 	Donatı memnuniyeti = Okulların kalitesinden memn. + park ve çocuk oyun alanlarının kalitesinden memn. + sosyo- kültürel tesislerin kalitesinden memn. + sağlık kuruluşlarından memn.

4.5.2 Alanda Yaşamayanların Güven Duygusunu Etkileyen Bağımsız Değişkenlerin (Fiziksel Çevre Değişkelerinin) Gruplandırılması

Alanda yaşamayanların güven duygusunu tekil olarak etkilediği ortaya konulan bağımsız değişkenlerden, birbirleri ile benzer olduğu düşünülen değişkenlerin aralarında istatistiksel olarak da ilişki olup olmadığı Pearson Korelasyon analizi ile test edilmiş ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunan değişkenler bir arada değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda, “kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş”, “kapalılık”, “bina yüksekliği (yoğunluk)” değişkenleri tek başına ele alınırken “bakım”, “uyum” ve “estetik” değişkenlerinin birbirleri ile benzer içerikte olduğu, aynı şekilde “çalı miktarı”, “çalı yüksekliği”, “bina miktarı”, “bina yüksekliği”, “kurbanın görüş açısı”, “kurbanın kaçış olanağı”, “saldırganın saklanma olanağı” değişkenlerinin de suça yönelik eylemlere olanak tanıyan alanları tarif etmesi dolayısıyla, aynı grup içinde değerlendirilebileceği düşünülmüştür. Gruplandırılması düşünülen bu değişkenler arasındaki istatistiksel ilişkiler Tablo 4.18 ve Tablo 4.19’da görülmektedir.

Tablo 4.18’de, “bakım”, “uyum” ve “estetik” değişkenleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Person Korelasyon analizi sonucunda üç değişken arasında pozitif yönlü güçlü ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4.18 Bakım, uyum ve estetik değişkenleri arasındaki ilişki tablosu

İncelenen İlişkiler	Gözlem sayısı (N)	Pearson Korelasyon Katsayısı (r)	Önem Düzeyi (p)
“Bakım” ve “Estetik”	68	0,911**	<0,0005
“Bakım” ve “Uyum”	68	0,827**	<0,0005
“Estetik” ve “Uyum”	68	0,868**	<0,0005

**%5’lik düzeyde anlamlı

Tablo 4.19’da, yapılan Pearson Korelasyon analizi sonucunda, “çalı miktarı”, “çalı yüksekliği”, “duvar miktarı”, “duvar yüksekliği”, “saldırganın saklanma olanağı” arasında pozitif (aynı) yönlü ilişki görülürken “kurbanın görüş açısı” ve

“kurbanın kaçış olanağı” ile diğer değişkenler arasında negatif (ters) yönlü ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4.19 Kurbanın görüş ve kaçış olanağı, saldırganın saklanma olanağı, çalı ve duvar yükseklik ve yoğunlukları arasındaki ilişki tablosu

İncelenen İlişkiler	Pearson		Önem Düzeyi (p)
	Gözlem sayısı (N)	Korelasyon Katsayısı (r)	
“Kurbanın görüş açısı” ve “Kurbanın kaçış olanağı”	68	0,785**	<0,0005
“Kurbanın görüş açısı” ve “Saldırganın saklanma olanağı”	68	-0,504**	<0,0005
“Kurbanın görüş açısı” ve “Çalı miktarı”	68	-0,293*	0,015
“Kurbanın görüş açısı” ve “Çalı yüksekliği”	68	-0,301*	0,013
“Kurbanın görüş açısı” ve “Duvar miktarı”	68	-0,437**	<0,0005
“Kurbanın görüş açısı” ve “Duvar yüksekliği”	68	-0,448**	<0,0005
“Kurbanın kaçış olanağı” ve “Saldırganın saklanma olanağı”	68	-0,240*	0,049
“Kurbanın kaçış olanağı” ve “Çalı miktarı”	68	-0,347**	0,004
“Kurbanın kaçış olanağı” ve “Çalı yüksekliği”	68	-0,298*	0,014
“Kurbanın kaçış olanağı” ve “Duvar miktarı”	68	-0,511**	<0,0005
“Kurbanın kaçış olanağı” ve “Duvar yüksekliği”	68	-0,490**	<0,0005
“Saldırganın saklanma olanağı” ve “Çalı miktarı”	68	0,472**	<0,0005
“Saldırganın saklanma olanağı” ve “Çalı yüksekliği”	68	0,402**	0,001
“Saldırganın saklanma olanağı” ve “Duvar miktarı”	68	0,074	0,548
“Saldırganın saklanma olanağı” ve “Duvar yüksekliği”	68	0,037	0,764
“Çalı miktarı” ve “Çalı yüksekliği”	68	0,902**	<0,0005
“Çalı miktarı” ve “Duvar miktarı”	68	0,408**	0,001
“Çalı miktarı” ve “Duvar yüksekliği”	68	0,360**	0,003
“Çalı yüksekliği” ve “Duvar miktarı”	68	0,420**	<0,0005
“Çalı yüksekliği” ve “Duvar yüksekliği”	68	0,395**	0,001
“Duvar miktarı” ve “Duvar yüksekliği”	68	0,886**	<0,0005

**%5’lik düzeyde anlamlı

**%10’luk düzeyde anlamlı

Alanda yaşamayanların güven duygusunu etkileyen bağımsız değişkenlerin, gruplandırmaya dahil edilmesi ve gruplandırma sonrası oluşan yeni değişken isimleri Tablo 4.20’de görülmektedir.

Tablo 4.20 Alanda yaşamayanların güven duygusu ile ilişkili değişkenleri gruplandırma yöntemi

	Gruplandırma sonrası oluşan yeni değişkenler	Gruplandırmaya dahil edilen değişkenler	Gruplandırmada değişkenlerin bir araya gelme yöntemi
Fiziksel Çevre Değişkenleri	Kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş	Kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş	Kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş = “kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş”
	Bakım-uyum-estetik	<ul style="list-style-type: none"> • Bakım • Uyum • Estetik 	Bakım-uyum-estetik = Bakım + Uyum + Estetik
	Bina Yoğunluk	Bina yüksekliği	Yoğunluk = Bina yüksekliği
	Suçta yönelik eylemlere olanak veren alanlar	<ul style="list-style-type: none"> • Saldırganın saklanma olanağı • Çalı miktarı • Çalı yüksekliği • Duvar miktarı • Duvar yüksekliği • Kurbanın görüş açısı • Kurbanın kaçış olanağı 	Suçta yönelik eylemlere olanak veren alanlar = Saldırganın saklanma olanağı + çalı miktarı + çalı yüksekliği + duvar miktarı + duvar yüksekliği – kurbanın görüş açısı – kurbanın kaçış olanağı
	Kapalılık	kapalılık	kapalılık = kapalılık

4.5.3 Olay ve Güven Duygusu Üzerinde Sosyal ve Fiziksel Çevre Özelliklerinin Toplu Etkileri

Çalışmanın önceki aşamalarında bağımsız değişkenlerin üç bağımlı değişken (olay dağılımı, alanda yaşayanların güven duygusu, alanda yaşamayanların güven duygusu) üzerindeki tekil etkileri ortaya konmuş olup, birarada (toplu) etkilerinin belirlenebilmesi için değişkenlerin gruplandırılması ve gruplandırma sonrası değişken değerlerinin hesaplanmasına dair yöntemler anlatılmıştır. Yapılacak regresyon analizlerinde, yeni değişken grupları ve değişken değerleri kullanılarak üç bağımlı değişken üzerinde, bağımsız değişkenlerin birarada etkileri incelenecektir.

Bağımlı değişken üzerinde toplu (birarada) etkisi en güçlü olan bağımsız değişkenlerin hangileri olduğunu belirleyebilmek için yapılan birçok regresyon analizi içerisinde en yüksek R^2 değerini veren regresyon modelleri burada rapor edilmektedir.

4.5.3.1 Olay Dağılımı Üzerinde Etkileri Olan Bağımsız Değişkenler

Çoklu Regresyon Analizinde olay dağılımı bağımlı değişken ve (1) “donatı memnuniyeti”, (2) “kapalılık”, (3) “aidiyet”, (4) “bina yoğunluğu”, (5) “göç”, (6) “güçlü sosyal çevre”, (7) “bakım-uyum-estetik”, (8) “suça yönelik eylemlere olanak veren alanlar”, (9) “kamu ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş” değişkenleri ise bağımsız değişken olarak tarif edilmiştir. Bu analizin sonuçlarına göre modele dahil edilen dokuz bağımsız değişkenin olay dağılımındaki varyansın %36’sını açıkladığı; başka bir deyişle olay dağılımının %36 oranında bu faktörlere bağlı olarak şekillendiği görülmektedir ($R^2=0,356$)

Tablo 4.21 Olay dağılımına etki eden bağımsız değişkenlerin çoklu regresyon analizi katsayı tablosu

Değişkenler	Standardize edilmemiş katsayılar		Standart katsayılar	t	p
	B	Std. hata	Beta		
Sabit değer	7,533	8,591		0,877	0,384
Kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş	-0,295	0,866	-0,066	-0,341	0,735
Bakım-uyum-estetik	0,098	0,256	0,065	0,383	0,703
Bina yoğunluğu	0,020	0,762	0,004	0,026	0,979
Suça yönelik eylemlere olanak veren alanlar	-0,195	0,139	-0,218	-1,404	0,166
Kapalılık	1,803	0,854	0,362	2,111	0,039
Göç	-0,489	1,236	-0,044	-0,396	0,694
Aidiyet	-0,748	2,201	-0,038	-0,340	0,735
Güçlü sosyal çevre	0,187	0,487	0,044	0,383	0,703
Donatı memnuniyet	-0,871	0,276	-0,377	-3,162	0,002

Katsayı tablosunda (Tablo 4.21), her bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkileri görülmektedir. Buna göre donatı memnuniyeti ve kapalılık değişkenlerinin olay dağılımı üzerindeki etkisi $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

4.5.3.2 Alanda Yaşayanların Güven Duyusuna Etki Eden Değişkenler

Çoklu Regresyon Analizinde “alanda yaşayanların güven duygusu” bağımlı değişken ve (1) “donatı memnuniyeti”, (2) “kapalılık”, (3) “aidiyet”, (4) “bina yoğunluğu”, (5) “göç”, (6) “güçlü sosyal çevre”, (7) “bakım-umuyum-estetik”, (8) “suça yönelik eylemlere olanak veren alanlar”, (9) “kamu ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş” değişkenleri ise bağımsız değişken olarak tarif edilmiştir. Bu analizin sonuçlarına göre modele dahil edilen dokuz bağımsız değişkenin “alanda yaşayanların güven duygusuna” ait varyansın %26’sını açıkladığı; bir başka ifade ile, “alanda yaşayanların güven duygusunun %26 oranında bu faktörlere bağlı olarak şekillendiği görülmektedir ($R^2=0,260$).

Tablo 4.22 Alanda yaşayanların güven duygusuna etki eden bağımsız değişkenlerin çoklu regresyon analizi katsayı tablosu

Değişkenler	Standardize edilmemiş katsayılar		Standart katsayılar	t	p
	B	Std. hata	Beta		
Sabit değer	0,364	2,008		0,181	0,857
Kamu-özel alan arası geçiş	0,056	0,202	0,057	0,275	0,785
Bakım-uyum-estetik	0,055	0,060	0,166	0,916	0,363
Bina yoğunluğu	0,018	0,178	0,015	0,098	0,922
Suçta yönelik eylemlere olanak veren alanlar	-0,028	0,033	-0,146	-0,875	0,385
Kapalılık	-0,099	0,200	-0,091	-0,497	0,621
Göç	0,168	0,289	0,069	0,583	0,562
Aidiyet	-1,000	0,514	-0,231	-1,944	0,057
Güçlü sosyal çevre	0,239	0,114	0,258	2,099	0,040
Donatı memnuniyeti	0,125	0,064	0,247	1,935	0,058

Katsayı tablosunda (Tablo 4.22), her bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkileri görülmektedir. Buna göre güçlü sosyal çevre değişkeninin olay dağılımı üzerindeki etkisi $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

4.5.3.3 Alanda Yaşamayanların Güven Duygusuna Etki Eden Değişkenler

Çoklu Regresyon Analizinde “alanda yaşamayanların güven duygusu” bağımlı değişken ve (1) “donatı memnuniyeti”, (2) “kapalılık”, (3) “aidiyet”, (4) “bina yoğunluğu”, (5) “göç”, (6) “güçlü sosyal çevre”, (7) “bakım-uyum-estetik”, (8) “suça yönelik eylemlere olanak veren alanlar”, (9) “kamu-özel alan arası geçiş” değişkenleri ise bağımsız değişken olarak tarif edilmiştir. Bu analizin sonuçlarına göre modele dahil edilen dokuz bağımsız değişkenin “alanda yaşamayanların güven duygusuna” ait varyansın %85’ini açıkladığı; başka bir deyişle “alanda yaşamayanların güven duygusunun %85 oranında bu faktörlere bağlı olarak şekillendiği görülmektedir ($R^2=0,852$).

Tablo 4.23 Alanda yaşamayanların güven duygusuna etki eden bağımsız değişkenlerin çoklu regresyon analizi katsayı tablosu

Değişkenler	Standardize edilmemiş katsayılar		Standart katsayılar	t	p
	B	Std. hata	Beta		
Sabit değer (Constant)	2,218	0,848		2,615	0,011
Kamu-özel alan arası geçiş	0,193	0,085	0,209	2,260	0,028
Bakım-uyum-estetik	0,139	0,025	0,446	5,492	0,000
Yoğunluk	0,103	0,075	0,091	1,364	0,178
Suça yönelik eylemlere olanak veren alanlar	-0,087	0,014	-0,470	-6,321	0,000
Kapalılık	-0,079	0,084	-0,077	-0,942	0,350
Göç	-0,051	0,122	-0,022	-0,420	0,676
Aidiyet	0,119	0,217	0,029	0,549	0,585
Güçlü sosyal çevre	0,106	0,048	0,122	2,215	0,031
Donatı memnuniyet	0,027	0,027	0,056	0,976	0,333

Katsayı tablosunda (Tablo 4.23), her bir bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkileri görülmektedir. Buna göre “kamu-özel alan arası geçiş”, “bakım-uyum-estetik”, “suça yönelik eylemlere olanak tanıyan alanlar”, “güçlü sosyal çevre” değişkenlerinin alanda yaşamayanların güven duygusu üzerindeki etkisi $p<0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur.

BÖLÜM BEŞ

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma kapsamında, Boğaziçi Öngörünüm Alanında mala karşı olayların dağılımı ile güven algısına etki eden sosyal, demografik ve fiziksel özelliklerin ilişkisi test edilmiştir. Kentsel tasarım çalışmalarında demografik ve sosyal yapıya dolaylı yoldan müdahale edilebilmektedir. Buna rağmen kentsel tasarım uygulamalarıyla fiziksel yapıya doğrudan müdahale şansının olması ve ayrıca bu çalışma kapsamında kullanılan veri gruplarının (alanda yaşayanlarla ve yaşamayanlarla yapılan anket değerlendirmeleri) kapsamı dolayısıyla, güven algısına etki eden değişkenlerden fiziksel çevre özelliklerinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Çalışmanın alt açılımlarından biri olarak suç korkusunu azaltan mekansal düzenlemelere yönelik taslak bir tasarım rehberinin oluşturulmasına çalışılmıştır

Bu çalışma Appleton (1975)'in “gözlem ve sığınak (prospect and refuge)” ve Nasar (2000)'in “gözlem, sığınak ve kaçış (prospect, refuge and escape) teorilerine referans etmektedir. Boğaziçi Öngörünüm Alanında güven algısı ve fiziksel mekan arasındaki ilişkiye yönelik ortaya konulan sonuçlar, Appleton (1975) ve Nasar (2000)'in çalışmalarının sonuçları ile paralellik göstermektedir. Boğaziçi Öngörünüm Alanında bulunan sokaklarda yapılan çalışmalar sonucunda Appleton (1975), Fisher ve Nasar (1992) ve Nasar (2000)'in çalışmaları ile paralel olarak “kurbanın kaçış olanağı (*escape*)”; Appleton (1975), Fisher ve Nasar (1992), Herzog ve Kutzli (2002) ve Nasar (2000)'in çalışmaları ile paralel olarak “kurbanın görüş açısı (*prospect*)”; Archea (1985), Fisher ve Nasar (1992), Hassinger (1985), Herzog ve Kutzli (2002), Nasar (2000) ve Warr'ın (1990) çalışmaları ile paralel olarak “saldırganın saklanma olanağı (refuge)” ve güven duygusu arasında ilişki görülmüştür. Ayrıca güven duygusu ile “kapalılık (*enclosure*)”, “kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş”, “bakım”, “estetik”, “uyum”, “çali yüksekliği ve miktarı”, “duvar yüksekliği ve miktarı” ve “bina yüksekliği” arasında ilişki bulunmuştur. Bu sonuca göre, özel mülkiyete konu alan ve kamusal alan arası geçişlerin güçlü tasarlandığı; kurbanın iyi görüş açısına ve kaçış olanağına sahip olduğu; bakımlı, estetik ve uyumlu bir yapılaşma biçiminin yer aldığı; buna karşın

saldırgana saklanma olanağı tanımayan; çalı yüksekliği ve miktarı, duvar yüksekliği ve miktarı ile mekanın ortalama bir kapalılık ölçęinde tutulduğu bir mekan tasarımı, güven duygusunun yüksek hissedileceği fiziksel mekan örüntüsü yaratmaktadır.

BÖA’nda olay dağılımı ile olayın gerçekleşme zamanı (gece ve gündüz gerçekleşen olaylar) ve gerçekleştiği mekan (özel mülke konu alanda ve kamusal alanda gerçekleşen olaylar) arasında ilişki görölmüştür. Bir başka ifade ile, eğer bir sokakta gece gerçekleşen olay sayısı yüksek ise gündüz gerçekleşen olay sayısı da yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde, eğer bir sokak üzerinde yüksek sayıda özel mülke konu alanda gerçekleşen olay türü (haneden hırsızlık gibi) mevcutsa o sokakta kamusal alanda gerçekleşen olay türü de (araçtan hırsızlık gibi) yüksek bulunmuştur.

Alanda yaşayanların ve alanda yaşamadan sokağı yerinde gören veya fotoğraftan bakarak değerlendirenlerin, sokağa dair hissettikleri güven duygusu arasında ilişki bulunmuştur. Nesnel olay dağılımı ile alanda yaşayanların sokağa dair güven duygusu değerlendirmeleri arasında ilişki bulunamamıştır. Buna karşın alanda yaşamadan, yalnızca çalışma sırasında alanda bulunan veya fotoğraftan bakarak değerlendirme yapanların sokağa dair hissettikleri güven duygusu ile nesnel olay dağılımı arasında ilişki bulunmuştur. Bu tez kapsamı ve çalışmanın sınırlılıkları dolayısıyla nesnel olay dağılımı ile alanda yaşayan ve alanda yaşamayanların güven duygusu değerlendirmeleri arasındaki farklılığın nedenlerine açıklık getirilememiştir.

Alanda yaşamayan kişiler tarafından, seçilen sokakların fiziksel çevre özellikleri değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda 2 numaralı (Şekil 5.1) ve 28 numaralı (Şekil 5.2) sokakların, “kurbanın görüş açısı”, “kurbanın kaçış olanağı”, “kapalılık”, “kamu ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş”, “bakım”, “estetik” ve “uyum” değerlendirmelerinin yüksek, buna karşın “saldırganın saklanma olanağı” değerlendirmesinin düşük olduğu sokaklar içerisinde yer aldığı görölmüştür. Buna ek olarak “ağaç miktarı”, “ağaç yüksekliği”, “çalı miktarı”, “çalı yüksekliği” ve “duvar yüksekliği 28 numaralı sokak için “yüksek” olarak değerlendirilmiş, 2 numaralı sokağın ise “duvar miktarı” ve “çalı yüksekliği” değerlendirmesinin düşük olduğu görölmüştür.

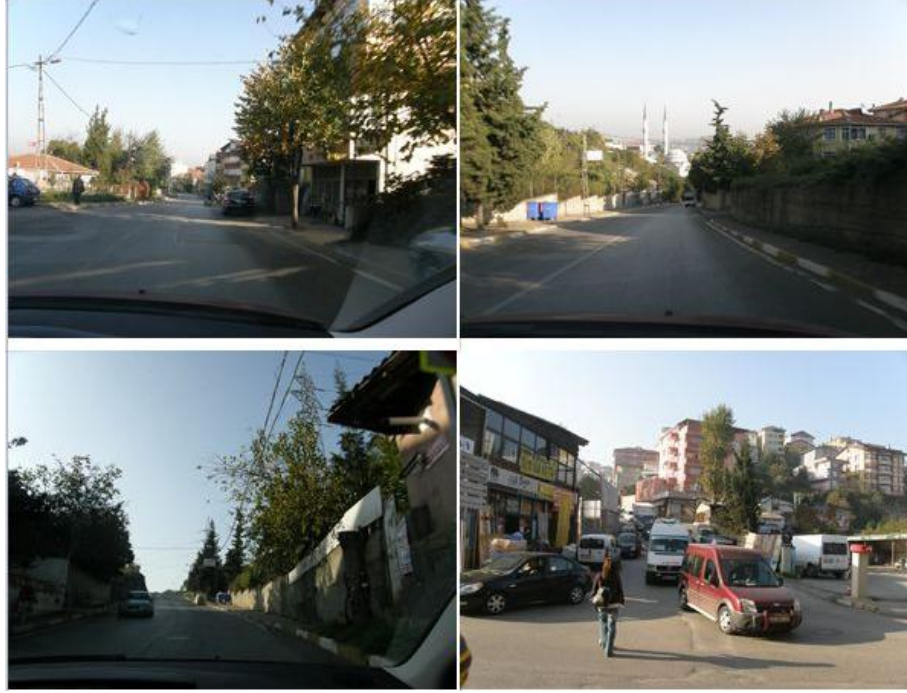

Şekil 5.1 2 numaralı sokak (kurbanın görüş açısı, kurbanın kaçış olanağı, kapalılık, kamu ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş, bakım, estetik ve uyumun yüksek, saldırganın saklanma olanağının düşük değerlendirildiği sokağa bir örnek)

Şekil 5.2 28 numaralı sokak (kurbanın görüş açısı, kaçış olanağı, kapalılık, kamu ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş, bakım, estetik ve uyumun yüksek, saldırganın saklanma olanağının düşük değerlendirildiği sokağa bir örnek)

“Kurbanın görüş açısı”, “kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş”, “bakım”, “estetik”, “uyum”, “bina miktarı” ve “bina yüksekliği” değerlendirmesinin düşük “saldırganın saklanma olanağı”, “çalı miktarı”, “çalı yüksekliği” ve “ağaç miktarının” ise yüksek olduğu sokaklardan birinin 65 numaralı sokak (Şekil 5.3) olduğu görülmüştür. 59 numaralı sokak ise (Şekil 5.4) “kurbanın kaçış olanağı” ve “kapalılık” değişkenlerinin en düşük derecede değerlendirildiği sokaktır.

Şekil 5.3 65 numaralı sokak (Kurbanın görüş açısı, kamu-özel mülkiyete konu alan arası geçiş, bakım, estetik, uyum, bina miktarı ve yüksekliğinin düşük, saldırganın saklanma olanağı, çalı miktarı ve yüksekliği ve ağaç miktarının yüksek değerlendirildiği sokaklardan bir örnek)

Şekil 5.4 59 numaralı sokak (Kurbanın kaçış olanağı ve kapalılığın en düşük değerlendirildiği sokak)

Alanda yaşamayan kişilerle yapılan, seçilen sokakların fiziksel çevre özellikleri ve sokağa dair hissedilen güven duygusu değerlendirmesi sonucunda güven duygusunun en yüksek hissedildiği sokakların “kurbanın görüş açısı”, “kurbanın kaçış olanağı”, “kapalılık”, “kamu ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş”, “bakım”, “estetik” ve “uyum” değerlendirmelerinin yüksek, buna karşın “saldırganın saklanma olanağı” değerlendirmesinin düşük olduğu 2 numaralı (Şekil 5.1) ve 28 numaralı (Şekil 5.2) sokaklar olduğu görülmüştür. Buna karşın güven duygusunun en düşük değerlendirildiği sokakların “kurbanın görüş açısı”, “kamu-özel alan arası geçiş”, “bakım”, “estetik” ve “uyum” değerlendirmesinin en düşük, “saldırganın saklanma olanağı”, “çalı miktarı”, “çalı yüksekliği” ve “ağaç miktarının” ise en yüksek olduğu Şekil 5.3’de fotoğrafları görülen 65 numaralı sokak olduğu görülmüştür. (Ek 25’de güven duygusunun düşük ve yüksek hissedildiği sokaklardan örnekler yer almaktadır.).

Bu çalışmada, kurbanın görüş açısının güçlü ve zayıf olduğu sokakların fiziksel özellikleri karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda kurbanın görüş açısının güçlü olduğu sokaklarda, arkasında saklanma olanağı tanıyan yoğunluk ve

yükseklikte çalı türlerinin, arkasına saklanmaya olanak tanıyacak yükseklikte duvar ve yine benzer şekilde saklanmaya olanak tanıyacak genişlikte gövde çapına sahip ağaçların bulunmadığı; keskin dönüşlerden uzak ve ileriye görmeye olanak tanıyan yol biçimine sahip sokakların kurban için geniş görüş açısı sağladığı görülmüştür. Gerçekleştirilecek tasarım çalışmalarında, görüş açısını engellemeyecek ve saklanmaya olanak tanımayacak özelliklerdeki peyzaj öğelerinin seçilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, kullanılacak ağaç türlerinin küçük gövde çapına sahip türlerden seçilmesi, çalıların yüksekliğinin arkasına bir insanın saklanmasına olanak tanımayacak yükseklikte olması, yüksek duvarlar yerine benzer şekilde saklanmaya imkan tanımayan alçak duvar veya arka tarafı görmeye imkan tanıyan çit gibi yapı elemanlarının kullanılması gerekmektedir. Ek 26’da kurbanın görüş açısının yüksek ve düşük olarak değerlendirildiği sokaklardan örnekler yer almaktadır.

Kurbanın kaçış olanağının güçlü ve zayıf olarak değerlendirildiği sokakların karşılaştırılması sonucunda, kurbanın kaçış olanağı tanıyan mekansal düzenlemelerin oluşturulabilmesine yönelik olarak tehlike anında kaçmayı engellemeyecek yoğunluk ve yükseklikte çalı, duvar ve ağaç gibi peyzaj elemanlarının kullanılması, binaların yola bakan cephelerinde olası bir saldırı halinde sığınıp yardım istenebilecek pencere ve kapıların olması, konut ve konut dışı kullanımların birarada bulunduğu, yaya ve araç trafiği ile toplu taşıma güzergahı ve duraklarının yer aldığı mekansal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ek 27’de kurbanın kaçış olanağının yüksek ve düşük olarak değerlendirildiği diğer sokaklardan örnekler yer almaktadır.

Saldırganın saklanma olanağının güçlü ve zayıf olarak değerlendirildiği sokaklar karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucuna göre, saldırganın saklanma olanağı tanımayacak sokakların oluşturulması için kurbanın görüş açısının güçlü olduğu sokaklarla benzer tasarım kriterleri dikkate alınmalıdır. Ek 28’de saldırganın saklanma olanağının yüksek ve düşük olarak değerlendirildiği diğer sokaklardan örnekler yer almaktadır.

Kamu ve özel mülkiyete konu alanlar arasında geçişin güçlü tanımlandığı sokakların özelliklerine bakıldığında ise, binaların ön bahçeye sahip olmasının, binalar ile yollar arasında kaldırımların mevcut olmasının özel mülkiyete konu alanlar ile kamusal alanlar arasında geçişin daha güçlü hissedilmesine neden olduğu görülmektedir. Ek 29’da kamu ve özel mülkiyete konu alanlar arası geçişin yüksek ve düşük olarak değerlendirildiği diğer sokaklardan örnekler yer almaktadır.

Kapalılık düzeyi saklanma olanağı, kurbanın görüş açısı ve kurbanın kaçış olanağı ile ilişkilidir. Kapalılık düzeyinin çok yüksek olduğu mekanlarda genellikle görüş açısı daha dar olabilmekte ve ayrıca saklanma olanağı sağlayabileceği gibi kurbanın kaçışına engel olması dolayısıyla güvensiz hissedilmektedir. Ek 30’da kapalılık düzeyinin yüksek ve düşük olarak değerlendirildiği diğer sokaklardan örnekler yer almaktadır.

Alanın fiziksel özelliklerini belirlemeye yönelik olarak yapılan “bakım”, “uyum” ve “estetik” değerlendirmelerinin benzer olduğu görülmüştür. Bina cepheleri ve duvarların kalitesi-niteliği; yolların, altyapı ve yeşil alanların kalitesi ile kent mobilyalarının varlığı ve niteliği sokağa dair bakım değerlendirmesini etkilemektedir. Estetik düzey değerlendirmesinin güçlü ve zayıf olarak değerlendirildiği sokakların karşılaştırılması sonucunda ise sokağı çevreleyen yapıların ve duvarların fiziksel kalitesi ve niteliği, altyapı kalitesi, yol/kaldırım kaplamalarının niteliği ve kalitesinin sokağın estetik değerlendirmesini etkilediği görülmüştür. Ek 31’de bakım, Ek 32’de uyum ve Ek 33’de estetik düzeyin yüksek ve düşük olarak değerlendirildiği diğer sokaklardan örnekler yer almaktadır.

Özetle bu çalışmada, 2 ve 28 numaralı sokakların en yüksek güven değerine sahip sokaklar olduğu ve geçmiş literatürü destekler şekilde “kurbanın görüş açısı”, “kurbanın kaçış olanağı”, “kapalılık”, “kamu ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş”, “bakım”, “uyum” ve “estetik” bakımından yüksek; “saldırganın saklanma olanağı” bakımından düşük derecede değerlendirildiği görülmüştür. Benzer şekilde en yüksek güven değerine sahip 2 ve 28 numaralı sokaklar, “ağaç miktarı ve yüksekliği”, “çalı miktarı ve yüksekliği” ve “duvar miktarı ve yüksekliği”

bakımından düşük değere sahiptir. Buna karşın en düşük güven değerine sahip sokağın ise “saldırganın saklanma olanağı”, “ağaç miktarı”, “çalı miktarı ve yüksekliğinin” yüksek ve benzer şekilde “kurbanın görüş açısı”, kamu ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş”, “bakım”, “estetik”, “uyum”, “bina miktarı ve yüksekliğinin” düşük değere sahip olarak değerlendirildiği 65 numaralı sokak olduğu görülmüştür.

Bu çalışmanın sonuçları, güven duyulan mekanların oluşturulması için gerekli taslak tasarım rehberi oluşturmaya yönelik bir altlık oluşturmaktadır. Yapılacak kentsel tasarım çalışmalarında, güven duygusunun yüksek hissedileceği mekansal tasarımların yaratılmasında yol gösterici olmanın yanısıra, olay sayısı düşük olduğu halde güvensiz hissedildiği için kullanılmaktan kaçınılan kent parçalarının güvenli hissedilmesine yönelik yeniden tasarlanma sürecinde rehberlik yaparak mekanın yeniden kullanılabilir hale gelmesine yardımcı olabilecektir. Ancak olay sayısının yüksek olduğu sokaklarda güven duygusunu yüksek hissettirecek mekansal düzenlemeler, sokağın kullanıcısı olan bireyi, kendini rahat hissetmesi ve olaylara karşı tedbir almaması sonucunda dışarıdan gelecek tehlikelere karşı daha savunmasız kılacaktır. Bu nedenle güven duygusunu arttıracak tasarım çalışmalarında öncelikle mekana dair olay dağılımı incelenerek olayın ortaya çıkmasına olanak tanıyan etmenlerin ortaya konulması ve bu yönde çözüm önerilerinin üretilmesi gerekmektedir.

Gerçekleştirilecek kentsel tasarım çalışmalarında, suç korkusunu azaltmaya yönelik fiziksel çözümler oluşturulurken sosyal boyut gözardı edilmemelidir. Özellikle bu çalışma kapsamında da güven duygusu ile ilişkili bulunan fiziksel çevre faktörlerinden kurbanın görüş açısını ve kaçış olanağını engellediği, saldırganın saklanma olanağını arttırdığı gerekçesiyle ağaç, çalı gibi peyzaj öğelerinin kullanılmadığı; insanların bir araya gelerek sosyal etkileşimde bulunabilecekleri toplanma alanlarının olmadığı; düz, kesin hatlı yol-yapı sisteminin uygulandığı; sosyal boyutun bütünüyle göz ardı edildiği tekdüze mekansal çözümlerden kaçınmak gerekmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulguların doğrudan kullanılmasından önce çalışmanın eksiklerinden bahsetmek bundan sonraki araştırmaları yönlendirmek açısından yararlı olacaktır. Öncelikle bu çalışmada karşılaşılan bazı sorunlar, yapılan istatistiksel analizlerde ulaşılan sonuçların doğruluğunu etkilemektedir. Yaşanılan sorunlardan ilki çalışma bölgesi olan Boğaziçi Öngörünüm Alanına ait olay, sosyal ve ekonomik yapı, demografik yapı ve fiziksel yapıya ait özelliklerin elde edilmesi, düzenlenmesi ve biraraya getirilmesi sürecinde yaşanmıştır. Öncelikle farklı kurumlardan elde edilen ve bu nedenle farklı formatlarda hazırlanmış olan veri gruplarının bir araya getirilmesi gerekmiştir. Özellikle veri girişinde insan kaynaklı hataların yapılmış olması bazı kayıtların değerlendirme dışında bırakılmasına neden olmuştur. Ayrıca verilerin harita ortamına aktarılması sürecinde de harita ile sözel veri arasında uyumsuzluklar sözkonusu olabilmiştir. Bu nedenle suça yönelik olayların bir bölümü ile demografik, sosyal ve kültürel yapıya ait bazı veriler değerlendirmeye alınamamıştır. Bazı verilerin değerlendirme dışı bırakılması istatistiksel sonuçların doğruluğunu etkileyebilmektedir.

Bu çalışma kapsamında karşılaşılan bir diğer sorun, olay ve anket verilerinin sokaklara göre değerlendirilmesi, buna karşın özellikle çok uzun sokaklarda sokağın homojen bir fiziksel, sosyal ve ekonomik yapıya sahip olmamasıdır. Gelecekte, olay ve olayın gerçekleştiği mekanın noktasal olarak belirlendiği ve güven duygusunun olayın gerçekleştiği noktanın fiziksel özellikleri dikkate alınarak değerlendirildiği çalışmaların yapılması farklı sonuçları ortaya koyabilecektir.

Suç dağılımı, sokaklara göre olay sayısı dikkate alınarak incelenmiştir. Sokak uzunluklarının farklılaşması nedeni ile sokak bütününde suç sayılarının dikkate alınması, suç dağılımı ile güven duygusu ilişkisine yönelik istatistiksel analizlerin sonuçlarını etkileyebilecektir. Bu nedenle gelecek çalışmalarda, sokak uzunluklarını da dikkate alarak sokağın birim uzunluğuna düşen olay sayısı (olay oranları) ile güven duygusu ilişkisinin incelenmesi farklı sonuçları ortaya koyabilecektir.

Çalışma alanına ait bina yapım tekniği, bina fiziksel kalitesi, kat adedi, doku ve arazi kullanıma yönelik fiziksel özelliklerden bahsedilmiş, ancak iki veri grubunun

farklı formatlarda elde dilmiş olması nedeni ile bu özellikler ile güven duygusu arasındaki ilişki incelenememiştir. Bu çalışma kapsamında, Boğaziçi Öngörünüm Alanı hakkında bilgi vermek amacıyla alana ait bu fiziksel özelliklerden bahsedilmiştir. Gelecek çalışmalarda, bu fiziksel özelliklerin istatistiksel analizlere dahil edilmesi, güven duygusu ve fiziksel özelliklerin ilişkisine dair bulunan sonuçları ekileyebilecektir.

Yapılan istatistiksel analizlerin doğruluğunu etkileyebilecek bir diğer nokta, fotoğraf üzerinden değerlendirme yapılmasıdır. Fotoğraf çekimleri her sokak için aynı zaman diliminde yapılamamış, gün içine yayılacak şekilde çekimler gerçekleştirilmiştir. Sokakların yaya ve araç tarafından kullanılma yoğunluğu gün içinde değişebilmektedir. Yaya ve araç yoğunluğunun değerlendirmeyi etkileyebilmesi dolayısı ile bundan sonra yapılacak çalışmalarda aynı zaman dilimi içinde sokakların değerlendirilmesi daha doğru olacaktır. Buna ek olarak, özellikle çok uzun ve düz olmayan sokaklarda farklılaşan fiziksel yapı sokağın başı, sonu ve her iki yöne olmak üzere çekilen dört fotoğraf ile tanımlanamayabilmektedir. Sokakların değerlendirmeyi yapacak kişiler tarafından yerinde görülmesi, üç boyutlu simülasyon tekniklerinin veya günümüzde ülkemizde de kullanılmaya başlanan sokak panoramalarının görülebildiği programlar (googlemaps, yandex haritaları gibi) ve internet arama servislerinin kullanılması farklı sonuçları ortaya koyabilecektir.

Bu çalışma kapsamında, güven duygusuna etki eden fiziksel çevre özelliklerinin belirlenmesine yönelik olarak, Appleton ve Nasar'ın ortaya koyduğu parametrelere odaklanılmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, yere ait farklı parametreler ile çalışmanın geliştirilmesi, güven duygusuna etki eden faktörlerin belirlenmesine yönelik olarak literatüre katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada, özellikle güven duygusuna dair ölçümlemede öznel bir yaklaşım izlenmiş, güven duygusuna dair nesnel bir değerlendirme ölçütü oluşturulmamıştır. Bundan sonraki çalışmalarda güven duygusu ve fiziksel özelliklere yönelik nesnel değerlendirme ölçütlerinin oluşturulması gerekmektedir. İleride yapılacak tasarım

rehberi oluşturulmasına yönelik çalışmalarda, bu çalışmada karşılaşılan zorluklar ve hata olasılıkları dikkate alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ackah, Y. (2000). Fear of crime among an immigrant population in the Washington, DC Metropolitan area. *Journal of Black Studies*, 30(4), 553-573.
- Ackerman, V.W. (1998). Socioeconomic Correlates Of Increasing Crime Rates İn Smaller Communities. *Professional Geographer*, 50, 372-387.
- Adu-Mireku, S. (2002). Fear of crime among residents of three communities in accra, Ghana. *International Journal of Comparative Sociology, Department of Social Sciences, Fayetteville State University*, 43, 153-168.
- Akers, R.L., La Greca, A.J., Sellers, C. ve Cochran, J. (1987). Fear of crime and victimization among the elderly in different types of communities. *Criminology*, 25(3), 487-506.
- Aksoy, E. (2007). Suç ve güvenli kent yaklaşımı. *Dosya 06*, 55, 11-15.
- Aksoy, H. (2002). The geographic information system of Bursa Police Department. *International Symposium on GIS*, 23-26 September, Istanbul
- Alston, L.T. (1986). *Crime and older Americans*. Springfield, IL: Charles C. Thomas
- Altman, I. (1975). *The environment and social behavior: Privacy, personal space, territory, and crowding*. Monterey, California: Brooks/Cole Publishing Company
- Alvazzi del Frate, A. ve Patrignani, A. (1995). Women's victimisation in the developing world. *Issues & Reports*, 5 Rome: UNICRI.
- Anderson, A.M. (2005). Crime measures and the spatial analysis of criminal activity. *Brit. J. Criminology*, 258-285.

- Apak, S., Ülken, G. ve Ünlü A.(2002). Yeni bir toplu konut yerleşmesinde güvenlik duygusunun değerlendirilmesi. *İstanbul Teknik Üniversitesi Dergisi/A Mimarlık, Planlama, Tasarım, 1(1)*, 65-72
- Appleton, J. (1975). *The experience of landscape*. London: Wiley.
- Archea, P. (1985). Crime and the Environment: new perspectives. *Journal of Architectural and Planning Research, 2*, 227-229
- Archea, J.C.(1985). The Use of Architectural Props in the Conduct of Criminal Acts. *Journal of Architectural and planning research, 2*, 245-259
- Ataç, E. (2007). Suçun kentsel mekandaki algısı; “güvensizlik hissi”. *Dosya 06, 55*, 16-23
- Atkins, S., Husain, S. ve Storey, A. (1991). The influence of street lighting on crime and fear of crime. *Crime Prevention Unit Paper No. 28*. London: Home office.
- Ayhan, İ. (2007). *Kentte suç oranının ekonomik, sosyal ve mekansal değişkenlerle modellenmesi*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, İzmir
- Baldassarre, M. (1985). The elderly and fear of crime. *Sociology and social research, 70(3)*, 218-221
- Baran, P.K., Smith, W.R ve Toker, U. (2007). The space syntax and crime: Evidence from a suburban community. *6. Uluslararası Space Syntax Sempozyumu*, İstanbul
- Becker, F.D. (1986). The effect of physical and social factors on residents sense of security in multi-family housing developments. *Journal of Architectural Research, 4*, 18-24

- Belyea, M.J. ve Zingraff, M.T. (1988). Fear of crime and residential location. *Rural Sociology*, 53, 473-486
- Berry, J.W. ve Kim, U. (1988). Acculturation and mental health. P.R. Dasen., J.W. Berry. ve N. Sartorius (Eds.), *Health and cross-cultural psychology: Towards applications* içinde (207-238). Newbury Park. CA: Sage.
- Blobaum, A. ve Hunecke, M. (2005). Percieved danger in urban pubic space. *Environment and Behavior*, 27(4),465-486.
- Borooah, V. ve Carcach, C.A. (1997). Crime and fear. *British Journal Criminology*, 37(4), 635-657
- Brantingham, P.J. (2005). Crime analysis for design professionals: Architects, landscape architects, urban designers and planners. *36th Annual Conference Of The Environmental Design Research Association*, Edmond Oklahoma, Vancouver, Canada April 27- May 1
- Brantingham, P.J. ve Brantingham, P.L. (Eds.). (1981). *Environmental Criminology*. Beverly Hills: Sage Publications.
- Brantingham, P.J. ve Brantingham, P.L. (1984). *Patterns in crime*. New York, N: Macmillan
- Brantingham, P.J, Brantingham, P.L, Vajihollahi, M., Wuschke, K.(2008). A Topological Technique for Crime Analysis at Multiple Scales of Aggregation. D. Weisburd, W. Bernasco ve G. Bruinsma (Eds.) *Putting Crime in its Place: Units of Analysis in Spatial Crime Research*. New York: Springer-Verlag
- Braungart, M.M., Braungart, R.G. ve Hoyer, W.J. (1980). Age, sex, and social factors in fear of crime. *Sociological Focus*, 13, 55–66.

- Brillon, Y. (1987). *Victimization and fear of crime amongst the elderly*. Toronto: Butterworths
- Brown, B. (1985). Residential territories; cues to burglary vulnerability. *Journal of Architectural and Planning Research*, 2(4), 231-243.
- Brown, G. (2004). Incivilities, place attachment and crime: Block and individual effects. *Journal of Environmental Psychology*, 24, 359-371
- Brown, B. ve Altman, I.(1983). Territoriality, defensible space and residential burglary: an environmental analysis. *Journal of Environmental Psychology*, 3, 203-220
- Brown, B. B. ve Bentley, D. L. (1993). Residential burglars judge risk: The role of territoriality. *Journal of Environmental Psychology*, 13, 51-61
- Brown, B.B. ve Harris, P.B. (1989). Residential, burglary victimization: Reactions to the invasion of primary territory. *Journal of Environmental Psychology*, 9, 119-132
- Brown, B.B. ve Harris, P.B. (1996). The home and identity display: interpreting resident territoriality from home exterior. *Journal of Environmental Psychology*, 16, 187-203.
- Brown, B., Perkins, D. ve Brown, G. (2004). Crime, new housing, and housinh incivilities in a first-ring suburb: multilevel relationships across time. *Housing Policy Debate*, 15(2)
- Bursik R., J. Jr. (1988). Social disorganization and theories of crime and delinquency: Problems and prospect. *Criminology*, 26(5), 19-52

- Cahill, F.M. ve Mulligan, F.G. (2003). The determinants of crime in Tucson, Arizona. *Urban Geography*, 24, 582-610.
- Callanan, V.J. ve Teasdale, B. (2009): An exploration of gender differences in measurement of fear of crime. *Feminist Criminology*, 4(4), 359-376.
- Ceccato, V., Haining, R. ve Signoretta, P. (2002). Exploring offence statistics in stockholm city using spatial analysis tools. *Annals Of The Association Of American Geographers*, 92(1), 29-51.
- Chang, Y. (1990). Research on fear of crime in China. *Police Studies: The International Review of Police Development*, 13(1), 125-127
- Clarke, A.H. (1984). Perceptions of crime and fear of victimisation among elderly people. *Ageing and society*, 4(3), 327-342
- Clemente, F. ve Kleiman, M.B. (1976). Fear of crime and age. *Gerontologist*, 16(3), 207-210
- Clemente, F. ve Kleiman, M. B. (1977). Fear of crime in the United States: A multivariate analysis. *Social Forces* , 56, 519–31
- Cohen, L.E. ve Felson, M .(1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608
- Cook, P. ve Zarkin, G. (1985). Crime and the Business cycle. *Journal of Legal Studies*, 15(1), 115-128
- Coston, C.T.M. (1988). *An explanation of the fear of crime among shopping-bag ladies in New York*. Doktora tezi, The State University of New Jersey.

- Coston, C.T.M. (1994). Fear about crime: Rank-ordering survival concerns among vulnerable populations. 9th WSV Post Graduate Course on *Victimology, Victimization, Victim Assistance: Psychological and Legal Aspects*. Dept. of Social Psychology, Free University. May 16-28, Amsterdam.
- Cousino, C. ve Valenzuela, E. (2000) *Sociabilidad y Asociatividad: Un ensayo de sociología comparada*. In *Estudios Públicos*, Santiago: Centro de Estudios Públicos
- Covington, J. ve Taylor, R. B. (1991). Fear of crime in urban residential neighborhoods: Implications of between and within neighborhood sources for current models. *Sociological Quarterly*, 32, 231–249 .
- Cozens, P.M. (2002). Sustainable urban development and crime prevention through environmental design for the british city. Towards an effective urban environmentalism for the 21st century. *Cities*, 19(2), 129-137.
- Dallago, L., Perkins, D., Santinello, M., Boyce, W., Molcho, M. ve Morgan A. (2009). Adolescent place attachment, social capital, and perceived safety: A comparison of 13 countries. *Am J Community Psychol*, 44, 148-160.
- DeLone, G.J. (2008). Public housing and the fear of crime. *Journal of Criminal Justice*, 36, 115-125.
- Deniz, D. (2007). *Secure urban environments by design: Analysis of Konak square design through crime prevention through environmental design (CPTED) principles*. Doktora tezi, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü, İzmir.
- Ditton, J. ve Innes, M. (2005). The role of perceptual intervention in the management of crime fear. *Handbook of crime prevention and community safety* (N.Tilley, ed) Bölüm 21. Cullompton: Willan

- Dolu, O. (2009). Rasyonel bir tercih olarak suç: Klasik okul düşüncelerinin suçlu açıklama ve önleme kapasitesinin değerlendirilmesi. *Polis Bilimleri Dergisi*, 4, 91-123
- Donder, L., Verte, D. ve Messelis, E. (2005). Fear of crime and elderly people: Key factors that determine fear of crime among elderly people in west flanders. *Ageing International*, 30(4), 363-376.
- Donnelly, P. (1988). Individual and neighborhood influences on fear of crime. *Sociological Forces*, 22, 69-85.
- Düzgün, Ş. (2007). Suç olgusuna teorik yaklaşımlar ve disiplinlerarasılık. *Dosya 06*, 55, 3-6
- Erdoğan, A. (2007). *Exploring crime in a spatial and temporal context: Suitable response strategies for urban planning and policing by the case of Etlik police station zone*. Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama, Ankara.
- Erdoğan, A. ve Düzgün, H.Ş. (2003). Mekan ve suç: Suç haritalaması ve diğer analitik yaklaşımlar. *Polis Dergisi*, 9(36), 482-490
- Ergun, N. ve Yirmibeşoğlu, F. (2005). İstanbul'da 2000-2004 Yılları Arasında Suçun Mekansal Dağılımı. 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 29. Kolokiyumu "Planlamada Yeni Politika Ve Stratejiler Riskler Ve Fırsatlar, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Taşkışla/İstanbul, 295-307.
- Ergun, N. ve Yirmibeşoğlu, F. (2007a). İstanbul'da suç. *Dosya 06*, 55, 24-29
- Ergun, N. ve Yirmibeşoğlu, F. (2007b). Distribution of crime rates in different districts in Istanbul. *Turkish Studies*, 8(3), 435-455

- Ergun, N. ve Yirmibeşoğlu, F. (2007c). Property and personal crime in Istanbul. *European Planning Studies*, 15(3), 339-355
- Ergun N., Giritlioğlu C. ve Yirmibeşoğlu F. (2003). Social change and criminality in the city center of İstanbul. *European Regional Science Association*, Jyvaskyla, Finland
- Erkan, N. (2005) Yaşam kalitesini etkileyen bir faktör: Kentsel vandalizm. *Planlamada yerel politika ve stratejiler*, 8 kasım dünya şehircilik günü 29. *kologyumu*, İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul, 309-316
- Farral, S., Bannister, J., Ditton, J. ve Gilchrist, E. (2000). Social psychology and the fear of crime: Re-examining a speculative model. *British Journal of Criminology*, 40, 399-413.
- Felson, M. (1996). Preventing retail theft: An application of environmental criminology. *Security Journal*, 7(1), 71-75
- Ferguson, K.M. ve Mindel, C.H. (2007). Modeling fear of crime in Dallas neighborhoods: A test of social capital theory. *Journal of Research in Crime and Delinquency* , 53, 322–349 .
- Ferraro, K. (1995). *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. Albany: State University of New York Press.
- Ferraro, K. (1996). Women's fear of victimization: Shadow of sexual assault?. *Social Forces*, 75(2), 667-690.
- Ferraro, K.F. ve LaGrange, R.L. (1992). Are older people most afraid of crime? Reconsidering age differences in fear of victimization. *Journal of Gerontology*, 10, 233-244.

- Ferraro, K.F. ve LaGrange, R. (1987). The measurement of fear of crime. *Sociological Inquiry*, 57(1), 70-101
- Fisher, B. ve Nasar, J.L. (1992). Prospect, refuge and fear of crime on the college campus: Looking closer at building design. *Environment and Behavior*, 24, 35-65.
- Franklin, C.A. ve Franklin, T.W. (2009). Predicting differences across gender. *Feminist Criminology*, 4(1), 83-106.
- Garofalo, J. (1979). Victimization and the fear of crime. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 16(1). 80-97.
- Garofalo, J. (1981). The fear of crime: Causes and consequences. *The Journal of Criminal Law & Criminology*, 72(2), 839-857.
- Gibson, C. L., Zhao, J., Lovrich, N. P. ve Gaffney, M. J.(2002). Social integration, individual perceptions of collective efficacy, and fear of crime in three cities. *Justice Quarterly*, 19, 537–564.
- Gidycz, C.A, Loh, C., Lobo, T., Rich, C., Lynn, S.J. ve Pashdog, J. (2007). Reciprocal relationships among alcohol use, risk perception, and sexual victimization: A prospective analysis. *J Am Coll Health*. 56(1), 5-14.
- Gilchrist, E., Bannister, J., Ditton, J. ve Farral, S. (1998). Women and the fear of crime. *British Journal of Criminology*, 38(2), 283-298.
- Gordon, M.T. ve Riger, S. (1989). *The Female Fear*. New York: The Free Press.
- Gordon, Diana R., J. R. Greene, Steelman, D. ve Walker, S. (1992). Urban crime policy. *Journal of Urban Affairs*, 14, 359–375.

- Göksu, E. (2003). *1929 Dünya Ekonomik Buhran Yıllarında İzmir Ve Suç Coğrafyası*. İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayını.
- Göksu, E. (2009). İllegal ekonominin karşı devrimi olarak kentsel suç. *Gecekondu: Dönüşüm, kent* içinde (409-425). Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Basım İşliği
- Gölbaşı, S. (2008). *Kentleşme ve suç*. İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Greenberg, S. W. (1986). Fear and its relationship to crime, neighborhood deterioration and informal social control. J. M. Bryne ve R. J. Sampson (Eds.), *The social ecology of crime* içinde (47-62). New York: Springer Verlag.
- Greenberg, S. W., Williams, J. R., ve Rohe, W. M. (1982). Safety in urban neighborhoods: A comparison of physical characteristics and informal territorial control in high and low crime neighborhoods. *Population and Environment*, 5, 141-165.
- Greene, M. (2003). Urban safety in residential areas: spatial variables in crime and feeling of security. *World Bank Urban Research Symposium*, Washington D.C., 203-219.
- Gruenewald, P. J., Freisthler, B., Remer, L., Lascala, E. A. ve Treno, A. (2006). Ecological models of alcohol outlets and violent assaults: Crime potentials and geospatial analysis. *Addiction*, 101, 666-677.
- Guerry, A.M. (2002). *Essai sur la statisque morale de la France*.(H.P. Whitt, V.M. Reinking, N.Y. Lewiston, Çev.). Paris: Edwin Mellen Yayınları. (Orjinal çalışma basım tarihi 1833)
- Gürer, C. (2004). Suç analizi: Çağdaş polisin vazgeçilmez silahı. *Polis Dergisi*, 41, 23-29

- Hale, C. (1996). Fear of crime: A review of the literature. *International Review of Victimology*, 4, 79-150
- Hale, C., Pack, P. ve Salked, J. (1994). The structural determinants of fear of crime: an analysis using census and crime survey data from England and Wales. *International Review of Victimology*, 3, 211-233.
- Harries, K. D. (1974). *The geography of crime and justice*. New York: McGraw-Hill.
- Harries, K. D. (1975). Rejoinder to Richard Peet: The geography of crime, a political critique. *Professional Geography*, 27, 280-282
- Harries, K. D. (1988). Regional variations in homicide, capital punishment, and perceived crime severity in the United States. *Geografiska Annaler, Series B, Human Geography*, 70(3), 325-334
- Hassinger, J. (1985). Fear of crime in public environments. *Journal of Architectural and Planning Research*, 2, 289-300
- Herbert, D.T. (1982). *The Geography of Urban Crime*, New York: Longman
- Herbert, D.T. ve Hyde, S. (1985). Environmental criminology: Testing some area hypotheses. *Transactions I.B.G.*, 10, 259-274.
- Herzog, T.R., ve Chernick, K. K. (2000). Tranquility and danger in urban and natural settings. *Journal of Environmental Psychology*, 20, 29-39.
- Herzog T.R., Kutzli G. (2002). Preference and perceived danger in field/forest settings. *Environment and Behavior*, 34(6), 819-835.
- Herzog, T. R. ve Miller, E. J. (1998). The role of mystery in perceived danger and environmental preference. *Environment and Behavior*, 30, 429-449.

- Herzog T.R., ve Flynn-Smith J.A. (2001). Preference and perceived danger as a function of the perceived curvature, length and width of urban alleys. *Environment and Behavior*, 33, 655-668.
- Hillier, B. ve Hanson, J. (1984) *The Social Logic of Space*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hillier, B. ve Shu, S. (2000). Crime and urban layout: the need for evidence. *Secure foundations: key issues in crime prevention, crime reduction and community safety* içinde (224-248). London: Institute for Public Policy Research
- Hopkins-Burke, R. (2005). *An Introduction to Criminological Theory* (2. Baskı). Devon: Willan Publishing.
- Ito, K. (1993). Research on the fear of crime: Perceptions and realities of crime in Japan. *Crime & Delinquency*, 39, 385-392.
- Jacobs, J. (1961); *The death and life of great American cities*. New York: Random House.
- Jaycox, V. (1978). The elderly's fear of crime: Rational or irrational. *Victimology*, 3, 329-334.
- Jeffery, C. R. (1971). *Crime prevention through environmental design*. Beverly Hills, Kaliforniya: Sage Publications.
- Jeffery, C.R. (1969). Crime prevention and control through environmental engineering. *Criminologica*, 7, 35-58
- Kanan, J.W. ve Pruitt, M., (2002). Modeling fear of crime and perceived victimization risk: The significance of neighborhood integration. *Sociological Inquiry*, 72(4), 527-548

- Keane, C. (1995). Victimization and fear: Assessing the role of offender and offence. *Canadian Journal of Criminology*, 431-455
- Kennedy, L.W. ve Krahn, H. (1984). Rural-urban origin and fear of crime: The case for 'rural baggage'. *Rural Sociology*, 49, 247-260.
- Kennedy, L. W. ve Silverman, R.A. (1984). Significant others and fear of crime among the elderly. *International Journal of Aging and Human Development*, 20(4), 241-256
- Kennedy, L.W., Silverman, R.A ve Forde, D.R. (1991). Homicide in urban Canada: Testing the impact of economic inequality and social disorganization. *The Canadian Journal of Sociology/Cahiers Canadiens de sociologie*. 16(4), 397-410
- Kızmaz, Z. (2003). Ekonomik yapı ve suç: Bazı araştırma bulguları üzerine genel bir değerlendirme. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 279-304
- Kızmaz, Z. (2005). Sosyolojik suç kuramlarının suç olgusunu açıklama potansiyeli üzerine bir değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi. Sosyal Bilimler Dergisi*, 29 (2), 149-174.
- Killias, M. (1990). Vulnerability: toward a better understanding of a key variable in the genesis of fear of crime. *Violence and Victims*, 5(2), 97-108.
- Kohlfeld, C. W. ve Sprague, J. (1988). Urban unemployment drives urban crime. *Urban Affairs Quarterly*, 24, 215–241.
- Kornhauser, R. R. (1978). *Social Sources of Delinquency*. Chicago: University of Chicago Press.
- Krannich, R.S., Berry, E.H. ve Greider, T. (1989). Fear of crime in rapidly changing rural communities: A longitudinal analysis. *Rural Sociology*, 54, 195-212.

- Kubat, A.S., Güney, I.Y. ve Özer, O. (6 Nisan 2007). *Space Syntax Üzerine*. (1 Mart 2011). <http://v3.arkitera.com/news.php?action=displayNewsItem&ID=15866>
- Kul, M., Tayfun, R. ve Zengin, C. (2010). İçerik analizi ışığında: Kadınların suç korkusu veya güvensizlik algısı, *Kriminoloji Dergisi*, 2, 1-20
- LaGrange, R.L. ve Ferraro, K.F. (1989). Assessing age and gender differences in perceived risk and fear of crime. *Criminology*, 27(4), 697-719
- LaGrange, R.L., Ferraro, K.F. ve Supancic, M. (1992). Perceived risk and fear of crime: Role of social and physical incivilities. *Journal of Research in Crime Delinquency*, 29(3), 311-334
- Land, K.C., McCall, P.L. ve Cohen, L.E. (1991) Characteristics of U.S. cities with extreme (high or low) crime rates: Results of discriminant analysis of 1960, 1970, and 1980 data. *Social Indicators Research*, 24, 209–231.
- Lawman, J. (1986). Conceptual issues in geography of crime. *Toward a geography of control annals, Association of American Geographers*, 76, 81-94
- Lay, M.C.D., Reis, A. ve Ambrosini, V. (2005). Spatial configuration, spatial behaviour and spatial cognition: Syntactic and perceptual analysys of the market station area in Porto Alegre. *Edra 36 Design For Diversity 36th Annual Conference Of The Environmental Design Research Association*, Edmond, Oklahoma; Vancouver, Canada, 129-135
- Lay, M.C.D., Reis, A., Dreux, V. ve Becker, D. (2007). Urban security and spatial behavior: Syntactic and perceptual analysis of the central area of Porto Alegre. 6. *Uluslararası Space Syntax Sempozyumu*, İstanbul

- Levitt, S.D. ve Dubner, S.J. (2010). *Görünmeyen ekonomi: Dünya gerçekte nasıl işliyor?* (2). (S.E. Türkeli, Çev) İstanbul. Boyner Yayınları. (Orjinal çalışma basım tarihi 2005)
- Lewis, D.A. ve Salem, G. (1986). *Fear of Crime: Incivility and the Production of a Social Problem*. New Brunswick: Transaction Books.
- Lewis, D. A., ve Salem, G. (1981). Community crime prevention: An analysis of a developing strategy. *Crime and Delinquency*, 27, 405-421.
- Lewis, H. (1989). Insuring against burglary losses. *Home office research planning unit paper*. No:52 London:Home office
- Liska, A.E., Lawrence, J.J. ve Sanchirico, A. (1982). Fear of crime as a social fact. *Social Forces*, 760-770
- Maslow A. (1970). *Motivation and personality* (2. Baskı). New York: Harper&Row
- Massey, D. S. (1996). The age of extremes: Concentrated affluence and poverty in the twenty-first century. *Demography*, 33(4), 395-412
- Matthews, R. (1992). Developing more effective strategies for curbing prostitution. R. V. Clarke, (Ed.), *Situational crime prevention: Successful case studies*. içinde (74-82). New York: Harrow & Heston.
- Mayhew, P., Clarke, R., Sturman, A. ve Hough, M. (1976). Crime as opportunity *Home Office Research Study* No. 34. London: H.M.S.O.
- Mcclain, P.D. (2001). Urban crime in the USA and Western Europe: A comparison. R. Paddison (Ed.), *Handbook of urban studies* içinde (220-240). London: Sage Publications.

- McGarrell, EF, Giacomazzi, A.L ve Thurman, Q.C. (1997). Neighborhood disorder, integration, and fear of crime. *Justice Quarterly*, 14(3), 479-500
- Merry, S. E. (1981). Defensible space undefended: Social factors in crime control through environmental design. *Urban Affairs Quarterly*, 16, 397-422.
- Miceli, R., Roccato, M. ve Rosato R. (2004). Fear of crime in Italy, spread and determinants. *Environment and Behavior*, 36(6), 776-789
- Michael, J. ve Adler, M.J. (1933). *Crime, Law and Social Science*. New York: Harcourt, Brace.
- Monin, F. (1976). Suç karşısında bilim. *Bilim ve Teknik*, 99, 35-42.
- Monterio C. ve Iannicelli P.C. (2009). Spatial profiles of urban crimes the role of morphology in a Context of Social Inequality. *Proceedings of the 7th International Space Syntax Symposium*, Stockholm: KTH
- Murray, T. A., McGuffog I., Western S. J. ve Mullins P. (2001). Exploratory spatial data analysis techniques for examining urban crime. *Brit. J. Criminology*, 41, 309-329.
- Murray, C., Motoyama, T., Rouse, W.V. ve Rubenstein, H. (1980). *Link between crime and the built environment- The current state of knowledge*. United State Department of Justice. Washington, DC: U. S. Government Printing Office.
- Nana, K. (2003). Unintended effects of security measures in residential environments. *Edra 34 People Shaping Places Shaping People*, Minneapolis Minnesota, 105-111.

- Nasar, J. L. (2000). The evaluative image of place. W. B. Walsh, K. H. Craik ve R. H. Price (Eds.), *Person-environment psychology: New directions and perspectives* (2.baskı) içinde (117-168). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Nasar, J.L. ve Fisher, B.S (1992). Design for vulnerability: Cues and reactions to fear of crime. *Sociology and Social Research*, 76, 48-58.
- Nasar, J.L. ve Fisher, B.S. (1993). Hot spots of fear and crime: A multi-method investigation. *Journal of Environmental Psychology*, 13, 187-206.
- Nasar, J.L. ve Fisher, B.S. (1995). Fear spots in relation microlevel physical cues: Exploring the overlooked. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 32(2), 214-239
- Nasar, J. L., Fisher, B. S. ve Grannis, M. (1993). Proximate physical cues to fear of crime. *Landscape and Urban Planning*, 26, 161-178.
- Nasar, J. L. ve Jones, K. M. (1997). Landscapes of fear and stress. *Environment and Behavior*, 29(3), 291-323.
- Newman, O. (1972). *Defensible space: Crime prevention through urban design*. Macmillan: New York.
- Newman, O. (1973). *Defensible space, people and design in the violent city*, Architectural press: London.
- Newman, O. (1995). Defensible space: A new physical planning tool for urban revitalization. *Journal of the American Planning Association*, 61, 2149–2155.
- Newman, O. (1996). *Creating defensible Space*. Institute for Community Design Analysis; U.S.: U.S Department of Housing and Urban Development Office of Policy Development and Research

- Newman, O. ve Franck, K. A. (1982). The effect of building size on personal crime and fear of crime. *Population and Environment*, 5, 203-220.
- Ollenberger, J.C. (1981). Criminal victimisation and fear of crime. *Research on Ageing*, 3, 101-118.
- Özkan, Ö. (1994). *Hukuki ve sosyolojik açıdan ülkemizde çocuk ve çocuk suçluluğu*. Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul
- Pain, R. (1997). Whither women's fear? Perceptions of sexual violence in public and private space. *International Review of Victimology*, 4, 297-312.
- Park, A., Curtice, J., Thomson, K., Jarvis, L. ve Bromley, C. (2001). *British social attitudes, the 18th report. Public policy, social ties*. London: Sage.
- Perkins, D.D, Wandersman, A., Rich, R.C. ve Taylor, R.B.(1993). The physical environment of street crime: Defensible space, territoriality and incivilities. *Journal of Environmental Psychology*, 13, 29-49
- Ramsay, M. (1989). Downtown drinkers: The perceptions and fears of the public in a city centre. *Crime prevention Unit: Paper 19*. London: Home office.
- Rengert, G.F. (1977). Burglary in Philadelphia: A critique on an opportunity structure model. *Annual Meetings of the Association of American Geographers*, Salt Lake City, Utah.
- Rengert, G. F. (1980). Spatial aspects of criminal behavior. M. Georges-Abeyie ve K. Harris (Eds.), *Crime: A spatial perspective* (47-57). New York; Columbia Üniversitesi Yayınları.

- Rengert, G. ve Hakim, S. (1998). Burglary in affluent communities: A planning perspective. M. Felson ve Pieser (Eds) *Reducing Crime Through Real Estate Development and Management*. Washington DC; Urban Land Institute.
- Ritzer, G. (1986). *Working, conflict and change* (3.baskı). Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall
- Rondeau, M. B., Brantingham, P. L. Brantingham, P. J. (2005). Crime analysis for design professionals: Architects, landscape architects, urban designers and planners. *EDRA 36, Design for Diversity Conference, Vancouver*, 85-122.
- Sampson, R. J. ve Groves, W.B. (1989). Community structure and crime: Testing social disorganization theory. *American Journal of Sociology* , 94, 774–802.
- Sampson, R.J. ve Wilson (1995). Toward a theory of race, crime, and urban inequality. J. Hagan ve R.D. Peterson (Eds.). *Crime and Inequality*, içinde (177-190). Stanford, CA: Stanford University Press.
- Sarı, Ö. ve Önkal, G. (2008). Suçun sosyolojisi, cezanın felsefesi. *İstanbul Barosu Hukuka Felsefi ve Sosyolojik Bakışlar Sempozyumu*, İstanbul
- Schafer, J.A., Huebner, B.M. ve Bynum, T.S. (2006). Fear of crime and criminal victimization: Gender-based contrasts. *Journal of Criminal Justice*, 34, 285-301
- Schineider R.H. ve Kitchen T. (2007). *Crime prevention and built environment*. London: Routledge.
- Schuerman, L. ve Kobrin, S. (1987). Community careers in crime. *Crime & Justice*, 67, 67-100
- Shaw, C.R. ve McKay, H.D. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*. University of Chicago Press; Chicago.

- Shaw, C.R. ve Mckay, H. (1931). Social factors in juvenile delinquency. *Report of the Causes of Crime*. National Commission of Law Observance and Enforcement. Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office.
- Shu, S. C.(1999). *Housing Layouts and Crime Vulnerability*. Space Syntax, Second International Symposium, Brasilia, Brazil
- Skogan, W.G. (1990). *Disorder and decline: Crime and the spiral of decay in American neighborhoods*. New York: The Free Press.
- Skogan, W. G. ve Maxfield, M. G. (1981). *Coping with crime: Individual and neighborhood differences*. Beverly Hills, CA: Sage .
- Skogan, W. G. (1977). Public policy and the fear of crime in large American cities. J. Gardiner (Ed.), *Public Law and Public Policy içinde* (1-18) New York: Praeger.
- Skogan W.(1986) Fear of crime and neighborhood change. A. J. Reiss ve M. Tonry (Eds.), *Communities and crime içinde* (203-229). Chicago: University of Chicago Press.
- Skogan, W.G. (1987). The impact of victimisation on fear. *Crime and Delinquency*, 33, 135-154.
- Smith, L. N. ve Hill, G.D. (1991). Victimization and fear of crime. *Criminal Justice and Behavior*, 18, 217-39
- Smith, W.R. ve Torstensson, M. (1997). Gender differences in risk perception and neutralizing fear of crime. *Brit.J.Criminol.*, 37(4)
- South, S.J. ve Messner, S.F. (2000). Crime and demography: Multiple linkages, reciprocal relations. *Annual Review of Sociology*, 26, 83-106

- Stamps, A. ve Smith, S. (2002). Environment enclosure in urban settings. *Environment and Behavior*, 34(6), 781-794
- Stanko, E. A. (1992). The case of fearful women: Gender, personal safety and fear of crime. *Women & Criminal Justice*, 4, 117-135.
- Stigler, G.J. (1970). The optimum enforcement of laws. *Journal of Political Economy*, 78(mart-nisan)
- Stiles, B.L., Halim, S., Kaplan, H.B. (2003). Fear of crime among individuals with physical limitations. *Criminal Justice*, 28, 232
- Stollard, P. (1991). *Crime prevention through housing design* (2. baskı). London:Spon Press.
- Sundeen, R. A. (1984). Explaining the fear of crime among international students from developing countries: A revised model. *Criminal Justice Review*, 2, 7-13.
- Sundeen, R.A. ve Mathieu, J.T. (1976). The fear of crime and its consequences among the elderly in three urban communities. *The Gerontologist*, 16, 211-219.
- Taylor, R.B., (1987). Delinquency, crime and fear of crime. *Handbook of Environmental Psychology. Toward an Environmental Psychology of Disorder*, New York: John Wiley & Sons Inc., 2(25), 951-986.
- Taylor , R. B. (2002). Fear of crime, social ties, and collective efficacy: Maybe masquerading measurement, maybe déjà vu all over again. *Justice Quarterly*, 19, 773–792 .
- Taylor, R.B. ve Hale, M. (1986). Testing alternative models of fear of crime. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 77, 151-189

- Taylor, R. B., Gottfredson, S. D. ve Brower, S. (1984). Block crime and fear: Defensible space, local ties, and territorial functioning. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 21, 303 –331 .
- Thomas, C.W. ve Hyman, J.M. (1977). Perceptions of crime, fear of victimization, and public perceptions of police performance. *Journal of Police Science and Administration*, 5, 305-317.
- Tseloni, A. ve Zarafonitou, C. (2008). Fear of crime and victimization. *European Journal of Criminology*, 5(4), 387-409.
- Tsushima, M. (1996). Economic structure and crime: The case of Japan. *Journal of Socio-Economics*, 25(4), 497-515
- Tulloch, M. (2000). The meaning of age differences in the fear of crime. *British Journal Criminology*, 40, 451-467
- Ünlü, A., Alkışer, Y. ve Edgü, E. (2000) *Fiziksel ve sosyokültürel değişim bağlamında Beyoğlu'nda suç olgusunun değerlendirilmesi*. İTÜ Araştırma Fonu, no:1094, İstanbul Teknik Üniversitesi araştırma fonu, İstanbul
- Ünlü, A. ve Edgü, E. (2001). Kent merkezlerinde konut alanları ve suç, *İstanbul Dergisi*, Türk Tarih Vakfı, 4, 86-89
- Ünlü, A., Edgü, E., Apak, S. ve Ülken, G. (2003). *İstanbulda kentleşme ve suç üzerine toplu bakış*. Uluslararası 14. Kentsel Tasarım ve Uygulamaları Sempozyumu, Mimar Sinan Üniversitesi, 205-210
- Wang, F. ve Minor, W. W. (2002). Where the jobs are: Employment access and crime patterns in Cleveland. *Annals of The Association of American Geographers*, 92, 435-450.

- Ward, R.A., LaGory, M. ve Sherman, S.R. (1986). Fear of crime amongst the elderly as person/environment interaction. *Sociological Quarterly*, 27, 327-341.
- Warr, M. (1985). Fear of rape among urban women. *Social Problems*, 32, 238-250.
- Warr, M. (1984). Fear of victimization: Why are women and elderly more afraid?" *Social Science Quarterly*, 65, 681-702
- Wilkinson, R. G., Kawachi, I. ve Kennedy, B. P. (1998). Mortality, the social environment, crime and violence. *Sociology Of Health&Illness*, 20, 578-597.
- Wilson, J.Q. ve Kelling , G. L. (1982). Broken windows. *The Atlantic Monthly*, March, 29–38 .
- Wolff, N., Shi J. (2009). Feelings of safety among male inmates. *Criminal Justice Review*, 34(3), 404-427
- Wyant, B. (2008). Multilevel impacts of perceived incivilities and perceptions of crime risk on fear of crime: Isolating endogenous impacts. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 45(1), 39-64
- Yin, P. (1985). *Victimization of the Elderly*. Springfield, Ill.:Charles C. Thomas.
- Zhang, L., Messner, S.F., Liu, J. ve Zhuo, Y.A. (2009). Guanxi fear of crime in contemporary urban China. *Brit. J. Criminol.* 49, 472-490

Ek 1 Suça etki eden bireysel faktörler

FAKTÖRLER	YAYINLAR
Yaş	Ackerman (1998); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Erkan (2005); Gruenewald, Freisthler, Remer, Lascala ve Treno (2006); Harries (1974); Kohlfeld ve Sprague (1988); Land, McCall ve Cohen (1991); McClain (2001); Nana (2003); Rangert (1977); Rondeau, Brantingham ve Brantingham (2005); Stollard (1991); Waldrop (1985)
Cinsiyet	Erkan (2005); Rondeau ve diğer (2005); Schuerman ve Kobrin (1987); South ve Messner (2000)
Ekonomik düzey	Becker (1986); Cook ve Zarkin (1985); Ritzer (1986); Schuerman ve Kobrin (1987); Stigler (1970)
Eğitim düzeyi	Ackerman (1998); Schuerman ve Kobrin (1987), Cahil ve Mulligan (2003); Cozens (2002); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Erkan (2005); Gruenewald ve diğer (2006)
Bireyin aile yapısı	Ackerman (1998); Cahil ve Mulligan (2003); Ceccato, Haining ve Signoretta (2002); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Erkan (2005); Gruenewald ve diğer (2006)
İrk-etnik yapı	Ackerman, (1998); Cahil ve Mulligan (2003); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Gruenewald ve diğer (2006); Schuerman ve Kobrin (1987); Stollard (1991); South ve Messner (2000)

Ek 2 Suça etki eden sosyal faktörler

FAKTÖRLER		YAYINLAR
EKONOMİK FAKTÖRLER	Yoksulluk	Ackerman (1998); Anderson (1992); Cahil ve Mulligan (2003); Ceccato, Haining Ve Signoretta (2002); Cozens (2002); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Gruenewald ve diğer (2006); Harries (1974, 1975, 1988); Kohlfeld ve Sprague (1988); Massey (1996); Mcclain (2001); Miller (1978); Rengert (1977, 1980); Skogan (1990); Tsushima (1996);
	İşsizlik	Ackerman (1998); Ceccato ve diğer (2002); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Gruenewald ve diğer (2006); Harries (1974); Kohlfeld ve Sprague (1988); Rengert (1977); Rondeau ve diğer (2005); Wang ve Minor (2002); Tsushima (1996)
	Gelir düzeyi dağılımı ve ekonomik eşitsizlik	Göksu (2003); Rondeau ve diğer (2005); Wilkinson ve diğer (1998)
SOSYAL-KÜLTÜREL FAKTÖRLER	Sosyal düzensizlik, sosyal düzen bozukluğu	Bursik (1988); Kornhauser (1978); Shaw ve Mckay (1942); Sampson ve Groves (1989)
	Etnik heterojenlik	Rengart (1977)
	Sosyal dezavantajlı alanların varlığı	Mcclain (2001); Sampson ve Wilson (1995); Wilson (1982)
	Yerleşimin devingenliği, göç, yenilenme, soylulaştırma	Ackerman (1998); Harries (2006); Shaw ve Mckay (1942); Ünlü, Apak, Edgü ve Ülken (2007); Ünlü ve Edgü (2007); Sezal (2003)

Ek 3 Suça etki eden fiziksel çevre faktörleri

	FAKTÖRLER	YAYINLAR
MAKRO ÖLÇEKLİ ÇALIŞMALAR	Şehir büyüklüğü	Ackerman (1998); Gordon, Greene, Steelman. ve Walker (1992)
	Nüfus yoğunluğu	Ackerman (1998); Andersan (2005); Cahil ve Mulligan (2003); Gruenewald, Freisthler, Remer, Lascala ve Treno (2006); Rondeau, Brantingham ve Brantingham (2005)
	Merkezden uzaklık	Ceccato, Haining ve Signoretta (2002); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Newman (1942)
	Arazi kullanım ve donatı alanlarının yoğunluğu	Ceccato ve diğer (2002); Cozens (2002); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Gruenewald ve diğer (2006); Rondeau ve diğer (2005); Ünlü, Apak, Edgü ve Ülken (2007); Wilkinson, Kawachi ve Kennedy (1998)
MIKRO ÖLÇEKLİ ÇALIŞMALAR	Tanımlanmış alanlar ve doğal gözetim	Brown ve Altman (1983); Brown ve Bently (1993); Brown ve Harris (1996); Newman (1972, 1973) Ceccato ve diğer (2002); Cozens (2002); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Ünlü, Apak, Edgü ve Ülken (2007)
	Madde bağımlılığı olan mahalle sakini ve yasadışı faaliyetlerin yer aldığı alanların oranı	Göksu (2003); Gruenewald ve diğer (2006); Rondeau ve diğer (2005)
	Sokak türü ve erişilebilirlik	<u>Erişilebilirlik</u> : Ceccato ve diğer (2002); Cozens (2002); Ergun ve Yirmibeşoğlu (2005); Lay, Reis ve Ambrosini (2005). Monin (1976); Murray, McGuffog, Western ve Mullins (2001); Rondeau ve diğer (2005); <u>Yaya ve taşıt yoğunluğu</u> : Harrois ve Monin (1976); Lay ve diğer (2005); Rondeau ve diğer (2005); Ünlü, Apak, Edgü ve Ülken (2007). <u>Sokak Tipi</u> : Branthingam ve Branthingam (1981, 1998); Hillier (2004); Hillier ve Shu (1999); Schneider ve Kitchen (2007)
	Diğer fiziksel özellikler (fiziksel bozulma-eskime, yapılaşma düzeni, aydınlatma elemanı, ağaç-duvar-çalı varlığı ve boyutları)	<u>Fiziksel bozulma</u> : Harries (1974); Kohlfeld ve Sprague (1988); Rengert (1977); <u>Yapılaşma düzeni</u> : Cozens (2002); Ceccato ve diğer (2002); Newman (1972); <u>Aydınlatma</u> : Cozen (2002); Erkan (2005); Jeffery (1971); Newman (1972, 1973); Rondeau ve diğer. (2005); <u>Ağaç-duvar-çalı varlığı ve boyutları</u> : Brown (1985); Greene (2003)

Ek 4 Suç korkusuna etki eden bireysel faktörler

FAKTÖRLER	YAYINLAR
Cinsiyet	AduMireku (2002); Alvazzi del Frate ve Patrignani (1995); Blöbaum ve Hunecke (2005); Coston (1988); Ferraro (1996); Ferraro ve LaGrange (1992); Hale (1996); Kranich, Berry ve Greider (1989); Nasar ve Jones (1997); Pain (1997); Smith ve Hill (1991); Sundeen (1984); Yin (1985); Warr (1984-1985); Zhang, Messner, Liu ve Zhuo (2009)
Yaş	Adu-Mireku (2002); Blöbaum ve Hunecke (2005); Clemente ve Kleiman (1976); Donelly (1988); Ferraro (1995); Greene (2003); Jaycox (1978); LaGrange ve Ferraro (1989); Miceli, Roccato ve Rosato (2004); Nasar ve Jones (1997); Thompson (1989); Ward, LaGory ve Sherman (1986); Yin (1985); Zhang, Messner, Liu ve Zhuo (2009)
Eğitim düzeyi	Adu-Mireku (2002); Borooah ve Carcah (1997); Carcah (1999); Gibson, Zhao, Lovrich ve Gaffney (2002), Zhang, Messner, Liu ve Zhuo (2009)
Geçmişte kurban olma deneyimi	Adu-Mireku (2002); Braungart, Braungart ve Hoyer (1980); Brown ve Harris (1989); Garofalo (1979); Greene (2003); Miceli, Roccato ve Rosato (2004); Ollenbergl (1981); Skogan (1987); Sundeen (1984); Yin (1985); Zhang, Messner, Liu ve Zhuo (2009)
Etnik Köken-Irk	Braungart ve diğerleri (1980); Clemente ve Kleiman (1977); Cousino ve Valenzuela (2000); Covington ve Taylor (1991); Greene (2003); Liska ve diğerleri (1988); Miceli, Roccato ve Rosato (2004); Skogan ve Maxfield (1981).
Göçmenlik	Braungart ve diğerleri (1980); Clemente ve Kleiman (1977); Cousino ve Valenzuela (2000); Covington ve Taylor (1991); Greene (2003); Liska ve diğerleri (1988); Miceli, Roccato ve Rosato (2004); Skogan ve Maxfield (1981).
Gelir-Sosyal statü	Gibson ve diğerleri (2002); Miceli, Roccato ve Rosato (2004); Nasar ve Jones (1997); Skogan ve Maxfield (1981); Sundeen ve Mathieu (1976); Yin (1985); Zhang, Messner, Liu ve Zhuo (2009)

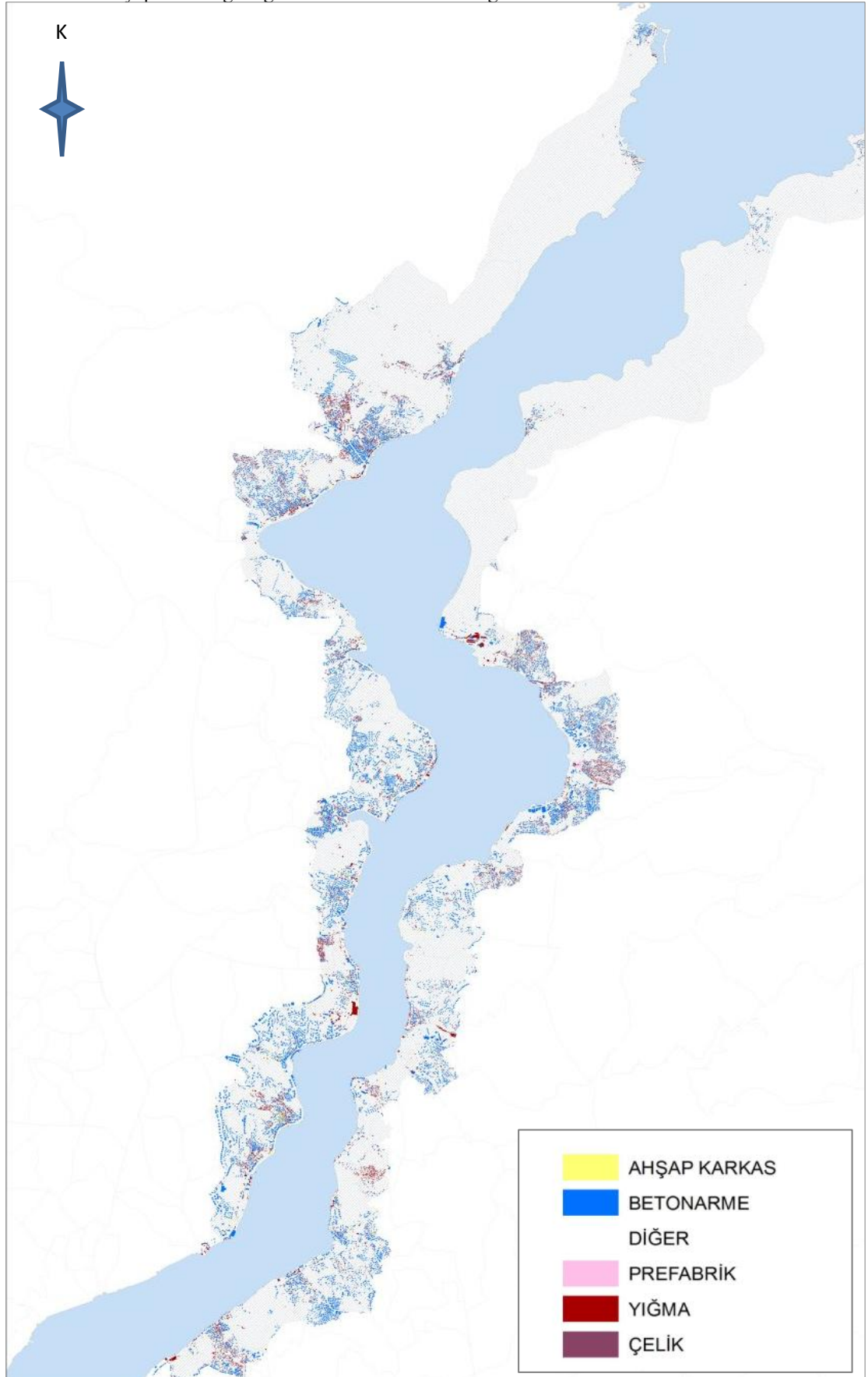
Ek 5 Suç korkusuna etki eden sosyal çevre faktörleri

FAKTÖRLER	YAYINLAR
Kültür	Cousino ve Valenzuela (2000), Greene (2003)
Sosyal entegrasyon (Sosyal Gözetim, Doğal Gözetim, Aşinalık-Tanıdık Komşu, Aidiyet, Sosyal Katılım, Sosyal Birliktelik)	Ackah (2000); Ferguson ve Mindel (2007) ; Gibson ve diğer (2002); Greene (2003); Ito (1993); Miceli, Roccato ve Rosato (2004); Nasar ve Jones (1997);); Thompson ve Krause (1998); Sundeen (1984); Taylor (1987); Wilson (1991); Yin (1985); Zhang, Messner, Liu ve Zhuo (2009)
Sosyal düzensizlik (yoksulluk, sosyal kontrolsüzlük)	Greene (2003)

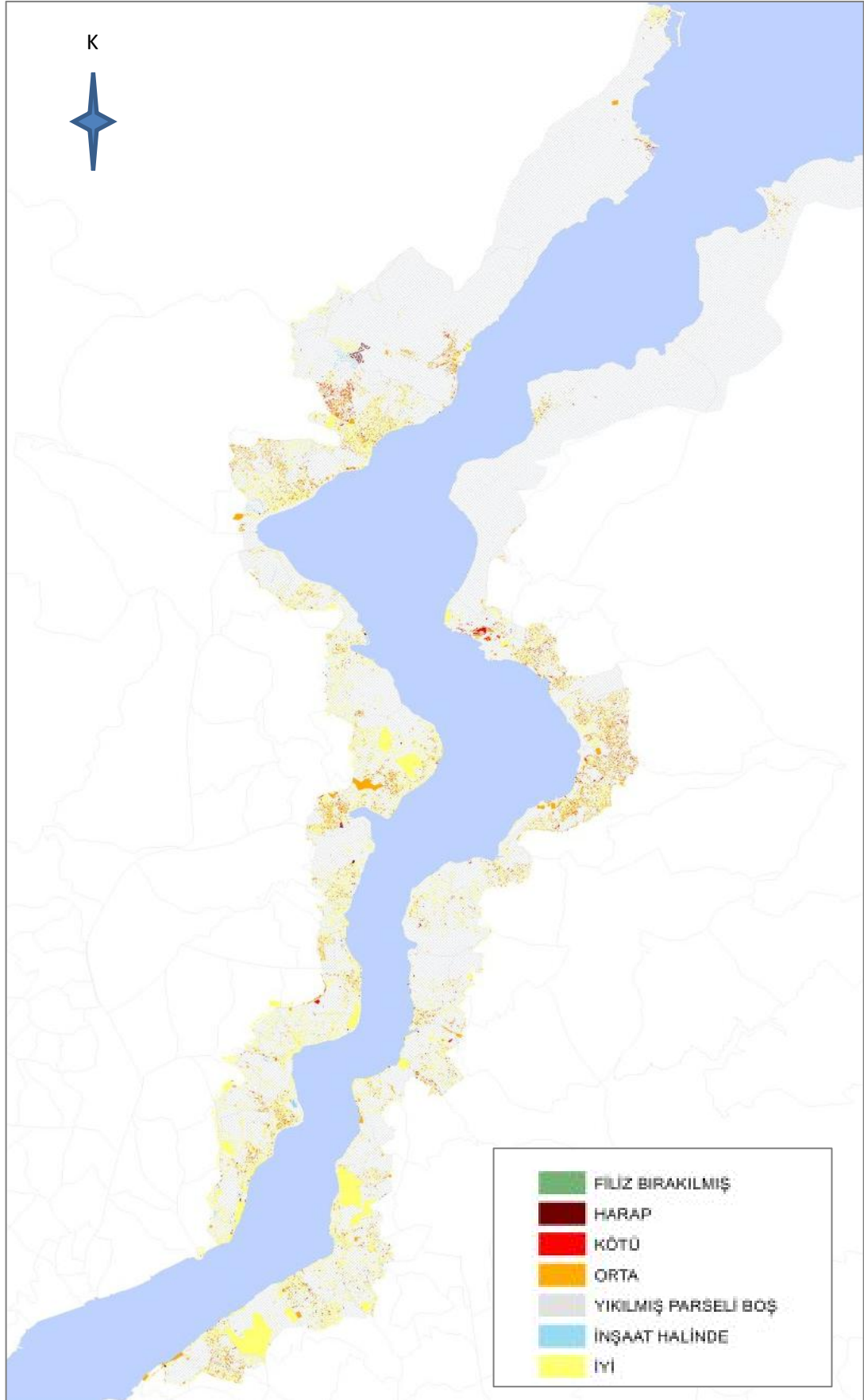
Ek 6 Suç korkusuna etki eden fiziksel çevre faktörleri

FAKTÖRLER		YAYINLAR
Kurban için görüş açısı, geniş manzara		Appleton (1975), Blöbaum ve Hunecke (2005); Fisher ve Nasar (1992); Greene (2003); Herzog, Flynn ve Smith (2001); Nasar (2000); Nasar ve Jones (1997)
Saldırgan için sığınacak yer		Appleton (1975); Fisher ve Nasar (1992); Hassinger (1985); Nasar (2000), Nasar ve Jones (1997); Nasar, Fisher ve Grannis (1993); Warr (1984)
Kurban için kaçış olanağı		Blöbaum ve Hunecke (2005); Fisher ve Nasar (1992); Nasar ve Jones (1997); Nasar, Fisher ve Grannis (1993);
Fiziksel çevre kalitesi- çağdaşlık göstergeleri		Herzog, Flynn ve Smith (2001); Miceli, Roccato ve Rosato (2004); Nasar ve Jones (1997)
Diğer fiziksel özellikler	Arazi kullanımı	Greene (2003); Miceli, Roccato ve Rosato (2004)
	Kamusal ve özel mülkiyete konu alan arası geçiş	Altman (1975); Apak, Ülken ve Ünlü (2002)
	Kapalılık	Appleton (1975); Miceli, Roccato ve Rosato (2004); Nasar ve diğer (1997)

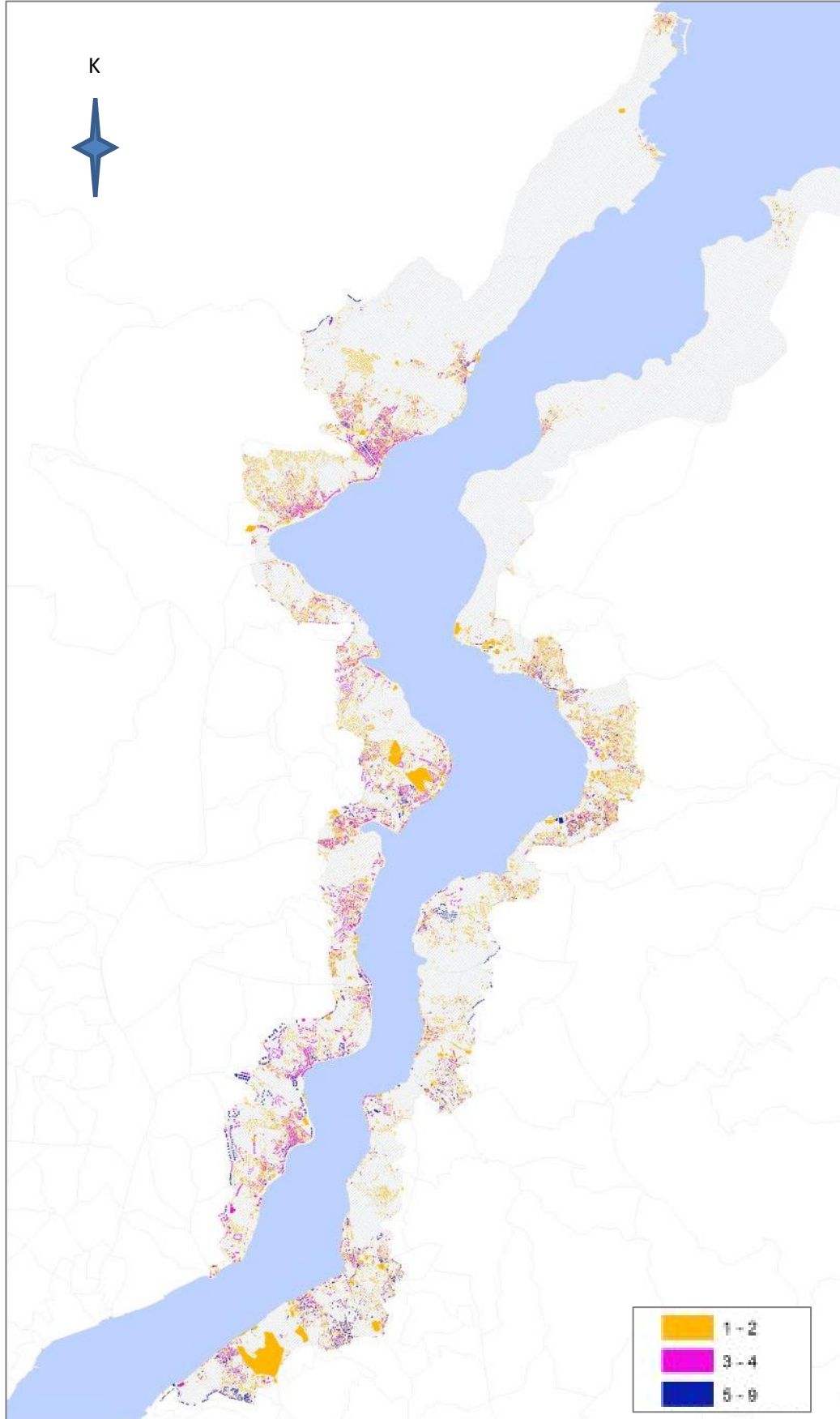
Ek 7 BÖA'da yapım tekniğine göre binaların mekansal dağılımı

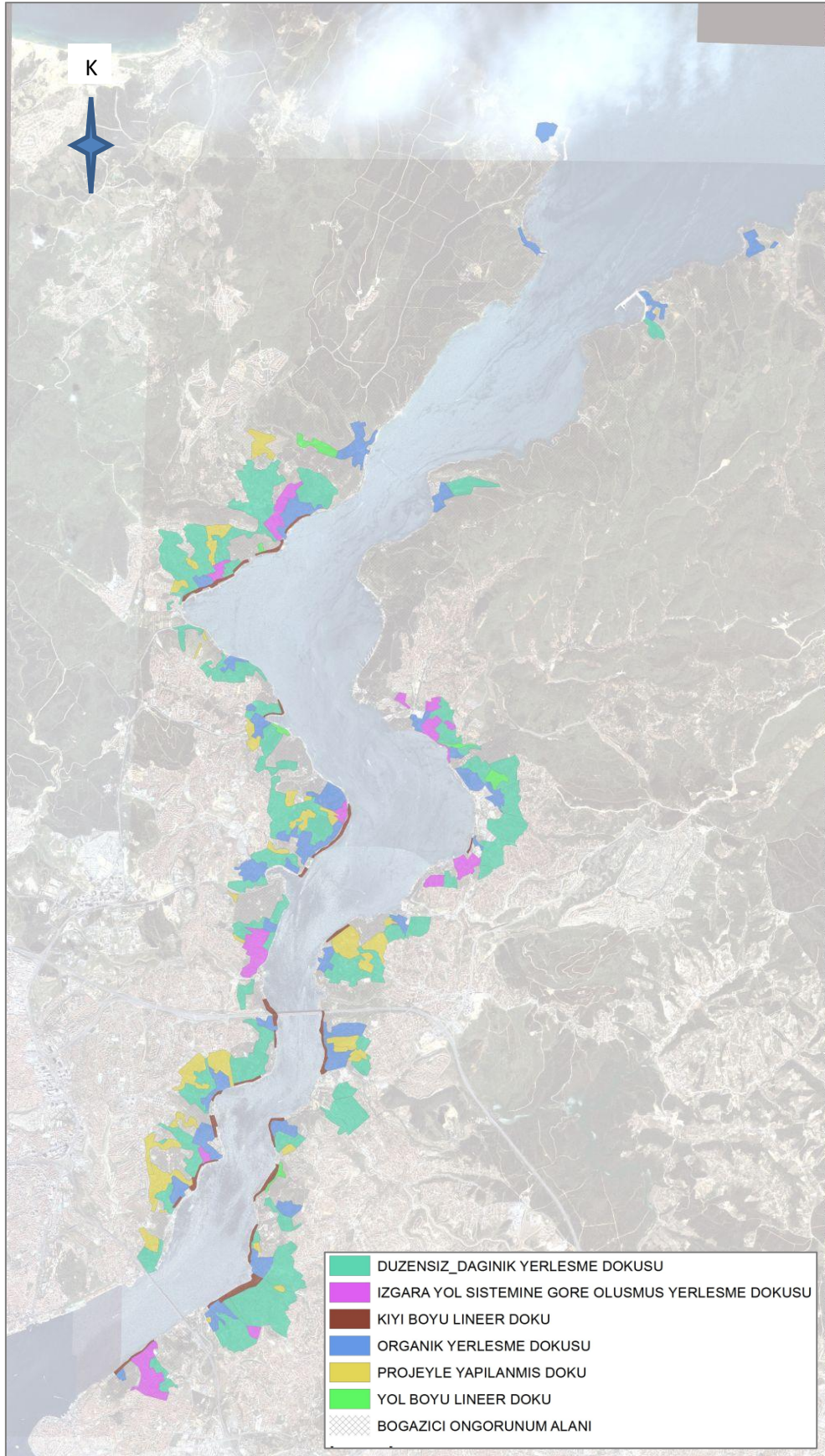
Ek 8 BÖA'da fiziksel kalitesine göre binaların mekansal dağılımı

Ek 9 BÖA'da kat adetlerine göre binaların mekansal dağılımı

Ek 10 BÖA'da doku özelliklerinin mekansal dağılımı

Ek 13 Alanda yaşayanlara yönelik anket soruları

GÖÇ

1	Kaç yıldır İstanbul'da ikamet ediyorsunuz?	
	_____ yılından beri (Geçiniz Soru 3)	1
	Doğduğumdan beri	2
2	İstanbul'dan 5 yıl ve üzeri bir süre için ayrıлып başka bir şehirde ikamet ettiniz mi?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 8)	2
3	İstanbul'a göç etmenizdeki en önemli neden nedir?	
	İş bulma	1
	Tayin	2
	Kaliteli eğitim için	3
	Doğal afet	4
	Evlilik nedeniyle	5
	Zorunlu göç (Terör, Kan Davası gibi)	6
	Diğer (BELİRTİNİZ)	7
4	Hangi ilden İstanbul'a göç ettiniz	
	İl adı _____	
5	Göç ederek geldiğiniz şehire son bir sene içerisinde gittiniz mi?	
	Evet	1
	Hayır	2
6	Ailenizle birlikte ileride bir gün geldiğiniz ile dönmek ister misiniz?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 8)	2
7	Dönmeyi neden düşünürsünüz?	
	
8	İstanbul'da bu ilçe dışında oturan akrabanız var mı?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 10)	2
9	Akrabalarınız hangi ilçede ikamet ediyor? EN SIK GÖRÜŞÜLEN İKİ AKRABANIN İLÇESİNİ YAZINIZ VE KODLAYINIZ!	
	1. İlçe adı _____	
	1. İlçe adı _____	
10	Üyesi olduğunuz herhangi bir sivil toplum kuruluşu (dernek, kulüp ya da vakıf) var mı?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 13)	2
11	Ne tür bir sivil toplum kuruluşuna üyesiniz? (BİRDEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)	
	Köy derneği	1
	Sosyal yardım amaçlı sivil toplum kuruluşu	2
	Kültürel faaliyet amaçlı sivil toplum kuruluşu	3
	Diğer (BELİRTİNİZ)	4
12	Bu derneklere/vakıflara ne sıklıkla gidiyorsunuz?	
	Hergün	1
	Haftada birkaç kez	2
	İki haftada bir	3
	Ayda bir kezden daha az	4
13	İstanbul'da bu ilçe dışında oturmak istediğiniz başka bir ilçe var mı?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 16)	2
14	Şu anda ikamet ettiğiniz ilçe dışında hangi ilçede ikamet etmek isterdiniz? (İLÇE ADI SORULACAK VE KODLANACAK)	
	İlçe adı.....	

15	Neden bu ilçede oturmak isterdiniz? YALNIZCA BİR SEÇENEK İŞARETLEYİNİZ!	
	Akrabalarımın yakın olduğu için	1
	İşime yakın olduğu için	2
	Çocukların okuluna yakın olduğu için	3
	Sosyal hayat daha canlı olduğu için	4
	Daha güvenli bir ilçe olduğu için	5
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	6

16	Şu an ikamet ettiğiniz semtte yaşamayı neden tercih ettiniz?(BİRDEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)	
	İşe yakın olduğu için	1
	Çevredeki okullar için	2
	Konut fiyatları bütçemize uygun olduğu için	3
	Hemşehriler, akrabalar burada olduğu için	4
	Burada doğduğum için	5
	Sevdiğimiz için	6
	Evlenip geldiğim için	7
	Merkezi olduğu için	8
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	9

17	YUKARIDAKİ SORULARI CEVAPLAYAN HANE REİSİ Mİ?	
	Evet (Geçiniz Soru 21)	1
	Hayır	2

18	Hane reisi İstanbul'a göç ile mi geldi?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 21)	2

19	Hangi ilden göç etti? (İL ADI SORULACAK VE KODLANACAK)	
	İl adı	
20	Hane reisinin İstanbul'a göç etmesindeki en önemli neden nedir?	
	İş bulma	1
	Tayin	2
	Kaliteli eğitim için	3
	Doğal afet	4
	Evlilik nedeniyle	5
	Zorunlu göç (Terör, Kan Davası gibi)	6
	Diğer (BELİRTİNİZ)	7

YAŞAM KALİTESİ

21	Hane halkı aşağıdaki eşyalardan hangilerine sahiptir?	
	Televizyon	1
	Bilgisayar	2
	Çamaşır makinası	3
	Ev telefonu (Cihaz)	4
	Buzdolabı	5
	Bulaşık makinası	6
	Uydu anteni	7
	Fırın / Mikrodalga fırın	8
	Dikiş makinası	9
	Cep telefonu (Cihaz)	10

22	Ailenize ait ulaşım aracınız var mı?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 24)	2

23	Ailenize ait aracınızın türü nedir?	
	Otomobil	1
	Minibüs - Otobüs	2
	Kamyonet-Kamyon	3
	Motosiklet	4
	Bisiklet	5
	Diğer (Tekne, helikopter, traktör vs.).....	6

24	Mutfak alışverişi için aşağıdakilerden hangilerini tercih edersiniz? EN ÇOK TERCİH EDİLEN İKİ SEÇENEĞİ İŞARETLEYİNİZ!	
	Bakkal / Market	1
	Süpermarket / Hipermarket	2
	Sokak Satıcısı / Seyyar satıcı	3
	Alışveriş Merkezi	4
	Semt Pazarı	5
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	6

25	Hanenizin geçen ayki mutfak masrafı ne kadardır? ÖNCE TAM MİKTARI YAZINIZ SONRA ARALIK İŞARETLEYİNİZ !!	
	100 YTL'den az	1
	100-200 YTL	2
	201-300 YTL	3
	301-400 YTL	4
	401-500 YTL	5
	500 YTL'den fazla	6
	YAZINIZ: _____ YTL	

26	Giyim alışverişi için aşağıdakilerden hangilerini tercih edersiniz? EN ÇOK TERCİH EDİLEN İKİ SEÇENEĞİ İŞARETLEYİNİZ!	
	Semt Mağazaları	1
	Semt Pazarı	2
	Alış-Veriş Merkezi	3
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	4

27	Evinizdeki bireylerden kredi kartı sahibi olan var mı?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 29)	2

28	Kredi kartıyla <i>en çok</i> ne alışverişi yaparsınız? TEK BİR SEÇENEK İŞARETLEYİNİZ!	
	Gıda	1
	Giyim	2
	Beyaz / Elektronik eşya	3
	Tatil, okul taksidi, mobilya, kuyum vb.	4
	Her alışverişimi kredi kartıyla yaparım	5
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	6

29	Hanenin tüm ev halkına ait ayni ve nakdi kazancı, gayrimenkul, faiz gelirleri vb. dahil olmak üzere aylık ortalama geliri sayacağım aralıklardan hangisine girmektedir? ÖNCE TAM MİKTARI YAZINIZ SONRA ARALIK İŞARETLEYİNİZ !!	
	250 YTL altı	1
	251 - 500 YTL	2
	501 - 750 YTL	3
	751 - 1000 YTL	4
	1001 - 1250 YTL	5
	1251 - 1500 YTL	6
	1501 - 1750 YTL	7
	1751 - 2000 YTL	8
	2001 - 2250 YTL	9
	2251 - 2500 YTL	10
	2501 - 3500 YTL	11
	3501 - 4999 YTL	12
	5000 - 7499 YTL	13
	7501 - 9999 YTL	14
	10001 YTL ve üzeri	15
	YAZINIZ: _____ YTL	

EĞİTİM VE SAĞLIK

30	Aşağıda sayacağım kurumlara tedavi amaçlı olarak son 1 yıl içerisinde gittiniz mi?	Evet
	Mahallemizdeki / semtimizdeki devlet hastahanesi	1
	Mahallemizdeki / semtimizdeki özel hastahane	1
	Mahallemiz / semtimiz dışında bir devlet hastahanesi	1
	Mahallemiz / semtimiz dışında bir özel hastahane	1

31	Aşağıda sayacağım kurumlara tedavi amaçlı olarak son 15 gün içerisinde gittiniz mi?	Ev
	Mahallemizdeki / semtimizdeki özel muayenehane	1
	Mahallemizdeki / semtimizdeki sağlık ocağı	1
	Mahallemiz / semtimiz dışında bir özel muayenehane	1
	Mahallemiz / semtimiz dışında bir sağlık ocağı	1

32	Hiç genel sağlık kontrolü (check-up) yaptırdınız mı?	
	Evet	1
	Hayır	2

33	Hanenizde, şu anda bu hanede yaşayanlar arasında akraba evliliği yapan var mı?	
	Evet	1
	Hayır	2

34	HANE HALKI BİREYLERİNDE BEDENSEL-ZİHİNSEL ENGELLİ VARSA SORUNUZ!				
	Kişi numarası: [] [] [] [] []				
	Engellinin engel türü nedir?				
	Bedensel engelli	1	1	1	1
	Zihinsel engelli	2	2	2	2
	Bedensel ve zihinsel engelli	3	3	3	3
	Engellinin engeli nasıl oluştu?				
	Doğuştan	1	1	1	1
	Kaza sonucu	2	2	2	2
	Hastalık sonucu	3	3	3	3
	Engelli, engeliyle ilgili bir eğitim aldı mı?				
	Evet	1	1	1	1
	Hayır	2	2	2	2

KATILIM - KOMŞULUK - GÜVENLİK

35	Şimdiye kadar herhangi bir yardım kuruluşu ile iletişiminiz oldu mu?	
	Evet, ihtiyaç sahibi bir aileye yardımcı olmak için görüştük.	1
	Evet, kendi durumumuz için görüştük.	2
	Evet, sadece toplantılara katıldım.	3
	Hayır, hiçbir görüşmemiz olmadı.	4

36	Kendinizi genel olarak bu mahalleye ait hissediyor musunuz?	
	Evet	1
	Hayır	2

37	Sizce mahallenizin en büyük sorunu nedir? TEK BİR SEÇENEK İŞARETLEYİNİZ!	
	Altyapı yetersizliği	1
	Güvenlik	2
	Ulaşım	3
	Kaçak (çarlık) yapılaşma	4
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	5

38	Sizce bu sorun nasıl çözülebilir?	
	1
	Fikrim yok	2

39	Aşağıda belirtilen konularda memnuniyetinizi belirtiniz.	1	2	3	4	5
	Ulaşım	1	2	3	4	5
	Civarda yer alan okulların kalitesi	1	2	3	4	5
	Civarda yer alan parkların ve çocuk oyun alanlarının mevcudiyeti ve kalitesi	1	2	3	4	5
	Civarda yer alan sosyal kültürel tesislerin kalitesi	1	2	3	4	5
	Semt güvenliği	1	2	3	4	5
	Sosyal çevrenin kalitesi	1	2	3	4	5
	Komşulardan memnuniyet	1	2	3	4	5
	Yaşanılan konuttan memnuniyet	1	2	3	4	5
	Sağlık kuruluşları ve sağlık hizmetleri	1	2	3	4	5
	Genel olarak İstanbul'da yaşam kalitesinden memnuniyet	1	2	3	4	5
	Alışveriş olanakları	1	2	3	4	5
	Otopark olanakları	1	2	3	4	5

40	Mahallenizde hava karardıktan sonra sokağa çıkmak sizi ve hane bireylerini tedirgin eder mi?	
	Evet	1
	Hayır	2

41	Hane bireylerinden herhangi biri şimdiye kadar hiç mahallenizde herhangi bir kapkaç olayına maruz kaldı mı?	
	Evet	1
	Hayır	2

42	Son bir yılda siz ya da hanenizden biri aşağıdaki faaliyetlerden hangilerine katıldı?	
	Apartman yönetim toplantılarına katılmak	1
	Apartman yönetiminde görev almak	2
	Belediyede toplantılara katılmak	3
	Muhtarlıkta toplantılara katılmak	4
	Komşularla toplanarak mahallemizdeki bir sorunu tartışmak	5
	Bunlardan herhangi birini yapmadım	6

SOSYAL YAŞAM

43	Hane bireyleri semtinize yakın yerde deniz kenarına gider mi?	
	Evet	1
	Hayır (<i>Geçiniz Soru 46</i>)	2

44	Ne amaçla deniz kenarına gidersiniz? (BİR DEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)	
	Sosyal faaliyetler için	1
	Spor için (Koşu, jimnastik vb.)	2
	Yüzmek için	3
	Balık tutmak için	4
	Piknik için	5
	Yürüyüş için	6
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	7

45	Deniz kenarına gitme sıklığınız nedir?	
	Her gün	1
	Haftada birkaç kez	2
	İki haftada bir	3
	Ayda bir kereden daha az	4

46	Evinize <i>yürüme mesafesinde</i> kültürel tesis var mı?	
	Evet	1
	Hayır (<i>Geçiniz Soru 49</i>)	2

47	Hane halkı olarak bu <i>yürüme mesafesindeki</i> kültürel tesis ya da tesislerden yararlanıyor musunuz?	
	Evet	1
	Hayır (<i>Geçiniz Soru 49</i>)	2

48	Evinize <i>yürüme mesafesindeki</i> kültürel tesislerden faydalanma sıklığınız nedir?	
	Her gün	1
	Haftada birkaç kez	2
	İki haftada bir	3
	Ayda bir kereden daha az	4

49	Evinize <i>yürüme mesafesinde</i> park ve çocuk alanı var mı?	
	Evet	1
	Hayır (<i>Geçiniz Soru 51</i>)	2

50	Hane bireyleri evinize <i>yürüme mesafesindeki</i> bu park ve çocuk oyun alanlarını kullanıyor mu?	
	Evet	1
	Hayır	2

51	Hane halkı bireyleri en az senede bir kere tatil için İstanbul dışı seyahate çıkar mı?	
	Evet	1
	Hayır (<i>Geçiniz Soru 53</i>)	2

52	Tatil için çoğunlukla aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?	
	İstanbul dışında tek mekanda geçirilen tatiller (otel, kaplıca vb.)	1
	Haftalık turlar (kültür turizmi, dağ turizmi vb.)	2
	İstanbul dışında akraba ziyareti	3
	Yurt dışı	4

53	Aşağıdaki iletişim araçlarından hangilerini düzenli olarak kullanıyorsunuz? (BİR DEN FAZLA SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)	
	Radyo	1
	TV	2
	Dergi-Gazete	3
	İnternet	4
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	5

DEPREM VE ÖNLEM ALMA DURUMU

54	17 Ağustos 1999 depreminde bu konutta mı ikamet ediyordunuz?	
	Evet	1
	Hayır (<i>Geçiniz Soru 56</i>)	2

55	17 Ağustos 1999'da yaşanan deprem bu binada hasar oluşturdu mu?	
	Evet	1
	Hayır	2
	Bilmiyorum	3

56	Olası büyük bir depreme karşı herhangi bir hazırlığınız var mı?	
	Evet	1
	Hayır (<i>Geçiniz Soru 58</i>)	2

57	Ne tür hazırlık yaptınız? (Birden çok cevap işaretlenebilir)	
	Bina dayanıklılığını kontrol ettirdik	1
	Deprem çantası hazırladık	2
	Aile içi toplantı yaptık	3
	Deprem sigortası yaptırдық	4
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	5

58	İlçe belediyesiyle ilgili rutin işleriniz dışında deprem konulu temaslarnız oldu mu?	
	Evet	1
	Hayır	2

59	İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin mevcut şartlarda depremle ilgili neler yapmasını istersiniz?	
	Deprem öncesi bilgilendirme eğitimi vermeli	1
	Bina desteği / güçlendirme yapmalı	2
	İlk yardım eğitimi ve malzemesi vermeli	3
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	4

60	Deprem kaygısından dolayı hiç İstanbul'dan taşınmayı düşündünüz mü?	
	Evet	1
	Hayır	2

KONUT BİLGİLERİ

61	Şu anda bulunduğunuz binanın cinsi aşağıdakilerden hangisidir?	
	Betonarme	1
	Yığma	2
	Ahşap	3
	Prefabrik	4
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	5

62	Bulduğunuz binanın yapım yılı nedir?	
	1
	Bilmiyorum	2
63	Kaç yıldır bu konutta yaşıyorsunuz?	
yıldır	
64	Hanenizin kullanım biçimi nedir?	
	Aile yaşıyor	1
	Öğrenci Evi	2
	Bekar Odası (Çalışan, aileleriyle oturmayan kişiler)	3
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	4
65	Bulduğunuz konutun kullanım alanı (bahçe ve balkon hariç) net kaç m2dir?	
	
66	Bulduğumuz konutta banyo ve mutfak hariç toplam oda sayısı kaçtır? SALON DAHİL SORULACAK!!!	
	
67	Oturduğunuz konutun mülkiyet durumu nedir?	
	Ev sahibi	1
	Lojman (Geçiniz Soru 73)	2
	Kiracı (Geçiniz Soru 72)	3
	Bedelsiz (Ev sahibi değil ama kira ödemiyor) (Geçiniz Soru 73)	4
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	5
68	Evinizi konut dışı kullanım haricinde değerlendirmeniz mümkün olsaydı nasıl değerlendirirdiniz?	
	Büro-ofis olarak kiraya verirdim (Avukat, diş hekimi, muhasebeci vb.)	1
	Bakkal-market gibi bir işyerine kiraya verirdim	2
	Kendim işyeri olarak değerlendirirdim	3
69	Bu konutun mülkiyeti kaç kuşaktır sizin ailenize ait?	
kuşaktır	
70	Evinizin fiziki durumu, çevresel şartları, civardaki ortalama kira bedellerini düşündüğünüzde evinizi kiraya verseniz aylık ne kadar gelir getirir?	
YTL	
71	Konutunuzun mülkiyet belgesi nedir?	
	Arsa Tapusu	1
	Bağımsız Bölüm Tapusu	2
	Müstakil Ev Tapusu	3
	Tapu Tahsis Belgesi	4
	Yok	5
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	6
72	Evinizin kirası aylık ne kadardır?	
YTL	
73	Şu anda oturduğunuz bu konutta müstakil ya da ortak kullanıma ait bir bahçe var mı?	
	Evet	1
	Hayır (Geçiniz Soru 75)	2
74	Bahçenizi ne amaçla kullanıyorsunuz?	
	Satış için üretim	1
	Hane ihtiyaçlarını karşılamak için üretim	2
	Üretim dışı kullanım (Peyzaj, dinlenme vb.)	3
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	4
75	Balkonunuz var mı?	
	Evet	1
	Hayır	2

76	Tuvaletiniz evinizin içinde mi, dışında mı?	
	İçinde (<i>Geçiniz Soru 78</i>)	1
	Dışında	2
	Hem içinde, hem dışında tuvalet var	3

77	Tuvaletinizin evin dışında olmasının nedenini söyler misiniz?	
	Ekonomik nedenlerle	1
	Alışkanlık / inanç	2
	Fiziki koşulların uygunsuzluğu	3
	Hijyen / sağlık	4
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	5

78	Binanıza ait otopark var mı?	
	Evet	1
	Hayır	2

79	Konutunuzun tadilatıyla ilgili resmi kurumlarla sorun yaşıyor musunuz?	
	Evet	1
	Hayır (<i>Geçiniz Soru 81</i>)	2

80	Konutunuzun tadilatıyla ilgili olarak resmi kurumlarla hangi sorunları yaşıyorsunuz?	
	

81	Konutunuzun ısıtma sistemi nedir?	
	Merkezi sistem kalorifer	1
	Kat kaloriferi	2
	Soba - Elektrikli soba	3
	Klima	4
	Isıtma sistemi yok	5
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	6

82	Konutunuzda kullandığınız yakıt türleri nelerdir?	
	Elektrik (<i>Geçiniz Soru 84</i>)	1
	Odun - Kömür (<i>Geçiniz Soru 84</i>)	2
	Mazot (<i>Geçiniz Soru 84</i>)	3
	Doğalgaz	4
	Güneş enerjisi (<i>Geçiniz Soru 84</i>)	5
	LPG (Mutfak - banyo tüpü)(<i>Geçiniz Soru 84</i>)	6
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	7

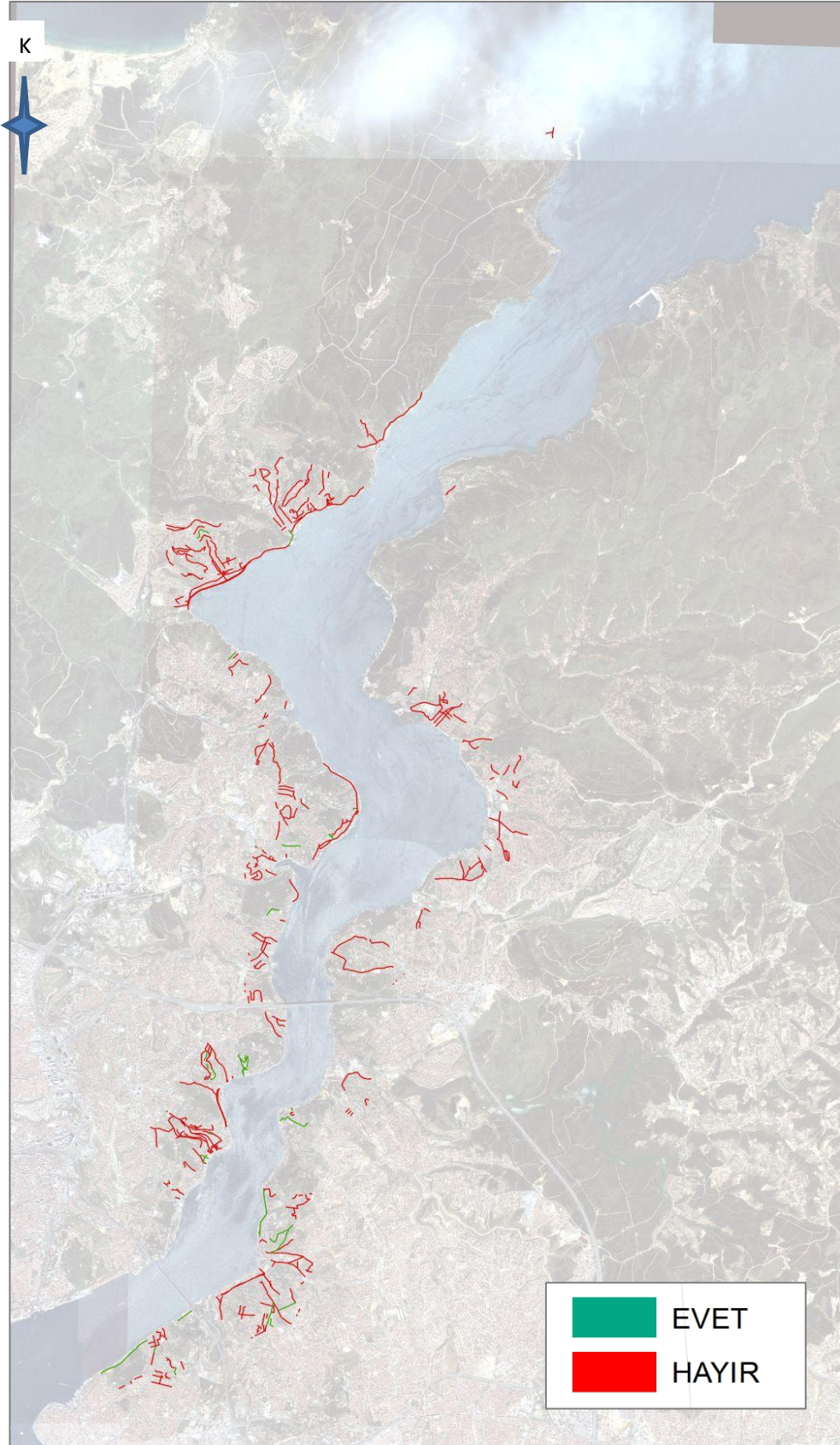
83	Doğalgazı evinizin hangi bölümlerinde kullanıyorsunuz?	
	Mutfak	1
	Banyo	2
	Genel Isınma	3
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	4

84	Hane halkı oturduğunuz ev dışında sayacağım mülklerden hangilerine sahiptir?	
	Apartman dairesi	1
	Müstakil konut (yazlık vb.)	2
	Dükkan / büro	3
	Arsa	4
	Tarla / bağ / bahçe	5
	Diğer (BELİRTİNİZ).....	6

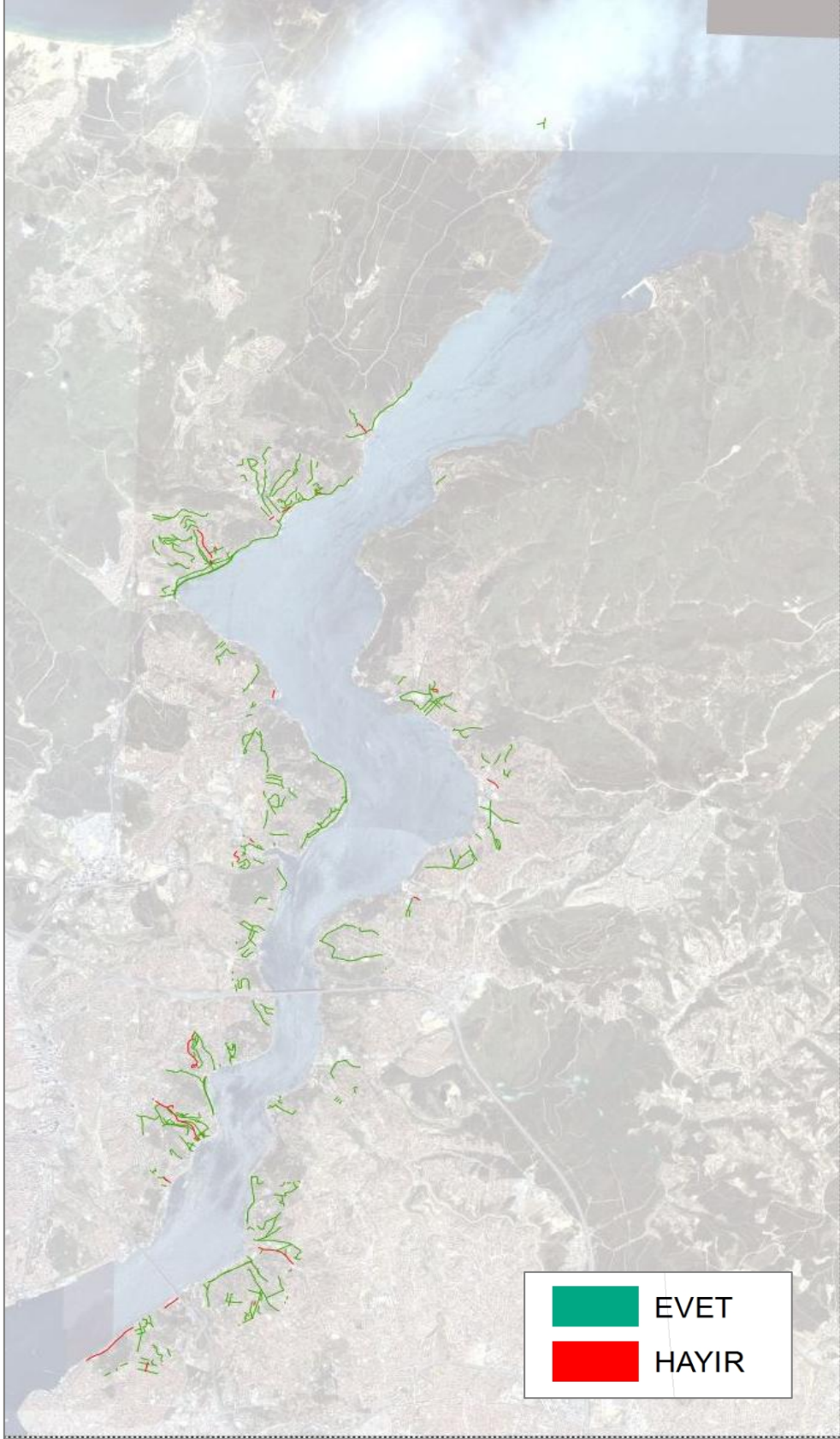
Ek 14 Alanda yaşayanların faaliyete katılım değerlendirmesinin mekansal dağılımı (Son bir yıl içinde bir faaliyete katıldınız mı?)

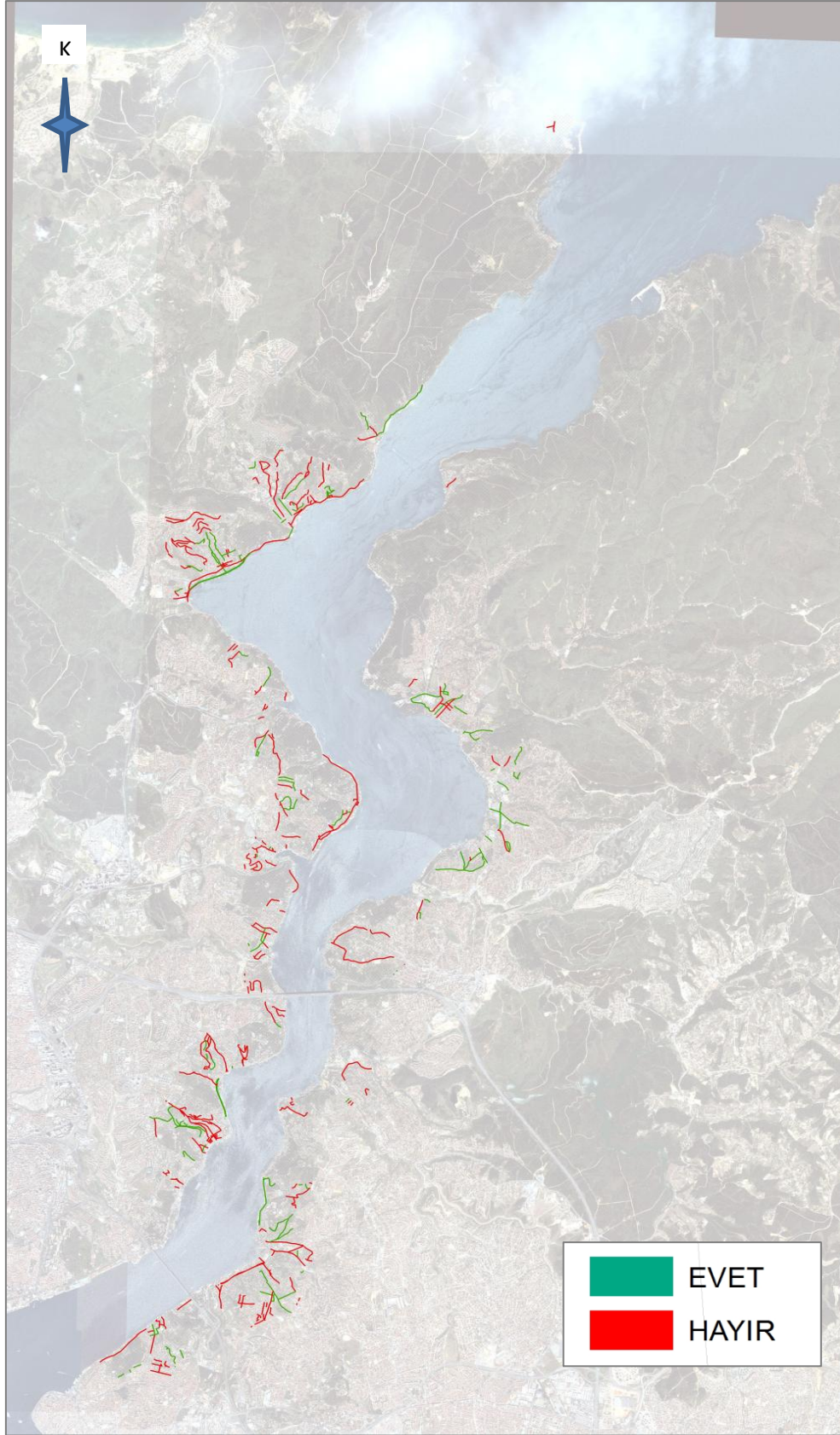
Ek 15 Alanda yaşayanların STK'ya üyelik değerlendirmesinin mekansal dağılımı (Bir Sivil toplum kuruluşuna üye misiniz?)

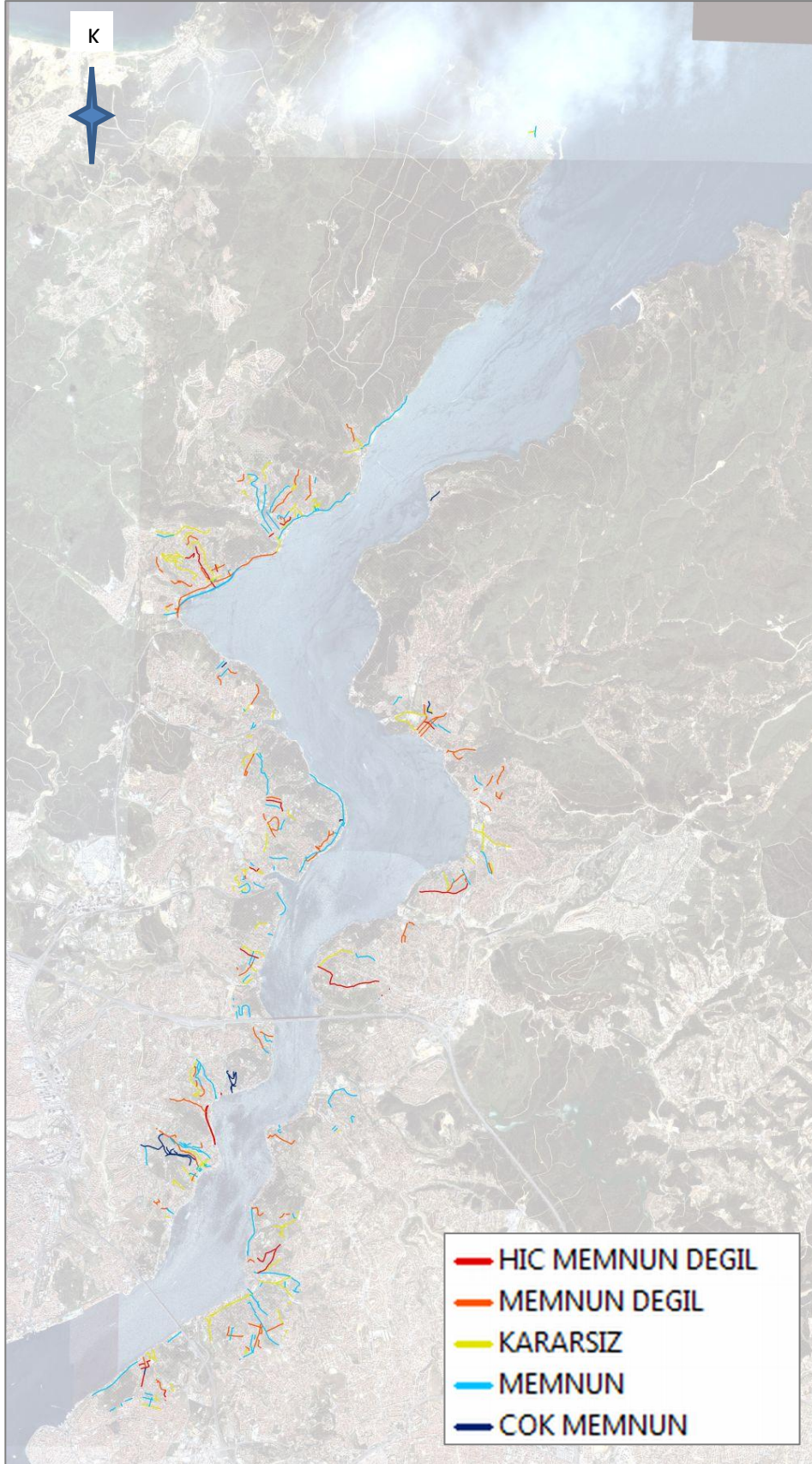
Ek 16 Alanda yaşıyanların aidiyet değeriendirme mekansal dağılımı (Kendinizi yaşadığınız bu mahalleye ait hissediyor musunuz?)

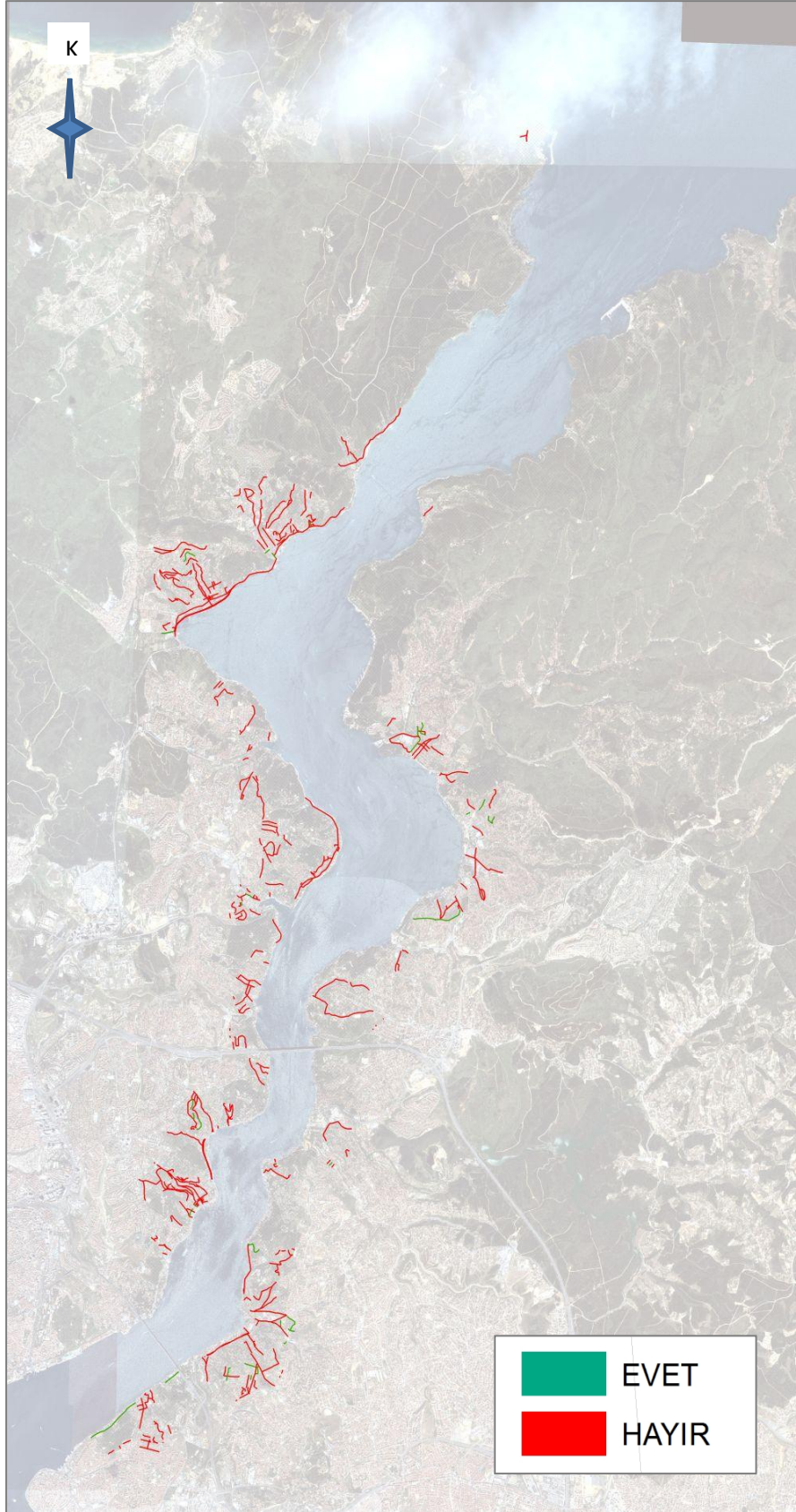
Ek 17 Alanda yaşıyanların gece güven değerlendirmesinin mekansal dağılımı (Gece mahallenizde dışarı çıkmak sizi veya aile bireylerinizinizi tedirgin eder mi)

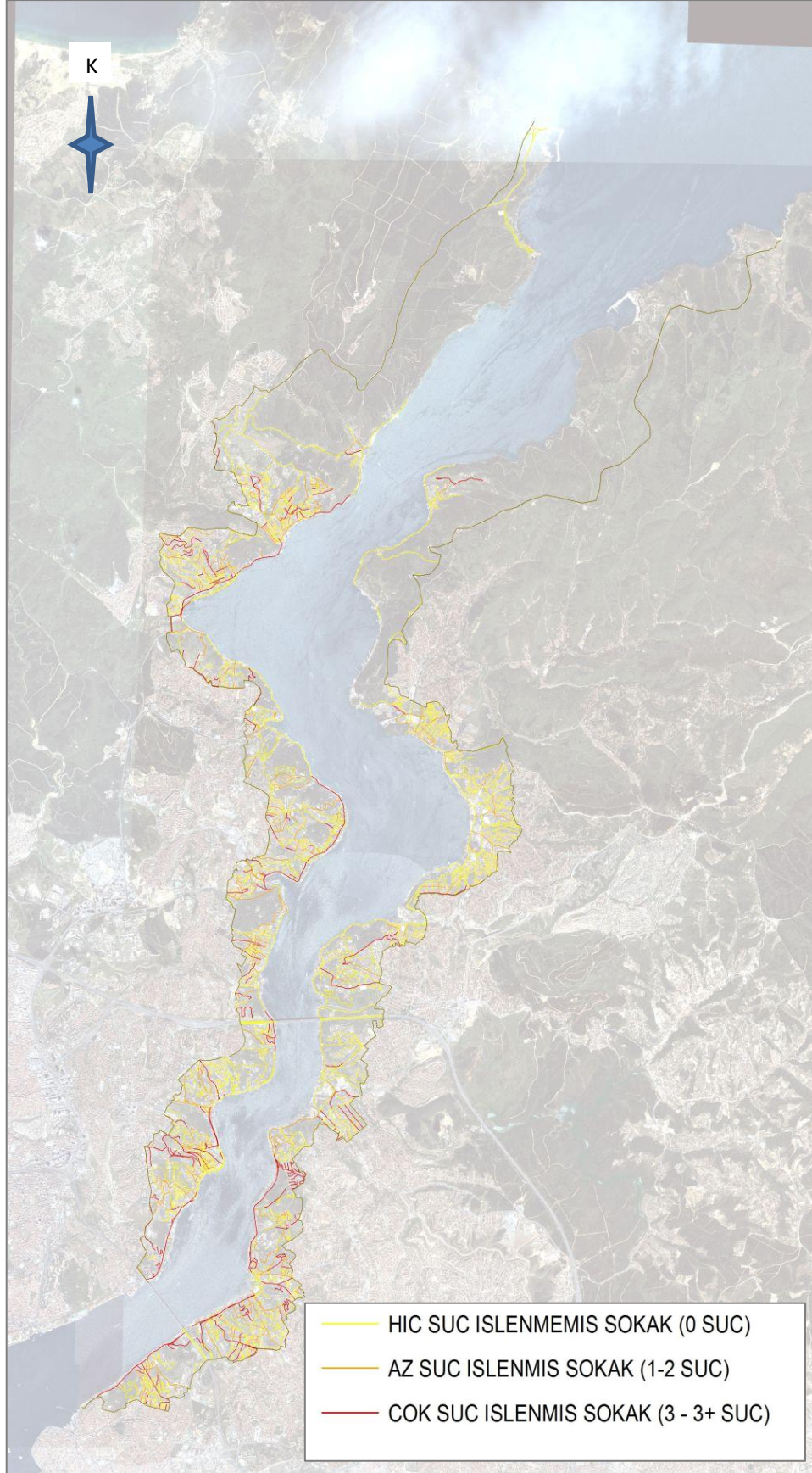
Ek 18 Alanda yaşayanların semt güvenliği konusunda memnuniyet değerlendirmesinin mekansal dağılımı (Semt güvenliği konusunda memnuniyetinizi belirtir misiniz?)

Ek 19 Alanda yaşıyanların kapkaca maruz kalma değerlendirmesinin mekansal dağılımı (Hane bireylerinden herhangi biri Şimdiye kadar mahallenizde kapkaç olayına maruz kaldı mı?)

Ek 20 Olay sayısı gruplamasının sokaklara göre mekansal dağılımı

Ek 21 Tabakalı rastlantısal örnekleme yöntemiyle seçilmiş, fiziksel özellikleri değerlendirilecek sokaklar.

SOKAK ADI	YOL TURU	İLÇE ADI	MALİ KARŞI GERÇEKLEŞİM İŞ TOPLAM OLAY SAYISI	RASTGELE DEĞERLER	GRUPLAMA
BSK_CEVDETPAŞA CADDESİ	CADDE	BEŞİKTAŞ	27		Çok suç işlenmiş sokaklar
ÜSK_ÇAMLICA CADDESİ	CADDE	ÜSKÜDAR	23		
SRV_ÇAM SOKAK	SOKAK	SARIYER	13		
BSK_KÜÇÜK BEBEK CADDESİ	CADDE	BEŞİKTAŞ	12		
SRV_ÇAYIRBAŞI CADDESİ	CADDE	SARIYER	11		
ÜSK_PAŞA LİMANI CADDESİ	CADDE	ÜSKÜDAR	11		
ÜSK_YALI BOYU CADDESİ	CADDE	ÜSKÜDAR	11		
SRV_KÖYBAŞI CADDESİ	CADDE	SARIYER	8		
BYK_MİHRABAT CADDESİ	CADDE	BEYKOZ	7		
SRV_MEKTEP SOKAK	SOKAK	SARIYER	7		
SRV_ŞEHİT MİTHAT YILMAZ CADDESİ	CADDE	SARIYER	7		
BYK_GÖKSU CADDESİ	CADDE	BEYKOZ	6		
SRV_ÇAYIR CADDESİ	CADDE	SARIYER	6		
ÜSK_GÜZELTEPE CADDESİ	CADDE	ÜSKÜDAR	6		
BSK_KÖR KADI SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	5		
SRV_SEFARET SOKAK	SOKAK	SARIYER	5		
SRV_TOPÇU KARAKOLU SOKAK	SOKAK	SARIYER	5		
SRV_BAHÇEKÖY CADDESİ	CADDE	SARIYER	4	0,256222973	
SRV_PİYASA CADDESİ	CADDE	SARIYER	4	0,251885852	
SRV_ZEKERİYAKÖY YOLU	CADDE	SARIYER	4	0,157614426	
ÜSK_ALZAMBAK SOKAK	SOKAK	ÜSKÜDAR	4	0,142607446	
BSK_BEYAZGÜL SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	3	0,330868667	
SRV_SEZAI BEY CADDESİ	CADDE	SARIYER	3	0,125020221	
ÜSK_KULELİ CADDESİ	CADDE	ÜSKÜDAR	3	0,034914178	
ÜSK_RASATHANE CADDESİ	CADDE	ÜSKÜDAR	3	0,103464585	
BSK_ÇINARLI ÇEŞME SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	2	0,098178569	Az suç işlenmiş sokaklar
BSK_ERZURUMLU ŞÜKRÜ PAŞA SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	2	0,334766377	
SRV_CUMHURİYET CADDESİ	CADDE	SARIYER	2	0,028290103	
SRV_DEREİÇİ SOKAK	SOKAK	SARIYER	2	0,04842998	
SRV_ESENTEPE SOKAK	SOKAK	SARIYER	2	0,033305042	
SRV_FIRIN SOKAK	SOKAK	SARIYER	2	0,300148262	
SRV_HAMAM SOKAK	SOKAK	SARIYER	2	0,169408956	
SRV_İSTİNYE CADDESİ	CADDE	SARIYER	2	0,255452241	
SRV_KAPTAN SOKAK	SOKAK	SARIYER	2	0,007786579	
SRV_PARAKENDECİLER SOKAK	SOKAK	SARIYER	2	0,101225127	

SOKAK ADI	YOL TURU	İLÇE ADI	MALA KARŞI İŞLENMİŞ TOPLAM SUÇ SAYISI	RASTGELE DEĞERLER	GRUPLAMA
SRY_YENİ MAHALLE CADDESİ	CADDE	SARIYER	2	0,343303912	Az suç işlenmiş sokaklar
ÜSK_DEFTERDAROĞLU SOKAK	SOKAK	ÜSKÜDAR	2	0,152060723	
ÜSK_PALA SOKAK	SOKAK	ÜSKÜDAR	2	0,331373595	
BSK_ÖZENLİ SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	1	0,012184591	
BSK_PALACI SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	1	0,277481205	
BYK_BAĞLAR YOLU SOKAK	SOKAK	BEYKOZ	1	0,233840477	
SRY_DEFİNE SOKAK	SOKAK	SARIYER	1	0,214047297	
SRY_FISTIKSUYU SOKAK	SOKAK	SARIYER	1	0,332711844	
SRY_GAZİ HASAN PAŞA SOKAK	SOKAK	SARIYER	1	0,067478646	
SRY_KABİLLER SOKAK	SOKAK	SARIYER	1	0,216659169	
SRY_KALFA SOKAK	SOKAK	SARIYER	1	0,021026071	
SRY_KILIÇPINAR CADDESİ	CADDE	SARIYER	1	0,132713688	
ÜSK_BOSTAN SOKAK	SOKAK	ÜSKÜDAR	1	0,192970214	
ÜSK_REŞADİYE SOKAK	SOKAK	ÜSKÜDAR	1	0,087232836	
ÜSK_YAMAÇLI SOKAK	SOKAK	ÜSKÜDAR	1	0,120965555	
BSK_GÜLŞEN SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	0	0,089085307	Hiç suç işlenmemiş sokaklar
BSK_İMAR SİTESİ SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	0	0,118128266	
BSK_KIRBAÇ SOKAK	SOKAK	BEŞİKTAŞ	0	0,001073416	
BYK_ÇEŞME YOLU SOKAK	SOKAK	BEYKOZ	0	0,051403565	
BYK_ÇINAR SOKAK	SOKAK	BEYKOZ	0	0,045741219	
BYK_GÜNEŞ SOKAK	SOKAK	BEYKOZ	0	0,098410916	
BYK_İSHAK AĞA CADDESİ	CADDE	BEYKOZ	0	0,153812454	
BYK_KÖYÜNÜ CADDESİ	CADDE	BEYKOZ	0	0,145821138	
BYK_MEHMET YAVUZ CADDESİ	CADDE	BEYKOZ	0	0,051632677	
BYK_SULTANİYE YOLU	SOKAK	BEYKOZ	0	0,052993552	
BYK_VARDAR SOKAK	SOKAK	BEYKOZ	0	0,146619256	
BYK_YALIKÖY MEKTEBİSOKAK	SOKAK	BEYKOZ	0	0,159044481	
SRY_1. HAMAM SOKAK	ÇIKMAZ YOL	SARIYER	0	0,002362012	
SRY_BOSTAN KORU SOKAK	SOKAK	SARIYER	0	0,106516795	
SRY_DEMOKRASİ ŞEHİTLERİ CADDESİ	CADDE	SARIYER	0	0,047654607	
SRY_GAZİNO SOKAK	SOKAK	SARIYER	0	0,148673632	
SRY_HİSAR MEYDANI SOKAK	SOKAK	SARIYER	0	0,136347959	
SRY_KANLI KAVAK YOLU SOKAK	SOKAK	SARIYER	0	0,062309601	
SRY_KAYDIRAK SOKAK	SOKAK	SARIYER	0	0,153918416	
SRY_KEMAL SOKAK	ÇIKMAZ YOL	SARIYER	0	0,014712507	
SRY_KOCAYEMİŞ SOKAK	SOKAK	SARIYER	0	0,026202364	
SRY_MİNE SOKAK	SOKAK	SARIYER	0	0,094933041	
SRY_ÖZKAN SOKAK	SOKAK	SARIYER	0	0,171579135	
ÜSK_BADEM SOKAK	SOKAK	ÜSKÜDAR	0	0,024562122	
ÜSK_YAZMACI SOKAK	SOKAK	ÜSKÜDAR	0	0,075351952	

Ek22 Anket uygulama safhalarının süreleri

	1.grup (35 kişi)	2.grup (47 kişi)	3.grup (45 kişi)
Anket dağıtım başlangıç saati	10:20	11:15	13:38
Anket dağıtım bitiş	10:30	11:30	13:35
Anket anlatım başlangıç	10:30	11:30	13:35
Anket anlatım bitiş	10:50	11:50	14:05
Anket başlangıç	10:50	11:50	14:05
Anket ilk teslim	11:00	12:00	14:15
Anket son teslim	11:11	12:11	14:25

Ek 23 Alanda yaşamayanların kişisel özelliklerine (demografik yapı) yönelik anket formu

Bu çalışma Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Anabilimdalı Kentsel Tasarım doktora programında, "Fiziksel mekan ve güven algısı" konulu doktora tez çalışması için yapılmaktadır.

Anket 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kişisel bilgiler yer almaktadır. İkinci bölüm ise fotoğraflarda görülen sokaklar hakkındaki değerlendirmeleri içermektedir. Değerlendirmeler 7li skalaya göre yapılmalıdır. Anketin tamamını cevaplamak yaklaşık 30 dk sürmektedir. Sorularda yanlış veya doğru cevap bulunmamaktadır.

Tüm bilgiler gizli tutulacaktır ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır.

Araştırmaya katılımınız için teşekkür ederim.

Eylem AKMAN ÇINAR
Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Şehir ve Bölge Planlama AED. Kentsel Tasarım Doktora Programı

A) Kişisel Sorular

1. Yaşınız	2. Cinsiyet ☐ Kadın ☐ Erkek	3. Genelde büyüdüğünüz yer İl: İlçe:
4. Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadar? ☐ 0-1000 TL ☐ 1001-3000 TL ☐ 3001 ve üzeri TL		5. Ailenizdeki kişi sayısı
6. Yaşamınız boyunca herhangi bir suça maruz kaldınız mı? (cevabınız hayırsa 8. soruya geçiniz) ☐ Evet ☐ Hayır	7. Ne tür bir suça maruz kaldınız (birden fazla işaretleyebilirsiniz) hırsızlık, kapkaç vb. ☐ yaralama, cana saldırı vb ☐ diğer	
8. Herhangi bir yakınınızın (akraba/arkadaş) herhangi bir suça maruz kaldığını duyduunuz mu? (cevabınız hayırsa 10. soruya geçiniz) ☐ Evet ☐ Hayır	9. Ne tür bir suça maruz kaldığınızı belirtiniz (birden fazla işaretleyebilirsiniz) hırsızlık, kapkaç vb. ☐ yaralama, cana saldırı vb ☐ diğer	

Ek 24 Alanda yaşamayanların alanın fiziksel özelliklerine yönelik değerlendirmeleri için anket formu

		deneme sokak no:.....	
B) Aşağıdaki soruları lütfen fotoğraflara bakarak cevaplayınız. Her 4 fotoğraf sokağın bütününe ait olup sokağın başlangıç, bitiş ve orta noktasından her iki yöne olmak üzere 4 yönden çekilmiş fotoğraflardır. Lütfen 4 fotoğrafa bakarak o sokak için ortalama değer veriniz.			
10	Gündüz bu sokakta yürüyecek olsanız kendinizi ne kadar güvende hissedersiniz (1=çok güvensiz, 7= çok güvenli)		
11	Gece bu sokakta yürüyecek olsanız kendinizi ne kadar güvende hissedersiniz (1=çok güvensiz, 7= çok güvenli)		
12	Kurban için görüş açısını değerlendiriniz (kurban yürüdüğü yolun ilerisini ne kadar iyi görebiliyor) (1=çok kötü, 7=çok iyi)		
13	Kurban için kaçış olanağını değerlendiriniz: (Olası bir saldırı halinde, kurbanın yardım alabilme ve tehlikeden uzaklaşabilme olanağını düşünerek cevaplayınız) (1=hiç yok, 7= çok var)		
14	Saldırgan için saklanacak yer olanağını değerlendiriniz: (1= hiç yok, 7= çok var)		
15	Sokağın kapalılık derecesini değerlendiriniz (binaların yüksekliği, sokak boyunca duvar, çit, ağaç gibi elemanların varlığı, komşuların ve boyutları ile ön bahçe, kaldırım ve yol izinden oluşan bina açıklığının ilişkisini düşünerek cevaplayınız) (1= çok kapalı, 7= çok açık)		
16	Kamu-özel alanlar arasında geçiş alanı mevcudiyetini değerlendiriniz (kaldırım, ön bahçe gibi kamusal alan ile özel alan arasındaki geçiş bölgelerinin varlığını düşünerek cevaplayınız) (1=hiç mevcut değil, 7=çok mevcut)		
17	Bakım ve temizlik (aydınlatma, çöp kovaları, çiçeklik vb. kent mobilyalarının varlığı ve bu elemanlara verilen zararın miktarını düşünerek cevaplayınız) (1=çok kötü, 7= çok iyi)		
18	Sokağın ne kadar estetik buluyorsunuz (1= hiç estetik değil, 7 = çok estetik)		
19	Sokağın ne kadar karmaşık buluyorsunuz (sokak boyunca bulunan elemanların çeşitliliğini düşünerek cevaplayınız) (1= çok basit, 7 = çok karmaşık)		
20	Sokağın ne kadar uyumlu buluyorsunuz (sokak boyunca bulunan elemanların birbiri ile uyumunu düşünerek cevaplayınız) (1= çok uyumsuz, 7 = çok uyumlu)		
		Miktar (1= hiç yoğun değil, 7=çok yoğun)	Yükseklik (1=hiç yüksek değil, 7=çok yüksek)
21	Sokağıtaki ağaçlar		
22	Sokağıtaki çalılar		
23	Sokağıtaki duvar/çitler		
24	Sokağıtaki binalar		

Ek 25 Alanda yaşamayanların sokağa duydukları güven duygusunun düşük ve yüksek olarak değerlendirdiği sokaklara örnekler

Güven duygusu düşük sokaklar

Güven duygusu yüksek sokaklar

Ek 26 Alanda yaşamayanların kurbanın görüş açısını düşük ve yüksek olarak değerlendirdiği sokaklara örnekler

Görüş açısı düşük sokaklar

Görüş açısı yüksek sokaklar

Ek 27 Alanda yaşamayanların kurbanın kaçış olanağını düşük ve yüksek olarak değerlendirdiği sokaklara örnekler

Kaçış olanağı düşük sokaklar

Kaçış olanağı yüksek sokaklar

Ek 28 Alanda yaşamayanların saldırının saklanma olanağını düşük ve yüksek olarak değerlendirdiği sokaklara örnekler

Saldırının saklanma olanağı düşük sokaklar

Saldırının saklanma olanağı yüksek sokaklar

Ek 29 Alanda yaşamayanların kamu ve özel mülkiyete konu alanlar arası geçişi düşük ve yüksek olarak değerlendirdikleri sokaklara örnekler

Kamu ve özel mülkiyete konu alanlar arası geçiş düşük sokaklar

Kamu ve özel mülkiyete konu alanlar arası geçiş yüksek sokaklar

Ek 30 Alanda yaşamayanların kapalılığı düşük ve yüksek olarak değerlendirdikleri sokaklara örnekler

Düşük kapalılık düzeyine örnek sokaklar

Yüksek kapalılık düzeyine örnek sokaklar

Ek 31 Alanda yaşamayanların sokakları bakım yönünden düşük ve yüksek olarak değerlendirdikleri sokaklara örnekler

Düşük bakım düzeyi (bakımsız)

Yüksek bakım düzeyi (bakımlı)

Ek 32 Alanda yaşamayanların uyum bakımından düşük ve yüksek olarak değerlendirdikleri sokaklara örnekler

Uyum düzeyi düşük (uyumsuz) sokaklar

Uyum düzeyi yüksek (uyumlu) sokaklar

Ek 33 Alanda yaşamayanların estetik yönden düşük ve yüksek olarak değerlendirdikleri sokaklara örnekler

Düşük estetik düzeye sahip (estetik değil) sokaklar

Yüksek estetik düzeye sahip (estetik) sokaklar

